

Sten Nadolny

Weitling'in Yaz Tatili

Roman

Almanca'dan çeviren

Tevfik Turan

OPM / Ruffel

İstanbul 2017

Weitling'in Yaz Tatili

Almanca özgün metin
2012'de Münih'te, Piper yayınevinde
Weitlings Sommerfrische
adıyla yayınlandı

Çeviri teşvik programı çerçevesinde
bu kitabın oluşmasına katkıda bulunan
Goethe Enstitüsü'ne
teşekkür ederiz.

Türkçe birinci basım

Çeviri: Tevfik Turan, Engelschoff
Editörlük: Şahin Beygu, Beşiktaş
Dizgi: Ruffel
Kapak düzeni: Bahar Bayram, Hamburg
Kapak resmi: *A Seastorm*, Claude Joseph Vernet (1752)

Bu kitap
OPM İletişim Yayıncılık Ltd. Şti.,
Hacı Muhtar So. 3 / G-24, 34742 İstanbul (Sertifika:28646)
ve
Verlag auf dem Ruffel, D-21710 Engelschoff
yayınevlerinin bir ortak yapımı olarak yayınlandı

Baskı: Sena Ofset Ltd. Şti., Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi
Blok B, Kat 6, No. 4 NB 7-9-11, Topkapı-İstanbul
Tel +90 212 613 3846 (Sertifika: 12064)

ISBN (TR) 978-605-5054-04-5
ISBN (D) 978-3-933847-48-5

*Sevgili, değerli meslektaşım
Horst Mönning'e*

6)

si

[ÇN: Çevirmen notları 175-176. sayfalarda]

»Ke
değ
V
bira
dolu
tekr
göri
dah
ki, i
cüm
kâğ
dek
dır
I
Em
Chi
bak
Y
Sad
dan
lanr
emi
saat
du,
ağrı
bir
karş
ıspa
like
sah
ve s

Birinci Bölüm

Gemi

»Kesin olan şu ki, hayatta önemli olan birkaç şeyi asla anlamış değilim, üstelik bunların neler olduğunu bile bilmiyorum.«

Weitling bu sözü geceleyin bir kâğıda yazmıştı, daha biraz uykulu, ama alabildiğine coşmuş, esaslı bir bilgiyle dolup taşmış bir halde. Şimdi, yazdığını gündüzün terasta tekrar okurken, bu satırlardaki hava gözüne biraz depresif göründü, ama yanlış değil. İnsanın kendini tanımmasının ve daha iyiye yönelmesinin başlangıcı gibiydi yazdığı. Ne var ki, içlerinde bir şeyler barındıran, ama bunları ele vermeyen cümleler ona böyle, gün ortası tat vermezdi. Kararsız kaldı, kâğıdı ne saklamak ne atmak istiyordu. Sağ ayağının dibindeki yer karolarından biri gevşemişti. Karoyu ucundan kaldırdı, pusulayı altına itip mırıldandı: »Tekrar incelenmesi!«

Doğu rüzgârı canlanmıştı. Tekneyi hazırlasa mıydı? Emekli hakim Wilhelm Weitling gözlerini kırıştıtarak Chiemsee üzerindeki öğle sonrası güneşine baktı: Evet, o bakımdan fena bir gün değildi bugün.

Yelken açıp dolaşmayı aslında biraz can sıkıcı bulurdu. Sadece, teknenin iyi durumda olduğundan, su almadığından, yelkenin doğru dürüst açıldığından, makaraların paslanmadığından, halatların üstlerine düşeni yapabildiğinden emin olmaya yarardı. Bunları tesbit etme işi de bir çeyrek saat içinde olup bitiyordu, ya sonra? Sonra zaman geçiyordu, çok zaman. Ayrıca, şu yelken kullanma eziyeti sırtını ağrıttıyordu, omuzlarını da; güneş yanıklarına yol açıyordu, bir de, rüzgar uyuyup kalmışsa, bir çeşit melankoliye. Buna karşılık insana keyif veren şey, teknenin bakımıydı, bütün o ıspatula, cila işleri, kontroller, vidalamalar, zararların ve tehlikelerin önceden kestirilmesi. Şaşılacak bir şey yoktu, tekne sahiplerinin teknenin altında geçirdikleri zamanın, içinde ve suda geçirdiklerinden uzun olmasında. Habire teknenin

bakımını yapmaktan yelken açmaya fırsat bulamadıkları yollu yakınmaları, o zevkin önemli bir parçasıydı.

Başlı başına bir keyif de kayıkhanede, tekneyi fırtınadan, doludan, buzdan, kardan korunmuş bir halde barındıran bu mekânda çalışmaktı. Elbette, bütün bu işlerin kabaca genel hedefi »yelken açmak« oluyordu. Ama bu da hangi niyete hizmet etsindi, insan yelken açıp nereye gitsindi ki? Plajın önünden geçilirdi, rüzgârı yandan alıp bir gidiş, bir dönüş, bu arada iyice bir bakılırdı, bir bakan oluyor mu diye. Seebruck'a, marinaya gidilirdi, oralarda dolaşan bir sürü başka tekne olduğu için. Ara sıra rüzgâr orsadan alınıp öbür teknelerle bir sürat karşılaştırmasına girilirdi, ama niye ki? Şu geniş karınlı, kamaralılardan birine dersini vermek için mi? Uzun, ince bir gövde, elbette, hani şu yüzen plastik fiçılardan daha hızlı olacaktı, orası zaten malumdu. Veya Fraueninsel'e gidilirdi, yemek köydekinden bir hayli daha tuzlu olsun diye. Sonra, dönüş yolunda, sözünü ettiğimiz gibi, rüzgârın kalıvermesi, üstelik insanın aslında tuvaleti gelmişken. Böyle aykırı düşünceler besliyordu Wilhelm Weitling yelkencilik konusunda.

Fakat hiç kendini aldatacak da değildi: Yıllar, onyıllar geçtikçe vücudunun çevikliğinden epey bir şeyler kaybetmiş, kilosu artmış, eklemleri pas tutmuştu, sırtı zaten yelkenle uğraşmasa da ağrıyordu. Üstelik ayaklarının üstünde bile genç bir insan gibi sağlam durmuyordu artık. Yelkenle gezmek, rüzgârla, ve açılarla nasıl başa çıkacağını kafası hâlâ gayet iyi biliyorduydu da, büyük zahmetlere dönüşebiliyordu.

Bisiklete binmek gibiydi: İnsanın hiç unutmayacağı bir iştir, ama tabii, çıkıp seleye oturacak, pedallara basacak ve gidonu kullanacak gücünün olması gerekir.

Yelkenle gezmek, hele hele yalnız gezmek, başlangıçta içine ürküntü vermiş, onun için bu işi yaz iyice ilerleyene kadar ertelemişti. Her seferinde, kayıkhanede veya teknede yapıp düzeltilecek, satın alınacak yerine takılacak bir şeyler daha bulmuştu. Bocurgatlarla, metal aksam, vidalar, tahtalar, fırça, boya işleriyle uğraşırken başına kötü bir şey gelemezdi. Ne var ki insan bütün bu işleri, bitirmek yönünde bir irade göstermeden yapıp durursa mankafa olup çıkma tehlikesi vardı. Bunu hesaba katmış ve sonunda, gene de birkaç kere yelken açmıştı.

Şimdi her yaz kiraladığı tatil evi bir zamanlar büyükannesini-büyükbabasının, sonra da annesinin-babasının mülkü olmuş, kendisi bu evde büyümüştü. Baba Weitling evi karısının ölümünden sonra Wilhelm'in ilkokul arkadaşlarından birine satıp Tessin'e yerleşmişti. Chiemsee'nin doğu kıyısında, yüksekte, Chieming'den çok Stöttham'a yakın, ağaçların arkasına gizlenmiş, göl kıyısındaki yarın yukarisından geçen yaya yolundan yaz aylarında hemen hiç görünmeyen bir evdi. Arabayla sadece, doğuda kalan şoseden ayrılan, iki tarafına huş ağaçları dizili bir yoldan ulaşılabilirdi. Pencerelerden bakınca en başta, doğuda da, batıda da, orman ve çalılıklar görülürdü, o koca gölü sadece, çatı terasından batıya doğru bakanlar seyredebilirdi, gözleri bir engele takılmadan.

Dışarıdan bakıldığında ev hâlâ Weitling'in çocukluğunda olduğu gibi duruyordu. İçinde ise, en azından sürekli misafirler hep aynı kalmıştı: Kışları fareler kanepenin içine veya bulaşık makinasının arkasına yuvalarını yapıyordu, çünkü burada kurulu don önleme cihazı ortalık buz kestiğinde bile hayatta kalmalarını sağlıyordu; baharda genç karıncalar kanatlanır, sarsak yürüyüşleriyle bütün evi geçip yukarılara ulaşmaya çalışırlar, yazın aklievvel örümcekler bütün kapı pervazlarına ağlarını gerer, sonbaharın sonlarında her tarafta can çekişen eşekarıları sürünürdü. Bunlara bahçede, köstekler, kirpiler, gelincikler, sincaplar, köyden gelme kediler, yığın yığın sümüklüböceklerden oluşan kalabalık bir ahali eklenirdi. Bir de karga sürülerinin sabah erkenden başlayan çığlıkları vardı.

Ev, sanki rüzgârsız kalmış bir firkateyn, neresinde çıt çıtsa her taraftan duyulurdu; fırtınadaysa öyle bir gıcırtilar, uğultular çıkarırdı ki, Allah acısın. Rutubet, her nerede istenmiyorsa, orada hazır beklerdi, ama olmasının umulduğu yerde de görülmezdi bazen: Hidrofor kâh çalışır kâh çalışmazdı. Tabiata yakın yaşamak isteyen biri için cennetin ta kendisiydi bu ev.

Weitling'in yokluğunu çektiği şey, gençliğinde duvarları doldurmuş olan bitmez tükenmez kitap bolluğuydu. Neredeyse her gün bir kere irkiliyordu, 1904 yayımı *Meyers Konversationslexikon*'u onyıllar boyunca durduğu yerde göremediği için. Hem, ne kadar isterdi o çocuk kitaplarını bir daha okumayı: Oberheudorf'un *Oğlanlara Ve*

Kızlara Hikâyeler'ini, Else Ury'nin *Anasının Kuzusu*'sunu, ya da hiç değilse, on altı yaşında, azimli bir delikanlıyken sanki bir ilmihalmişçesine okuduğu o cesaret verici kitabı, Fritz Pachtner'in *Doğru Düşün – Doğru Çalış*'ını. Kapaktaki »Düşün« ve »Çalış« kelimeleri göze çarpmayan ufak ve siyah harflerle yazılmıştı, tekrarlanan »Doğru« ise pırıl pırıl, kırmızı bir el yazısıyla, sanki bir öğretmen tarafından iyi bir ödevin kenarına kondurulmuş gibi. Bunun için babası bu esere hafif bir alayla, »Doğru - Doğru Kitabı« adını takmıştı. İçinde faydalı bir şeyler var mıydı? Weitling hatırlıyordu, »Vazgeçmek mi, asla!« başlıklı bir bölüm vardı. Ayrıca, bir »bilgi kartoteği« oluşturulması tavsiye olunuyordu: insan her alanda herhangi bazı ayrıntıları bilip »sohbete katılabilirsin« diye. Tabii, Willy de böyle bir derlemeye girişmiş, geleceğini beklediği bilgiler için konu başlıklarını da zarfların üstüne yazmıştı: »Çin ve diğer Doğu Bloku devletleri, Sovyetler Birliği hariç«, »Teknik gereçler, cihazlar v.s.« ve »Kariyer, kendi geleceğim«. Bilgi deposunun bir parçası da, »İnanç v.s.« zarfıydı.

Fakat yokluğunu çektiği, sadece gençliğinin kitapları değildi, mobilyalarda da, en başta, kendisine ait olan ilk ve tek mobilya: küçük bir dolapçık, aslında sadece, bir kapısıyla iki çekmecesi olan bir tahta sandık.

Temizlikçi kadın, Frau Klähr diye biri, temizlik yaparken eline ne geçerse, Willy'e ait olan bu mobilyanın üstüne koyardı – ayakkabılar, lazımlık – sonra da hepsini orada bıraktı. Willy öfke içinde eline bir kurşunkalem almış, hayır, bütün avucuyla kavramış ve küçük sandığın üstüne şunu karalamıştı: »LÜFFEN BİŞİ KOYMAYIN!!! ANNAŞ«. Bu annaş, »annaşıldımı?« olacaktı, ama Frau Klähr'e olan öfkesi harfleri gittikçe büyüttüğünden »ıldımı« için yer kalmamıştı. Temizlikçi kadın bundan sonra da her şeyi Willy'nin yazı sandığının üstüne yığmaya devam etmişti, yani »annaş«tan eser yoktu. O sandık duruyor olsaydı, diye düşünüyordu Weitling, uğur getirsin diye sakladım, tıpkı Vatandaş Kane'in »Rosebud« adlı kızığını sakladığı gibi. Üstüne faks aletini koymak için ideal bir şey olurdu.

Ne yazık ki, merdivenin, basamakların dibine yuvarlak çubuklarla tutturulmuş olan yolluğu da yoktu artık. Bu çubuklar yerinden çıkarılınca köydeki arkadaşlarla »Üç Silahşorlar« oynamak için kılıç gibi kullanmaya pek elverişli oluyordu. Bir keresinde altı oğlan bahçede dövüşüyorlardı,

üç Chiemingli silahşora karşı üç Stötthamlı. Babası, hiçbir şeyden haberi olmadığından, gevşeyen yolluğun üstünde kayıp düşmüş, kuyruksokumunun üstüne küt diye oturmuştu.

Weitling'in iki bitişik komşusu vardı: Yetmiş metre kuzeyde, sahil patikasının en yüksek noktasında küçük bir villa ile güneyde, Weitlinglerin evinden epey daha aşağıda, ormanın küçük bir açıklığında bir ormancının dul karısı, ama o kadın da çoktan ölmüştü. Çocukken kadına »Dommelfey« adını vermişti, Waldemar Bonsel'in *Mario ve Hayvanlar* kitabında geçen, şifalı otları bilen kadının adı. Bu evlerde şimdi kimin oturduğunu bilmiyordu, belki onlar da kendi gibi tatilciydi.

Weitling arsanın alt ucundaki, eskiden hiçbir zaman eve ait olmamış eski kayıkhaneyi satın almayı başarmıştı. Yeni-yetmelik zamanında sahipleri hep kovalardı kendisini, suya girdikten sonra kulübenin çatısında güneşlenmeye kalktığı zamanlar. Buranın şimdi ona ait olması, içindeki, hayatta şu veya bu başarıya ulaşmış olma duygusunu pekiştiriyordu, üstelik adaletin sonunda yerini bulmasıydı. Sonra, bir kayıkthane sadece plaj kabini olmamalı demiş, bir tekne de almıştı, aslında yelkenli bir küçük mavna, »Plätte – yassı« denen türden, »Chiemsee Plätte'si«.

Çocukken böyle bir yelkenliyle dolaşmışlığı vardı, ellili yıllarda kiralanabiliyordu bu yassılar, bir kilometre güneydeki Chieming'de, Franz Peteranderl'den, lakabıyla »Yolyapan Franz«tan. Beldede yolları düzeltme işini kuşaklardan beri onun ailesi üstlendiğinden, mülkleri de »Yolyapanların« diye bilinir, kayıkların bağlandığı mendirek de gene böyle adlandırılırdı.

Bavyera'da çakıldan oluşmuş ve gölün içine doğru uzanan her ne varsa bir »uç« oluyordu. Buradaki uç ise sadece, kayık kiralayan bu adam yıllar boyunca taşları taşıyıp üst üste koyduğu için vardı. Çocuklar bu taşları, daha küçük olanlardan daha güzel bir cump sesi çıkarıyor diye, suya atınca küplere binerek kulübesinden dışarı uğrar, küfürler, tehditlerle kovardı hepsini. Anlaşılır bir şeydi bu: Haftalar boyunca uzun lastik çizmelerini giyip taşları yabayla çıkarıp mendirek diye bir şey varlığını sürdürsün diye tekrar yerlerine koyacak olan, kendisiydi.

Bir motosiklet kazasından beri bir bacağı eğri olan Franz zamanının çoğunu pencerede oturup dürbünle, gölün açıklarındaki kiralanmış kayıklarının, veya kendi tabiriyle gemilerinin, ne durumda olduğunu gözleyerek geçiriyordu. Bir çiftçi dili olan Bavyera Almancası kayak diye bir şey bilmezdi, Hakim Weitling de Yolyapan Franz'ın hürmetine kendi teknesine çoğu zaman »gemim« diyordu. O zamanlar, çocukken, Yolyapan'ın yelkenlileriyle parasız açılma iznini koparmayı başarmıştı. Dahası: 1,50 Mark saat ücreti karşılığında yazın gelen tatilcileri gezdiriyordu; kendi kazandığı ilk para olmuştu bu. O zamanlar rüzgârın kalmasının bile iyi bir tarafı vardı.

Ya şimdi? Çoğunlukla, gün güneşli de olsa, daha kahvaltıdaiken, o gün yelken açmaktan daha anlamlı bir şey yapmaya karar veriyordu, mesela bir mütalaa üzerinde çalışmak veya yazdığı kitabın müsveddelerini yüzüncü defa gözden geçirmek. Bu kitabı yazmaya başlayalı yıllar olmuştu, geçici olarak *Adalet Duygusunun Kökeni ve Geleceği* başlığının taşıyan kitap Weitling'in felsefi ve dinî düşüncelerini hukukçu olarak görüp geçirdikleriyle birleştirecekti. Evet, dinî düşünceler; Weitling kendisini inançlı bir insan olarak tanımlardı.

Wilhelm Weitling, emekli hakim, aslî ikâmetgâhı Berlin-Charlottenburg, onyıllardır evli, ne var ki çocuksuz. Karısı Prenzlauer Berg semtinde hediye kutuları satan küçük bir dükkân işletiyordu, geniş bir arkadaş çevresi vardı. Weitling'in kendisini ise Berlin'deki hukukve emniyet çevreleriyle hapisaneler dışında bilen yok gibiydi. Tam adını söylediğinde karşısındakinin aklına çoğunlukla ilk komünistlerden biri gelirdi: Wilhelm Weitling, terzi kalfası ve Karl Marx'ın egzantrik bir muhalifi. O zaman şu cevabı vermeden edemezdi: »Bravo, çok bilgilisiniz!«

Muhakkak, dünyada birçok Weitling vardı, aralarında da birçok Wilhelm. Ama kendisinin, hakim Weitling'in, ön adını nereden aldığı bu tarihî kişilikle doğrudan ilintisi vardı. Babası, yazar Hansjörg Weitling, ütopyistlere sempati beslerdi, ayrıca Hitler rejiminden de kendi tutucu ortamından da nefret eden biriydi. Onun için, 1942'de doğan oğluna Rosa Luxemburg'un »dâhî terzi« dediği adamın adını vermek akla yakın gelmişti adama. Bununla rejim aleyhtarı bir niyet güttüğünden şüphe edebilirlerdi, ama bu

ispatlanabilir bir şey değildi. Wilhelm gibi bir isme kimse-
nin bir diyeceği olamazdı, hele Kayzer Wilhelm devrinden
kalma büyükbabanın hiç.

Bu geçmiş hiç değilse, genç hukuk öğrencisini o öfke-
li terzinin yazılarını okumaya yöneltti, mesela, *Olduğu ve
Olması İcap Ettiği Şekliyle Beşeriyet*'i, yani Adalet Birliği'nin,
yani ilk komünist örgütün manifestosunu. Bu okuma aynı
zamanda savunmaydı: Eski moda ismi 1968'den sonraki yıl-
larda bir nice alaya konu oluyordu; öyleyse o eski peygamber
üzerine bir şeyler bilmekte fayda vardı.

Kendi kitabına belki »spes divina« adını vermek isterdi:
»İlahî Ümit«. Fakat, yayınevi redaktörlerinin Latince kitap
isimlerinden pek hoşlanmadığını da biliyordu. Bu başlık
onca yerindeydi; hak ve ümit birarada şeylerdi, haksızlıkla
ümitsizlik gibi, üstelik: »spes divina« ayrıca, »Allah'ın Ümidi«
şeklinde de okunabilirdi, Allah'ın insandan umduğu şey ola-
rak. Olabilir bir başlık olarak »İyiye Gidiş«i de düşündü, ama
o zaman insanlar belki sağlıklı ilgili tavsiyeler bekleyecekti.

Günün birinde düşünceleri ve çağrılarıyla takdir kazana-
cağı ihtimali Weitling'in içine hoş bir peşin sevinç duygusu
veriyordu. Gerçi o ihtiyar gününde ille de meşhur olacak
değildi, ama günün birinde birileri ismini duyacak olursa
aklına o terzi gelmez de, »Ha, siz *Adalet Duygusu'nun* yaza-
rısınız!« veya »Weitling, tabii, *İlahî Ümit!*« diyecek olursa,
buna bir diyeceği olamazdı.

Bu Eylül gününün öğleden sonrasında Weitling çatı
terasında oturup çalışmaya devam edebilirdi; her şey buna
uygundu.

Kahvedenlikle kek tabağının arasında duruyordu işte
bugün yazdıkları, daha doğrusu, kısalttıkları. Gerçi kitap
hazır gibiydi, bildirmek istediği her şeyi içerir durumdaydı.
Fakat şimdi anlaşılıyordu ki, atılması gereken fuzuli şeyler de
içeriyordu. Öte yandan, kitabı hâlâ düzeltip durmak yerine,
artık yavaş yavaş yola çıkarmalıydı. Biraz, red cevaplarından
korkuyordu. Tanınmamış bir emekli memurun yazıp pat
diye gönderdiği bir kitap taslağı hiçbir yayınevinde coşku
uyandırmazdı, onu iyi biliyordu. Bugün yola çıkaracağı dos-
yaya ekleyeceği özgeçmişini hazırdı:

»Dr. iur. Wilhelm Weitling, 1942 Berlin doğumlu,
çocukluğunu Chiemsee kıyısında geçirdikten sonra, askerlik

hizmetinin ardından Münih ve Berlin’de hukuk okudu. *Teamül Hukukuna Karşı Yazılı Hukuk. Devlet Mahkeme Heyeti’nin 1495-1806 Arasındaki Tahkimi Üzerine* konulu bir çalışmayla doktorasını aldı. Berlin’de birkaç yıl savcı, daha sonra Berlin Eyalet Mahkemesi’nde hakim olarak görev yaptı ve 2007’de emekli oldu. Evli olan Weitling eşiy-le birlikte Berlin’de ve Chiemsee kıyısında yaşıyor.»

Hayır, diye düşündü Weitling, bu özgeçmiş göndermek daha iyi olur. Kim bunu okur da canı kitabı açmak ister ki? Devlet Mahkeme Heyeti, bir merak eden mi var bunu? Yok muydu kişisel, renkli bir şey? »Yelkencilik hayranı« filan gibi? Ne ki, yalan olurdu. Belki gene de, yazar olan babasını ansa daha iyiydi. Eskiden olduğu gibi şimdi de sevilen bir yazarın oğlu olunca, anlaşılır bir dille yazmış olacağı kabul edilebilirdi.

Saat üç. Yelken açmak için zaten biraz geç olmuştu bile.

Fincanını doldurup bölge gazetesine yöneldi. Gazetede Chieming, hele Stöttham pek seyrek geçiyordu. Belki de iyi bir işaretti bu, Chieming’de hiçbir şey olmayışı. Başka ihtimal: Chieming’de her gün o kadar çok şey oluyordu ki, gazete haberlerini vermekten usanmıştı. Sabahları erken saatte, doğu kapısındaki teneke boruya bırakıyorlardı gazeteyi. Evin nasıl bulunacağını zaten sadece gazete dağıtıcısı biliyordu, yoksa, paket getiren şoförlerin bile çuvalladığı oluyordu. Günün birinde acil servis hekimine ihtiyaç duyacak olursa hali yamandı.

Gazetenin baş sayfasında Afganistanlı bir kadın asker görülüyordu, herhalde subay rütbesindeydi, olgun bir güzellik, dudakları dolgun, kaşları kuvvetle belirtilmiş, bolca düzgün, rimel. Başında bir hükümdar edasıyla yükselen yeşil-siyah, altın süslemeli, kokartlı kasketinin altına, saçıyla kulaklarını örten bir başörtüsü giymişti. Başlık: »Afganistan’da Kadın Subaylar«. Yerel haberler her zamanki gibi kıttı: Traunstein kasabası kendini gelecek için zinde hissediyordu, Ruhpolding çiftçileri bugün ahırlarını ziyaretçilere açıyordu. Sakin bir yöre.

Bu cuma gününün havası şimdi Weitling’i gene de ayartmaya başladı, hele şu doğu rüzgârı. Rüzgâr batıdan eserken, iskele olmadığından, dalgalara karşı kıyıdan ayrılmak oldukça yorucu oluyordu; doğu rüzgârı olduğunda ise

tekneyi karadan esen esintiye bırakmak yetiyordu, sonra yelkeni tamamen dolduruyordu rüzgâr. Weitling için bu, yalnız geçirdiği son gündü. Yarın Astrid gelecek, Berlin üzerine neler neler anlatmak isteyecekti. Yani yelken açılacaksa, bugün! Ama önce birçabuk, bu gazeteye niye abone olduysa işte onu okumak istiyordu: ölüm ilanlarını.

Berlin'de o kadar uzun bir zaman geçirmişti ki, Chiemgau'da tanıdığı canlıdan çok ölü vardı artık. Geçen pazar ayından sonra Chieming'in her iki mezarlığında, mırıldana mırıldana mezar taşlarını incelemişti: »Aa, demek o da!«, »Yok canım, daha bir yıl önce sapasağlamdı ya!« Gazeteden, Traunstein'daki öğretmenleri içinde şimdiye kadar hayata sıkı sıkı yapışmış olanların da ölmekte olduğunu öğreniyordu: iki yıl önce Georg Rohleder, ki çoşkulu, aslanlar gibi mücadeleci bir Latince ve Almanca öğretmeni idi, baharda hayatı oyun gibi alan o sabırlı müzikçi Kagerer, yazın Hans Thußbas, yürekten nazık, sakin bir adam, Latince ve Fransızca öğretmeni. Birkaç hafta önce Martin Schlachtbauer'in cenazesi vardı. Stoacıların sükunetine, augurların neşesine sahip bir adamdı Schlachtbauer, Latince, Yunanca ve tarih öğretmeni idi. Bir taraftan konuşurken öbür taraftan söylediğini bir kere daha düşünmekteyse, tek bir cümlesinin üç ayrı yerinde »bu arada« dediği olurdu. Tarih dersini şaşmaz bir biçimde frontal tarzda yürütürdü, ama olsun, böyle bir ders de iyi, alabildiğince akıllıca bir konferans olurdu.

Yenilerde Karl-Heinz Neukamm – din dersi – üzerine bir şey okumuştı, ama ölüm ilanı değil. Neukamm bütün öğretmenlerden gençti, zayıf bir öğretmen yardımcısı, ama kızınca devleşirdi. Protestan ilahiyatçıları çoğu zaman Luther'e özeniyordu, hiç değilse öfke bakımından. Genç Weitling, ki Willy derlerdi, din dersinden önce kürsünün dibindeki paspasın altına bir koku bombası yerleştirmişti: içinde sarı bir sıvı olan, camdan bir baloncuk. Genellikle din derslerine giren, teneffüslerde de sık sık yanına gelip kendisine yüreklendirici sözler söyleyen ve bu arada abartılı bir samimiyetle kolunu omzuna dolayan öğretmeni kızdırmak istiyordu. Ama o gün gelmemişti adam, yerine derse Neukamm girmişti. Willy'nin pis koku bombası ise gelenin kim olduğuna bakmadan görevini yaptı, bunun sonucu da Luther'le bir karşılaşma ve iki saat hapis oldu.

Weitling eve girdi şimdi, kayıkhanenin anahtarını cebine soktu, lime lime olmuş, erimeye başlamış spor ayakkabılarını giyip bir kere daha göle baktı. Rüzgâr hızını koruyor gibiydi. Karşıda, Fraueninsel'de ve kuzeybatı kıyısı açıklarında bol bol beyaz benekler vardı – yola tipi tekneler, bir arada dolaşmaya eğilimli teknelerdi. Gollenhausen'deki yelkencilik okulunda bir keresinde, savaşta bir denizaltıya kumandanlık etmiş bir kaptanın verdiği hafta sonu dersine girmişti. Bu adam kavança atarken tehlikenin nerede olduğunu gayet kesin biçimde açıklayabiliyordu, üstelik denizaltılarda böyle bir şey aslında sözkonusu değilken.

Weitling balıkçının dıştan takmalı motorunun sesini duydu, dürbünle gölü araştırdı: Evet, tekne Chieming koyunun kuzey tarafından bağlı durduğu iskeleye doğru dönüyordu; günün bu saatinde dönmesi garipti, çünkü daha çok sabahları çalışırdı bu adam. Acaba ağın orada bir şeyini unutmuş da sonradan mı hatırlamıştı?

Gölün ardında, güney tarafında Alpler, Hochgern, Wilder Kaiser zirveleri ve yayla öğle güneşinin yandan vuran yumuşak ışığında yerlerine yerleşmiş, duruyorlardı. Sağda, Kampenwand'ın alt başında Bernau tepesine tırmanan otolyolu görüyordu, verevine yukarıya yükselen iki kısa, beyaz çizgi. Güneş battıktan sonra soldaki çizgi beyaz beyaz, sağdaki kırmızı kırmızı ışıldardı, kuyruk olan arabaların farlarıyla arka lambalarından ötürü. Weitling yelken gezisinden sonra terasta güneşin batışını seyredeceğine, bu arada tatlı tatlı hayatının az çok saygıdeğer bir biçimde üstesinden geldiğini düşüneceğine seviniyordu şimdiden. Maceralara atılmadığı sürece endişe edeceği bir şey yoktu.

Doğu rüzgârı daha da kuvvetleniyordu; ağaçlar iyice hışırdamaya başlamıştı. Belki Fraueninsel'e kadar gidip dönmeyi bile başarırdı. Üçü çeyrek geçiyordu.

Weitling evin içindeki merdivenden alt kata indi, sonra ağaçlığın içinde yosun tutmuş patikadan kıyı yolundaki küçük tahta kapıya ulaştı, kapıyı açıp bir daha arkasına baktı. Buradan evi seçmek, hele 1932'den kalma ahşap kaplama iyice kararmış olduğundan, daha bile güçtü; sonbahar yaprakları arasından ışıldayan sadece beyaz bir pencere pervazı görülüyordu. Ladinlerin gövdeleri kendi başlarına evi gözden saklamazdı, ama babasının bir zamanlar yolun iki tarafına diktiği çalılar görüşü kapatıyordu.

Weitling arkasından küçük bahçe kapısını kapatırken yoldan yayalar, bisikletliler, jogging yapan bir adam geçmekteydi. Adam tepedeki manzarası güzel noktaya çıkan yolu tırmanmakta eziyet çekiyordu, selam vermedi, yani selamına karşılık verilmesi de gerekmiyordu. Yukarıda muhakkak banka çökecek, bütün gölü seyredecekti. Ya da koşmaya devam edip sazlı koydaki lokantaya kadar incek, bir limonata söyleyecekti.

Daha kuzeyde, St. Johann mezarlığında Weitling'in annesi-babası, ayrıca anneannesiyle büyükbabası olan Traumleben çifti yatıyordu. İki aile de buralı değildi, Weitlingler Doğu Prusya, Traumlebenler Estonya kökenliydi. Ailenin bu eve ta 1932'den itibaren sahip oluşu küçük Wilhelm için önemsiz bir nokta değildi: 1945'te gelen göçmen çocuklarına nazaran, yerliydi kendisi.

Kıyı yolunu geçip tahta merdivenden göle indi. Sabah-tan gelmiş olsaydı yamaçtaki ihtiyar dev kayın ağacına bir merhaba derdi. Daha doğrusu, bir zamanların kayınına. Çünkü şimdi onun yerinde sadece çürümüş kütüğü kalmıştı. Willy'yle en iyi arkadaşı, Südetya'dan gelmiş, annesi-babasıyla daha sonra, 1952'de Kanada'ya göç eden bir göçmen çocuğu, hep bu ağaca çıkarlardı.

Weitling şimdi sazların arasındaki tahta yoldan yürürken kayıkhanesine bakıyordu. Evet, emek vermiş olduğu belli oluyordu. Çürük ne varsa değiştirilmişti, çatının ziftli kaplamasıyla alınlık tahtaları yeniydi. Bir de iskelesi olsun isterdi, ama göl yönetimi özel kişilerin yeni yapılar dikmesine karşıydı – o da anlıyordu bunu. Gene de, gerçi o da yasaktı, ama menfez her birkaç yılda bir kepçeyle temizleniyordu (Bu sebepten, kepçeyle temizlemenin resmî adı »çamurunu almak« oluyordu). Bu yoldan çıkarılan çakılla yarım asır boyunca küçük bir burun oluşmuştu: »Traumleben Ucu«.

Südetyalı arkadaşıyla beraber iyice yakında bir yerde, sazların ta içlerinde gizlice bir barınak yapmak istemişti bir zamanlar. Nasıl yapacaklardı, tartışılar, heyecandan yüzlerini allar bastı. Oraya bir sal saklayacaklardı, yelkenli bir sal, sonra da bununla göle açılma işine girişeceklerdi. Kâbusun ta kendisi, diye düşünüyordu Weitling şimdi, insanın hep ayakları ıslanır, hiç de gerçekten yelkencilik yapamaz. Salla hiç rüzgâra karşı gidilir mi? Yol aldığından çok sürüklenirsin!

Kapıyı açıp teknesine gülümsedi: Bu, bambaşka bir şeydi canım.

Chiemseeplätte türü tekne, üstüne aşırma yelken, altına salma takılmış bir balıkçı kayığından pek daha üstün bir şey değildir, ne var ki uzundur, altı otuz, ve alabildiğine zariftir. Bununla yelkencilik bol bol sıçramak, çömelmek, eğilmek demek olur, doğrultucu momenti küçük bir teknedir. Her şeyden önce, küpeştesi yoktur, güvertesi yoktur; azıcık yana yatsa bile bordanın alçak olan üst kısmından içeriye kolayca su girer. Rüzgâr azıcık sert esmeyegörsün, yelkenci bir hata yapar yapmaz teknenin suyla dolup alabora olması tehlikesi vardır. Mesela, şu lafi geçen kavança tehlikesi: Pupadan gelen rüzgâr yelkene ters taraftan vurup bumbayı teknenin üzerinden boylu boyunca bir savuruverir, ki, o zaman insanın derhal başını eğmesi gerekir. Derken, teknenin kenarı iyice suya dalar, çünkü karşı ağırlık – yani yelken gezisine çıkan misafirler – ters, yani şimdi suya dalan tarafta oturmaktadır. Su dolmaya başlar, tekne banyo küvetine döner. Bir hortlağın yavaşlığıyla yana yatar, ta ki yelkeni artık bir daha kalkmaz biçimde suya yapışasıya kadar, insanlar, kürekler, döşeme ızgaraları dalgalarla sürüklenmeye, cep telefonları, fotoğraf makinaları sallana sallana aşağıya, balıkların yanına inmeye başlar. Tekne uzun ekseni etrafında yüz seksen derece döndü mü, yelkenle beraber salma da gözden kaybolur. Takma salma dibe iniş yolunda ekseriya salma kutusunun üst kısmını da söküp götürür, çünkü emniyet çubuğu sıkışıp kalmıştır. Bir zincirle salma kutusuna takılıdır bu çubuk.

Ama Plätte'yle yelkencilik kaza olmasa da yorucudur. Sert bir esinti gelir, halatlardan biri gergin değildir, salma dibe değmiştir ve çok acele yukarı çekilmesi gerekir, yoksa salma kutusu hasar görecektir. Bu parça zaten, bu tekne türünün kesin en tehlikeye maruz kısmıdır.

Weitling elli iki yıl önce, on altı yaşındayken, Yolyapan Franz'ın bir Plätte'siyle gölün karşı tarafına doğru yola çıkmış, aniden çıkan bir fırtına çabucak enkaza dönen gemisini gerisin geri, doğu kıyısına sürüklemişti. İyice tutunmuş, bir hayli su yutmuş, tekne alabora olurken boğulayazmış, ucu dışarı çıkmış bir vidaya takılıp sağ elini yarmış ve tamamen bitkin bir halde, çamaşır makinasında kalmış bir sıçan misali, doğu kıyısına ulaşmıştı, elinden kan boşanıyordu. Plätte o kadar hasar görmüştü ki, aylarca tersanede kalması gerekmiş,

baba Weitling tamiri için yüklüce bir paradan olmuştu. Weitling hâlâ hatırlıyordu: Yolyapan Ucu'na geldiğinde kırya şiddetli yağmura rağmen bir dolu insan toplanmıştı. Herkes bu tekne leşiyle birlikte gelen birinin olup olmadığını ve bu birinin sağ mı ölü mü olduğunu merak ediyordu.

O zaman da aylardan Eylül'dü, yıl 1958. Hemen ertesi gün, yaralı eli yazı yazarken acıyor da olsa, okula gitmişti. Birinci ders: Schlachtbauer'in Latince sınavı. Adam Willy'nin morarmış gözüne »etkileyici« demmişti. Elinin ayasındaki yara izi hâlâ görülüyordu: beyaz, uzun, dallı budaklı.

Bu olay Willy'nin yelkencilik hevesini bastırmak şöyle dursun, daha bir kamçlamıştı. Yemin ediyordu, günün birinde para kazandığında önce bir gemi alacaktı, araba daha sonra gelirdi. Altmış yedi yaşına geldiğinde hâlâ gemi sahibi değildi, ama hayatına giren birçok arabayı neredeyse hatırlamıyordu bile artık. Onlar da âşık olduğu kadınlar gibi gelip geçmişti. Kendine ait bir teknesi ise kısa bir süre öncesine kadar olamamıştı.

Ama şimdi karşısındaydı işte gemisi, selamını gülümseyerek alıyor, arabasının üzerinde zahmetsizce kulübeden çıkarılabiliyordu. Suya indiğinde Weitling teknenin pruvasını usulca, şefkatle tekrar geri çekip sazlığın çakıllarına oturttu, sonra kulübeden ihtiyacı olan şeyleri getirdi: direk, bumbasıyla, sereniyle yelken, salma, dümen, kürekler, canyeleği – dur hele, can yelekleri neredeydi? Tamir için yukarıya, eve çıkarılmışlardı. Öyleyse olmayıversin! Gölün açıklarında birçok yelkenli dolaşıyordu, birkaçı da Traumleben Ucu yakınındaydı. Bu insanlar biliyor muydu acaba burada suyun altında kayalıklar olduğunu?

Niçin her fırsatta yelken açıp dolaşmıyordu ki? Bu işi zaman kaybı olarak görmek, saçmalamaktı. Tekne gençleştirmiyor muydu onu? Yelken açmamak, safi tembellikti. Veya, evet, korkaklıktı da.

Çünkü onu bundan alıkoyan bir şey vardı, içinden gelen, yorumlanamaz bir alarm. Ölümün sezgisi mi? O pek değil herhalde. Ölüm çıkagelecekti elbet bir ara, hep ve her yerde âdetiydi. Weitling'in korktuğu o değil, daha çok, öncesindeki eziyetlerdi. Bunlarla da insan genellikle teknede değil, daha sonra, tekne çoktan yeni sahibine geçtikten sonra karşılaşır.

Bugüne, eylül sonuna kadar altı kere yalnız açılmıştı. Kendini Plätte olacak bu güzel ve sinsî yosmayla pekâlâ başa çıkabilecek gibi hissediyordu.

Weitling kulübe kapısını açık bırakmaya karar verdi. Bir bocurgatla eski, kilitli bir alet kutusundan başka çalınacak bir şey yoktu burada – hem hırsızların bu zahmete gireceği ihtimal dışıydı, çok geçmeden dönecekti ya. Teknesini suya itti, bindi, küreklerden birini zemine dayayıp ite ite kıyının rüzgâr almayan kesiminden çıktı. Ta uzaklarda, Seebruck'tan bu tarafa, Chieming yönüne doğru »vapur« dedikleri yolcu gemisi geliyordu hızla. Yelken rüzgârla doldu, Weitling salmayı yarım boya indirdi, oturdu, dümen yekesiyle iskotayı kavradı, batıya doğru rota tuttu.

Bell
rinç
dü.
du,
Wei
den
sazl
yük
yan
resin
sağ
du.
sah
kay
likte
istas
altın
loka
V
– ha
na l
duy
son
rast
Anc
ğün
epe
erke
İnsa
lerin

ıştı.
daşa

Bir
acak
gıre-
iesi-
ite
rda,
our«
dol-
men

İkinci Bölüm

Fırtına Cephesi

Belli bir rota tutturmak denen şey, gerekirse, kıç flaması üzere-
rinden karada belli bir nirengi noktası seçerek de mümkün-
dü. Gittikleri yöne sırtını veren kayıkçılar da böyle gidiyor-
du, sadece arada sırada bir ince ayar yapmaları gerekiyordu.
Weitling bugün geriye bakmaya doyamıyor, yakın çekim-
den uzak çekime geçişin tadını çıkarıyordu: Daha demin
sazlıktan başka neredeyse bir şey yokken şimdi kıyının
yukarısındaki ladinler boy göstermeye başlamıştı, evden bu
yana çatı terasının altındaki kendi çalışma odasının pence-
resinin güneşle ışıltısı vuruyor, solda sazlı koydaki lokanta,
sağda Baumburger bira fabrikasına ait çiftlik evi beliriyor-
du. Oradan güneye doğru Huberhölzl korusu, sonra eski
sahil sanatoryumu, ki bu arada hastane olmuştu, daha sağda
kayıkhaneleriyle Yolyapan Ucu, enfiye imalathanesiyle bir-
likte papaz evinin duvarı, liman mendireğiyle, su gözlem
istasyonuyla birlikte vapur iskelesi, sonra yaşlı kestanelerin
altında bir zamanların sahil kahvesi, ki bu arada bir İtalyan
lokantası olmuştu, daha sonra da çim sahalarıyla plaj.

Willy 1942'den 1961'e kadar aralıksız burada yaşamıştı
– hayır, daha dört yaşına gelmeden önce, bir kere, üç aylığı-
na Isartal'daki Schlederloh'ya gönderilmişti. Bir çocuk yur-
duydu burası, gidişi Anne Weitling'in ikinci gebeliğinden
sonra iyice kuvvetten düşüp ağır bir hastalık geçirdiği sıraya
rastlıyordu. Olanı anlamamış, Schlederloh'da çok ağlamıştı.
Ancak büyükannenin evini, orada annesini tekrar gördü-
ğünde susmuş, ama annesine güvenini yeniden kazanması
epey zaman almıştı. Evden uzaklaştırılmasına sebep olan
erkek kardeş doğduktan kısa bir zaman sonra ölmüştü.
İnsan küçükken dünya anlaşılmaz bir şey halinde, yetişkin-
lerin davranışıysa bilmecelerle dolu. Önemli olan sadece,

iyi niyetli olmaları, insanı korumaları ve yabancılara vermemeleri.

Rüzgâr süreklidi ve düzgündü, tekne rotayı tutuyordu, Weitling skutayı bağlayıp dümeni iki parmağıyla idare edebiliyordu. Köyün doğruca kıyıda olan her yeri, ta Gründel'teki marinaya kadar ne varsa görülebiliyordu artık. Tek tük yürüyüşçüler hâlâ seçilebiliyordu, hatta köpekle mi, köpeksiz mi dolaştıkları bile. Köy yavaş yavaş büyüyordu köy, o bildiği çatılar topluluğu, yukarılarında neoromanik kilise, manzaralı kulesiyle Danner Villası, Café Berg-hof, sağında Gründel'tal vadisinin iki yanındaki ormanlık yamaçlar. Doğu ufku şimdi Salzburg çevresinin Staufen ve Zwiesel dağları oluşturuyordu. Öncekilere, güneyde ve batıda zaten baştan beri tabloya hakim olan zirvelere şimdi bunlar da katılmıştı.

Chieming körfezi geniş bir kavis çiziyordu. Traumleben Ucu'ndan Gründel'tal'e kadar olan sahil şeridi, ki yirmi dakikalık bir yoldu ve Weitling on altı yaşındayken çok aşındırmıştı bu yolu, en çok rüzgârda, yağmurda, kafasında kendini geliştirmeye, büyük bir geleceğe atılmaya dair bir sürü hırslı düşüncelerle, toplumun övgüsünü, kızların hayranlığını kazanma düşünceleriyle yürümeyi severdi. İç dünyası o zamanlar öyleydi ki, dramatik biçimde kötü olan her havayla arasında bir gönül akrabalığı hissediyor, güçlü kasırgalarla pakt kuruyor, böylece kendisinin de güç kazandığına inanıyordu.

Gründel Vadisi, tam kıyıda yükselen, ormanlık bir tepe için garip bir isim. Tam kıyıda da sayılmaz, çünkü dik yamaçla kıyının çakılları arasında Grabenstätt yönüne ve otoyola uzanan asfalt vardı. Şimdi marinanın olduğu yerden bugünkü kampinge kadar olan arada savaş sırasında uzun, alçak beton duvarlar bulunuyordu, üstlerinde de iyice kamufle edilmiş uçaksavar topları. Hitler'in Berchtesgaden'deki Alp kalesine doğru giden müttefik bombardıman uçaklarını düşürmek için konmuşlardı buraya. Gizlilik sebebiyle, o zamanlar Chieming'i gösteren manzara kartlarının hiçbirinde Gründel'tal kıyısı da, uçaksavar ekiplerinin kaldığı altı uzun baraka da görülmezdi. Venusberg denen, adını erotik bir ilhamdan almışa benzeyen tepenin aşağısındaki bu barakalar uzun bir zaman orada kalmıştı. Savaş bitince topçular kaçmış, onların yerine doğudan gelen ve isimleri çoğunlukla Çekçe'ye,

Lehçe'ye benzeyen göçmenler yerleşmişti. Düz çatılı yapılardan birinde Protestan ayinleri yapılıyordu; kumandanlık binası Chieming kasabasının ilk sineması olmuştu ve tek bacağı olan, sevimli bir adam tarafından işletiliyordu, Bay Lorenz. Yoksa iki bacağı, ama tek kolu mu vardı?

Willy bu barakalardan bir başkasında Lodz kökenli bir okul arkadaşından masa tenisi oynamayı öğrenmişti. Ama mekân o kadar dardı ki, insan sadece ters el oynayabiliyordu, düz ele bir asılacak olursa duvardan bir hevenk soğan indiriyordu yere.

O zamanki göçmen çocuklarından birkaçı, bu arada yaşlanmışlardı, hâlâ köydeydiler. İhtiyatlı, çalışkandılar, çocuk ve torun bakımından genellikle zengindiler, artık Bohemce değil, yayvan bir Bavyeraca konuşuyorlardı, sanki ta dedeleri bile Dük Tassilo'nun yanaşmalarımış da Chiemgau yöresindeki çayırlarda ot biçmişler gibi.

Derken kuzeyde, dilin arkasında Seebruck'un kilisesi meydana çıktı. Weitling şimdiye kadarki hızını hesaplayarak en çok otuz dakika sonra Fraueninsel adasında olacağını tahmin etti. Chieming körfezi şimdi gepgeniş uzanıyor, tek tek ağaçlar kırmızılı sarılı, alev alev parlıyordu. Bu tablo artık değişmeyecekti, sadece uzaklaşacak, puslanacaktı. Başını çevirip ileriye baktı. İşin doğrusu da buydu: Rüzgâr pupadan geliyorsa insanın gözü yelkende olmalıydı. Platte rotayı sevmişti, salmasından memnun bir mırıltı geliyordu. Gene de yukarı çekti salmayı. Rüzgâr pupadan geliyorsa salma olmayınca azıcık daha çok yol yapardı tekne. Su borda boyunca hışırtılar, fisiltılarla kayıp gidiyordu. Weitling arkasına yaslandı, bu sese kulak verdi. Memnundu. Bu göl, diye düşündü, benim hayatımın hep esas unsuru olmuştur ve öyle de kalmıştır.

Keşke şimdi şu sırt ve omuz ağrıları da artıyor olmasaydı. Açılmadan önce bir ağrı kesici almalıydı. Kolunu arkaya uzatıp omuzuyla daire hareketleri yaptı. Evet, en çok bu hareket acı veriyordu. »Ağrıyı hissettiğinizde devam edin, içine girin, sanki içinden geçip arkasına ulaşmak istiyormuşsunuz gibi yapın,« demişti ortopedist. Çok felsefi bir reçete: Ağrıyı bir süre artır, o zaman tekrar normal ölçüye inişini lütuf olarak algıyorsın.

Cep telefonunun çaldığını duydu. Sırt çantasında. Ofla-
yarak yerinden doğruldu, direğin yanından uzandı, yan cep-
ten telefonu çekti, sonra biracele gene kıça döndü. Tekne
ağırlığın yer değiştirmesiyle yalpalamaya başlamıştı bile. Tele-
fonun zili kesildi, ama Astrid'in numarasını görmüştü, aradı.

»Göldeyim şimdi.«

»Sahi mi?«

»Rüzgâr pupadan, rahat rahat konuşabiliriz. Çatışma
olursa ötekinin bana yol vermesi gerekir.«*

»Ama karşındaki bilmez ki senin hukukçu olduğunu.«

»Ama şu kuralı bilmek zorunda her kimse: Bavyera göl-
lerinde pupadan gelen rüzgârla seyreden teknenin bütün
öbür teknelere karşı geçiş üstünlüğü vardır.«

»Seni seviyorum.«

»Neden bu şimdi?«

»O kadar ihtiyatlısın, her şeyi düşünürsün de ondan.«

Weitling güldü. Hayır, işittiğinde bir alay yoktu, sevgiyle
söylenmiş bir alay bile yoktu. Astrid onu gerçekten, olduğu
gibi seviyordu. Bunu kavrayabilmek için otuz yıl geçirmesi
gerekmişti, çünkü en az altmış yıldır kendisi kendini kesin-
likle, olduğu gibi sevmez olmuştu. Tam olarak söylemek
gerekirse, okula başlayalı beri. Olduğundan iyi olmamanın
acısı içinde ömrü boyunca hep olagelmişti: hesapta, yazıda,
top oynamada, dansa, yabancı dillerde ve aşkta daha iyi
olmadığının.

»Sana gelen postayı aktaracaktım. Çoğu sıkıcı cinsten.«

»Belki hepsi değildir.«

Emekli maaşlarında cüzi artış. Sonra, banka, herhalde
hesap özetleriydi bunlar, otomatta yazdırmayalı fazla uzun
bir süre geçtiği için postayla gönderiyorlardı. »Ne Hediye
Almalı« broşürü (Hemen kâğıt sepetine). Sosyal Demok-
rat Parti üyelik ödentisini bundan böyle talimatla hesaptan
çekme yetkisi istiyordu.

»Çekme yetkisi mi? Asla! O zaman ebedi üye oldum
demektir.«

»Öylesin ama zaten, Willy'nin başkan olduğu saatten
beri üyesin!«

* Yelkenciler, dikkat: Weitling yanılıyor!

»Ha ha. Ee, bütün gelen posta bu muydu?«

»Hayır, bir de elle yazılmış bir şey var, bir kadın herhalde. Kerstin Wieduwillst falan gibi bir şey.«

»Yok canım, Windmiller. Mahkeme başkanı! Getirir misin!«

»Bir de kitap gönderisi var, bir sahaftan.«

»Kitabın adı *Güven* mi?«

Öyleydi. Allah'ı, adını anmaksızın dilinden düşürmez olmuş sosyologlardan birinin kitabıydı. »İçinizdeki güven duygusu tükendiye hayatın icatlar ortaya çıkaran zenginliğine güvenin; bu zenginlik sizin içinizdeki zenginliğin kat kat ilerisindedir,« gibi şeyler yazıyordu, örneğin, »Dua etmek faydalıdır, Allah'ın aklına bazen pek güzel şeyler gelir,« demek yerine. Weitling kendi böyle yazmıştı – dur, o cümleyi atmıştı ya. »Gene girmeli,« diye mırıldandı.

»Ne dedin?«

»Ha, hiç. Salmayı çıkarmıştım da. Kitabı getirmen gerekmez.«

»Peki sırtın, yelken kullanırken ağrıyor mu?«

»Sırtım, ağrıyor musun? Hayır, diyor. Kalçam da huzur içinde.«

»Baston gene de senindir!«

Yetmişinci doğum günü için gümüş saplı bir baston dilemişti – sapı kavislisinden, alışverişte para öderken koluna asabilsin diye.

»Ohoo, daha nerdeyse iki sene var. Ama tamam, o zamana kadar belki sahiden ihtiyacım olur.«

»Evet, benden bu kadar! Valizimi topladım. Seni göreceğime seviniyorum.«

»Ben de öyle.«

»Aman dikkatli ol. Fırtına filan gelmiyor, değil mi?«

»Hayır, kuzucuklar gibi birkaç buluttan başka bir şey yok. Satış yaptın mı?«

»Hayır. Ama bir kadın müşteri geldi, bu kadar tatlı olur, diş hekimi.«

»Ve hiçbir şey almadı ha?«

»Hayır, ama engelli bir oğlu varmış, onun hakkında birçok şey anlattı – yani, hakikaten ilginç. Dükkânda neler

öğreniyorum. Bazen düşünüyorum da, otuz yıl daha genç olsaydım da bugün bildiğimi bilseydim, harika bir nişanlı olurum!»

»Ve bana varmazdın!»

»Ne münasebet, varırdım.«

»N’olur, bu akşam saatini kur da treni kaçıрма. Traunstein’a ne zaman varacağın belli olduğunda telefon et. Veya, mahalli trense, Übersee’ye varış.«

»Dur hele, bir mektup daha varmış. Senin tekne mültecileri.«

»N’olur, getir!»

»Bak hele, bu hışırtı senden mi geliyor, benden mi?» »Benden. Teknenin burnuyla suyu yarışı. Çao, yarın görüşürüz.«

»Yarın görüşürüz.«

Telefonu tekrar yerine kaldırmadan önce adres listesini baştan aşağı bir taradı. Az bir muhabbet açtığı başgöstermişti, yelken açtığını bildirmek istiyordu dünyaya. Biraz kıskançlık tatmak. Ama isimlerden hiçbirini tam canı çekmedi, çoğundan bekleyebileceği ilgi değil, insana sadece sıkıntı veren bir lafazanlık olabilirdi. İyisi mi, gene rotasına ve havaya dikkat etsindi.

Kuzu gibi bulutlar mı? Evet, tam tepesinde vardı daha birkaç bulut. Ama batıda ufuktan gayet yoğun, alçak, siyah gölgelerin belirmediğini saklamıştı Astrid’ten. Orada görülen, öyle kuzucuklar filan değildi, mandalarla fillerdirdi. Bir cephe. Ama ta gece yarısı burada olurdu, aşağı yukarı saat yirmi ikiye doğru. Dört bir tarafta şimdiden fırtına uyarısı sinyalleri yanıp sönüyor bile olsa bu böyleydi. Her zamanki gibi fazlasıyla erken bir uyarıydı gene. Terasında dikilecek, rüzgârın ilk hamlelerine karşı sıkı bir grogla kadeh kaldıracaktı, yatmadan önce.

»Tekne mültecileri.« Weitling’in üye olduğu derneğe bu adı takmıştı Astrid, asıl adı, »Afrika’ya Yardım«dı derneğin. Üyelik pahalı değildi, ama yönetim kuruluna seçileli beri çok zamana mal oluyordu. Schröder-Unducht, dairedeki arkadaşlarından biri, bu de şu alaycı yorumu getirmişti: Böyle dernekler birer »Ben bu suça katılmadım« gösterisiydi sadece. Ama ne vardı ki böyle bir defa olmayan? Duyarlık göstermek duyarsızların defisiydi, etkin olmak tembellerin, hayırseverlerin yardım dernekleri de şerhseverlerin vicdanını

rahatlatmanın bir aklanma çabası. Weitling bu defî suçlamasını öğrenci olayları günlerinden beri biliyor, ondan nefret ediyordu. »Hayırsever« de, dünyanın efendisi olan Şeytan'ın taş gibi katî merhametsizliklerini ayakta tutmak istemeyen herkesi gözden düşürmek için icat ettiği o haince kavramlardan biriydi. Astrid Afrika konusunda kendisini destekliyordu. Afrikalılar artık daha çok Yunanistan üzerinden geliyor da olsalar, o hâlâ »tekne mültecileri«nden söz ediyordu. Biliyordu elbet, Weitling'in kendini büsbütün aylakların önde gideni gibi hissetmemek için bu kamu yararına çalışır derneğe ihtiyaç duyduğunu. Kişî olarak elinden gelmeyen birçok şeyi bu yoldan telafi etmeye çalışıyordu: yardım etmeyi, hediye vermeyi, kurtarmayı. Affederken bile inandırıcı olamıyordu.

Astrid ise bütün bunları iyi becerirdi, üstelik yanısıra bir de gülerdi ki, o kadar candan bir gülüş kimsede yoktu. Yardım etmeye ve gülmeye yatkınlığı hemen gözlerinden okunurdu. Hem, özellikle güzel oldukları veya yumuşak yumuşak, dost dost baktıkları için değil. Hayır, Astrid'e bakınca, gözlerinin çok şey gördüğu, algısıyla eyleminin de ayrılmaz biçimde birbirine bağlı olduğu görülürdü. Astrid her şeyi görür ve bunu saklamazdı. Bir hokkabaz hilesinin nasıl yapıldığını görürdü. Bir yankesicinin planının ne olduğunu dakikalar öncesinden anlardı, birisinin yardıma ihtiyacı olduğunu da saniyenin onda biri kadar süren bir bakış haber verirdi ona. Ne kadar sık olmuştu: Astrid şöyle bir şey söylemiş, Weitling de arabayı durdurup geri dönmüştü: »Şurda oturan kadın, garip bir hali var!« Kaç kere, ayrıntılardan kötü bir şeylerin yolda olduğu sonucunu çıkarıp polis çağırması: hırsızlık, şiddet, gasp. Çok sık da tam on ikiden vurmuştu. Bir görüntü hafızası vardı, ne gördüyse biliyordu ve üstünden uzunca bir zaman geçse de, dijital bir resim arşivine erişim sağlarcasına, çekip alıyordu.

Astrid'in hayatında titizlik yoktu, sistem yoktu, eyleme geçmeden önce uzun uzadıya haber vermeler yoktu, her şeyden önce de, azıcık olsun düzen yoktu. Neden olsundu ki, aradan aylar geçmiş bile olsa, neyi nereye koyduğunu bilirdi, belleğine almıştı. Ne hediye götürceği konusunda hiçbir zaman sıkıntıya düşmezdi: Son misafirliliğinde, evsahibinin evinde neler neler olduğunun resmini çekmiş olurdu hep. Kafasında o mekânları bir daha gezip nerede neyin eksik olduğunu belirlemesi işten bile değildi.

Weitling birden irkildi: Sancak tarafında bir hışırtı vardı, yelkenin ardında. Zar zor eğilip bumbanın altından o tarafa baktı: Gene biri vardı işte, Bavyera'nın geçiş üstünlüğü kuralını bilmeyen. Şık bir maun tekne, geniş apazla güney rotasında. Herif Plätte'yi orsaya veya kavançaya zorlayabileceğini sanıyordu. Weitling orsa etti, şu turistin yolasına bodoslama girmek istemiyordu, seslendi: »Görmediniz mi beni?« Adam cevap verdi, bir lafı Weitling'in kulağına »derin uyku«, hatta bir başkası »salak« gibi geldi, üstelik hepsi de »sen«le biten bir cümle içinde. Weitling gösterişli maun tekneyi gözardı edip ileriye baktı, rüzgârı gene pupaya aldı. Fraueninsel'e hemen hemen dört kilometre vardı daha, en çok yirmi dakika. Astrid'i düşündü, kızgınlığa karşı hemen iyi geliyordu bu.

Aslında, insanların, tek tek herkesin nasıl ve ne yönde iyiye yönebileceğine ilişkin bütün düşünceleri tek bir cümlede toparlayabilirdi: Astrid gibi olun! Bununla maalesef, iyileşmenin gerçekleşmeyeceği belli oluyordu, çünkü onun gibi kim olabilirdi ki? Şöyle de diyebilirdi: Bir kalp edinin, sonra da onu bir fotoğraf belleğiyle bağlantılandırın. Kendisi bütün bunlardan çok uzaktı, üstelik artık çok değişemeyecek kadar yaşlı olduğunu da biliyordu. Ama hiç değilse, dünyada Astrid gibi insanların olduğunu kavramıştı, bu da az değildi. Onunla, yalnız başına olsa hiç algılayamayacağı bir dünyayı tanımıştı.

Bir hakimle evli olmak zaten kolay değil, diye düşündü, ama Astrid kuvvetli, duygusalığa eğilimi de yok. Weitling aylar boyunca mahkeme salonlarına ayak basamayacak hale getiren büyük depresyonu sırasında, bir gün şu şikâyetle bulunmuştu: »Hiç doğmamış olsaydım hiç kimse yokluğumu hissetmezdi!« Astrid kahkahaları koyuvermiş ve bu Weitling'e her çeşit duygudaşlık gösterisinden daha iyi gelmişti. O harika dil sürçmeleri, karıştırmaları karşısında da insan yapacağını bilemezdi: »Belki düzenine biraz daha hayat vermelisin!« Evet, düzene hayat, tersi değil. Bunu böyle söylediğinin kendisi farkında olmazdı. Şaşırırdı, gülerdi, düşünürdü. Astrid'in yanında insanın depresyonda kalması kolay değildi.

Yazık ki, çocukları yoktu. Astrid'in özelliklerinin bir çocukta tekrarlanıp büyüdüğünü görmeyi isterdi. Kendi özelliklerinin de, ama bunlar biraz ihtiyat gerektirirdi.

Böyle düşündüğünde 1980 yılının Miraç-ı İsa günü geliyordu aklına, Babalar Günü denen gün. Öğleyin oturduğu birahaneyi bomboş görünce şaşırılmış, işletmeci kadına sormuştu: »Kimse yok mu? Herkes Babalar Günü gezisinde herhalde?« »Evet, herkes.« »Ben katılmasam da olur,« demişti Weitling, »ben baba değilim.« »Dur hele,« diye cevap vermişti kadın, »gün daha bitmedi.«

Mümkündü, belki harika bir baba olabilirdi Weitling. O fırsat kaçırmıştı! Aslında, yazmaya koyulduğu metin baştan sona, neleri eksik bıraktığından söz ediyordu. Bu, onun »Doğru-Doğru Kitabı«ydı, başkaları içinde, hatta başkalarına yardımcı dokunabilirdi bile.

Kendi kendine şimdi, altmış sekiz yaşında, genç yıllarında neyi gerçekten başka türlü yapması gerektiğini bilip bilmediğini soruyordu. Astrid'in sözü geliyordu aklına: »Otuz yaşında olsaydım da bugün bildiklerimi bilseydim ...« O zaman nelerden kaçınırdı Weitling, bilinçle girişerek neler öğrenirdi, kaç tane kötü alışkanlığın yerleşmesine hiç fırsat vermezdi, kaç insanla karşılaşmayı daha baştan önlerdi? Tütüne hiç başlamazdı, tamam, ayrıca Federal Savunma'dan yedeksubay olarak aldığı beş bin Mark uyum yardımıyla hemen hisse senedi alırdı, hem de doğru kâğıtları.

Weitling'in hayallerine kaçınılmaz bir tespit son verdi. Hiçbir şeyi değiştiremezdi! Her ayrıntı daha sonraki hayatına başka bir akış verebilirdi. Mevla'nın yolları araştırmakla anlaşılmazdı, en azından Kaos teorisine uyuyorlardı. Onun için, daha gençken sigaradan vazgeçmesi bile en ciddisinden sonuçlara yol açardı. Ders almayı, hisse senedi seçmeyi bilseydi – büyük bir kesinlikle erkence bir yaşta zengin bir adam olurdu ve Astrid'i tanımaz, üstelik daha altmışlarında bir spor arabayla yol kenarında bir ağaca çarparak sonunu bulurdu. Hayır, geçmişe yapılan zaman yolculuklarında olayların akışına karışmaya gelmezdi.

Kendi gençliğine bir ziyarette bulunma fikriyse kafasını kurcalamaya devam ediyordu. O zaman, hayatında yanlış olan şeyi bu yanlış daha küçükken gözden geçirebilecekti. Adalet duygusunun büyüdüğünü görecekti, ama buna karşı gelen her ne varsa onu da gözlemleyebilecekti.

Evet, kendisi olan o garip delikanlıya bir kere daha eşlik etmek isterdi, sırf bilgi edinmek uğruna, sırf sınırlı bir süre

için, belki sadece bir günlüğüne. Sonra, »Ümit« kitabını gene önüne çekebilir, bazı şeyleri çıkarır, bazılarını iyice vurgular, tehlikeleri de daha iyi açıklayabilirdi, çünkü taze taze gözünün önünde olurdu hepsi.

Güneşe de ne olmuştu? Birden çok kararmıştı ortalık. Düşüncelere dalmış, uzun bir zaman ne rotaya, ne batı kıyısına dikkat etmişti. Gökyüzünün kuzeybatı tarafı yelkenin arkasında saklı kalıyordu. Yelkeni ortalayıp iskele tarafına almak istedi, ama yelken teknenin orta yerinde isteksiz isteksiz, kalakaldı: Rüzgâr dinmişti. Şimdi görüyordu işte başına geleni.

Az önceki egzotik görüntüler kısacık bir zaman içinde birleşip koca bir duvar olup yükselmiş, dillerini uzatıyor, kıyının her tarafından kırmızı ışıklar telaşlı telaşlı yanıp söniyordu: dakikada doksan sinyal, saymasına lüzum yoktu. Şimdi yapması gereken, derhal en yakın kıyıya gidip kendini emniyete almaktı, ki rüzgâr olmayınca zor bir işti bu da. İyi ki Plätte kürekle ilerleyebilen bir tekneydi. Ön taraftan kürekleri çıkardı, ıskarmozları yerlerine taktı. Ya yelken? Fırtınada ihtiyacı olacaktı daha, ama söndürülmüş olarak. Onun için yelken yüzeyini asgariye indirdi, hiç mi hiç esmediğinden başardı bunu. Sonra karaya doğru kürek çekmeye başladı, ki teknenin orta yerinde asılı yelken yalpından güç bir işti.

Adayı ıskalamıştı: Gstadt köyü şimdi neredeyse aynı uzaklıktaydı, oradan karaya çıkması daha çabuk olurdu. Bugün tahminlerinde hepten yanılmıştı, fırtına on dakika sonra gelirdi, belki daha bile önce. Ama pastırma yazının ortasında böyle bir alçak basınç cephesinin peydahlanacağı kimin aklına gelirdi ki? Kurallara aykırıydı bu!

Kürek çekmeye ara verip sahil güvenliği aradı. Sonra cep telefonunu sırt çantasına yerleştirdi ve çantayı da, vazgeçmek istemediği daha ne varsa onları da sıkıca bağladı. Chiemsee fırtınaları serpilip gelişince teknelere ne yapardı, biliyordu, hele Plätte'lere. Gene çok zaman kaybetmişti, bunun yerine kürek çekse daha iyi olurdu. Fırtına cephesi iyice yaklaşmış, ta tepesine gelmişti, gece gibi kararmıştı etraf.

Derken Weitling'in içini korku sardı. Elinden geldiği kadar çabuk kürek çekmeye başladı, omuzunu da sırtını da unuttu. Gemi sürekli yön değiştiriyor, habire rotasını düzeltmesi gerekiyordu. Yelkeni hepten atsa mıydı? Salmayı

gene suya indirdi, rota tutturmada yardımı olurdu, fırtına vurduğunda da alabora olmaya karşı biraz koruma sağlardı. Canım, o kadar kötü olacak değildi ya, yoksa hava raporu çoktan – dur hele, hava raporunu kaçırmıştı bugün. Her neyse, yelkeni olduğu gibi bıraktı ve canını kurtarma uğruna kürek çekmeye devam etti. Tam bu arada kafasına dank eden bir şey oldu: Durum o zamankinin aynıydı, aynı hatalar, aynı zaman kayıpları.

Weitling bu düşünceyi rahat rahat izleyemedi; ağırları fazla güçlü, tehlike fazla büyüktü, son gücüyle küreklere asıldı, sırf kısaca bir arkasına baktı: Kıyıya ulaşamayacağı görüliyordu artık, Gstadt'ın yukarısındaki tepelerin sırtında ağaçların hışırdağını işitiyor, rüzgârda eğilşlerini görüyordu.

Derken rüzgârın ilk sağnağı vurdu. Weitling kürekleri teknenin içine attı, yelken kuvvetiyle kıyıya ulaşmaya çalıştı. Dalgalar otuz saniye içinde büyüyüp tekne boyuna ulaşmıştı, uçları köpükleniyordu. Biri gelip dümeni yuvasından kaldırdı. Weitling yakalamayı başardı, zahmetle tekrar yerine taktı, bu da kıymetli saniyelere mal olmuştu. Gürültüye rağmen bir dizel motorunun uğultusunu işitiyordu: Sahil güvenlik onu bulmuştu, kurtarma motoru yanıp sönen kırmızı ışığıyla Gstadt'tan bu tarafa geliyordu. Çıkıp iniyor, yalpalıyor, ama şüphe yok ki kendisine doğru rota tutuyordu. Sayısız şimşekler aydınlatıyordu motoru, her birinin ardından da hemen gökgürültüsü işitiliyordu.

Weitling oflaya puflyaya geminin ön kısmına süründü. Pruva halatına ulaşmak istiyordu, ama bu niyetten çabucak vazgeçti, yoksa suya sürüklenebilirdi. Birden mavi bir parıltı sardı etrafını, sonra acı veren parlaklıkta bir ışık ve hunharca bir patlama. O kadar korktu ki bu sestən, yere düştü. Yıldırım düşmüş olmalıydı, tekneye veya hemen yanbaşına. Weitling neredeyse kör gibi olmuştu, saniyeler boyunca direği bile seçemedi. Ama yok, direk yerindeydi daha. Kurtarma römorkörü neredeyse gelmiş olmalıydı. Yoksa? Şu an sesini duymuyordu, hatta – görmüyordu da! Çok garip.

O kadar yüksek yapılı bir motorbot bunca zaman bir dalga çukurunda saklanabilir miydi? Hayır. Ama yok olmuştu, batmıştı, başka ne olabilirdi ki. Yıldırım düşmüştü herhalde ve bütün mürettebatıyla batmıştı! Weitling panik içindeydi, buna rağmen o anda aklına gelen şu oldu: Yerel gazete

nihayet olağandışı bir haber verebilecekti. Baş sayfa gözünün önüne geldi, kurtarma teknesinin iyi günlerinde çekilmiş bir fotoğrafı. Manşet, iri puntoyla: »Göl yuttu. Fırtına kurtarıcılara şans tanımadı.« Kazada kendi hafifliğinin payı olduğundan da söz edilecekti.

Bir gayretle tekrar doğruldu. Ama bu doğruluşunda acayip bir şey vardı: Sanki kendi kendisinin yanında duruyormuş da nasıl doğrulduğunu – herhangi bir harekette bulunmaksızın seyrediyormuş gibiydi. Beynin bir yanılığısı, belki çarpmanın sonucu. Kulak zarlarına bir şey olmamıştı, fırtınanın gürleyişini, ıslığını olduğu gibi duyuyordu. Şimdi tehlike, teknenin alabora olmasıydı ki, kesin olacaktı eğer dalgaya yanını verir de çok fazla su alırsa. Her kocaman dalga zaten bir hayli su atıyordu içine, ama Weitling aynı zamanda hem yelken kullanıp hem su boşaltamazdı, üstelik kovaya da pek ulaşılacak gibi değildi şimdi.

Kuzeybatıdan gelen fırtınaya karşı kıyıya veya hiç değilse Fraueninsel'e ulaşmak mümkün değildi, gemi sadece korkunç hareketlerle inip çıkıyor, rüzgârla ileri hareket ettiğinden çok, dalgalarla geriye sürükleniyordu. Tek yol olarak, doğuya, Stöttham'a geri dönmek kalıyordu, yelkeni iyice açmış olarak. Tekne bu haliyle daha yön verilir gibiydi. Sular ev kadar yüksek görünüyordu şimdi, her an biri onu devirebilirdi.

Sadece, kendi gücüne ve becerisine hayret ediyordu. Orada mücadele edenin hiç kendisi değil, bir başkası olduğu duygusunda değişen bir şey yoktu; Weitling aynı zamanda bir »o« bir de »ben«di. Belki, Allah'ın bizzat işe karışıp da henüz kendisine ilişkin niyetler beslediği bir insanı kurtarıcı işte böyle hissedilirdi. İnsana o zaman bir bakıma, ölümün elinden nasıl çekilip alındığını seyretme izni bahşolunuyordu. Ve her şeye kadir Allah aynı zamanda, herhangi bir şalteri çevirmişti, yoksa, bakar mısınız, neredeydi şimdi disk ağrıları, dizlerdeki, kalça eklemindeki, omuzlardaki artrit? Nerede kalmıştı gut, romatizma, nefes darlığı, kaslardaki kramplar?

Hani şöyle bir söz vardı ya: »Ama tehlike her neredeyse, kurtarıcı da orada boy gösterir.« Herhalde sadece kaslar için geçerli değildi. Schiller'den miydi bu cümle? Babası olsa

bilirdi. Weitling gene bu düşüncenin de ucunu kaçırdı, su kütleleri alıp götürdüler.

İnanılmaz bir şeydi, ne kadar hızlı ilerliyordu, neredeyse Chieming koyuna gelmişti bile. Ama, şak, dedi, kandilisa koptu, yelken bordadan aşağı sarktı, tekne de savunmasızca ilerlemeye devam etti, daha da çok su ala ala. Weitling bir acele öne geçti, hiç değilse yelkenden kurtulmak istiyordu, bumbayla uğraştı, ama direktten ayırmayı başaramadı. O da direği olduğu gibi yuvasından çıkardı, yelkeniyle birlikte küpeşteden attı, büyük bir çaba harcayarak. Sonra kovayı yakalayıp deli gibi su boşaltmaya başladı, ama bu işin neredeyse hiç faydası olmuyordu. Su fiçı fiçı dolarken küçük bir kova pek işe yaramıyordu. Hem elindeki de, gariptir ki, kova filan değildi – Weitling elinde, eskiden kullanılan türden bir çamçak tuttuğunun farkına vardı. Kova başını alıp giderken bu belirmiş olmalıydı. Ama nasıl olmuş da farkına varmamıştı, kovayı elinden hiç bırakmadığı halde? Kafama bir hal oldu, diye düşündü Weitling, şimşekten dolayı.

Plätte bu arada yeterince su yutmuştu, yüksek bile olmayan bir dalga tekneyi devirip batırdı. Gövde tam alabora oldu, fırtınaya karnını gösterdi. Weitling rüzgâraltı tarafında tutunmaya çalıştı, ama dikkat etmesi gerekiyordu, yoksa yalpalayan gövde kemiklerini kırardı. Her şey o zamanki gibiydi. İster misin, şimdi bir de bir vidanın ahşaptan çıkmış sivri ucuyla elini yaralasındı!

Pruva halatını suyun altında oturağa bağladı, sonra karşıya, rüzgârustü tarafına geçip oradan tekneyi doğrultmaya çalıştı. Ve bu arada o vidaya takılmadı. Hayır, çünkü açık seçik görüyordu vidanın dışarı çıkmış ucunu. Hâlâ her şeyin bir rüya olduğunu, yatağında uyanacağını umuyordu.

Tekne şimdi gerçi karnı gene aşağıya gelmiş sürükleniyordu, ama pruvadan içine girip su boşaltma işine tekrar başladığında gene çevrildi – hepsi boşuna! Weitling artık pruvaya sıkı sıkı tutunmaya karar verdi, becerebildiği kadar. Neyle karşı karşıya olduğunu biliyordu: Saatlerce sürüklenecek, su yutacaktı, ta ki doğu kıyısı kendisini kurtarana kadar, veya işte, artık kurtaramayana kadar. Bir zaman gelecek, takati tükendiği için gemisini bırakacak ve son, kısa bir kasılmadan sonra boğulacaktı. Ya da belki kendisi

değil, delikanlı. Besbelli, delikanlınınkinden farklı bir »ben« durumu içindeydi.

Düşündü: Biz öleceğiz, o da, ben de. Veya sadece o. Veya sadece ben, hatta böylesi daha muhtemel. Bu oğlan, bu çetin ceviz yalnız başına sağ kalıp Allah'ın kendisine bağladığı ümidi yerine getirecek. Spes divina. Hortlak olarak bir süre daha seyredebileceksem şanslı sayılırım. Ve olur da günün birinde bu yaşadığımı yazabilecek olursam kendi düşündüklerimi »ben«, onun yaptıklarını da »o« diye anlatmalıyım.

Nasıl da bir gücü var suyun, diye düşündü. Hava safi köpük kesildi, kıyı görünmüyor, ne batıda, ne doğuda, hele dağlar hiç mi hiç yok. Zaten boğulmak denince pek cüzi bir fark olur Chiemsee ile Atlantik arasında.

Firt
sürü
min
ayağ
kan
aras
şulc
sağl
çevi
koc
lar c
ada
nere
den
ğun
C
rın
pan
en a
yor
kötü
ada
dan
ti, A
şük
işitt
yor
Ayn
»Eğ
gur

Üçüncü Bölüm

Yeni Durum

Fırtına gemimi çakıl taşı gibi öğütmek üzere doğu kıyısına sürüklediğinde beş ya da altı adam sığ suya dalıyor, bir kısmının giyimi de üstünde. İkisi devriliyor, birçabuk tekrar ayağa kalkıyorlar. O tarafa, bu tarafa heyecanlı bağırışlar, kamçı gibi vuran yağmurun, gürül gürül kırılan dalgaların arasında bir kuş sesi gibi; tek anlaşılan, Bayyera konuşulduğu. Plätte'yi beraberce doğrultmaya çalışıyorlar, ki sağlam bir halde kıyıya çekilebilsin. Kızını fırtınaya doğru çeviriyorlar, pruvasını kıyıya döndürsün diye, ama tekne kocaman, dolu bir çeşme yalağı kadar ağır, kırılan dalgalar onu durup durup yardıma koşanların elinden alıyor. İki adam da benimle ilgileniyor, beni kaldırıyor, destekliyorlar, neredeyse taşımaları gerekecek beni, dalgaların değirmeninden kurtarabilmek için. Böyledir köy – ihtiyaç duyulduğunda gelirler.

Gücüm kalmamış, ama her şeyin farkındayım, insanların çoğunu tanıyorum, en başta da çarpık bacağıyla Yolyapan Franz'ı: Gemisine bakıyor, muhakkak hasarı kestiriyor, en azından, bana bakmıyor. Çantasıyla aile hekimini görüyorum, uzun uzun gelişimi seyretmiş, her zamanki gibi en kötü ihtimalden hareket ediyor. Beni kıyıya sürükleyen iki adamdan birini şimdi, sırsıklam fitilli kadife pantolonundan tanıyorum: Yüzüne bakıyorum, babam. »Eh, hepsi geçti, Allah'a şükür!« diye sesleniyor kulağıma. Babamın Allah'a şükretmesi, alışılmış dışı bir şey, ama bugün sadece bugün işittiğimden ötürü değil, hatırladığıma dayanarak da biliyorum ki, o gün gerçekten şükretmişti, ve gene şükrediyor: Aynen o zaman olanlar oluyor! Allah'ın adını her anışında, »Eğer olsaydı,« demeyi ihmal etmezdi – şüpheli ruhunun gururu buna muhtaçtı. Bu sefer unuttu, unutuyor. Allah

olsaydı bu kurtarışa da el atmış olurdu. Attı zaten. Benim geçirdiğim dönüşüm bile başka türlü açıklanır gibi değil.

Bu düşünen kim aslında, delikanlı mı, ben mi? Ben! Şurası tamamen kesin ki, ben o değilim, ne idiysem oyum: Berlin'den gelen yaşlı adam, ama başkalarına görülür biri olarak değil, fizik varlığı olmayan ruh olarak, Chieming yakınlarında Störthamlı, on altı yaşında bir oğlana zincirlenmiş halde ve halen besbelli 1958 yılındayız. Şimdiye kadar ondan başka bir yoldan gidebilecek halde değilim, hatta başka bir tarafa da ancak zar zor bakabiliyorum ve onunla aynı durumu yaşamaktayım. Onun duygularını, düşüncelerini tahmin edebiliyorum, ama azıcık hissedebiliyorum da, gene de esas olarak benim kendi duygularım var, altmış sekiz yaşındakinin duyguları. Bir eylemde bulunamıyorum, sadece algılayabiliyor ve kendi benliğim, emekli hakim benliği içinde kafa yorup durabiliyorum, ama bu ne kadar sürecek? Herhalde gençliğimi birkaç saatliğine seyredebileceğim, tamamen ortadan kaybolmadan – adyö, Dr. Weitling! Demek böyle oluyormuş insanın gençliğine dönmesi. Oysa gerek hayallerim gerek gördüğüm birtakım filmler daha fazla eylem özgürlüğüm olacağını vaat ediyordu.

Yolyapan Franz'ın kulübesine alınıyor Willy, soyuluyor, havlularla harıl harıl friksiyon, hekim nabzını ölçüyor, Yolyapan Franz kötü kötü yüzüme, hayır delikanlının yüzüne bakıp başını sallıyor, ama Willy gülüyor, kısa bir süreliğine hiçbir şey korkutamaz onu, beni de, her şeyden önce, kurtulduk. Bunun bir sebebi de teneke kaplı, ayrıca ziftlenmiş bu kulübe. Daha dışarıdan bakıldığında bile, insanın orkanlara, hortumlara karşı emniyette olacağını söylüyor, hatta kötü büyüye karşı bile.

Annem de orada, Willy'ye büyükbabamın çizgili bornozunu uzatıyor. Annemin yüzüne bakınca yeniden görüşme sevincine kapılmayışıma neredeyse şaşıyorum. Wilhelm Weitling'in ruhu değil de, kalbi çarpan, herhangi bir insan olsaydım derinden duygulanırdım, gözyaşlarım boşanırdı. Ama yok öyle bir şey. Annemi de babamı da şu an bir araştırmacı gibi serinkanlılıkla görüyorum. Ruhlar gelecekte bakınca sevgi duyamaz mı? Öte yandan farkediyorum ki, köyün tanıdık yüzlerini görünce sevinmekteyim. Acaba sebebi, annem-babam üzerine onyıllar boyunca, hem de sık sık gayet nesnel biçimde düşünmüş olmam mı? Her

neyse, kalbimde (ki yok) bir sıcaklık uyanmıyor, hatta bir duygusallık veya sevecenlik esintisi bile yok. Genç, annem, oğlundan yirmi yedi yaş daha genç, yani ihtiyar hakim Weiting'den. Güzel, uyanık bir insan, derin bir kültürü olduğunu gösteren sözler söyler hep, hatta burada, kayak kulübesinde bile öyle oluyor. Bu haline de, biraz sinirli hareketlerine de aşınayım.

Ya babam? Onda da beni şaşırtan bir şey yok, hatırımda bu kadar diri ve erkeksi kalmamış olması hariç; elli üç yaşında, etkileyici bir adam. Sigaranın resmen birini söndürüp birini yaktığını da unutmuşum. Ama sevinç mi? Ergenliğimden beri birbirimize karşı yürüttüğümüz mücadelelerden sonra, babamın şimdi sadece genç Willy'yi görüyor, geleceğin bilgisiyle donanmış ihtiyar hakimin keskin bakışlarını üzerinde hissetmiyor olmasından memnunum.

Bornoz ısıtıyor, Willy'nin dişlerinin takırdaması azalıyor. Islak giyecekler Volkswagen'in önündeki bagaja serilmiş havlunun üstüne konuyor, sonra dördümüz de biniyoruz, daha doğrusu üç insanla az yer tutan bir hakim hortlağı. Babam göl boyunca güneye, papaz evine doğru sürüyor arabayı, direksiyonu büyük çaba harcayarak sola tutması gerekiyor, o kadar şiddetle üfürüyor rüzgâr hâlâ, yan taraftan yağmur habire bindiriyor. Anne arkaya geçti, delikanlı babanın yanında oturuyor.

»Sen yokken,« diyor anne, »büyükbaba düşmüş, köyün bir yerinde, çakıllı bir yolda, yarası büyük değil, ama çok kanadı. Tanımadık iki kişi eve getirdi Bazan başka bir yerde oturduğunu sanıyor. – Şimdi de bu senin iş! Duvar gibi bulutları görmedin mi?«

»Hep yelkenin arkasında kalıyorlardı,« diye cevap veriyor Willy, zayıf bir sesle.

»Şansın varmış. Biz seni uzun zaman terastan gördük, ama önce sen olacağın aklımızdan bile geçmedi ...«

»Sonra da sen değilsindir diye ümit ettik,« diye lafa karışıyor baba.

»Vaziyet şu: Sahil güvenlik buralarda fırtınaya karşı hiç açılmadı bile, çünkü onlarda da olup olacağı bir Plätte var, Balıkçı Dori de öyle, anında suyla dolardı iki tekne de. Büyük gemilerse, Luitpold, Fessler, Maximilian, Schwalbe ve saire, adaların arasında zaten habire yeterince insan

topluyor. Üç kişi ölmüş diyorlar. Yarından itibaren burada, salıkta buluruz onları, ne hafiflik ama!»

Baba, büyük otoparkı geçip kıyıda uzaklaşırken, bir sigara yakıyor. Dumanını ön cama üflerken diyor ki: »Ama sen iyi dayandın ha, oralarda.« Willy yüzüne baktığından profilden görünüşünü inceleyebiliyorum. Şaşırtıcı sivrilikte bir burun. Gözlüğü hâlâ, üst kısmında eğri, siyah, benim »kaş kuvvetlendiricisi« deyip salakça bulduğum çubuklar olanı.

»Ama tehlike her neredeyse, kurtaran da orada büyür,« alıntısını getiriyor.

»Kimden bu?« diye soruyor Willy (Sağol, evlat!).

»Hölderlin.«

Ne yazık, taze yakılmış Virginia tütünlü sigaranın o harika kokusunu alamayışım. Görmeyele iştme dışında her algı bir hayli kısıtlı. Delikanlı dumanın tadını çıkarıyor, biliyorum, babasının da, kendisini usul usul övdüğü sözlerinin de. Şimdi arabanın sağındaki sinyal kolu kalkıyor, baba köy yolunun keskin virajından ayrılıp Stöttham'a giden yola sapıyor, hemen, ilk virajın ardında »Chieminger Lichtspiele« sinemasını geçeceğiz – Lorenz uçaksavar barakasında yeterince para kazandığında yaptırmıştı burayı. »Café Marienbad«, sonra Dunst malikanesi geçiliyor, Mart'ın, köyün saatçisinin çalıştığı yer burası, alt dudağı sarkan, yüzü sivilceli, sabırlı bir adam, iyi zanaatçı. Sekiz yaşındaki Willy bu sivilcelerin neden olduğunu sorduğunda, kurnazca bir cevap veriyor: »Sert havadan.« Şüphesiz şu demek oluyordu bu cevap: Bu sivilceler sende de çıkacak daha.

Çoktan, ormancı kulübesine giden huş ağaçlı yola saptık bile, buradan ormanın başlangıcında bizim evin yolu ayrılıyor, şimdi görüyorum bile evi. Umarım, bundan sonra o eski kitapları da görürüm, ayrıca umarım, oğlan bol bol okur, yoksa hava alacağım demektir. Bugün okumayacak galiba artık, fazlasıyla bitkin.

Holdeki ayaklı Türk saati yedi buçuğu gösteriyor. Yemek odasında sandviç, meyva suyu hazırlanmış. Anne »Ah bir bilsen, sen Berlinli çiçeğim« şarkısının temposuyla merdivenin yan tahtasına vuruyor – babasının akşam yemeğine inmesi gerektiğini söyleyen işaret bu. Büyükbabam, tam adıyla Fedor von Traumleben, en üst katta, kuzeye bakan

atölyesinde oturuyor, ama herhalde artık resim yapmaz olmuş burada. Alabildiğine yavaş, merdivenden aşağı iniyor.

Merdiven inme işini, dizi netameli olduğundan »kışın kışın« yapmayı tercih ediyor – yaşlı köylülerden biri geri gitmeyi böyle dile getirmişti.

Aşağıya inince yerinde dönüyor, soruyor: »Misafir mi var?« Yok, deniyor.

Büyükbaba çok az konuşur. Hâlâ eski vecizelerini tekrar eder, örneğin: »Hayat, en zorlarından biri.« Bazan da anlamını sadece kendinin bildiği bir şey söyler. Hangi elin bıçak, hangi elin çatal tutacağını zaman zaman şaşırdığı olur, ama kendi başına yemek yemeyi becerir. Saygıdeğer, bir yaşlı bey, düzgün, akıllı yüzü bugün başının sargısı da eklenince filmlerdeki kahraman generalleri hatırlatıyor. Anne açıklıyor durumu: »Oğlan göldeydi, neredeyse boğulacaktı!« Babasını seviyor, bir tepki görmek istiyor. Babası gayet ciddi ciddi bakıyor, »Misafir,« diyor, herhalde anlamadı. Anne onu çok sevdiğinden durumu yüreğini burkuyor. Babasını durmadan o eski, hasar görmemiş haline döndürmeye çalışıyor, kaymış yakasını çekiştiriyor, saçlarını düzeltiyor. Bu hareketler kesinlikle şefkat değil, huzursuzluk, hatta agresiflik izlenimi bırakıyor, hele birçabuk peçeteye davranıp babasının yemek buluşturduğu çenesini siliyorsa. Nesnel bir bakışla, annenin güzel olduğunu, veya, hep o kadar huzursuz olmasa güzel görünebileceğini tesbit ediyorum. Tamam, bugün kötü bir gün, benim de katkımla. Daha doğrusu, Willy'nin katkısıyla.

Ama ben de aynı Willy'nin düşüncesizliğiyle fırtınanın üstüne gittim, yani, »Willy suçlu,« diyemem. Ben sözümona tecrübeli bir koca adamın düşüncesizliğinden sorumluyum, o ise sadece bir gencin ahmaklıklarından.

»Yarın okula gitmezsin ama,« diyor anne, rica eder gibi.

»Gitmem lazım, Latince yazılısı.«

»Bir yazılı o kadar önemli olamaz herhalde.«

»Yok, ama deli gibi çalıştım.«

Babam karışıyor: »Bırak, gitsin, belki gölde de sırf o yazılı olduğu için dişini sıkıp kurtulmuştur. Willy, sen de Papaz Assmann gibisin. Ama seni kaybetmeyelim sonra!«

Babam bu Papaz Assmann deyimini sever. Anlamını soran, sadece şu cevabı alır: »O da Papaz Nolte gibiydi.« sonra, ancak ikinci soru geldiğinde açıklar: »Kafası ne derse onu yapıyordu.« Birisiyle hafiften dalga geçebiliyorsa mest olur. Ama çoktandır, bu espriyi bilmeyen kalmadı.

»Müzik dinleyelim mi daha?»

Willy minnetle gülümsüyor, ama şimdi gidip yatmayı tercih edecek. Anne bir »potent brew« hazırlıyor ona. Bu kuvvet karışımı, yarım litrelik, üçte ikisi sıcak portakal suyu, üçte biri cin veya votka dolu bir bardak içki. Sadece bir soğukalgınlığı tehlikesi olduğunda yapılıyor, ama her zaman da bir tehlike oluyor zaten. Böyle ev ilaçlarının etkisiyle en geç liseyi bitirdiğim sıralar alkolik olmayışıma bugün bile şaşarım.

Dişlerini fırçalarken delikanlıya ilk defa aynada iyice bakabiliyorum. Solgun, alnında çizik, sol kaşı patlamış, gözüne kan oturmuş. Çenesi de sıyrılmış, yarın traş olurken – dur hele, on altı yaşındayken traş olmaya başlamış mıydım? Göreceğiz. Vücut yapısı leptozom, zayıfla sıska arası, ama adaleli. Kaslar gelişmiş olabilir, görünüş olarak pek bir şeye benzemiyorlar, hele göğüs kasları. Nefes alırken kaburgalarından başka bir şey yok görünürde. Ağırılığı ne kadar acaba bu oğlanın? Elli kiloyu pek geçmez, uzun boyuna rağmen. Biliyorum, görünüşüm benim için bir dertti. Piknik veya atletik tipte olmak istiyordum, safi kas, iri yarı, girdiği suyu taşıran bir adam. Daha çok dünyada olmak! Ama savaş sonrası yıllarının bütün o balık yağı kürü bana hoşuma gidecek bir vücut yapısı bahsetmemiştii.

Yatıştırıcı bir şey var: Aynı, bu sabah altmış sekiz yaşında biri olarak baktığım yüze bakıyormuşum hissindeyim, kendimi tanımakta zorlanmıyorum. Onyıllardan beri kendimi böyle, bu aynadaki gibi görüyorum (çizikler, çürükler bir yana). Bu arada biliyorum ki, benden başka kimse sırf gençlik resmime bakarak tanımayacaktır beni. İçimizde, kişisel bakış açımızda on altı yaşında kalıyoruz. Ola ki bir morukluk anımız çatmış olsun.

Şimdi yataktayız, ben daha çok teoride, ama delikanlı bayağı yatıyor, yorganın altında, pazen geceliğiyle. O kadar yorgun ki, hemen uyuyor. Bu, heyecan verici bir an şimdi: Ben de uyuyacak mıyım, onun uykusunu mu uyuyacağım,

onun rüyalarını mı yoksa kendiminkileri mi göreceğim? Uyuyabilir miyim hiç, bu bedensiz halimle? Işığı açık bıraktı. Eskiden ışığı sık sık açık bıraktığımı, bunun için de azarlandığımı hatırlıyorum. Sebep, karanlıkta yalnız kalmaktı, ama neden korktuğumu hatırlamıyorum.

Hayır, halen ne uyuyor ne rüya görüyorum. Ruhların böyle işler yaptığı da hiç kulağıma gelmiş değil. Hem, Willy'nin gözleri kapalı olduğu halde, ben hâlâ görebiliyorum. Birkaç hafta önce gözlükçü bende bir »alacakaranlıkta görme zayıflığı« olduğunu belirlemiş, daha çok havuç yememi tavsiye etmişti. Artık lazım değil, görüşüm siste bir karganunki kadar keskin. Şimdi gidip kitapları yerlerinden alabilmem, açabilmem gerekir. Kitapların gözüme tanıdık gelen sırtları içimde öyle bir yeniden okuma merakı uyandırıyor ki. Willy'nin köy dışı macera açlığına uygun ne varsa odasında bulunuyor: Görüyorum, Hervey Allen'den *Antonio Adverso*, Bernhard Kellermann'dan *Tünel*, Churchill'in *Görev Başında Maceralar*'ı ve Henry Ford'un *Büyük Bugün*, *Daha Büyük Yarın*'ı. Bunlar eski kuşağın, hatta büyükanne, büyükbaba kuşağının kitapları. Ama bazıları da yeni, hediye gelmiş veya hatta cep harçlığı harcanarak alınmış: Peter Bamm, *Hristiyanlığın Eski Merkezleri*, ayrıca birkaç cilt *İyi Arkadaş* ve *Yeni Evren*. Mat bir ışıltısı olan yeşil cilt, Kont Yorck von Wartenburg'un *Ana Hatlarıyla Dünya Tarihi*, onun yanındaki kitap Werner Keller'in *Ve İncil Gene de Haklı*'sı olabilir. Bunların altındaki gözde pratik bilgiler var: *Kolay Dans Dersleri*, ayrıca elişleri öğreten bir kitapla Hans Windisch'in, Chieming'de oturan bir yazarın, *Yeni Fotoğrafçılık Kursu*'nun birkaç cildi. Willy bu adamdan biraz ürüyor – her şeye mırın kırın eden biri, hiçbir şeyi beğenmez. Fazla akıllı, fazla mide hastası, fazla kibirli. Willy'nin fotoğraf makinaları yazı masasının çekmecesinde olmalı, eski Box ile baba mirası Balda. Ve pozometre.

Ders çalıştığı okul kitapları bir yerlere gizlenmiş, Willy anlaşılan sürgit karşısında görmek istemiyor bunları. Komodinin üstünde Fritz Baade'nin bir kitabı var, sarı mukavva kapağından tanıyorum. *Dünya Gıda İktisadı*. Bu iyimser, ilerleme hayranlığıyla yazılmış kitabı sevmiştim, belki daha sonra sosyal demokrat olmama bir şekilde katkısı olmuştur. 1958'de kızıkların ne istediğinden tam haberim bile yoktu, Adenauer, ilahımdı. Baade'nin altında, üstü yarı yarıya

örtülü, Pachtner'in *Doğru Düşün – Doğru Karar Ver*'ini görüyorum, arasına ayrıç olarak kâğıt parçaları konmuş. Delikanlı bu kitabı inanmaya hazır bir hevesle gün be gün okuyor, mesajı »Herkes başarabilir« olan, cesaret verici bir kitap.

Gözlerim boş yere babamın bir kitabını arıyor, örneğin *On At Yok – Hariçten Bir Bağırış*. Almanya'nın yeniden silahlanmasına itiraz eden, hikâyelerle dolu bu öfke çığılığı 1956'da çıkmış, kendisi kitabı bana hediye etmişti. Hatta okudum bile, ama ardından, sadece üç yıl sonra gene de askere gittim. Şu an hiçbir yerde göremiyorum.

Bu iş nasıl oluyor, mutlaka anlamalıyım şimdi: geceleyn, Willy uyurken ben kitaplara nasıl bakabiliyorum?

Eski çocukluk kitaplarım herhalde etajere tıklımış, aralarında Waldemar Bonsel'in *Mario ile Hayvanlar*'ı da var, içinde de »Göl« diye harika bir bölüm. Ve aynı yazarın *Arı Maya'sı*: Yirmi beş yaşında bir daha elime almış, içinde hafif bir nasyonal sosyalizm kokusu sezmiştim. Çocukların ideolojik ahmaklıkları ne kadar harikulade bir güvenlikle gözardı edip, safdışı bırakıp, yalıtıp sadece sürükleyici hikâyeyi okudukları, dikkate değer bir şey. En azından, çocukken herhangi bir kitabın bana bir »dünya görüşü« aşılması olabileceğini ihtimal dışı buluyorum. Gözüme garip görünen her ne varsa hemen çıkarıp atıyordum.

Rafta, içinde Donald Duck özel sayıları olan bir dergilik keşfediyorum. Sekiz yaşındayken annem bunların benim zihin gelişimim için bir tehlike olduğunu düşünüyordu. Delikanlının hâlâ bunları okuduğunu, hatta doktora tezi savunmasından önce bile okuyacağını bilseydi bir hekime başvururdu. Oysa balonlardaki metinler edebiyat ödülü alacak ölçüde iyiydi, Dr. Erika Fuchs diye bir kadın yazıyordu bunları ve karşılığında nihayet bütün bir kuşağın hürmetini kazanmıştı. Willy bunu annesine daha sonra anlatacak, rahat bir otuz yıl sonra, anneyse şaşkın şaşkın mırıldanacak: »Hiç duymamışım!«

Zihin gelişimi böyledir işte: Sadece devamlı ileri ve yükseltici hareketlerle beslenmez. O zamanlar korku içindeydim, başarısızlık korkusu, kültürü en şaşmaz biçimde bloke eden de budur işte. Korkudan sinapslarımız bloke olur, korku yüzünden hedefe varmadan pes ederiz. Bir ölçüde sakin kalıp açık seçik düşünebilmek için düzenli

olarak zihin düzeyimin altında şeylerden iyi bir doz almaya ihtiyacım vardı. Evet, regresyon – okuduklarım, çocuklara göre kitaplardı. Bu dünyada bir şeyleri de kendiliğinden ve hemen anladığım duygusunda teselli bulmak için. Yüksek öğrenimim sırasında bile, kafamı dinlendirmek için, *Susam Sokağı*'ni seyretmişimdir, Birinci Devlet Sınavı hazırlıkları içindeyken de, bir takma isimle gidip »Yabancılar İçin Almanca« kursuna yazılmayı: En azından bu derste bir başarı garantisi vardı.

O anda kapı aralanıyor, bir el uzanıp elektrik anahtarını çeviriyor: Baba. Yarın öğleye kadar unutmazsa yemekte bir azar beklenebilir. Elektriğin pahalı, devrede bulunan bütün aletlerin, altmış vatlık bir ampülün de, prensip olarak tehlikeli olduğu, burada nihayet bir ahşap evde oturduğumuz konuları. Evet, hatırlıyorum, tam bunları söyleyecek.

Işık söndü, ben de böylece ruhların karanlıkta bedeni olan insanlardan daha iyi görebildiğini öğrendim. Ve, bak sen hele: Genelde bağlı oldukları kişi uyurken yanından ayrılabilirler. Yani bu, uyumakta olan bir Willy'den kaçabileceğim demek mi oluyor? İyi olur da, nereye gideyim ki? Her şeyden önce, 1958 yılından kaçabilmeliyim. Ve maalesef şunun farkına varıyorum: Kapiya gelince olay bitiyor. Nasıl açarım, kendimden başka hiçbir şeyi yerinden oynatamazken? Hayır, yolu yok. Önce bir iyice düşünmeli! Willy'nin yazı masasının o her zaman gıcırdayan sandalyesine oturuyorum. Ah keşke benim altımda da gıcırdayaydı! Şimdiye kadar hiç bilmediğim bir incinme duygusu yaşıyorum: ağırlığı olmamak.

Tünel! Şimdi tam da, bir zamanlar bir Almanca ödevi için kopya ettiğim pasajı açmak isterdim, yaptığım ilk ve tek intihali. (»Bir atmosferin canlandırılması: Traunstein istasyonunu tasvir et!«) Kellermann'ın gelecekte geçen romanından New York'un Atlantik kıyısındaki, rengârenk reklam ışıklarıyla süslü garını seçmiş, sözü de şöyle bağlamıştım: »Gökyüzünde solgun, gösterişsiz, zavallı, yenik bir halde yıldızlarla ay.« Traunstein istasyonunu böyle gören daha olmamıştı! Bu atmosfer tasviri için öğretmenden tastamam bir pekiyi aldım; tahtaya kalkıp çalışmamı okumam gerekti. O kadar utanmıştım ki, kulaklarımda dolaşan kanın uğultusunu duyuyordum. Üstelik, sınıftaki çocuklardan birinin kalkıp, »Efendim, ben bunu

bir yerde okumuştum!« diyeceğinden korkuyordum. Beyhude bir korku, çünkü bilen olsa da ses çıkarmazdı – gammazlığa kötü gözle bakılırdı.

Annemi babamı tekrar görüşüm içime hâlâ heyecan veriyor. Ruhlarda duygular galiba gecikmeli olarak kendini belli ediyor. Yazık ki anneme sarılamıyorum. Babama hiç sarılmamışım, erkekler sarılmazdı.

Hâlâ şaşıyorum ne kadar genç olduklarına – kafama yerleşen hatıra, ellinin üstünde bir anneyle yetmişin üstünde bir babanın portresiydi. Albümlerdeki resimlere bakmak da bu yerleşmiş görüntüyü gençleştiriyordu.

Söyleyip yaptıkları şeyler onlar hakkında bildiklerimi onaylıyor. Aklımı karıştıran bazı şeyler de var. Daha gösterişli, daha gösterişe düşkün, konuşunca aslan kesilen, en çok kendi lafını dinlemeyi seven bir baba hatırlıyorum. Ama belki bugün, benim maceramdan fazlasıyla etkilenmişti, düşünceli görünüyordu, neredeyse hüzünlü. Annemse bugün olduğundan daha sakin, daha yumuşaktı gibi geliyor, daha ilgili, daha sevecen. O zaman yaralanan elimi nasıl bağladığını hatırlıyorum, şefkatle, usul usul. Hayır, bugün bağlaması gerekmedi. Elim yaralanmadığı için sargı gerektiren bir şey de olmadı.

Demek hatırlamayla yaşama arasındaki fark burada bugün. Bu demek ki, şimdiye kadar yanlış hatırlıyordum! Ya da, basbayağı geçmişe dönmüş değilim de şu an olanlar, o zamankinden farklı şeyler. Elimin yaralanması o zaman olmuştu, bu defa atlandı. Eğer öyle ise: Daha düzeltilecek neler, hayatımı yeniden katederken değışecek neler var? Çünkü, olaylar gerçekten sapmaya uğruyorsa bunun sonuçları olacak demektir. Ufacık rota değışikliklerinin gemiyi karanın bambaşka bir yerine ulaştıracığını yelkenci olarak biliyorum.

Geçmişe yaptığım yolculuk bir hasar meydana getirebilecek kadar uzun sürmezse şanslı sayılırım. Ya da, başka bir ihtimal, benim için zaten şans sözkonusu değildir, çünkü ölmüşümdür bile! En akla yakını bu. Cesedim doğu kıyısının sazlık şeridine doğru sürüklenirken benliğim daha eski bir zamana kaçamak yapmıştır.

Ama, insanın kendi gençliğinde bu misafir rolünü üstlenmesinin ne anlamı olabilir? On altı yaşında birinin

uydusu olarak varolmaktayım, ruh olarak, kendini delikanlıya karşı dile getiremeyen, bedensiz, gizli beyin olarak. O benim varlığımı farketmiyor. Yoksa bir şekilde farkediyor mu? Göreceğiz.

Düşüncelerim ağırlaşıyor, yorulur gibi oluyorum. Yatmam gerekmiyor. Ruhlar uyuyabiliyorsa muhakkak otururken, ayakta dururken, süzülürken de uyur. Sabaha karşı uyanıyorum. Evet, rüya görür gibi oldum, kayıkhanenin kapısı açık kalmıştı, irkilerek uyandım. İlk düşünce: Bucur-gat gitti demektir, aletler de! İnsan asla, hemen döneceğim diye düşünmemeli.

Oğlan daha uyuyor. Saat beş buçuk, saat çalana kadar kitapların sırtlarını bir daha inceleyebilirim. İşte iki sevgili yan yana: Marc Aurel'in *Kendime Dair Müşahedelerim*'i ile Stefan Zweig'in *Joseph Fouché'si*. Tam Willy'ye uygun bir şey, bu ikisiyle flört etmesi: bir filozof imparatorla, bir de entrikacı bir güce sahip, her şeyi bilen bir hafiyeyle. Evet, ben iki uçlu biriydim, dahası, kişiliğimi her gün başka türlü tasarlardım, ama bu kişi her seferinde göze çarpan, hatta tehlikeli olmaya kadar gidebilen, en azından tehlikeli görünen biri olurdu. Bugün biliyorum: Korku içinde olandır sadece, tehlikeli görünmek isteyen.

Onun dışında, buradaki kitapların birçoğu dikkati çekecek derecede eski, savaş öncesi malı, hatta Nazilerin ıvrı zıvrı. Yarısına kadar öne çıkmış: Mirko Jelusich'in *Cromwell'i*. İyiye ihtiyarlamış bir kitaplık, iyi klasikler olsaydı daha genç olurdu. – Willy 1959 yazında bir İngiltere yolculuğu yapacak, Traumleben tarafından olan ve yirmili yılların başlarında İngiliz olmuş, hatta belki her İngiliz'den daha İngiliz olmuş uzak akrabalarına gidecek. Teyze Naziler hakkında ne düşündüğünü soracak, Willy'nin doğru cevabıysa şu olacak: »I hate them more than anybody else. – Herkesten çok onlardan nefret ediyorum.« Sonra teyze geleceğini nasıl tasarladığını soracak, Willy de diyecek ki: »I want to become important and get influence – Önemli biri olmak, nüfuz sahibi olmak istiyorum.« Teyze dehşetle cevap verecek: »But this sounds rather Nazi! – Ama bu daha çok Nazivari bir cevap oldu!« Yurtdışı gezileri, akrabalar yanına bile yapılsa, insan kısa zaman önce taş devrine varasıya boka batmış bir milletin mensubu olunca, gayet moral bozucu olabiliyor.

Saat çalışıyor, altı olmuş. Willy hareketsiz kalıyor, gerçi saniyenin onda biri kadar bir zaman gözlerini açıtıysa da. Uyum gibi yapıyor, saat şu işi bir daha düşünsün diye. Sonra inildeverek geriniyor, duvarın oyuğunda duran, babasının kendisi için yaptığı radyo alıcısının kulaklığına uzanıyor. Açılması gerekmiyor, her zaman çalışıyor bu alıcı, hep de sadece AFN'yi çekiyor – »American Forces Network – Amerikan Ordu Şebekesi«. İlginç: Ben gene de Willy'yle o kadar bir olmuşum ki, onun dinlediği her şeyi dinliyorum. Refakatçi hayaletlere ayrıca kulaklık gerekmiyor. Müzik: Country, örneğin Johnny Cash: »Guess things happen that way – Galiba böyle oldu işler«. Programın adı, *Hillbilly Reveille*, oğlan bunu dinlerken gene uyuyakalıyor, ama ihtiyatlı davranıp saati yeniden ayarladı. Altı buçukta başlayan programın adı, *Bouncing in Bavaria*. Bir kalkış denemesi daha, Willy'nin bu defa Pat Boone, Paul Anka ve Elvis Presley'den kopması gerekecek. Sarsak adımlarla koridordaki lavaboya gidiyor, Chlorodont'la dişlerini fırçalıyor, yüzünü sabunlayıp traş oluyor, hepsini de gariptir ki sol eliyle yapıyor, sağ eli boşlukta sallanırken, oysa dediğim gibi, yaralanmış değil bu el. Ama sonra, traş losyonunun kapağını açmak için gene de kullanmadan edemiyor sağ elini. Pitralon. Losyonu kesinlikle traş etmediği yerlere de sürüyor.

Bense durmadan yüzünü inceleyebiliyorum: Kıvrıkcık saçlı bir erkek güzeli değil, şu an daha çok Frankenstein'in canavarına benziyor – gözü şimdi hepten morarmış, alındaki flastere kan oturmuş, herhalde gece dönerken yüzüstü gelmiş olacak. Öyle. Odaya dönüp giyinmeye başladığında yastıktaki lekeleri görüyorum. Göğsünde cepleri olan, kahverengi asker gömleği – böyle şeyleri Amerikalılar Münih'te elden düşme satıyor – altına siyah fitilli kadifeden bir kısa pantolon. Üstelik iyice sarışın – o zamanlar ortalıkta bir Hitler'in Delikanlısı afişi gibi dolaştığımın neden sonra farkına varmış, alabildiğine afallamıştım.

Kahvaltı: Kuruüzümlü, yulaf ezmeli Bircher müsli, anne akşamdan hazırlamış, bu arada da kurumuş biraz, margarın sürülmüş siyah ekme, bal, termosta sıcak Ovomaltine var. Willy okul çantasından bir defter çıkarıyor, birkaç kelime ezberliyor.

Yediye çeyrek kala evden çıkıyor, çalılığa bakıyor. Harika, doğan güneşin çiğın ıslattığı örümcek ağlarıyla sergilediği

oyun. Sonra »Vaterland – Anavatan« markalı bisikletini seyreliyor, davetkâr bir pırıltı içinde bisiklet. Ama Willy'nin canı daha çok yürüyerek gitmek istiyor. Göl boyunca yürüyor, eskiden kızılderilcilik oynadığı mıntıkasını geçiyor, elinde kitap çantasının ağırlığı. »Reis Ağır Çanta« demişti babam bir kere bana, evden çıkıyordum, daha sekiz yaşındaydım o sıra, ilkokula gidiyordum. Oysa o zaman içinde bunun sadece yarısı kadar kitap vardı ve çanta sırtta taşınırdı. Lisede sırt çantası artık şık sayılmaz olmuştu, dokuz yıl boyunca koca koca el çantalarını taşıdım durdum, o zamandan beri bir omuzum sarkıktır, sağ kolum da soldan uzun. Askere gittiğimde milimetresi milimetresine belirlediler bunu, getirdiği sonuç ise garip oldu: Makineli tüfeği taşıma görevi en sık bana veriliyordu.

Şimdi aklıma geliyor, delikanlının niçin olabildiğince çok işi sol eliyle hallettiğini – kahvaltıda da iyice belli oldu bu: O zamanlar, »beynin sol yarısını güçlendirmek« yoluyla zekâmı yükseltebileceğime inanıyordum. Sağ beyin, nesnelere tanılama beyniydi – bir yerlerde okumuştum, Doğru-Doğru kitabında mı acaba? İyice garip bir çocuktum: Megalomanca hulyalarla alabildiğine keder arasında durmadan gidip gelmeler, marazî derecede utangaç, devamlı birtakım başarısızlık korkuları içinde mahpus, büyük ölçüde korkak – megalomaninin had safhaya geldiği dönemler hariç. Bazan en çılgınca şeyler yapabileceğime cesaret getirir, bunun üzerine konuşurdum (Başkaları da benim büyük işler vaat eden biri olduğumu sanırdı), bazan elimden hiç, ama hiçbir şey gelmeyeceğini sanır, hatta kesinkes, hiçbir ilintiyi kavrayamayacağıma inanırdım. Karnelerimden birinde şu sevimli cümle vardı: »Hesap yaparken bazan hedefe ulaşmadan bırakıyor.« İlkokul üçüncü sınıf. Ve öğretmen bendeki dokuma hatasını görmüştü bile.

Nedir allahaşkına beni bu ne idüğü biraz belirsiz genç adamı bir daha seyretmeye zorlayan? Onun bilmecelelerini tekrar mı çözeyim? Biliyorum zaten her şeyi!

Göl daha uğulduyor, ama daha huzurlu bir şekilde. Yolun üzerinde önüme durup durup kocaman dallar çıkıyor, fırtına kıyıyı iyi süpürmüş. Okul yolu uzun, Willy'nin acele etmesi gerekiyor. Huberhözl korusu önünde gene de yoldan ayrılıp paralel olarak sahilden gidiyor, belki suyun sürükleyip getirdiği, çünkü avaryasından kalma bir

şey bulabilir – beyhude. Ben biliyorum, arama işini daha güneyde yapmalı.

Burada, Huberhölzl'de 1945'te Alman askerleri kaçıp sivillerin arasına karışabilmek amacıyla silahlarını, cephanelerini atmış – General Patton'un ordusu tankların inanılmaz gürültüsüyle yaklaşıyormuş. Biz oğlanlar yıllarca mermi aradık, bulduklarımızı topladık, vura vura uçlarını düşürdük. Pirinç, bakır başlı başına değerli şeylerdi, ama en iyisi baruttu, ilk havaî fişeklerimizi bununla yaptık. O yaşta yanan, patırtı çıkaran, pis koku çıkaran ne varsa dayanılmaz çekici gelir.

Yolyapan Ucu'nun uzağından dolaşıp içeri doğru sapmayı, Peltzer'in önünden geçip durağa yürümeyi seçiyor Willy. Yolyapan Franz'ın azarını şimdi dinlemeye niyeti yok, bir ara gelecek nasıl olsa.

Gölün iki yanındaki, kendi zamanımdan dev boylarıyla bildiğim ağaçlar henüz ufak, cılız bir görünümdeler. Buna karşılık, papaz evinin hemen yanındaki, fırtına başladığında ilk uğultuyu duyuran, rüzgârda yapraklarının alt yüzü belirlediği için renkleri açılan üç uzun kavak daha yerli yerinde.

Willy ilk çiftliğin önünden geçiyor. Ahırın önünde çiftçi yabayı elinden bırakıyor, yüzünde şaşkın bir gülümsemeye Willy'ye bakıyor, ama sonra sadece selamına karşılık vermekle yetiniyor. Helminger Lenz tıknaz, atletik bir adam, açık, sevimli bir yüzü var. Karısı Anna üzerine, evlendiklerinde denmişti ki: »Bu kadını onu yola getirir.« Bu lafı duyduğumda yedi yaşındaydım. Çocukluğun garip bir tarafı var: İnsan bir şey işitir, doğru dürüst anlamaz, hiç unutmaz.

Karısının günün birinde ondan önce öleceğini biliyorum. O ise ihtiyar bir adam olarak sokak kapısının önünde bir bankta oturur olacak, üzerinde yasının izini taşıyan, ama her zamanki gibi güleryüzle selam veren biri. Üç yıl geçecek, sonra o da ölecek.

Willy ana caddeye çıktı şimdi, oradan durağı görebiliyor. Birçok bekleyen var, geç kalmış değil. Bakışları vitrindeki reklam sloganına kayıyor: »Leziz, hafif, pişirmesi kolay.« Dükkân sahibi, memleketi Rheinland olan biri, tüketimi artırmak amacıyla beyitler de yazıyor: »Zevk aldığın müddetçe ye iç, / Para zaten gidici, onu elde tutma hiç!«

Chiemingli bir ressam, dâhi ama parasız biri, buna uygun bir resim yapmış: zevkinin doruğunda, makarna yiyen bir adam. Willy acaba tarih dersinde 1923 yılının büyük enflasyonu üzerine bir şey öğrenmiş miydi? Hangi konunun hangi sınıfta okunduğuna dair hatırladıklarım pek muğlak, bütün dersler için geçerli bu.

İşte bizim otobüs geliyor. Arkasında »öğrenci römorku« var, bir minibüse benziyor, ama motorun olacağı yere ok takılmış. İçinde ayrı bir kontrolör var, ki kendisine »Herr Schaffner – Kondüktör Bey« diye hitap edilmesi gerekiyor. Uzun yıllar bu işi Doğu Prusya'dan gelen bir göçmen yapmıştı, kızdırmayı kolay bir adamdı ve sırtan, kendisini makaraya alan öğrenci çoğulluğuna karşı hep aynı, etkisiz tehdidi savururdu: »Ben bilirim sizi müdürünüze söylemeyi!«; onun için de aramızda adı »Benbilirimsizi« kalmıştı.

Römorka biniyoruz, ama ne yazık, içindeki Benbilirimsizi değil; o daha önceki seferdeymiş herhalde. Bilet kontrolünü şimdi keskin bakışlı bir iktidar insanı yapıyor, bir öğrenci terbiyecisi, zaman zaman kafalara vuruyor bükülü parmağının eklemiyle. Otobüs hareket edip yüz metre sonra sol tarafta, hemen caddenin kenarında yüksek, kusursuz bir dikdörtgen biçiminde yükselen bir gübre yığınının önünden geçiyor. 1958'de Chieming bey ruhlu çiftçilerin yaşadığı bir köy ve bu gübre yığını da bey ruhlu bir yığın.

Öğrenci römorku çok kalabalık değil, kimse ayakta kalmıyor. Hava kapalı, ama sıcak olduğundan Chiemingli okul arkadaşlarının çoğu okula bisikletle gitmiş. Willy'nin gözleri onları arıyor, çünkü bir zaman gelecek, otobüs sollayacak onları ve herhalde klakson çalması gerekecek, çünkü yan yana gidiyorlar hep. Hundshölzl yokuşunda pedallara abandıklarını görüyor; içlerinden birkaçı özellikle hızlı çeviriyor pedalı, bunlar bisikletinde vitesi olanlar. Willy de, çok iyi biliyorum, böyle Fichtel & Sachs, veya daha iyisi, uzunca bir vites kolu olan Simplex'li bir bisiklet istiyor.

Hundshölzl yokuşunun kışlık adı, »Son Ümit«. Bazen gerçekten de son ümit, çünkü Chieming ile Traunstein arasındaki en dik yokuş: Yol buzlandığında otobüs çıkamıyor. Bu talih yüzüne gülmüşse ilk ders kaynadı demektir, ki bu da, eğer insan o gün çift kat talihliyse, matematik dersidir.

Willy şimdi Traunstein'in varoşu olan Wegscheid'ta bir ev görüyor: Çinko kaplı batı cephesi bir hava saldırısında makinalı tüfeklerin yaylım ateşiyle delik deşik olmuş – ne zaman tamir görecektir acaba? Önünde, bisikletle Traunstein'a doğru gitmekte olan, Breitenbach adlı bir adam ölmüş. Tek tek insan avlamak bazı pilotlara keyif veriyormuş.

İstasyon, son durak. Burada okul yolunun ikinci kısmı başlıyor, duraktan Bahnhofstraße geçilip şehre gidilen yol. Café Sterr, Hotel Traunsteiner Hof, şehir parkı geçilecek, bitmez tükenmez öğrenci kalabalığı, büyük öğrenciler çoğunlukla sigara içmekte, akın akın yürüyor benim kuşağım ve kendini tamamen bambaşka bir şey sanıyor, tıpkı daha önceki veya sonraki her başka kuşak gibi.

Bir kere bakmam yetiyor, Willy'yi kesinlikle ilgilendirmeyen birçok şey geliyor aklıma – daha sonra öğrendiğim şeyler, ama şimdi hayalet beynim getiriyor gözümün önüne: Örneğin, bu parkta bir dikilitaş var, Fransa uğruna, evet, Fransa'ya karşı değil, Fransa için savaşırken ölmüş Traunsteinlıların anısına dikilmiş. Napoleon Rusya seferine birçok Bavyalı'yı da almıştı da ondan. Bunlar herhalde, aslında Bavvera Krallığı için ölümlerinin farkında değildi. Çünkü Napoleon olmasa böyle bir krallık da hiç olmayacaktı.

Öğretmenler de okula doğru ilerlemekte, öğrenciler tarafından »Sgoda Wessa« diye selamlanıyorlar, ki bu »Grüss Gott, Herr Professor – Merhaba, Profesör Bey«in iyice damıtılmış bir biçimi, bunun üzerine selamın muhatabı da şapkasını kaldırıyor, bir »Moin – Naydn« ile karşılık veriyor. Şu ilerdeki dinibütün ve biraz kurnaz biri gibi görünüyor, Vatikanlı bir diplomat gibi, adı, Guglweid – matematik, fizik, kimya.

İşte, karşıda *Oberrealschule*, büyük, kutu biçimli bir bina, tepesinde küçük bir kulesi var. Birkaç yüz metre ileride, *Humanistisches Gymnasium* adını taşıyan bir bina daha var. İki okul çoktan birleştirilmiş, müdürleri aynı, çeşitli tavırlı, bilge biri olan Engelhardt, bıyığı var, lakabı »Bıyık«. İki tür okulun öğrencilerinin, kendilerine özgü dersleri dışında, beraberce derse girdiği birçok sınıf var – insanbilimciler Eski Yunanca görüyor, Latince saatleri de pratik lisedekilerden çok daha fazla.

Öğretmenler okula ana girişten giriyor, park tarafından, öğrenciler okul bahçesine bakan yan girişten; Traunstein'in yüksek, eski hapisanesinin demir parmaklık vurulmuş gözleri önünden geçiyorlar, binanın halk arasındaki adı »Sametz Yaylası«, çünkü karşısında yere büzülmüş gibi duran *Sametz* lokantası var. Ne kadar isterdim Willy'yle beraber benim o eski Traunstein'imda dolaşmayı, o zamanın dükkânlarına bakmayı, sütçü dükkânında oturup kamışla muzlu süt içmeyi. Ama ruhların hiç yapamayacağı bir iş.

Willy şimdi park tarafında bir sınıfta oturuyor, küçük bir mekân burası, çünkü bugün yedinci sınıfta Latince yazılışına girmesi gereken sadece on iki insanbilimleri öğrencisi var, pratik lise öğrencileri bu sırada kimya laboratuvarında, kıdemli öğretmen Breitsamer'in dersinde.

Bu sıralar, sonradan kardinal, daha sonra da Papa olan Joseph Ratzinger'in girip oturduğu o kadim sıraların ta kendisi: İki kişilik bir sıra tahtası, burgulu oyuklarına iki mürekkep hokkası yerleştirilebiliyor, divitleri batırmak için (Ama biz çoktan dolmakalem kullanır olmuştuk), iki de oturacak yeri var, öyle yapılmış ki, insan öğretmene cevap verirken kolayca ayağa kalkabiliyor, çünkü ayağa kalkınca oturulacak yerleri, sinema koltuğu gibi, dik konuma geliyor.

Öylece bekliyorlar şimdi, Latinceciler, huzursuz huzursuz eski hokka kapaklarıyla oynuyorlar. Daha doğrusu, sadece iyi hazırlanmış olanlar heyecanlıymış gibi yapıyor, ki bu herhalde iyi hazırlanmış olmayanlara karşı bir dayanışma gösterisi. Hepsinin kalbi çarpıyor. Willy pencereden bakıyor. Karşıda müdür Engelhardt'ın arabası durmakta, harika güzellikte bir antika, ama böyle şeyler hep sonradan güzel görünür, ellili yıllarda külüstür sayılıyor. Markası, Adler; kromaajlı, zarif çubukları, kavisli çamurlukları, uzun radyatöründe bir sürü hava klapası var. Willy eski arabalara hiç değer vermiyor, yenilere hayran. Daha sonra gözü tam da bu yeni arabaları (ki o arada çok eski sayılacak bunlar da) sevenlikle izleyecek: Ford 17M, Opel Olympia, Borgward'ın Isabella'sı veya o şık DKW'ler: yoğun, tatlımsı bir koku yayan, iki zamanlı motorlarının tınısıyla ünlü arabalar.

Sınıf ayağa kalkıyor: Öğretmen Schlachtbauer yüzünde hilekârca bir ifadeyle, elinde bir tomar kâğıtla giriyor.

»Guten Morgen!«

»Gu-ten-Mor-gen-Herr-Pro-fes-sor!«

Önce *Babamız* duası, tabii Latince olarak: »Pater noster qui es in coelis– Babamız, sen ki göklerde.« Evet, çoğul! Baba »göklerde«, ki bu hemen başka dinlerin varlığını akla getiriyor.

»Amin. Oturunuz!« Doğru ya, yedinci sınıftan itibaren bize artık siz deniyor, hatta belki altıncıdan itibaren. Hemen de dağıtmaya başlıyor: önce üzerine yazılacak kâğıt, sonra teksir edilmiş olarak, çevrilecek metin. Latince'den Almanca'ya. Biliyorum, Willy başaracak, gene de korkuyorum ben, yanındaki ihtiyar, çünkü benim Latince çoktan buharlaşmış gitmiş.

Schlachtbauer'in öğrenciler arasındaki adı, »Schlachte«, sonundaki e hafif uzatılıyor, ama vurgusuz: sevecenlik içeren bir lakap. Bavyera'nın kuzeyinde olsa herhalde Schlachti derlerdi. Yunanca dersine girdiği sınıfların öğrencileri arasında lakabı, Sphatto: adının »keserim« anlamına gelen ilk yarısının Yunanca'sı. İyi huylu bir buldoga benzeyen bir hali var, üst çenesinin öne çıkık olmasından ileri geliyor, bu ağız yapısıyla iyice yayık bir gülümseyişi oluyor. »Hier-bei – bu arada« kelimesinin en çok kullandığı laf olması da belki bundan ileri geliyordur. Bakışları Willy'nin morarmış gözünü yakalıyor: »Oo, şayan-ı dikkat bir hal! Ufak bir fikir ayrılığı olmuş, zannedirim.«

Dördüncü Bölüm

Ders

Willy'nin morarmış gözü öğrencilerin de dikkatini çekti, ama sorularını ertelemeleri gerekiyor. Sadece sıra komşusu fısıldıyor: »Peki, tekne ne halde?«

»Salma kutusu gitti, salma dipte. Geri kalan herhalde karaya vuracak daha: Yelken, direk, dümen yekesi, kürekler, döşeme ızgaraları ...«

»Herr Weitling, konuşma yok artık!«, diyor Schlachtbauer sertçe. Herr Weitling! Bu hitaplarla yetişkinlik çağına itelemeye çalışıyorlardı bizi; ama orası çok uzaktı daha. Ciddiyetimiz eksikti. Daha, bitirme sınavlarından hemen önce, o akıl almaz öğrenci şakalarımız başlayacaktı, ben hatta askerdeyken bile, fazla boy atmış bir çocuktum daha. Önceki yüzyıllarda durum başkaydı, hayat uzun uzun çocukluk edilmeyecek kadar kısaydı.

Ortalık sessiz. Herkes henüz soruyu okumakta, sadece ön sırada biri yazmaya başlamış, kalemin gıcirtısı sinir bozucu. Pis pis ensesine bakılıyor: İnek! Bilmiyorum, Willy Latince metni okuyunca korktu mu, yoksa rahatladı mı. Kendini nasıl hissettiğini olsa olsa tahmin edebilirim, görüp işittiğimden çıkarabilirim. Gündüzün sadece Willy'nin baktığı yöne bakabiliyorum, ama bundan da hiç değilse, onu neyin ilgilendirdiği, neyin ilgilendirmedeği anlaşılıyor. Cümleleri, konuşmaları hiç kısıtlamasız duyabiliyorum, yaşlılıktan ileri gelen ağır işitirliğim mazi olmuş (veya daha doğrusu, istikbal), hafızam da her zamankinden iyi gibi görünüyor, hele Yolyapan yalısına çıkışımdan bu yana ne görüp işittimse tam sırasıyla hatırlayabiliyorum. Uzun vadeli hafıza sanki bir şekilde iki dilime ayrılmış gibi geliyor: Çocuklukta kalan ne varsa kesin çizgiler taşıyor, bir ayrıntı cümbüşüdür gidiyor. Buna karşılık lise bitirme sınavından sonra ne olduysa

(Willy'nin açısından: ne olacaksa), gerçi seçilebiliyor, ama sanki daha puslu. Askerlik, öğrenim, aşk hikâyeleri, mesleğe giriş, hakimlik, davalar, bunların hepsi biraz bulanık bir suluboya resimlerde de birinin enerjik fırça darbeleriyle üstlerinden geçmesini veya düzeltmesini bekliyormuş gibiler. Biraz içim eziliyor. Evet, kendi duygularım, kendi havam var, şu anda ise bunlar korku ve endişe: Ne olurdu acaba, hayatımın tablosunu şimdi baştan boyasaydım veya çizgilerini değiştirseydim?

Ne yazık, hiç değilse burnum olsaydı keşke. Koku alamıyorum, bu da burada özellikle aklıma takılıyor. Okulumun kokusu ne kadar çeşitliydi, ne kadar zengindi! İyice hatırlıyorum: bedenlerin, ayakların kokusu, tanrıların erdemini bile önünde bir yer tanıdığı terin kokusu, tebeşir, mürekkep, korkunun, tahta cilasının, alabildiğine eski okul sıralarının ahşabının kokusu. Yakışıklı beden eğitimi öğretmeni Landvogt'un traş losyonu, biyolojiye gelen bir stajyer kızın hacimli parfümü – bütün kokular hâlâ aklımda. Burada gölge beyin olarak Willy'le beraber binbir macera yaşayacaksam, o zaman lütfen, havada neyin kokusu varsa onu da almak isterdim!

»Tacitus'un *Germania'sından* bir bölüm«. Dakikalardır bu soluk mor mürekkepli metin yığınına bir şey anlamadan bakıyorum. Nadir birkaç kelime dipnotuyla açıklanmış, birkaçını daha biliyor olabilirim, ama bütün bütün cümleleri çevirmeye yetmez artık aklımdakiler. Delikanlı ise biliyor, şimdi yazmaya başladı, kalemin ucu koşturuyor kâğıdın üstünde. Benim bir şey bilip bilmediğimin veya bilip bilemeyeceğimin hiç kıymetinin olmadığını kavradım artık – seyirciyim ben, bırakayım, o bilsin.

Ama nasıl bir okul olmalıydı ki bu, çıkarken gerçi isimleri, hatta öğretmenlerinin kokularını almışım da yabancı kelimeleri, şiirleri, formülleri, tarihleri bırakmışım? İlimli bakanlar der ki, her şeyden önce öğrenmeyi öğrenmeliyiz. Ama öğrendiğimi unutmayı anlaşılan daha iyi öğrenmişim. Sebebini herhalde kendimde aramalıyım: Başkaları bilgiye daha özenli yaklaşmış, sevgi göstermiş, bakmıştır, onu genişletmiştir, bense bilgiye karşı gazete okuru gibi davrandım. Sadece, en yeni ne varsa o ilgilendirdi beni, en yeni olan kadar çabuk kaybolan bir şey de yoktur.

Tacitus bilmecesini çözebilir halde değilim artık. Bildiğim birkaç kelime var daha, ama dilbilgisi! »Crediderim« – »İnanacağım« mı? »Kredi vereceğim« mi? »Nisi si patria sit« – »Ola ki, bir anavatan bulunsun« mu? Ümit yok. Ama Willy yazıyor, herhalde hepsini doğru çeviriyordur. Zahmetsizce, çabuk çabuk yazıyor, elinde engel olacak sargı filan yok. Dediğim gibi, ben şimdiye kadar, Latince sınavını fırtınanın ertesi günü elim sarılı olarak yazdığımı sanıyordum. Şimdi, bugüne kadar benim için geçerli hatırlayış olan ne varsa çöpe yollayan, değişik bir olay dizisi yaşamaktayım. Korkuyorum, daha çok şeyin değişeceğinden, bütün hayatımın başka türlü geçebileceğinden korkuyorum. O zaman kesin, elinde yara izi olan bir adam olarak seçmeyeceğim bir kadınla birlikte yaşlanmam gerekecek. Yoksa bu yeni hayat hikâyesinin sonunda hepten kadınsız mı kalacağım?

Willy arada sırada bakışlarını kaldırıp sınıf arkadaşlarının bakışlarını yakalamaya çalışıyor, bunun için hatta arkasına bile dönüyor. Son sıralarda sınıfın üç kızı oturmakta, ama onlar ona bakmıyor. Kâğıtlarının üstüne dikkatle eğilmişler, neredeyse içine girecekler. Sarışın olanı saçlarından oluşan perdenin arkasına o kadar gizlenmiş ki, gözleri metni biraz olsun görüyor mu, diye soruyorum kendi kendime. Şu an kulakları daha önemli görünüyor: Yanındaki kızın ağzı oynamakta – sarışın onun söylediklerini yazıyor. Kötü öğrencinin bir talihi, sıra komşusunun merhamet nedir bilmesi, kendisinin de kulaklarının iyi işitmesidir. Ama bu da boşuna olabilir, mesela neredeyse hatasız bir kâğıt verdiği halde en kötü notu alan Latince öğrencisinin hikâyesinin gösterdiği gibi. Soru olarak Almanca'dan Latince'ye bir çeviri gelmişti; çocuğun kâğıdının iki yerinde, hiçbir bağlantısı olmaksızın »hostes« kelimesi geçiyordu, yani Latince: »düşmanlar«. Öğretmen çok kafa yormadan çözdü esrarı: Sözkonusu olan, »Host es?« idi, »Hast du das? – Tamam mı, yazdın mı?« sorusunun Bayeracası.

Bu arada hâlâ düşünmekte olanlar, hepten çaresiz kalanlar. Bütün ötekiler harıl harıl yazmakta. Çoğu başlarını yana eğmiş, ellerine dayanmış; komşunun neler döktürdüğü en iyi böyle görülebiliyor. Willy bu zahmete girmiyor, sağındaki hâlâ ilk cümleye takılmış kalmış. Fakat iyi bir çocuk bu, pratik zekâsı alabildiğine parlak, Traunsteinli bir ortopedistin oğlu, ama ders çalışmaya neredeyse hiç zamanı yok

ve çoğunlukla uykulu oluyor. Babası yanı sıra bir çiftlik işletmekte. Buysa ödevini yapmak yerine ahırın gübresini temizlemek, uykusunu almak yerine ineklerin doğurmasına yardım etmek demek. Willy onun kopya çekmesini sağlayacak, Schlachtbauer ise bu defa hiç farkına varmayacak: Tacitus yazılısından pekiyi aldığımı kesin biliyorum, yakalanmış olsaydık başka türlü olurdu. Ama dikkat, nasıl emin olabilirim ki – belki Keserim gözlüklerinin üzerinden bir an daha erken bakar, her şeyi görür, verdiği geçmez notun ardından da benim hayatım değişir, sel gibi başka bir tarafa akar, Hakim Weitling hiç olmamışların arasına karışır, bir Hükümlü Weitling sahneye çıkar, belki uyuşturucu bağımlıdır, her şey de kötü biter.

Yazmayı bırakan öğrenciler gittikçe arttı, bazıları alınlarını kırıştırıp etrafı kolaçan ediyor, görünüşte hâlâ derin bir konsantrasyon içindeler. Bunlar arasında sınıfın çift dikişçisi de var, neredeyse yetişkin bir adam bu, kuvvetli, daima her şeyin üstündeymişçesine bir gülümseyişi var, sporcu olarak olağanüstü, kızların gözünde karşı konulmaz biri - bunun bazı durumlarda harfiyen doğru olduğu hakkında laflar da dolaşiyor. Fakat bütün derslerde sarsılmaz bir zayıflık gösteriyor. Belki, geçen yıl ısınmadığı konu ona bu yıl daha da sıkıcı geliyordur, ayrıca herhalde, öğretmen bir şey sorduğunda, geçen yıldan azıcık bilgisini satmaktan hicap ediyor olabilir. Sözlüden iyi bir not alması için gereken temeli de yok.

Kâğıdını ilk veren, Rainer oluyor, Latince'de sınıfın en iyilerinden biri. Bütün yazdığını baştan bir gözden geçirmesi gerekirmiş gibi yapmıyor hiç. Bu narin yapılı, siyah saçlı insan on, on bir yaşındayken o kadar güzeldi ki, ona âşık olmuşum ve Latince mektuplar yazıyordum. Ama bunlarda aşktan bahis yoktu, her çeşit erotik tasavvurdan uzaktım. Olsa olsa, onu yanan bir evden kurtardığımı, sonra teşekkür ettiğinde de buna gerek olmadığını söylediğimi kuruyordum. Benim duygularımın farkına varmadı, çünkü bulunduğu hiçbir binanın yanacağı tutmadı, en azından ben yakındayken.

Erotizm ne istediğini ancak daha sonraları biraz daha açık seçik bilir oldu bende. Bir kıza olan ilk aşkıım siyah saçlı, dantel gibi bir kıza yönelmişti ve onun Rainer'e benzediğinin uzaktan yakından hiç farkında değildim. Oysa

farkına varmam gerekirdi, çünkü en sevdiğim kitaplar arasında, August Niemann'ın *Korsanlar Kitabı* vardı. »olgunlaşma çağındaki gençler« için yazılmış bu romanda iki korsan devamlı yan yana İspanyalılara karşı savaşıyordu: narin yapılı bir Kreol ile adı Alexander Demirkol olan, korkunç güçlü bir Fransız. İkisi dünyada birbirinden ayrılır gibi değil, romanın sonuna doğru da, hafif nahif olanın erkek elbiseleri giyip kaçmak zorunda kalmış bir prenses, Fransız'ınsa bir kont olduğu ortaya çıkıyor ve beklendiği gibi evleniyorlar. Belki bu kitabın etkisi altında Rainer'i korumaya muhtaç bir korsan olarak görmüş, sonunda soylu bir Kreol kızı olduğunun ortaya çıkmasını ummuşumdur.

Benim o narin korsanım daha sonra lise öğretmeni oldu, ellisinde onulmaz bir hastalığa yakalandı, emekli olmadan çok önce de öldü. Yazık, canayakın ve akıllı biriydi.

Şimdi kâğıdını verip çıkan başka bir öğrenciyle ilgili olarak, yaklaşık beş yıl sonra kendisine çok sıkıştığı bir sırada iki yüz Mark borç vereceğimi biliyorum.

Birkaç gün içinde ödeyecekti. Ne var ki benim para sonra herhalde onun gelecek planlarıyla kimyasal olarak bir daha çözülmeyecek bir bileşim içine girdi. – Dost nedir? İnsana borç veren biri. Fakat o andan itibaren dostluk biter, çünkü artık parasını istemektedir. Bir daha bu adamın lafını bile işitmedim.

Willy son cümlelerine yaklaşıyor. Ben bu arada, yazılıının Cermenya üzerine üç bölümü kapsadığını biliyorum: biri ülkenin iklim şartlarının elverişsizliği, ikisi sakinlerinin geriliğiyle ilgili, ama hep bunların savaşkanlığının ve bozulmamışlığının övgüsünü de içeriyor – eski zamanın Cermenleri safdil, sadık ve yüksek ölçüde tehlikeliydi. Bugün hepsinin zıddı geçerli, ki bence bunun için toplam olarak daha çekilir insanlar.

Willy bütün çeviriyi temize çekiyor, bazı yerlerinde de, komşusu kelimesi kelimesine aynı şeyleri yazmış olmasın diye, değişik ifadeler kullanıyor. Hoşuma gidiyor, yardımsever olması. Bak hele, Hakim Weitling daha on altısında bile dost canlısı ve ihtiyatlı. İtiraf etmeliyim ki, »genç halimle« bazı bazı hoşuma gidiyorum. Aksi ispat edilene kadar. Komşusunun işi bitince kalkıyor, kâğıdını veriyor, Keserim kâğıdı vakur bir baş sallamayla teslim alıyor. Bugün daha

bir kere bile »bu arada« demedi – bu yönden de değişen bir şey mi var yoksa?

Bahçede ötekiler bekliyor bile, Willy'ye sesleniyorlar: »Sen ne dedin ›crediderim‹ için?»

»Şu tahmine yatkınım ki.«

»Yanlış, yanlış!«

Elbette yanlış değil, yoksa nasıl olurdu da pekiyimi alabilirdim ki?

Öğrenciler bir arada oturmuş, getirdikleri sandviçlerden kemirmeye başlıyorlar, kafalarını »Landgraf-Leitschuh«(nun – Latince dilbilgisi kitabının – içine sokmuşlar, doğruları yanlışları arıyorlar. Bina görevlisi büyük teneffüs için tezgâhını hazırlıyor, ama daha şimdiden tek tük kakao sattığı da oluyor.

Yani şimdi ben de tekrar tekrar bir Latince kitabının sayfalarına bakıyorum, hızlı okuduğum için de (hayaletlerin bir özelliği herhalde) kafama bir dilin bu yoldan öğrenilmesine ilişkin acı düşünceler üşüşüyor.

Bizi öğrendiğimiz dili konuşamayan küçük dilbilimciler yapıp çıkmışlardı, en azından Latince'yle Yunanca'yı konuşamayan, ama İngilizce veya Fransızca'yı bile pek kıvrıramayan. Buna karşılık, isim çekimlerini, fiil çekimlerini şıp diye sayabiliyorduk, isim, sıfat, zamir, edat neyse, yüklem, zarf, özne, nesne neyse ezbere biliyor, bir sürü kuralı biliyor, istisnalarını, istisnaların istisnalarını biliyorduk. Buydu kafalarımızı doldurdıkları şey: dil bilgisi, ama dil becerisi değil. Oysa çoktan biliniyordu, çocukların ana dillerini kelime türleri, dilbilgisi, telaffuz cetvelleri olmadan, sadece cümleleri dile getirmek veya anlamak istedikleri için, onlarla ilgileri olduğu için, dilin işlediğini ve nasıl işlediğini sürekli işittikleri için ne kadar daha çabuk ve ne kadar daha sağlam öğrendikleri. Okuldaki ders ise safi bağsızlıktı. Cümleler sadece kurallara hizmet eden örneklerdi, kendi başlarına alındığında, bir iletişim hedefleri olmayınca, hiçbir şey demiyorlardı. Metinler neredeyse hiç ilgilendirmiyordu. Kimse bunları örneğin eğlendirdikleri, komik oldukları veya bilgi verdikleri için çevirmiyordu, bunlar daha çok kelime bilgisini ölçmeye yarayan test istasyonları ve dilbilgisini geliştirmeye yarayan antrenman araçlarıydı.

Ne kaldı bundan geriye? Herhalde kendi dilimiz üzerine bir şeyler öğrendik, ayrıca hangi kelimelerin öbür dillerden alınmış olduğunu anladık. Mantık öğrendik. Belirtme kipleriyle dilek kipleri, gerçek şart, gerçekdışı şart, dilek şart arasındaki farkları kavramakla Almanca'daki ifadeleri mihenk taşına vurup şüpheyle ele alabilmemize yarayacak bir araç elde etmiş olduk. Latince dersi hukuka başlayan biri için toptan felaket olmadı, çünkü Roma hukuna ilişkin kavramlar geçiyordu içinde. Ama Latince yazmayı, konuşmayı öğrenmiş olmadım, İngilizce'yi de ancak, Londra'da bir Youth Hostel bulmaya çalışırken konuştum.

İyi, şimdi Latince kitapları kapatılıyor, herkes tekrar içeri giriyor, çünkü büyük teneffüsten önce daha biyoloji var, pratik lise öğrencileriyle birlikte, şimdi yirmi sekiz kişiyiz, hortlaklar hariç. Dersi o parfümlü stajyer kız verecek, ama ben maalesef kokusunu alamayacağım. Willy ondan hoşlanmıyor, hatırladığım kadarıyla, zaten onun gözünde teyzeler yanında bu stajyer. Dersinde biraz uyumaya çalışacak. Şimdi dehşetli bir bitkinlik hissediyor, habire başını dayıyor veya bir yerlere yaslanıyor. Okullarda neden döşekli dinlenme mekânları olmaz? Çeyrek saat uyku bile öğrencileri dipdiri kılacaktır, tabii eğer bir daha uyandırılabilirlerse.

Geldi bile, Fräulein Dr. Fafner, kısıcık kesilmiş siyah saçlar, gri ceket-pantolon takım. İsmi bir ejderhanın ismi, ama kendisi ejderhanın tam zıddı, zayıf, zarif, resim gibi güzel. Tırnaklarına kırmızı oje sürmeye cesaret eden bir stajyer – cüretkâr, kendine güveni tam. Hemen şu an maddeleşip kırk yıl önceki halimle görünmek, dersi bitirmek için bir hamle en yakın yangın alarmına basmak isterdim. Nasıl açayım lafı? »Sizi bir günlüğüne hayatıma davet edebilir miyim? Daha uzun da olabilir. Ben, Wilhelm Weitling, biliyorsunuz, şurdaki ufak uykucu, ama aslında daha ileri bir yaştayım, daha az bitkin. Ee? Efendim, sizi ilgilendirmiyor mu? Ama ilgilendirmeli, meleşim, ilgilendirmeli!«

Ne zaman kafamda bir konuşma tasarlasam ters gider. Oldum olası, düşlenen veya tasarlanan, sonra da olmayacak bir mecraya dökülen diyaloglar uzmanıyım. İşi başka türlü düşününce de aynı sonuca ulaşıyorum: Willy'yi etkileyebilirim, benim elimden gelse yapacak olduğumu yapar. Dersin sonunda kürsüye gider, Fräulein Dr. Fafner daha sınıf defterine kayıtlarını düşmektedir, onunla konuşur.

Ama nasıl? »Fräulein Professor, sizin uğrunuza boşanırdım bile.« Beriki bir kahkaha atar, güzelliğine birkaç diş daha eklenir. Sonra cevap verir: »Bunun için bir başkasıyla evlenmeniz gerekirdi – var mı bir bildiğiniz?»

Hayır, aracı olarak Willy kullanılınca ortaya bir şey çıkmıyor. Zaten öğrenciler öğretmenlerden aşk beklememeli, keza öğretmenler de öğrencilerden.

Lise de hatırımda zaten öyle kalmış: Açıkça dile getirilmeyen, sertlik arkasına saklanan, ama gene de hissedilir bir sempatiyle yaklaşıyorlardı bize ve böyle olması iyiydi. Kästner'in romanından uyarlanan *Uçan Sınıf* filmi geliyor aklıma: Paul Dahlke yaramazca bir şaka yapan öğrencilerini sorguya çekmektedir. Cevaplardan biri üzerine içinden kahkahalarla gülmek gelir, ama bunu kimse görmemelidir. Onun için topuğunun üstünde arkasına döner, puskurur, sonra yüzüne çekidüzen verir, tekrar döner ve patık kaşla sorgusuna devam eder. Filmin sadece burası kalmış aklımda, öğretmenlerimizin otoritelerini nasıl korumaya çalıştığını iyi aktarıyor: mümkün olduğu kadar etkilenmemiş görünerek.

Bir sınıf arkadaşı, ki ileride gerçekten biyolog olacak, 18. yüzyılda bitkileri sınıflandıran, onlara Latince isimlerini veren Carl von Linné üzerine bir sunum yapıyor. Bu benim için ilginç, Willy için hiç değil. O, ellerine yoğunlaşmış, anlaşılana yara izlerini sayıyor. Sağ elinde büyük bir iz var, başparmağını emmeyi aşırıya vardığı için olmuş, sonra sağ işaret parmağında, içinde minicik cam kırıkları olduğu için uzun zaman iyileşmek bilmeyen yaranın izi. Birinin gözlüğünü kırmıştım, ama kavga ederken değil, sırf uçarılıktan, itişip kakışırken, yanlışlıkla. Sonra sol eldeki izler geliyor, biri oyma bıçağından, biri bir tornavida kayınca olmuş. Ve tekmili Carl von Linné'den daha önemli.

Willy'nin yara bere incelemesine acaba bilinçsiz olarak benim şu son, yerinde bulamadığım yarayla ilgili endişem yol açmış olabilir mi? Genç Willy ihtiyar Dr. Weitling tarafından ne kadar titizlikle gözetlenmekte olduğunu fark ediyor mu? Belki yeniyetmelik yıllarının sırtındaki yük de tam budur. İnsan neredeyse çocuktur daha, ama şunu hisseder: Sürekli bir yanık kokusu vardır ortalıkta, insan kendini bir büyütecin altında gibi hisseder ve ta içinden bunun, günün birinde büyüüp dönüşeceği ihtiyarın bakışı olduğunu

sezer. Nahoş bir durumdur, çünkü o ihtiyarın neleri algıladığı bilinmez. İnsan kendini kötü bir şüphelye gözlemeye başlar ve bu hastalık halini alır, çocukluk yıllarının tasasızlığını şeytan alıp götürmüştür.

Hayır, Linné'ye karşı en ufak bir ilgi yok. Willy kendisi için bir şeyler yazabilirdi, evde bir bilgi kartoteği tutmuyormu? Ama o kartotek, hâlâ iyice hatırladığım gibi, gelişmeye, gelecekte faydalı olabilecek veya insanın başkaları indinde puan toplayabileceği bilgilere yönelik. Linné bitkileri sınıflara ayırmış, iyi, o zaman bu şimdikiye ait bir şey. Willy »bitkilerin cinsel sistemi« lafı geçince ötekilerle birlikte sırtıtmayı tercih ediyor, Linné'nin biyoloji kürsüsünün olduğu şehrin adının Uppsala olduğu söylenince de ötekilerle kikirdeşiyor. Biri, herkesin duyacağı biçimde, »Uppsala!« diyor, »Hop-pala, kürsüm devriliyor.« Kahkahalar geliyor, hatta öğretmen bile azıcık gülümsüyor, sonra uyarıyor: Sunumu yapan arkadaşlarının işini zorlaştırmasınlar. Ama niyet de zaten bu ya: O çocuk inek sayılanlardan, şu can sıkıntısı Linné de, Linné'nin sözünü ettiği çiçek tozu bahsi de inekliğinin yeni birer delili olarak görülmekte.

Ne yazık, gene Genç Willy olarak ortaya çıkmak ve bu sefer Linné üzerine bir şey söylemek isterdim: Linné tam bir çatlaktı, kesin kesin inandığına göre Allah her günahın öcünü alırdı, gizliden gizliye *Nemesis divina*, »Allah'ın Öcü« başlıklı bir kitap yazıyor, bunda günahları ve bunlara kazalar, hastalıklar ve ölüm yoluyla verilen cezaları sınıflandırıyor. Kendi kitabıma »Spes divina« adını verme fikrim de buradan gelmişti: Allah öc almaz, iyileşme ümidi beslerdi.

Ah, Willy! Oturmuşsun orada, uyukluyorsun veya yara izlerini sayıyorsun. Uzun, kederli bir hayatın temelini bilimden haberin, en ufak bir fikrin olmadan atmaktasın. On altı yaşındayken Einstein ışığın ne olduğunu düşünmeye başlamıştı bile! Sendeki kafanın hukukçu kariyerine nasıl yettiğine şaşmak gerek, üstelik şu an şüpheli bile yeteceği. Çünkü ben burada da sanki kadersi bir değişikliğin başlangıcını görüyor gibiyim, Latince dilbilgisinden arta kalmış kırıntılara rağmen zihin bakımından fakirleşme yönünde hızlı bir gelişme var. Nihayet, geriye kala kala, katılma evresine gelmiş bir bölük kalacak. İsmi de, Wilhelm Weitling.

Willy saate bakıyor. On. İhtiyar Weitling'in zaman hesabı aynı gençliğindeki gibi çıkacaksa – 2010 yılının bir sonraki

günü de 1958'in bir sonraki günüyle aynı olacaksa – o zaman yirmi dakika sonra Astrid Traunstein istasyonuna gelecek ve ben ortalıkta olmayacağım. Ne yapacak? Bana telefon etmeye çalışacak, teleshoklere haber bırakacak, karşıdan ses gelmeyecek, yarım saat bekleyecek, sonra bir haber daha bırakacak: »Ben şimdi taksiyle oraya geliyorum!«

Şimdi tam zamanıdır beni gene eski Weitling yapacak bir patlamanın. O zaman arabayı postanenin önüne park ederim, istasyondan bir gazete alırım, ağır ağır iki numaralı perona giderim ve kalbimin çarptığını hissedirim – orası bugüne kadar kesin. İstasyona hızla giren trenin her kapısına baka baka Astrid'i bulmaya çalışırım, ama o çoğu zaman, ben arkalarda arıyorsam önden iner, önde arıyorsam arkadan. Kucaklaşma, bavulu yere bırakış, öpüşme; »Karnın aç mı?« »Hem de nasıl!« Astrid yolda yaşadıklarını anlatmaya başlar, ben bavulu arabaya yüklerim. Astrid Bayyera mutfağını sever, ben bir lokanta öneririm, Chiemsee mahsulü *Renke* balığı yapılan bir yer, hem de tam olması gerektiği gibi. Geçende göçmen kökenli bir örneğine rastlamıştım, sarımsak ve kırmızı biber marifetiyle bütün şiirselliğinden arınmış bir yemek olup çıkmış ve »Sırp usulü *Renke*« adını benimsemişti.

Ne yapmalı da buradan çıkmalı? Willy uyursa biraz uzaklaşabilirim yanından, ama istasyona kadar gidebilir miyim? Hem niye? Sırf orada Astrid için görünmez olmaya mı? Seslen seslen, işitilmiyor, korkunç bir tasavvur! Astrid'in Chieming'e yalnız gidip beni bulamaması düşüncesine katlanmam gerekecek. Sonra köydeki tanıdıklara telefon edip öğrenecek – ee, neyi? »Çoktandır görmedim onu, şimdi bir hanım arkadaşı varmış, değil mi? Aa, bilmiyor muydunuz?« Veya şöyle: »Demin karım söylüyordu, dün yelkenliyle kazaya uğramış, başınız sağ olsun.« Veya klasik olanı: »Kocanız öldü, size selam söyledi.«

Ben hâlâ Wilhelm Weitling olduğunu sanan bir varlığım. Bunun yanlış olması mümkün – bedensiz bir türevi veya kopyası olabilirim, bir tür yankısı. Alabildiğine normal biri olan emekli Weitling çoktan istasyonda, görünürlüğüyle etkileyici bir biçim içinde, koltuğunda gazetesi, bekliyor ve saate bakıyor. Dünkü yelken macerasını hafif berelerle atlattığından memnun. Kendi gençliğinde fink atan bir ruhtan haberi yok. İşte tren, işte Astrid. Kucaklaşma, öpüş, bavul,

lokanta, belki Renke balığı. »Biliyor musun, dün teknede başıma ne geldi, ama sakın ol, kötü bir şey yok!« Sonra eve dönüş, Astrid ilk iş olarak çamaşır makinasını çalıştırıyor, her zaman yaptığı gibi, sonra yatağa gömülürler, kısacık bir dinlenmek için, birbirlerine belirttikleri üzere. Ya ben? Ben kesinlikle yok değilim o arada.

Derken biyoloji saatinde konu programa uygun biçimde ilerliyor: »insan«. Hastalıklar sözkonusu. Kitap açılıyor, resimlere bakılsın diye, Willy yanağını avucuna dayamış, parmakları gözlerinin üzerinde, uyuyakalıyor. Tabii uyuyacak. Niçin ilgilensin ki, hasta olmadığına göre, sağlık sorunlarıyla? Yeniyetmeliğim sırasında, yüksek tansiyonun iyi bir şey olduğunu sanırdım, yüksek zekâyâ benzer biçimde. Biyoloji dersinde muntazaman uyumuşumdur. Kelimenin »biyolojik« kelimesinin ne biçim bir kariyer yapacağını sezmiş olsam bile bu beni daha dikkatle dinlemeye yöneltmezdi.

Derin, sakın bir uyku uyuyor. Bu fırsattan faydalanıp kürsüde sınıf defterine bir göz atmak isterdim. Ama aynı anda Fräulein Dr. Fafner, güzel ejderhacık, Willy'nin yanında belirip onu Linné ile Darwin'in görüşleri arasındaki farka dair bir soruyla uyandırıyor. Belki bununla, Willy'nin ne kadar zmandır uyuduğunu anlamaya çalışıyor, öyle ya, sunum biteli on dakika oldu. Bu beni kuvvetli bir lastik sapanla atılmışçasına sıraların üzerinden yerime döndürüyor, çünkü Willy uyanınca benim de yerim onun gözlerinin yanıbaşında. Öyle korktum ki, bir ruh ancak bu kadar korkar. Bir vücutta olsaydım şimdi oram buram çürümüş veya kırılmıştı. Gerçi acıyan bir tarafım yok, ama bu ani yer değişikliği gene de ürkütücü bir yaşantı, bir şok oldu, bir daha işi bu noktaya getirmemeliyim.

Willy öğretmenin sorusunu cevaplayamıyor, oysa kolaydı: Linné hâlâ, Allah'ın türleri nasılsalar öyle yaratmış olduğunu düşünüyordu, insanın da onları artık sadece düzenli bir biçimde sınıflandırıp adlandırması gerekiyordu – evrim öğretisinden eser yok. Ama Willy o kadarını bilmiyor, oysa anlatılırken uyumuyordu da. Bu çocuğun asıl ilgilendiği şey ne ola ki, ara sıra, sınıf geçmek için ihtiyaç duyduğu notlardan başka?

Büyük teneffüs. Öğrenciler »Sametz Yaylası«nın parmaklıklılı pencereleeri altında volta atıyor, küme küme dikiliyor, depozitolu şişelerden kamışla süt, kakao içiyor. Aslında

kötü bir hapis hane olamaz burası, insan hücrelerinden bir okul bahçesine bakıp Baviera'nın büyük gelecek vaat eden gençliğini inceleyebiliyorsa. Dokuz yıllık bir hapis cezası, öğrencileri birinci sınıftan bitirmelere girene kadar gözlemek demek olur. Ben dokuz yıla kimi mahkum etmişim hele? Evet, Knorr diye bir vinç operatörünü, hafifletici sebepleri vardı.

Öğretmenler de görülüyor. İkiisi, teneffüs nöbetçisi, ötekiler insanbilimleri lisesinden bu tarafa geliyorlar, çünkü teneffüsten sonra pratik lisede, yani ana binada derse girecekler. İçlerinde Katolik din dersi öğretmeni Müllner var, lakabı »Schürkei«, anlamı herhalde »Hergelecek« olacak, ama ben Protestan olarak hakkında pek yargıya varamam. Bugün korkunç bir ciddiyetle asmış suratını, çünkü Papası ölüm döşeginde yatıyor. Şişman Melf ise, lakabı »Schweini«, Domuzcuk, karşı yöne doğru ilerliyor. Ve yolda matematik öğretmeni Pfister'e rastlıyor, berikinin lakabı yok. Bütün öğretmenler arasında en çok eziyet göreni o; bir nice öğrenci kuşağının amansız saldırılarına hedef olmuş, bugüne kadar kimse sebebini bilmiyor, çünkü nazik bir insandı ve branşına hakimdi.

Altı ay önce Berlin'de bir taksi şoförüne şivesi dikkatimi çektiği için sordum – evet, Traunsteinliydi, hatta orada liseye gitmişti, benden birkaç sınıf altta. Andığımız hemen üçüncü öğretmen adı, Pfister olmuştu! Sonra, Mariendorf'tan ta Schöneberg'e kadar onu konuştuk. Ona niçin o kadar eziyet ettiğimizi. Sebebi savaşta başına bir mermi yemiş olması mıydı? Yoksa huzur bozan her kimse suratına hakkettiği tokadı yapıştırmakta yetersiz kalışı mı? Bütün öğretmenler tokat atmasına atıyordu. Sadece Pfister'den korkacak bir şey yoktu. İçinde öfke ayyuka çıkardı, ama indirmezdi tokadını, insanı öldürmekten alıkoyan dürtü gibi bir şeye kapılırdı, biz de güler, gülerdik. Okul zamanında utanacağım herhangi bir şey varsa, o da Pfister'e davranışımızdır. Taksici de işi böyle görüyordu. Gaddarlık ettiğimizi söylüyordu, içgüdüsel olarak birer sosyal Darwinciydik, her zayıflığı merhametsizce cezalandırıyorduk. »Aslında,« diyordu bu adam, »küçük birer Nazi'ydik işte, bilmeden. Nazi gübresi içinde yetişmiştik, sadece otoriter öğretmenlere saygımız vardı.« Sonra, Schöneberg'den Charlottenburg'a kadar da benim konum, adalet duygusu üzerine konuştuk, bu bakımdan

68 kuşağının herhalde hiç de güçlü olmadığını belirttik – kendi üzerimize konuşuyorduk, uzun taksi yolculuklarının sonuna doğru hep olduğu üzere. Berlin’in faytoncuları hep güçlü bir fikir sahibi olagelmiştir, 1968’den bu yana ise içlerinde bilge olanlar da çıkıyor, hele Traunstein’da, insan bilimleri lisesinde okuyanları arasında.

Teneffüs bitti, Willy bütün zamanı alçak bir duvarın üstünde oturarak geçirdi, esnedi, bu arada ötekiler tepiniyor, bağırsıyor, parmak güreşi yapıyor veya sadece gevezelik ediyorlardı. Unuttuğum bir şey, öğrencilerin kendi aralarında olduklarında ne kadar çabuk konuştukları, kuş civıltısı gibi. Onları izleyemeyen, ya ihtiyardır ya aptal. Hele konuştukları konular! Futbol, boks, kızlar, babalarının yeni arabaları, en başta da üçüncü kişiler ve bu arada hemen hemen daima, dışlananlar. Bunlar, giyimleri gülünç olanlardır, gülünç konuşanlar, görünüşleri gülünç olanlar veya gülünç bir memleketten gelenler, örneğin Prusya’dan. Burası Main nehrinden Flensburg’a kadar uzanır. İyi ki, »Bölge«den gelen yok, çünkü onlar Prusyalı bile değil, Stalinisttir. Orada durmadan, sırf yalan söylenir, bunu biliriz, çünkü kızıştırma propagandası yapan radyolarını dinlemişizdir. Cinayetler işlenir, insanlar hapse atılır, ama radyoları bundan bahsetmez.

Burada bir öğretmen var, adı Reindl, lakabı da Stalin. Ama cesetleri çiğneye çiğneye yükselecek biri olduğundan değil, sadece görünüşü Stalin’e benziyor: elmacık kemikleri yüksek, çarpıcı bir yüzü, kalın, siyah kaşları, bıyığı, alabrus beyaz saçları var, coğrafya dersi veriyor. Siebenbürgenli, bir karıncayı bile incitmez, ama basmakalıp ifadelere meyleder. »İyi uyuddunuz mu?«, der, birisi bir soruyu işitmediyse, bir de: »Güzzel bir çocuk!«, der, doğru cevap gelirse.

İkinci ders: Müzik. Okul, korkunç bir şey! Öğrenmek ne kadar daha güzel olurdu, insan her öğle öncesi besiyeye çekilmiş bir kaz gibi dört veya beş ders yutmak zorunda olmasaydı. Willy’nin içindeki saat başka türlü çalışıyor: Gün başına sadece bir dersle ilgileniyor, o da çoğunlukla ilk saat, bütün ötekileri bana mısın demeden uyuyarak geçiriyor.

Müzik öğretmenini, iyi hatırlıyorum, çok uykulu da olsam korkuyla gözden kaçırmamaya dikkat ederdim, çünkü sert biriydi. Lakabı, »Çöküş«tü, çünkü müziği Bach’tan bu yana sadece gerileme olarak görüyordu. Kökleri

Avusturya'da olan sıksa bir asketti, gayet dindardı ve kendini müzik kültürünün son payandalarından biri sayardı. Klasik yaylı dörtlülerine karşı içlerinde bir hayranlık uyanmıyorsa öğrencileri aşağılama hakkını görürdü kendinde. Brahms onun gözünde fazla suniydi, Bela Bartok sadece trajik biri, Stravinsky ruh hastası, Elvis Presley karmakarışık bir gürültüydü. Belki gizliden gizliye Maria Callas hayranıydı, ama Caterina Valente'yi duyunca midesi ekşir, Conny Froboess'le de kurdeşen dökerdi. »Jazz« yerine, tam Almanca telaffuzuyla, »Jatz« derdi, Platz veya Katz der gibi, onun için zenci müziği idi. Werner Egt ve Carl Orff da onun için sadece yozlaşma örnekleriydi. Okulda başka, daha canayakın bir müzik öğretmeni daha vardı, Anton Kagerer, ama bize sadece bir kere, birkaç haftalığına, yedek olarak gelmişti. Yazık, Çöküş olmasa, bir de Kagerer olsa belki – böyle düşünüyordum o zamanlar – müzisyen olurum.

Olumsuz hatıralarım önce bir doğrulanıyor. Çöküş müziğin dilbilgisini bir çavuşun talim yaptırışı gibi öğretiyor, kadansları çizmeyi bile ceza ödevi olarak kullanıyor, hele bir de bütün notaların yumurtaları düzgün düzgün yapılmamış olsun, bu kabahatin tekrarında bir ihtar cezası var, yani üzeri damgalı, annemin veya babamın imzalaması gereken bir kâğıt geliyor eve.

Melekler gibi şarkı söyleyemeyen, Çöküş'ün iyiniyetlice bir alayına maruz kalıyor, ama bu da bizim hassas Willy üzerinde bir nefret tiradının etkisini yapıyor. Willy ise gerçekten pek iyi şarkı söyleyebilen biri değil, hele başkalarıyla uyumlu biçimde, hiç. Gerçi yalnız olduğunda birtakım melodiler mırıldanıyor, sokak şarkısından *Carmina Burana*'ya varıncaya kadar, ama aslında, başkaları konuşmak yerine sesleri uzata uzata bir şeyler söylediğinde dinlemeyi sevmiyor. Ben o zamanlar, âşık rolündeki bir adamın, durup dururken meramını şarkı söyleyerek anlattığı filmlere de katlanamazdım: Sevilen kadın dakikalarca oturup durur, gittikçe donuklaşan bir gülümsemeyle, hayran hayran berikinin suratına bakmaktan başka bir şey yapamazdı. Şarkıyı sadece iletişimin reddi olarak görüyordum. Bu arada sulh olduk, hatta insanların şarkı söylerken güzel görüldüğünü bile düşünüyorum artık. (Daha güzel oldukları durum, düşünceleri, örneğin bir hatalarını görüşleri. Ama en güzel halleri, bir itirafta bulunuşları.)

Willy'den okulda şarkı söylerken işitilen, ikna edici bir şey değil. Basit bir kanon yapılırken bile, komşunun söylediği onu kesin yanıltıyor. Sonra öğretmenden şöyle bir laf geliyor: »Tabii, gene Weitling, müziğin hamur çanağı! Sesinizden şaşmasanıza bir kere de! Ne biçim bir şey söylediğinizi işitmiyor mu kulağınız?« O zaman Willy yeteneğinin anlaşılmadığını düşünüyor, pekâlâ gayet iyi şarkı söylemeyi bilir aslında, ama başkalarıyla beraber olmuyor işte, hele kanon yaparken, asla. Ben ihtiyar bunu dinliyor, sonra kendime soruyorum: Nasıl oldu da acaba müziğe yeteneğim olduğunu bir an için olsun zannedebilmişim?

»Weitling«in Avusturya'da sahiden hamur çanağı anlamına geldiğini neden sonra öğrendim. Bugünse, gelecekten gelip kulak veren misafir olarak, bir şey daha öğreniyorum: Bu Çöküş, müzik yeteneği olanlar için çok uygun bir öğretmenmiş. Sadece kendi yeteneğini olduğundan büyük görenler için bir dehşet.

Ders bitti, maalesef daha sondan ikinci dersti. Şimdi sırada henüz rahip var. Din dersi, ola ki o gün varsa, son derstir, insanın artık düşünemez olduğu saat. Zararı yok, çünkü sınıf geçmeye etkili derslerden değil, üstelik en isteksiz olan bile en azından iyi alıyor. Nihayet, kimseye inançsızlığını sürdürdüğü için kötü not verilemez ki, ucu kiliseye dokunur. Başka ihtimal: Allah, kendisi ders konusu olduğunda, not konusunda merhametlidir, kendini beğenmişlik ettiğinin düşünülmesini istemez.

Din öğretmeni Klein saçları kırçılmış, ellerinin sonlarında, hep kendi iyiniyetini vurgulayan bir adam, konuşması yavaş, ama bildiği çok şey var, espri yapmada da gayet iyi. Delikanlının bu öğretmenle bir sorunu yok, ama Hristiyanlık'la çok.

Konfirmasyon istememiştım, çünkü bildiğimden emin olduğum bir şey varsa Allah'a inanmadığımdı: »Neye inanmadığımı tabii ben bilirim!« Ama Willy her şeyi bilmiyor: Örneğin ellisinden itibaren pazar günleri neredeyse düzenli biçimde kiliseye gideceğini – rüyasında görse inanmaz buna. Oysa, Allah üzerine ötekilerden çok düşünmeme yol açan şeyin tam da bu inançsızlık olduğunu hatırlıyorum. Edilmiş duaları durup durup tekrarlamaktan başka bir şey bilmeyen bütün o cahillere Allah'ın hiç mi hiç olamayacağını, sadece bir iddiadan, papazlarla halkı itaatkâr halinde

tutmak isteyen iktidar sahiplerine yarayan bir iddiadan başka bir şey olmadığını ispat etmek istiyordum.

»Allah«, bu da kim olsa gerekti? Kendini göstermiyordu ki. İsa Mesih olarak göstermiş idiyse, aradan çok zaman geçmişti. Görülen şuydu ki, hunharlıkları engellemek için hiçbir şey yapmıyordu, kötülerini cezalandırması şöyle dursun, iyi niyetlileri pek nadiren, veya göze pek görünmez şekilde ödüllendiriyordu. Oysa her şeye kadir, her şeyi bilen, her şeyi gören olarak kabul ediliyordu. Ama şunu da belirtmeliyim: Aslında, kendisi görünmez olan ama beni de seyreden biri olduğunu düşünmekten hoşlanıyordum. Atalarımın biri veya Merihli olabilirdi, önemli olan bana hayranlık duymasıydı uslu, çevik veya akıllı davrandığım zamanlar. İnsanda icat ettiği bir varlıkta kendi aksini görme, hatta onunla konuşma yeteneği vardır.

Tom Hanks bir filmde uçağı düşünce hayatta kalır ve Pasifik'te bir adada yalnız başına, sadece bir voleybol topuyla yıllar geçirir. Topun üzerine bir yarasının kanıyla bir yüz çizer, Wilson adını verir ve onunla kavrayışı derin bir gözlemciymiş gibi konuşur. Wilson rüzgâra kapılıp denize sürüklendiğinde çıldırarak gibi olur, yapayalnız kaldığını düşünür.

On altı yaşında olsaydım bu filme gülüp geçerdim, hatta belki bu yeni Robinson'a ahmak derdim. Allah gerçekten dünyanın oluşumu sırasında var idiyse, örneğin, kendisi dünyanın yaratıcısı idiyse (O sıralar hiç değilse bu noktada tartışmayı kabul ediyordum) o zaman niçin bunca yıl boyunca o kadar az ders almıştı? Hayvanları, bitkileri iyi başarmış olabilirdi, ama binlerce yıl boyunca incelese insanların kötüye giden bir gelişme içinde olduğunu görebilirdi. Buna azıcık bir yön veremez miydi? Hayır, arkasına yaslanmış, insanların da pekâlâ iyi olduğuna karar vermiş, kendisini savunularının da bu dünyanın olabilecek dünyalarının en iyisi olduğunu onaylamalarına çanak tutmuştu.

Yani, kâh Allah'ın var olmadığını kâh alabildiğine eylemden uzak durduğunu, yani tembel olduğunu kabul ediyordum. Bugün, o zamanki biraz sarsak ateizmimi bir gençlik mahkemesinin hakimi gibi değerlendiriyorum: mûsama-hayla.

Will'y'nin şimdi o kadar korkunç uykusu var ki, başını ellerine dayayıp uyukluyor ve o isyankâr sorularından

hiçbirini sormuyor. Din dersi öğretmeni ne kadar şanslı olduğunu hiç farkında değil.

Öğrenciyken bile hâlâ, insanın »belirsizlik« veya »hiçlik« demek zorunda kalmamak için »öbür dünya« veya »Allah« dediği kanısındaydım. Birisi benimle Allah üzerine konuşmaya kalkınca hırçınlaştırdım. Orta yaşlarımda açıkça inançsız olduğumu dile getirir ve bu yönde düşüncelerimi onaylayan kitaplara başvurur oldum. Sadece, dua etmeyi »muhtemelen faydalı« sayıyor, bu işe düşünme, kafasını toplama veya meditasyon diyordum. Fakat insanın ellerini kavuşturup adı Allah olan ve ortalıkta görünmez biçimde bulunduğu söylenen yaşlıca bir beyefendiye yönelmesini saçma buluyordum. Hakim olarak ellerimi sadece, not tutma alışkanlığımdan vazgeçip daha iyi kulak vermek istediğim için kavuşturmaktaydım. Bu durum ancak, ölümden kıl payı kurtulduğum bir araba kazasından sonra değişti.

Zil çalıyor, ders bitti, böylece bu günlük okul da bitti. Öğretmen bir şey daha söylemek istiyor, elini kaldırıyor, kaşlarını da, ama ne, selam bile vermeden önünden koşup gidiyor herkes, dışarı, dışarı, özgürlüğe, bir an önce.

Hatta bitkin Willy'ye bile biraz canlılık geliyor. Ağır çantası ve bir Kızılderili sükûneti içinde yavaş yavaş istasyona yürüyor, yolda bir sigara içiyor, sonra otobüsün başında bir tane daha. Ama ikram edilen HB'yi istemiyor, diyor ki, sigara filtrelerinden kopan cam elyafı parçacıkları ciğerdeki kabarcıkları deliyormuş. Bir yerden duymuş bunu. Ciğerdeki kabarcıkların ne olduğunu, ne işe yaradığını bilmiyor Willy, biyoloji dersini uyuyarak geçiriyor ya. Evde sigara içmesini annesi yasak etmiş. Ailede zincirleme sigara içen bir kişi yeter, demiş, üstelik burada hangar gibi odaları olan bir sarayda yaşıyor değiller ki. Yani sigara içmeye bir tek okul yolu kalıyor.

Eh, iç bakalım, katil seni! Günün birinde hekimi endişelendirecek olan, nasıl olsa benim damarlarım. Tepe tepe kullan bakalım benim vücudumu, ileride sorumluluk sahibi bir insanın işini görebilmesi için acilen ihtiyaç duyacağı şu vücudu. Sen kendini zora koşma bakalım, Tasasız Birader! Herkes ne diyorsa ince eleyip sık dokumadan gerçek sayıyorsun: Sigara içmek hayattan alınan zevki yükseltirmiş de, cinayet masası komiserlerinin zihnini açarmış da, erkeğin erkekliğini çoğaltmış. Ne de keskin bir zihnin varmış,

şüpheci seni, ateist, öküz kafalı, sürü hayvanı! Evet, şimdi söndür sigaranı da bin bakalım! Tüh, hepten unutmuşum: Okul otobüsünde bile sigara içilebiliyor, herkes içiyor. E, harika. İçten içe yanan bir şilte deposu bile sizden daha pis kokmaz, sizi geleceğin hedonistleri, yirminci yüzyılın dumanaltı kahramanları 68'liler! İyi ki burnum yok.

Hayır, Willy, hoşuma gitmedin. Şimdi, seni geçmişti allayıp pullamaksızın, daha yakından gözleyebildiğimden, içinde bir felaketin baş göstermekte olduğunu biliyorum, hatta bu felaket – Chiemsee fırtınasıyla Latince yazılısından bu yana hatırımda kalandan farklı olarak – patlak verebilir bile.

İşte, benim hatırladığım: Bir genç adam, ünlü bir babanın oğlu, babanın arzusu hilafına askere gidiyor, sonra hukuk okuyor, yöneliş zorlukları çektikten sonra eş seçimi bakımından şanslı yaver gidiyor, hakim oluyor, akıllıca kararlarıyla (eh, birkaç tanesiyle) dikkati çekiyor, memnun bir halde emekli oluyor, bir kayık kulübesinde ve doğru yaşamaya dair bir kitap üzerinde çalışıyor.

Ama Willy bu defa başka türlü gelişecek olursa – elinde yarası yok, gittikçe hem tehlike getiren hem tehlikeye maruz bir hayat, bambaşka ve her biri öncekinden berbat arkadaşlar, haydi bir de korkunç bir karı veya korkunç birkaç karı – o zaman çıkagelir işte, uyumakta olan o felaket. Çıkmalı buradan, gitmeli, iş o biçimi almadan. Döneyim o yaşlı, yaşlanan hayatıma, her şeyi tanınmaz bir halde bulmadan önce!

Saat on iki. Belki gençlikteki bu zorunlu ikametim bir gong vuruşuyla biter mi? Veya, öylesi de düşünülebilir, başladıktan tam yirmi dört saat sonra? Bu da akşama doğru demektir. Umarım zaman yeter daha.

Beşinci Bölüm

Öğleden Sonra

Buna, kelimenin yeni bir anlamıyla, gayri reşit hapsi derler. Öğrenci römorkunun camlarından bakarken düşünüyorum: Her şeyi tekrar görmek hoş, ama ne kadar sürecek bu? Gençliğime hapsolmuşum. Çıkış nerede, hani kaçış için »ESC« tuşu? Filmdeki bir karakter gibi yaşıyorum, dışına çıkamıyorum, ama hikâyeye de hiçbir katkı olamıyorum.

Bir bilgisayar oyunu vardı, adı Myst. Binaların olduğu bir manzara görülüyordu, bir fare tıklamasıyla içlerine girip mekânlarında dolaşılabilirdi. Doğru noktalara tıklayınca cihazlar çalışmaya başlıyor, sayılar belirliyordu, ilerleyebilmek için de bunları gene başka noktalardan girmek gerekiyordu. Aslında, kocaman bir hapishane hikâyesiydi, sonunda da üç çözüm vardı, ikisi berbat (İnsan mahpus kalıyor, sonsuz bir tecrit hapsi) biri de az biraz can sıkıcıydı: »Tebrikler, her şeyin üstesinden geldin, şimdi kütüphaneye geçip kitap okuyabilirsin.« Muhakkak, her şeyden daha iyiydi, ama iyi bir kitap yoktu orada.

Burada hangi fareyle tıklayayım, ayrıca, nereye? Bir hilesi olmalı. Herhalde o hileyi ancak, başıma gelenin ne olduğunu tam olarak söyleyebildiğimde bulacağım. Bu gençliğimde seyirci rolünü almayı bir şekilde istedim mi ben, o masaldaki, talihsiz karısı Ilsebill'in sözünü pek fazla dinleyen balıkçı gibi kasıtlı olarak kendim mi yarattım bu durumu? Son zamanlarda bir balığa, »Mantje mantje timpe tel« diye seslendiğimi hatırlamıyorum.«

Neden tam da bugüne gönderildim de başka bir güne değil? Astrid'le tanıştığım gün olamaz mıydı? Ya da çocukluğumun en güzel bir kısmında, veya haydi, Schlederloh'daki çocuk yuvasına sürgünde geçen bir gün olamaz mıydı?

O zaman hiç değilse benliğimin ta temelindeki güvensizliği inceleyebilirdim.

Acaba bir şeyin cezasını mı çekiyorum? Aptalca isteklerin, yalan sözlerin, kötü eylemlerin? Hakim olarak çalışmamın cezası mı? Ama hiç de kötü bir hakim değildim ki. Zaafları küçük, kuvvetli yönleri büyük bir hakimdim, sanırım. Hayır, sebep bu olamaz. Belli bir hatayı ikinci defa yapışım mıydı, elli yıl sonra ikinci defa?

Bu hep böyle devam ederse, o zaman herhalde hayatım, benim kendi, bana aşına olan hayatım, çoktan bitmiş demektir, geleceğim silinmiş, düne kadar gelip durmuş. Bu doğruysa en acı verecek kayıp ne olur?

Herhalde sadece Astrid. Bunun ötesinde, yaşlı bir adamın geleceği, ne de olsa mütevazı bir gelecektir. Daha halledilmesi gereken ne kalırdı o zaman geriye? Hayatımdaki birkaç insana teşekkür etmek, hatta belki bir kitap yoluyla olurdu bu. Veya en azından, gündelik hayatın gerekleri gözüme fazla önemli görüldüğü için – işimi hep özellikle iyi yapmak istediğim, hayatımı da onun için özellikle kötü yaşadığım için – ihmal ettiğim, yüzüstü bıraktığım eski dostlarla birkaç telefon görüşmesi yaparak.

Yani, böyle bir tekrar cezası öngörülmüşse, kötü öğrencilerin sınıfta kalması gibi, o zaman bu ceza dünyada pek sık veriliyor olmalı. Linné o çılgın *Nemesis divina* kitabında hiç bu cezadan söz etmiyor. Ve ceza da şüphesiz olayın aynen tekrarı değil, hayatın bu sefer olabilecek en kötü yöne gitmesiyle olur. Pişmanlıkla önüne geçilebilir mi bunun? Ama kendimi nedamete hazır hissetmiyorum, neden nadim olayım ki?

Willy öğrenci aracının arka sırasına oturmuş, böylece âşık olduğu kızı seyredabiliyor, ince yapılı, siyah saçlı, beyaz tenli bir kız, bir Pamuk Prenses. Evet, Rainer'in halefi olan kız. Bütün bunları bana şimdi hatıralarım söylüyor, çünkü Willy'nin davranışından bir şeyin belli olduğu yok. Ara sıra kızın ensesine bakıyor, ama öyle sıradan bir bakış ki, sanki kendini kızın umurunda olmadığına inandırmak ister gibi. Kız başını çevirip camdan baktığında Willy'nin bakışı profiline yapışıp kalıyor. Bir kere başını arkaya çeviriyor, herhalde baktığını hissetti. Willy anında gözlerini indiriyor, elindeki *Donald Duck* dergisini öyle bir gayretle okuyor ki, sanki

Jaspers'in son kitabı. Kız başını tekrar öne çevirir çevirmez, candan bakan Willy oluyor. Neye bakmış olabilir bu kız?

Biraz ötede, Kraimoos ile Schmidham arasında, tarla yolu kenarında bir ağaç görüyorum, altında tepesi bir çatıyla örtülü bir aziz tasviri var. Kaidesini Romalılardan kalma bir mil taşı oluşturuyor, şu yaşlı günlerimde iyice bozulmuş olsa gerek. 1958'de üzerindeki yazılar henüz açık seçik okunuyordu, tepesinde de aziz tasviri filan yoktu. Bir keresinde Roma valisinin adını söküp kâğıda yazmaya çalışmış, bayağı da başarmışım. Taşı kurtarmayı (Hristiyanca bir kullanıma alet edilmekten de kurtarmayı) niçin iş edinmedim? Öğrenciler çoğu zaman, meraklı oldukları için, ayrıca her şeyi hava şartlarının etkisiyle bozulmaya, yıpranmaya bırakmayacak kadar yorgun düşmüş olmadıkları için bir şeyleri kurtarır. Ben hiçbir şey yapmadım: Willy ilgili, ama edilgin biri, öyle de kalacak.

Şimdi otobüs Laimgrub kavşağında, eski Roma yolundan Chieming'e sapıyor. Oradaki birkaç çiftliği biliyorum. Bunlardan birinin, o sıra her kimse, sahibinin hakkı ve görevi, üç başka adamla birlikte, Kutsal Perşembe yürüyüşünde rahibin ve çelengin üzerindeki »gökyüzü« tentesini taşımak, altındakileri yağmurdan koruyan bir gökyüzü bu.

Otobüs Chieming'de üç kere duruyor: Oberwirt'te, neredeyse bütün kızlar da burada iniyor, yani ne kadar talihli olduğunun hiç farkında olmayan sevgili de. Unterwirt'te oğlanların çoğu iniyor. Garip, aslında: En önemli kızlar kilisenin yakınında oturuyor, en önemli delikanlılar gölün yakınında, aralarında Krefeld'ten gelen yeni sınıf arkadaşı var, ki Willy'nin bu çocuğa önce bir alışması gerekecek: Oğlan azimli. İskele otoparkında Willy de römorktan iniyor, içeride artık sadece, Chieming'in kuzeyindeki köyler olan Seebruck, Seon öğrencileri kalıyor.

Willy alışmış olduğu üzere papaz evinin önünden geçen yoldan gitmiyor, kemiklerinin ağrımına rağmen Krebsback deresi üzerindeki enfiye değirmeninin çit kapısından tırmanıyor. Niye normal yollardan gitmeli ki, daha tehlikelileri varken? On altı yaşındakilere her gün vahşi hayatın bir esintisi lazım.

Sonra da yanlışlıkla gene göl kenarından yürümeye başlıyor, Yolyapan eviyle kayıkhanelerin arasından geçiyor ve bu

arada, aslında hiç yüz yüze gelmek istemediği Franz'la karşılaşılıyor. Adam gayet canayakın, soruyor Willy'ye: »Nasil vaziyet?« Sonra tekne enkazının başında duruyorlar. Salma kutusu yarı yarıya yerinden kopmuş, dümenle bir kürek eksik, ayrıca taban ızgaraları da yok. Direkle yelkeni sular vapur iskelesine sürüklemiş.

»Babam dedi ki, zararı karşılayacakmış.«

»Onun elinde avucunda bir şey yok ki! Yazar,« diye cevap veriyor Franz.

Willy'nin içi burkuluyor. Babasını aşağılayan sözler fena vuruyor onu, Franz kendisini azarlasa daha iyi.

»Paramız var,« diyor beceriksizce, »hem ben gelecek hafta bir kere daha çalışırsam denkleştiririz!«

Franz dürbünüyle göle bakıyor, alçak sesle cevap veriyor: »Hayır, o iş için gelmen lazım değil artık!«

Willy anlıyor: Son durak, bundan böyle yelken yok, iş ilişkisi bitirilmiştir. İkisinin de içi acıyor, ama sadece hayal-kırıklıkları yaşamış bir adam böyle olur işte. Franz sakat bacağından dolayı savaşa gitmek zorunda kalmayışını asla talih olarak görmemiştir. İsterse dört kardeşinden yalnız biri, Max, dönmüş olsun. O da herhalde o kadar çok şey görmüş ki susup dururdu. Gene de, becerikli bir kadın buldu, çocukları oldu. Franz'ı ise, uğradığı kazadan sonra, arayan soran olmadı. İçi acımış, katı bir adam kesildi, kimseden cömertlik beklemeyen, kimseye de cömertçe davranmayan biri. Mümkündür, Willy bu ağır derecede kötümser adamı zaman zaman eğlendirmiş, hatta kendine ısındırmış olabilir. Bitti.

Göl kenarından yürümeye devam ediyor, yüreği yaşlı, kemikleri, kasları daha da kötü ağrıyor. Bir çeşit arkadaşlık olmuştu bir yerde, ama arkadaşlıklar para sözkonusu olunca biter, neredeyse her zaman. Willy bir şey öğrendi.

Yolyapan ailesinin lahana tarlasında çocukluğunun ilk ve uzun bir süre tek oyun arkadaşı olan kızı, Franz'ın yeğenini görüyor. Kız sebze bahçesinde çömelmış, ot yoluyor.

Derken başını kaldırıyor, diyor ki: »İsa! Ne oldu sana böyle!«

»Gemi de bu halde,« diyor Willy.

»Ama bir şey olmadı ya, önemli olan o.«

Bununla demek istediği: »Üzülme, Franz öyledir işte, n'apalım.« Hayır, muhakkak, Willy'nin hayatının kurtulduğunu kastediyor. Ama bu, Willy'yi pek ilgilendirmiyor o an için; ölümden kurtulmuş olmak, on altı yaşındaki Willy'nin gözünde, tabii bir şey.

Willy yürümeye devam ediyor, ama önce diyor ki: »Bir bakmam lazım, Plätte'den sürüklenmiş bir şey var mı ...«

Kıyının çakıllarında ilerliyor, ama görünürde bir şey yok. Ben tek tük parçaların plaja, bir de yelkenli limanının ta arkalarına vurduğunu hatırlıyorum, ama bunu ona nasıl söylerim?

Delikanlı nihayet Traumleben Ucu'na geldiğinde yukarıdan, evin oradan çit makasının takırtısını duyuyor. Bu yatıştırıyor onu. Demek daha öğle yemeğine oturulmamış, nerede kaldı diye sormuyorlar. Babasına doğru yürüyor, yeşil çitin kenarındaki verandada, masa başında oturuyor baba, Willy'nin geldiğini farketmemiş.

Hansjörg Weitling, Stötthamlı çiftçilerin dilinde, yorucu bir insandı ve bununla dile getirdikleri bir takdir oluyordu. Yorucu, Bavyera lehçesinde, insanı yoran biri değil, kendi kendini yoran, çalışkan biridir. Babam devamlı evin bir taraflarını tamir eder, yolları, iki yanında huş ağaçları olan dahil, bakımlı halde tutar veya yüksek ağaçlara tırmanıp tepelerini urganlar gererek fırtınada kırılmayacakları şekilde sağlama bağlar. Başka ne yaptığı çiftçiler için sisler içinde kalmaktadır. Yazar: kafasında bir şey düşünüp kâğıda aktaran biri. Bunun çok bir şey getirmediğini arkasında iki küçük camı olan paslı Volkswagen'den anlıyorlar. Adamın bir şeyi yok ki, fırtınanın orasını burasını hırpaladığı eviyle güzel karısından başka, ikisi de görüldüğü kadarıyla »iyi oturuyorlar« – bu Bavyeraca, iyi geçiniyorlar demek. Her gün yürüyerek Chieming'e, postaneye gidiyorlar, yağmurda bile, dönüş yolunda da birbirlerine mektup okuyorlar.

Baba şimdi oğlunu fark ediyor. Şimdi ne diyeceğini biliyorum: »Nasıl geçti senin Latince nişanı?« Aklımda bu kadar iyi kalmış, çünkü Bavyeraca bir ifade, yoksa babam standart Almancasını kullanır, yazılı imtihan derdi. Bavyera'ya özgü deyimleri benimseme gayretiyle, çoğu zaman insanı duygulandıran denemelere girişiyordu. Şimdi

makınayı susturuyor, masadan inip soruyor: »Ee, nasıl geçti senin Latince nişanı?«

»Galiba gayet iyi.«

Evden annenin sesi duyuluyor: »Çocuklar, yemek hazır. Erikli lokma!«

»El yıkamaya,« diyor baba, banyoya seğırtiyorlar. »Nerdeyse haberler başlayacak!«

Sofrada büyükbaba, yüzünde olup bitenden habersizliğin ifadesiyle, yerini almış, ama Willy'nin selamına hoşnut bir homurtuyla cevap veriyor. Peçeteyi yakasına takmaya çalışıyor, anne ona yardım ediyor.

Lokmaların buğusu tütmekte, radyo açılmış bile, ama daha reklamlar var: »Leimer'in galeta unu, çarşıda unutmama bunu.« Reklamlarda çok kafiye kullanılırdı o zamanlar, kafiye tüketiciyi satın almaya teşvik ediyordu: »Zihnin berak kalır, yüreğin hafifler, çünkü içtiğin, Schinkenhäger.«

Büyükbaba galeta unu reklamını anlamış görünüyor, gülümsüyor, burnunu ovuşturuyor.

Bülten Papa XII. Pius'un sağlık durumunun kötüleştiği haberiyle başlıyor, sonra Münih'teki Papalık dairesi mahreçli bir haber geliyor: »Başpiskopos'un verdiği beyanati aynen aktarıyoruz.« Ancak bundan sonra geliyor De Gaulle'ün Beşinci Cumhuriyeti, Eisenhower ile Kruşçov arasındaki tehlikeli sürtüşme ve Buchenwald toplama kampında bir anma merkezinin açılışı. Hava raporundan önce, Almanya'da madenî yağ tüketiminin 1958'in ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde otuz arttığı haberi veriliyor. Yağmur yağışı devam edecek, Ön Alpler bölgesinde Föhn rüzgârının etkisiyle mevziî açık hava.

Willy tabağını hamur toplarıyla doldururken ben mobilyaları seyrediyorum. Oradalar işte gene, hepsi. Sandığıyla beraber, yüksek kitap dolabı. Dolapta 1904 tarihli *Meyers Konversationslexikon*, ki daha sonra hole taşınacak. Sandıkta, benim çocukluğumda, büyükbabanın çeşit çeşit meyva sularından damıttığı rakılar bulunurdu. Annem ekmek tayını dolabın üstüne koyardı – ailede herkesin kendi ekmeği için başka bir yeri vardı ve herkes ekmeğe kendi adının baş harfini kazır, kazırken çıkan kırıntıları da hemen yiyiverirdi. Annemin işi zordu, »Desiree«nin baş harfi »D«

ile. Ekmek biraz bayatsa, bu harfin ortasında kalan ekmek adacağı düşerdi.

»Dün gece gene ışığı açık bırakmışın,« uyarısı geliyor babadan, »bak, elektrik pahalı, üstelik devrede bırakılan cihazlar prensip olarak hep tehlikelidir, unutma bunu n'olur! Ahşap bir evde oturuyoruz.«

Willy ciddi ciddi baş sallıyor, ama iştahını bozdurmaya niyeti yok, mürdüm erikli lokma, en sevdiği yemek. Tutarlı davranıp çatalı sol eliyle kullanıyor, beyninin gelişmesi için her saniyeden faydalanmakta.

Baba radyoda parazit olduğunu söylüyor, ama pek yapacak bir şey yokmuş. »Şöyle iyi bir radyo almak için tasarruf etmeli, pikabı da olanından.«

»Neden tasarruf?« diyor anne, gözlerini tavana çeviriyor.

»Daha iyi bir araba aslında daha da güzel olurdu!« diye devam ediyor Willy. »Mesela, Lloyd Alexander.«

»Yuvarlak hesap dört bin Mark,« diyor baba.

»Veya Renault Dauphine, saatte 115 kilometre yapıyor.«

»Beş binin üstünde,« diyor baba.

»Neden tasarruf?« diye tekrarlıyor anne, peçeteyle büyükbabanın ağzını, ceketin yakasını siliyor, biraz şaşkın şaşkın bakıyor beriki.

Willy şevke geliyor. »Veya, Windisch gibi, Borgward Isabella!«

»Sekiz bin,« diyor baba. »Onun için romanın çok satanlar listesine girmesi lazım.«

»Ya kredi?«

»Serbest yazarlara kredi vermiyorlar. Olsa olsa, lazım olmadığında veriyorlar.«

Anne diyor ki: »Televizyon yeterince pahalıydı. Şimdi, Yolyapan'ın zararını nasıl ödeyeceğiz, ona bakalım.«

Willy kulak verip anne-babanın hasarda ona düşen pay üzerine neye karar verdiklerini anlamaya çalışıyor. İki çift göz arasındaki konuşmaları, evin beyni. Ama bu konuyla ilgili olarak henüz bir açıklama yapılmıyor.

»Ben daktilomu satacağım,« kararını duyuruyor Willy. Sözüünü ettiği, elden düşme alınmış bir Princess. Bu narin, hatta zarif makinaya yelkencilikle kazandığı parayı yatırmıştı.

Ama belki, özellikle zengin bir çiftçi acilen bir Princess arıyordur – o zaman doğru dürüst pazarlık etmeli.

»Sen on parmakla yazma derslerine devam ediyorsun!« diyor baba. »İleride çok işine yarayabilir.«

»İlerde sekreterim olacak,« cevabını veriyor Willy. Banka müdürü olmak istiyor, o zaman babası nihayet, aklından ne geçiyorsa onu, yani birtakım şirketlerin siparişlerini değil, istediği türden romanları, hep sadece aptalca aşk hikâyeleri isteyen piyasayı hiç işlemeyen yazabilecek. Willy annesine, babasına yaranmak istiyor, planını da iyice kurmuş: O kadar zengin olacak ki, babası anlaşılmaz hikâyeler yazabilecek, gene de Isabellasıyla Garda gölüne gidebilecek. Anneyle beraber, tabii.

»Mesela, ben kendime hiç araba almayacağım,« diyor Willy, »olsa olsa yelkenli alırım.« Bir İsveç teknesi.«

İyi ki sofrayı kaldırıyor. Şimdi bir de tatlı olsaydı Willy Akdeniz’de lüks yat veya Saint-Tropez’de villa derken milyonlarca masrafa girecekti. Onassis bile hesaplarını gözden geçirmeye başlayacaktı.

Baba sigara içiyor, anne diyor ki: »Willy, sen şimdi doğru dürüst bir dinlen bakalım. Haydi yatağa!«

»Yatağa!« diyor büyükbaba. »Belki sonra bana misafir gelir.«

Baba soruyor: »Hı? Yok, kimse gelmiyor. Her şey yolunda!« Bir an, ne söyleyeceğini bilmemenin suskunluğu.

Weitlinglerde herkes yemekten sonra bir saat uykuya yatar, baba içinse bu süre iki saate çıkar, çünkü geceleri yazmaktadır.

Willy iyice uykuya dalınca gene ondan ayrılıp biraz ötelere süzûlebiliyorum. Çok küçük aralıklardan da sığabildiğimi farkettim, anahtar deliği yetiyor. Yavaş yavaş evin içinde geziniyorum. Sadece, oğlan gene uyanır da ben aniden ona çekilecek olursam yaşayacağım dehşetin tedirginliği var içimde. Holdeki ayaklı Türk saatine inceden inceye bakıyorum. 1982’de, babam huzurevine götüremediği için satıldı. Ve bir kavuşma sevinciyle, yemek odasındaki dolabın camlı kapılarının ardında, *Meyers Konversationslexikon* ciltlerinin sırtında yazılı olanları okuyorum: »Glashütte – Hautflügler«, »Ionier – Kimono«. Camlı dolapta küçük bronz dansözünü görüyorum. Gelecek yüzyıl nerede olacak bütün bunlar

acaba? En azından barış dönemleri için şu kural geçerli: Ortadan kalkan, kaybolmamıştır, sadece, başkalarını eğlen-dirmektedir artık.

Willy'nin pek uzun zaman uyumayacağını seziyorum, onun için kapalı kapıdan – rahatça – geçip gene onun başında yerini alıyorum. Hatta belki daha dar aralıklardan bile geçebilirim, gece deneyeceğim bu işi, eğer hâlâ gençliğime takılıp kalmış halde olursam.

Hayır, uyuyor daha. Rahat rahat odasını inceliyorum, o sıra elindeki başucu kitabının açık duran iki sayfasını okuyorum: Giuseppe Tomasi di Lampedusa'nın *Leoparî*. Bu eseri başından sonuna kadar okuyacak sabrı olsa daha bir takdir ederim onu. Ama herhalde sadece, daha kolay uyuyabilmek için eline almış. En azından, kitabın neden söz ettiğini bilmiyorum. Lampedusa ise, bugün her şeyden önce, Afrika'ya yakın o İtalyan adasının adı.

Willy bir nice kitabı okumaya başlıyor, sonra bırakıyor. Yaşlılığımaya kadar sürdürdüm bu adeti, bugün bile, romanların uzun olması gerektiğini kabul edemiyorum. Pencerenin içinde, açılmış ve yüzüstü konmuş halde, Dostoyevski'nin *Ecinniler*'i duruyor. Onu hatırlıyorum hiç değilse, katı yürekliliklerini pekiştirmeye çalışan devrim öncesi kuşağının ve kendi kendinin belası olup mahvolan Stavrogin diye birinin hikâyesi.

Willy uyanıyor, bir süre sessiz yatıyor, bir mendil alıp kendi bedeniyle oynamaya başlıyor. O kadar ayrıntı görmesem de olurdu. Bana kalsa, başladığım ev turuna devam etmeyi tercih ederdim. Şimdi ikinci bir mendil daha alıyor, ki muhakkak iyi de ediyor. Ayrıca, sağ eliyle çalışıyor, sol değil, yani bu işte beyninin sağ yarısının gelişimini hepten ihmal ediyor.

Şu an hangi hayallerin peşinde koştuğunu bilmek isterdim, ama kafasının içini göremiyorum ki. Gözünün önüne, *Gondel* dergisindekilere benzeyen resimler geliyor olabilir – bu dergilerden birini yıllarca, tekrar tekrar karıştırdığımı hatırlıyorum. Hanımlar etli butluydu, ama giyimliydi, bugün öyle uzun uzun bakmaz kimse.

Hayır, şu an Willy'ye hakim olan, galiba sadece, bir parçasının yerçekimine ısrarla, tekrar tekrar başkaldırmasının

sevinci. Şaşılması, bu büyüklüğüyle muhakkak benzersiz bir görünüm ve doğru kullanılırsa zevk veriyor.

Willy bu potansiyeli, henüz bir talep için kullanmaya cesareti yoksa da, kendi başına heyecan verici bir şey olarak görüyor. Kullanmaktan, en azından biyolojik olarak öngörülmuş ve sonuca varacak biçimde kullanmaktan, çok uzak. Asla, sevdiği bir kıyı bu çeşit tekliflerle rahatsız etmeyecek! Bir öpücüğü göze alacak belki – ama yok, o kadar bile değil. Sırnaşık görünüp de bütün fırsatların önünü kapamamalı asla! Böyle olunca, güzeli o yanan evden kurtarmak gene daha iyi. Ev çoktan biçim almış, Willy her merdiveni, her balkonu, urganların, suyun, kovaların nerede olduğunu biliyor. Kahramanlığını gösterdikten sonra beklemesi yetecek, o zaman öpüşme kendiliğinden olur.

Willy kendi üzerindeki oyunlarını üç yılı aşkın bir zamandır cep defterlerine not ediyor. Her seferinde küçük bir O konduruyor (Yoksa sıfır mı?). On üç yaşındayken, bir erkeğin ömrü boyunca sadece yaklaşık altı bin kere yapabildiğini duymuştu. O zaman da pek inanmamıştı buna – bilgi şüphe uyandırıcı derecede sofu olan bir sınıf arkadaşından gelmekteydi. Ama çok emin de değildi. Kesinlikle, ileride, mesela zıfaf gecesi, depo boşaldığından tatsız bir halde kalakalmak istemezdi. Willy bu lafin söylentiden ibaret olduğunu biliyordu artık, ama takvimine düştüğü muhasebe kayıtlarına devam etmişti.

Şimdi bisiklete biniyor, gene kıyıda teknenin aksamını arayacak. İlk olarak, kıyı yolunun en yüksek noktasındaki manzaralı banka gidiyor. Göz alabildiğine, hiçbir şey yok. Nihayet, baktığı yerde bir şey olamayacağı kafasına dank ediyor: Fırtına kuzeybatından geliyordu, dolayısıyla sular olsa olsa Chieming'e veya biraz daha güneyine, belki Gründelt'a bir şeyler atmış olabilir.

Bu arada, Traumbleben Ucu'nun Kızılderililer bölgesindeki kayıkhaneye yukarıdan bakıyor. Kulübenin kapısı açık mı kalmış, bilmek isterdim. Aklıma gelene bak, neden açık olsun ki? Saçma bir düşünce, hem Willy'yi oraya gidip bir bakmaya nasıl olsa ikna edemem ki. Zaten, bir şekilde etkileyebilir miyim onu acaba, kulağına ulaşıp onunla konuşabilir miyim? Deneyeyim. Sesim olmadığını biliyorum. Ama belki bir isteğin şiddeti ses dalgaları olmadan da Willy'nin beynine kadar girebilir. Hayır, tepki yok. Nasıl olsun? Açık kapıdan filan

haberi yok, kayıkthane de umurunda değil, cart renkli şezlongları, lastik hayvanlarıyla – hem de Büyük Ayı Gölü'nün kıyısındaki sazlıkların orta yerinde – başkalarına ait.

Willy bisikletle kıyı boyunca balıkçıya kadar gidiyor – görünürde ne dümen, ne kürek, ne taban ızgarası. Ben, hortlak, o zaman dümenin nerede bulunduğunu gayet iyi biliyorum. Bunu Willy'ye bildirmenin bir yolu olmalı! Alabildiğine yoğunlaşarak plaj, plaj diye düşünüyorum, dümenin orada, kıyıdaki kumlarda daha kimse farkına varmadan duruşunu gözümün önüne getiriyorum – ama Willy'ye erişemiyorum bununla. İnsan bir cümleyi sadece düşünmekle yetinmeyip diliyle, dişleriyle ona biçim de verebilir, tek bir ses çıkmadan. Vücudu olmayınca bu da çok bir şey değildir, ama gene de, hatırladığım şekliyle, deniyorum. Boşuna, üzerine basa basa söylediğim plajın kumsalı da yerine varmıyor.

Vapur iskelesinde iki yaş daha büyük bir arkadaşına, Aida adlı bindirme tahtalı bir yolanın sahibine rastlıyor. Kuvvetle esen batı rüzgârından faydalanıp bisikletle marinaya gitmeye karar veriyorlar. Arkadaşı teknesini Gollenshausenli bir denizaltı kaptanından komik bir paraya satın almış, bunda şaşılacak bir şey de yok, çünkü Aida'nın çürük yerleri var. Bugün hatta, bir delik olduğunu görüyorlar, teknenin suyunun boşaltılıp her şeyden önce tamir edilmesi gerekiyor – yelkenle açılmak mümkün olmayacak.

Aida ismi benim için sıkı sıkıya Anton Flettner'le ilintili, Flettner rotorunu icat eden adamlar. Uzun ve kalın bir silindirdi bu, diklemesine gemide duruyordu ve bir elektrik motoruyla döndürülebiliyordu, hızı kademesiz olarak ayarlanabiliyordu. Dönüş ve rüzgâr gücünün bir araya gelmesiyle rotorun istenen hemen her yerinde alçak basınç oluşturulabiliyor, dolayısıyla yelkenle yol alınabiliyordu. Böyle bir cihazı yapıp muhterem Aida'ya takmak istemiştik, rotorun, milin, sürgünün nasıl olacağını gösteren birkaç çizim bile yapılmıştı.

İki çocuk şimdi teknenin suyunu boşaltırken, çürük gövdenin Flettner'in dahiyane buluşunun ağırlığı altında parçalanacağı veya pupa yelken giderken dibi boylayacağı kafalarına dank etmekte. Keyifsiz keyifsiz boşaltmaya devam ediyorlar. Derken üstü başı partal bir adam limanın rıhtımındaki banka oturuyor, şişesinden bira içerken yorum getirmeye başlıyor: »Boşaltmaya değmez,« diyor, »teknenin

zaten hurdası çıkmış, çoktan sobada yakılsa yeriydi.« Willy diyor ki: »Ee? Size ne bundan?« Arkadaşı daha açık konuşuyor: »Hem anlamazlar, hem salak salak konuşurlar işte! Çekin gidin, rahatsız ediyorsunuz!« Bunun üzerine berduş bu işten hem de gayet iyi anladığını söylüyor. Sonra şişesini bitiriyor, dil uzatmalarına devam ediyor. Ben de kızıyorum şimdi. Ömrüm boyunca, sırf kendilerini önemli göstermek için başkalarının neşesini bozan insanlardan nefret etmişimdir. »Hadi yaylan şimdi, ahmak biracı!« diye bağıyorum öfkeyle ve beni bir şekilde işiteceğini umuyorum. Bu arada gerçekten, bu cümleyi söylerken dilin gırtlakla dişler arasında nasıl bir konum aldığına, çeneyle yanakların ünlüleri nasıl biçimlendirdiğine yoğunlaşıyorum – sesi olmayan bir hortlak için elden geldiğince özenli bir ifadeyle zılgıt çekiyorum. Ve hemen şaşırıyorum, çünkü cevabı geliyor!

»Ahmak biracı değilim ben. Hele sizin gibiler için hiç değil!«

»Öyle diyen de olmadı zaten,« cevabını veriyor Willy. Herif kalkıyor, bacakları gövdesini neredeyse taşıyamaz halde, gitmeye yöneliyor ve birden şarkı söylemeye başlıyor: »İskelede tirandil, tirandil, tirandil / Dün çektik kafaları, haşatız bugün tekmil.«

Bir kere daha, adama seslenmeye çalışıyor, sanal konuşma organlarımı bir tiyatrocü gibi harekete geçiriyorum: »Beni işitiyor musunuz? Ben, üçüncü adam!«

Ama sarhoş sadece, »Manyaklar, hepsi manyak!« diyor ki, maalesef beni mutlaka kapsamıyor bu laf.

»Beni görüyor musunuz acaba? Görüyor musunuz beni?« diye sesleniyorum ümitsizce, işitilmez biçimde. Cevap yok. Willy şimdi şuracıkta uyuyakalsa veya bayılsa hemen sarhoşun yanına uçar, ona sorular sorarım – beni bir şekilde algıladığından eminim.

Bugün yelkenle açılmayacakları anlaşıldığından, Willy arkadaşından ayrılıp bisikletle köyde biraz dolaşiyor. İçkili birinin söylediklerimi anlayabilmesine hayran kaldım. Umarım delikanlı hemen öyle birini daha bulur, ama bu, mazbut Chieming kasabasında güpegündüz olacak iş değil.

Willy sevdiği kızı bir yerlerde göreceğini umuyor. Gözü uzakları taraya taraya ana caddeden ayrılıyor, önce Pfafferssee boyunca ilerliyor. Bu gölün kenarında, adı »Bäcker'in

yeri« olan büyük bir çiftlik var, veya daha önceki sahibinden ötürü »Millkreiter«, veya şimdikinden ötürü »Kajetan«. Bu Kajetan o sırada Bulldog'una binmiş, avludan çıkıyor. Bir gözü kör, üzerine küçük çocukların içine korku salan bir bağ bağlıyor. Arada sırada patırtı çıkarsa da dünyanın en iyi huylu adamı. Şimdi Unterwirt lokantasının önünden geçiyor, burası büyük bir çiftlik evi gibi geniş yapılmış bir bina, aydınlık, güzel resimlerle süslenmiş, tablo gibi bir köy lokantası. Willy ise Bachkramer'in oradaki virajı geçince ana yoldan gitmeye devam ediyor, iki yanında büyük çiftlik evleri yatıp dinlenen filler gibi uzanmakta, yüzlerini doğuya çevirmişler, yukarıya, kiliseye kadar sıralanmışlar, daha sonra da aralarına Oberwirt, postane ve diş hekimi katılıyor. Bu sonuncudan, bir emir kalmış aklımda: »Şimdi iyice aç bakalım!« – nahoş şeylerin habercisi bir laf.

Willy'nin aradığı dilber bugün görünmüyor, halbuki bu sıralar çoğunlukla ailenin köpeğiyle yolda olur – onu da bir daha görmeyi çok isterdim. Ama beni ilgilendiren köy sakinlerini görmeye devam ediyorum. Yazık ki delikanlı onlarla konuşmuyor, sadece selam verip yanlarından geçiyor, gidiyor. Gene de seviniyorum onları gördüğüme, ne var ki birçoğunun başına gelecek kaderden haberi var ve daha ne kadar yaşayacaklarını hesaplıyorum. Bu biraz üzüyor, ama aklıma kısa bir süre için kendi durumumdan başka tarafa çeliyor.

Postaneden Frau Spatzl çıkıyor, keskin bakışlı, akıllı bir kadın, üç oğlu için iyi bir anne, gençliğinde Bavyera'nın atletizm yıldızlarındanmış. Esprisi ve güleç yüzünün kırışıklarıyla aklımda kalmış – harikaydı gülüşü! Ama son karşılaşmamızı da hatırlıyorum, ölümünden bir yıl önce. Solgundu, ürkekti, ağrılarından iki büklüm, iki bastonla yürüyordu. Nasılsınız, soruma karşılık sadece »Sağol!« cevabını verdi ve gözlerinden yaşlar boşandı. Bir kere daha güldüğünü görmeyi ummuştum. Genelde Berlinlilere yakıştırılan »valide neşesi« niteliği benim aklıma hep sadece Frau Spatzl'ı getirmiştir: esprili, candan, iyi kalpli bir neşe.

Yaşlanma korkusu tekrar kapımı çalıyor. Kayıplarla üzüntüden korkmak, ağrılarla hastalıklardan, çaresizlikten, başkalarının yardımına muhtaç olmaktan. Hiç yaşlanmamak daha mı iyi? Hasta hasta yaşayıp gitmek veya muhakkememem kaybetmek yerine daha önce bitirmeli mi? Ama önce, Astrid'in başına fazla büyük bir kargaşa bırakmamamın

çaresine bakmalıyım. Ve hayatımı az çok edepli bir şekilde sona erdirmenin. Sırf bunun için yaşlılığa dönmem gerekiyor. Belki o zaman, her şeyin nasıl geliştiğini bir süre daha seyredebilirim bile. Gazete okumak, artık sırf ölüm ilanları da olsa! En güzeli de: daha genç olanlara öğütler vermek.

Willy Frau Spatzl için pekâlâ bir fren yapıp onunla konuşabilirdi, ama bizim avcının akli ceylanına takılmış. Terzi Babl'a kadar devam edip prensesçığının kuzeye mi yoksa güneye mi giden yola sapmış olduğuna bakıyor. Belki de evde kalmıştır, o kadar. Willy dönüyor, Kirchberg tepesinden gene aşağı iniyor. »Vaterland« marka bisikletini koyuyor, Sommer ticarethanesinin orada bir tavuk tehlike yaratacak şekilde yoluna çıkıyor, sonra Café Marienbad'a giden, ileride Fuchsgasserl adını alacak yola sapıyor.

Şimdi çiftliğinin önünden geçtiği köylüden biraz çekinmekte, çünkü öfkesi burnunda bir adam bu. Ters gelen bir şey oldu mu küplere biner, ki nasıl. Pulluğu doğru dürüst çekmeyen bir öküz de yaşamış onun bu halini. Kafası kızan çiftçi kulağını ısırılmış hayvanın, o da bunun üzerine saatlerce uslu uslu çekmiş pulluğu. Hikâye tabii uydurma – hiçbir çiftçi öküzünün kulağını ısırmaz, ısırıcaksa bir insaninkini ısırır.

Willy Peltzer'lerin evinin yanından geçip göle yöneliyor, Huberhölzl korusunu geçiyor, sonra şoseye çıkan yola sapıyor. Sonra Birkenallee geliyor, derken evde, ki bunun da şu anda sadece bir anlamı var: Ödev zamanı.

Bugün sadece coğrafyadan ödevi var, doğrusunu söylemek gerekirse bir ceza ödevi, çünkü Siebenbürgenli Stalin'in dersinde »iyi uyyuddu« da ondan. Konu: »Siyasî yönden Afrika«. Aslında, Sékou Touré veya Patrice Lumumba hakkında güncel bir şeyler duymuş olması lazım. Onun yerine, özellikle ayrıntılı bir şekilde, Almanya'nın kırk yıl önce kaybettiği Afrika kolonileri üzerine yazıyor bizim uykucu. İnternete bir baksa – dur, daha yok ki. Ama gerçekten, büyükbabanın bir kürsü üstünde duran atlasına bakıyor (*Stielers Hand-Atlas*), yayın yılı 1905, sonra mümkün olduğu kadar çok yer tutan bir el yazısıyla, orada bulduklarını anlatıyor. Bana kalsa Stalin buna karşılık hemen bir ceza ödevi daha vermelii, konu: »Güncel durumu nasıl izlerim«, sekiz sayfa! Tamam, aklını iyice konuya vermiş değil, çünkü aynı zamanda bir plak dinliyor, King's College Cambridge'in erkek çocuklar korosundan *Christmas Carols*, üstelik durup durup »Once in

Royal David's City«, çünkü ilk kıtadaki soprano sesine hayran oluyor. Uzun notaları kusursuz bir biçimde, bir organ borusu gibi tutuyor bu ses, daha iyi söylenemez bu şarkı. Hatırlıyorum, bir kadının sesi olduğundan, şarkıcının da melek gibi güzel olduğundan kesin emindim.

Willy sayfaları Afrika üzerine bulup buluşturduğu saçmalıklarla doldururken ben bir şey deniyorum: O tam bir kelimeyi yazacakken başka bir kelimeye yoğunlaşıp tane tane söylüyorum. Willy mesela kâğıda, »Topraktan pek çok maden« yazmışsa şimdi hemen »çıkarılmıştır« veya »elde edilmiştir« yazacak. Ben diyorum ki: »çalınmıştır«. Hiç değilse hata yapıyor, »edilmiştir«in üstünü çiziyor, arkasına »elde edilmiştir« yazıyor. Yani, bir ümit var demek. Ödevin sonuna doğru, »zencilerin« yönettiği bağımsız devletlerin başarı şansının sözkonusu olup olmadığı konusunu irdelerken, anlam bakımından ardından geleceği belli olan »mümkün değil« ifadesi yerine »gayet muhtemel« yazması için çaba gösteriyorum. Sonuç: »gayet mümkün«. Yaşasın, oluyor! Ceza ödevi bitti şimdi, çünkü sadece dört sayfaydı yazması gereken. Çok yazık, çünkü ona »emperyalizm« veya »yoksulluk« gibi kavramları da öğretmek isterdim, hatta belki »sömürü«, hemen sonra da »cürüm«. Stalin hayretler içinde bağırırdı: »Güzel bir çocuk!«

Bu denemeleri muhakkak sürdürmeliyim, Willy gene bir şey yazmaya oturur oturmaz.

Anne merdivenin yanındaki duvara mutak temposuyla vuruyor: Büyükbabayla Willy akşam yemeğine gelsinler. Baba inmiş bile aşağıya, anneye mutfakta bir metin okumuş. Büyükbaba – aklıma öğleyin »misafir« diye bir şeyler mırıldandığı geliyor – beni kastetmiş olabilir mi? Gerçi içmiyor, ama hiç değilse ara sıra halüsinasyon görüyor. Acaba onunla konuşup bir şey rica edebilir miyim? Ne demek istediğimi anlar mı? Anlarsa bilir mi, bana bir öğüt verebilir mi?

Bu arada Willy merdivenden iniyor, arkasından büyükbaba, eli trabzanda, adımları ölçülü ve »kıcın kıcın«.

Hiçbir şey olduğu yok, ne birtakım çanlar çalındığına ne de fırtınadan yirmi dört saat sonra. Ümidimin bütün kuruntuları boşa çıktı.

Astrid'in düştüğü dehşeti düşünüyorum, şimdi hiç değilse kesin bir bilgiye ihtiyacı var – insanın sevdiği birinin

birden kaybolmasından feci bir şey olmaz ki. Bir yerlerde hayatta mı, yoksa ölü mü bilmemesi. Belki de en azından cenazemin başındadır da yas tutmaya başlayabilir. Ya ben ne yapıyorum? Daha varım ben, ama sadece huzursuz bir gayri ölü olarak. Ruhlar üzüntüden ölebilir mi?

We
valt
ekm
korn
re«
celi
turp
ada
nası
yor.
dön
yor.
re k
ada
Aslı
yor:
Ş
son.
dah
sat,
o za
siyle
E
de,
artu
nür
miş
cilli
gele
görü
baş:

Altıncı Bölüm

Akşam ve Gece

Weitlinglerde sıcak »akşam yemeği« ile soğuk »akşam kahvaltısı« arasında bir ayrım yapılır. Çoğu zaman sadece ekmek, sucuk, peynir, katı yumurta, birkaç arpacık soğanı, kornişon hıyarı, domates vardır. Bunların hepsi, adı »kabar« olan, döner bir tepsi üzerine dizilmiştir, çevirmesi eğlenceli olur. Willy çoğu zaman biraz fazla çeviriyor. İki kırmızı turp yuvarlanıp gidiyor, büyükbabanın önünde duruyorlar, adam afallıyor. Kendisi tablayı çevirmiyor hiç, kabarenin nasıl çalıştığını bilmiyor, kolunu uzatıp almayı tercih ediyor. Anne hiç hoşlanmıyor bundan, babasına hep, tablayı döndürmenin daha az yorucu olduğunu açıklamaya çalışıyor. Ama büyükbaba bunu anlamıyor veya bir sonraki sefere kadar unutupuyor. Willy annesini anlamıyor: »Braksana adamı! Bizim yaptığımız gibi yapmıyor işte, ne var bunda?« Aslında bu söylediklerinin tonu aşırıya kaçtı, ama baba susuyor: O da işi aynı öyle görüyor.

Şimdi, Willy'nin yatıp uyuyacağı saati iple çekiyorum, sonra büyükbabayla konuşmayı deneyeceğim. Ama buna daha çok var – önce tabii, büyükbaba uyuyacak. Bana fırsat, gecenin ortasında uyandığı zaman gelecek. Biliyorum, o zaman huzursuz huzursuz odasında dolaşıp kendi kendisiyle konuşuyor – veya hayaletlerle işte.

Büyükbabamı o kadar çok severdim ki, bana annemden de, babamdan da yakındı. Güvenilir bir iyiniyet beslediğini artık kafası tam işlemez olduğunda bile hissettiğimi düşünürdüm. Bunamasını acı duymadan, nesnel bir bakışla izlemişimdir. Sinirlerim sağlandı ve genç insanın o kutsal bencilliğine sahiptim: *sacro egoismo*. İhtiyar beyefendinin başına gelen her şeyi yürek burkucu değil, ilginç bir şey olarak görüyordum. Bana kalsa, beyninin neleri başarıp neleri artık başaramadığını araştırır, notlar alırdım. Yapmadım, yoksa

annem dayanamaz, ağlamaya başladığı – büyükbabanın kendisi için bir eğlence olurdu muhakkak.

Willy düşünüyor, sinemaya mı gitse? Baba gitmemesini tavsiye ediyor, çünkü televizyonda Marianne Hold'un oynadığı *Vatansız* var. Hayır, hiç mi hiç şart değil bu. Delikanlı herhalde bir kahramanlık filmi görmeyi tercih edecektir, mesela *Sonsuz Lanet*, *Kwai Köprüsü* veya hiç değilse, O. E. Hasse'nin oynadığı *Canaris*. Biraz savaş hep olmalı, ama Alman taşra ve aşk hikâyeleri, asla. Melodramlar hasta ediyor onu.

Bu filmlerin beni iyiden iyiye öfkelen­dirdiğini hatırlıyorum. Kalbimi bir yalan, bir özel mutluluk ideolojisi hesabına suiistimal ettikleri kanısındaydım. Bunlara ruhları lime lime olmuş savaş artığı askerler inansındı, veya onları altı yıl beklemiş kadınlar. Gerçi mutluluk gibi bir şey herhalde vardı – o kadarını hiç değilse mümkün sayıyordum. Ama mutluluğuna bana böyle satılışından nefret ediyordum: saflığın, zararsızlığın ve mütevazılığın sonucu olan bir mutluluk olarak. Oysa yıkıcı ve oldum olası mütevazılıktan uzak olan kötü, iyilerin mutluluğunu mahvetmeye göz dikmiş, bir yerlerde pusuda beklemekteydi. Bu konuyu düşünürken, her şeyden önce, tevazu konusuyla hiç alışverişim olmadığı şüphesi uyanıyor içimde.

1958'lerde en sevdiğim kelime »yalancılık«tı, bir silah gibi her şeye yöneltiyordum – eğlencelere, düğünlere, cenazelere, arkadaşlıklara, annemin babamın bütün âdetlerine, babamın kitaplarına, annemin sohbetlerine, ve Marianne Hold'un oynadığı bütün filmlere. İyi ki, *Canaris* gibi filmlerin ne menem sahtekârlıklar, aynı kavimden olma üzerine sofuca yalanlar, cani ruhlar, cani yardakçılar için teselliler olduğunu fark etmemiştim. O sıralar kendi yalancılığımı daha algılamıyor oluşum da iyiydi, yoksa canıma kıymadan edemezdim. O zaman da bugünün hakim hortlağı Wilhelm Weitling olmazdı.

Yani Willy evde kalıyor. Baba televizyon seyretmek istiyor, anne buna karşı, o »üç erkeğiyle« babanın çalışma odasında müzik dinlemek istiyor. Baba diyor ki: »Uzun süremez ama, daha yazmam lazım.« Daha sonra, gene de biraz televizyon seyredecek, tek ve biricik kanalı, sonra milli marştan, yayının kapanışından sonra gerçekten, sabahın erken saatlerine kadar çalışacak.

Annenin özel bir müzik isteği yoktur, plakları baba seçer. Âdet böyle yerleşmiş. Baba yazardır, onun için aklına nelelerin geleceği ve bunun için hangi müziğe ihtiyaç duyduğunu önemlidir. Willy de pikaba ne konuyorsa dinlemeye hazır, ama en çok sevdiği, virtuoazların çaldığı piyano parçaları – o zaman, kendisinin de o kadar iyi çalabildiğini hayal eder. Oysa daha blok flütün sunduğu imkânları bile çalışıp kazanabilmiş değil.

Büyükbaba hep damadının müzik isteklerine uyar, ama gizliden gizliye, pikaba Rus klasiklerinin konacağını ümit eder. İstisnası, Çaykovski – o zaman kalkıp gider! Çaykovski, onun gözünde, »safı sanatoryum konseri«dir, bir keresinde aynen böyle demiştir. Şimdi müzikten hâlâ zevk alıp almadığını anlamak zor, kımıldamadan oturuyor, durup durup dizini sıvazlıyor.

Bugün babanın canı modern bir şey istedi. Igor Stravinsky ve Werner Egk'ten sonra, »Çeçibaçi« diye andığı Theodor Berger'e geldi sıra, sonra da, adına gene bilinmeyen bir sebepten ötürü, »nam-ı diğer Beyazsosis« sıfatını eklediği Karl Amadeus Hartmann'a, sonunda da Anton Webern'in piyano çeşitlemelerine. Anne gözleri kapalı dinliyor ve ayağıyla tempo tutuyor, bununla gerçi Webern'e biraz haksızlık etmekte, ama beraberce müzik dinlemenin tadını çıkardığını göstermek istiyor. On iki ton müziğinde benim gözümün önüne manzaralar geliyor, en çok da bahçeler. İçlerinde çok hareket var, büyük bir tabii karışıklık, kuşlar, ağustosböcekleri, köpekler, arılar, eşekarıları – ortak bir ritim yok, tekrar da pek yok gibi.

Yokluğunu hissettiğim, pikabın kokusu: Müzik akşamlarının sonunda hep sıcak lehim kokardı alet. Gel de şimdi burunsuz ol – zaman yolculuğunun en güzel tarafından yoksun bırakılmış hissediyorum kendimi.

Şu an sadece, her şey, gençliğim, şahsım üzerine yeniden düşünmekten başka yapabileceğim bir şey kalmıyor. O da bunlar öyle büyük bir önem taşıdığı için değil, Allah bana bu iş için fırtınayı gönderdiği için de değil, önümdeki zaman içinde tek eğlencem, şimdiye kadar anladığımdan biraz fazlasını anlamak olacağı için. Mesela, babamla ilgili olarak.

Hansjörg Weitling savaşta ne yaşayıp ne gördü, ne yaptı? Bu konuda kendiliğinden bir şey söylememiştir, ben de

ona sormadım. İyi yürekliydi, esprili, dürüst ve o kadar çok sayıda küçük hatalarla donatılmış biriydi ki, büyük hataları olduğuna inanasım gelmiyordu – bir *bonhomme*, safdil vatandaş, bir Paul Dahlke. Savaşın sonra babaların hepsi bir şekilde Paul Dahlke idiler veya onu oynuyorlardı. Bazıları sadece oynuyordu: Aslında güvensiz, sıkıntılıydılar. Benim babam o büyük başarısına kadar pek özgüven sahibi değildi, ne zaman bir topluluğun önüne çıksa sanki karşı-sındakilerin zamanını aldığı için devamlı özür diler gibiydi. O kadar yavaş yazmasından da acı çeker gibiydi – bir roman bitene kadar yıllar geçer, karıysa evi idare etmek için parayı nereden bulacağını bilemezdi. Bunun için ona günün birinde Pachtner'in *Doğru Düşün – Doğru Çalış*ını hediye ettim, o da bunu hiç değilse alayla kabul etti. Ancak Aralık 1958'den, *Mesanya Yolunda Kara Yelkenler* adlı romanı iyi satmaya başladıktan sonra daha özgüvenli, daha neşeli ve daha cabbar biri oldu, hatta topluluk karşısına çıkmaktan hoşlanmaya bile başladı.

Babanın ilk kitabı Thomas'ı, Berlinli bir memur ailesinin kafası hülyalı oğlunu anlatır. Aynı öyle biriydi kendi de, sanırım, başlangıçta öncelikle kendi gençlik hatıralarını aktarmak, daha anne-baba evindeyken bile hayatını elinden çalmak için feleğin ne dolaplar çevirdiğini anlatmak istiyordu. Derken, onun Thomas'ı Nazi döneminde düzene uyan cesaretsiz biri olur, ama gene de Gestapo'nun gözüne batmaktan kaçınmaz. Bu arada Nazilere uyumunu tam da bir arkadaşın tavsiye ettiği dozda tutmaya çalışmıştır: »Kurtlarla beraber ulu, ama makaraya alındıklarını hissedecekleri kadar gayretle de uluma!« Kitap çok felsefe yapar, Almanya üzerine, suça karışmışlık, özgürlük ve mutluluk üzerine, ama kendisinin dost veya düşman olduğu insanların anısını da taşıyıp getirir, bunun için babam ilk sayfaya ihtiyaten şöyle yazmıştır: »Bu kitapta ne insanlar ne olaylar tamamen uydurmadır.«

Kitabın (anti) kahramanı tutuklanır, kaçmayı başarır, yasadışı bir hayat yaşamaya başlar. Böylece o savaşın, yazar da savaşta yaşadıklarını anlatmak zorunluluğundan kurtulur. Ve Weitling bunu 1955'te, Almanya'nın yeniden silahlanmasına karşı çıkmak için yazdığı makalede esaslı biçimde telafi eder.

İlk iki kitabıyla kendini sevdirmiş değildi babam başlangıçta. O zaman Almanlar gerçi »o Naziler'in işlediği

korkunç suçlardan söz eden ne bulurlarsa gayretle okuyorlardı, ama bu işlere sessizce katılanlar üzerine bir şey okumak istemiyorlardı. Hele savaş üzerine olan kitaplardan en başta bulup almak istedikleri bir şey vardı: Alman askerinin ahlak ve şerefine zedelenmemiş olduğu. *On At Yok*'ün satışı pek vasat bir başarıya ulaştı, babam da bunu yumuşak espirilerle karşıladı: »Koleksiyoncuların işini kolaylaştırıyorum – benim kitaplarım sadece birinci baskı olarak bulunuyor!« Kendisini zanaatkâr ve mucit olarak gösterdiği bir novela da yazdı. Ameliyatla yüzünü değiştirten birini anlatıyordu, bu kişi böylece çift kat dünya vatandaşı oluyor – en azından iki özgeçmiş sahibi – ve sonunda ister istemez kimlik sorunundan çuvallıyordu. Kitabı on bir yaşımdayken okudum, her şeyi anlamadım, ama o günden sonra bir değil, iki kişi olmak fikrini sever oldum.

Ekonomik mucize, bir yandan da okur kitlesinin zararsız kitaplara olan açlığı savaştan dönmüş kimi öfkeli askeri, önce edebiyata sıfır numara traş atmayı bir denedikten sonra, sevilen bir eğlendirici kitaplar yazarı olmaya itmiştir. Hansjörg Weitling, sağlığa kaçmadan »sürükleyici« yazma yeteneğini geliştirdi. Ayrıca, mimardı ve rafine kurgulara bayılırdı, ama sonucun göze basit görünmesini başarırdı. O zamanlar hâlâ her şeye hakim olan radyoda birkaç oyunu yayınlandı, kitaplarında tarihî suç olaylarıyla, sonraları da en çok hukuk hatalarıyla uğraştı. Böylece tam kendine uygun zemini bulmuş oldu, çünkü adalete alabildiğine şüpheyle bakardı, kanun maddelerine harfiyen takılıp kalanlardan nefret eder, savcılırysa istisnasız olarak darkafalı sayardı. Delillere, hasıl olmuş kanaatlere ilke olarak hiç değer vermezdi. Sevgisi ikircikli durumlara ve insanı araştırmaya çağırın yarı aydınlıklara yönelikti. Sevdikleri arasında, adamın Katolik olmasına rağmen, hatta belki de bundan ötürü, Gilbert Keith Chesterton'un bütün kitapları vardı. Okurken sayfanın kenarına soru işaretleri, ünlem işaretleri, kalın kalın eğriler kondurmayı severdi babam.

Okurlar kitaplarındaki bilmeceleri, delilleri ortaya koyarken yaptığı şaşırtmacaları sevmeye başladılar ve Weitling yetmişli yıllarda neredeyse popüler bir yazar haline geldi, hatta belki biraz fazla takdirle bile karşılandı. En azından, bu arada yetişkin yaşına gelen ve babasının hayranlarının

safına katılmaya pek can atmayan kendi şüpheci oğlu bunu böyle görüyordu.

Ben 1958'de daha kaçamak kaçamak, sonra gittikçe ortaya dökülen meydan muharebeleri biçiminde, babamın yaptığının adaleti eleştirmek değil, rezil etmek olduğunu savunuyordum. Gerçi tamamen doğru değildi, ama ben bunu asla yazar olmamaya, »sorumluluk taşıyan ve daima sorumluları eleştirmekle yetinmeyen biri« olmaya sebep sayıyordum.

Askerlik dönemi sırasında iktisat okumak yerine »tam hukukçu« olmaya karar verişim de babamın bu ifadeyi hep bir küfür gibi kullanmış olmasıyla ilgilidir: »Böyle bir tam hukukçu gördüğüm olmamıştı!« veya: »Bunu gene dört dörtlük tam hukukçular kotarmış olmalı!« Savcı olmak istediğimde bu ona dert olmuştu: Avukat olmamı düşünebilirdi, her şeyden önce ceza avukatı olarak – ama savcı? Hele hakim? »Willy, valla, içimi acıtıyor. Biliyorsun, benim bu güruhu nasıl gördüğümü.«

»Pireye kızıp yorgan yakıyorsun,« demiştim. »İyi savcılar vardır, iyi hakimler de, katiyen hepsi de senin o kudurmuş herif gibi olamaz!«

Bununla değindiğim, onu çok etkilemiş olan bir yaşantısıydı: 1945'te askerden kaçma suçuyla fanatik bir hakim tarafından mahkûm edilmiş ve sadece, bir hava saldırısı olup da lütfkâr bir bombanın mahkemeyi yerle bir etmesi sayesinde canını kurtarabilmişti. En sevdiği filmler arasında Wolfgang Staudt'nin *Savcıya Bir Demet Gül*'ü ve Sidney Lumet'in *On İki Jüri Üyesi* vardı, ki sonuncusu benim de sevdiklerimdendi.

Üniversite öğrencisiyken, »Bence, sen milletin en önemli mesleklerinden birini hep çarpıtarak yansıtıyorsun!« diye suçladım onu. Millet kelimesini bilerek seçmişim: Onu kızdırmanın en emin yolu.

»Ben o mesleğin önemli olduğuna itiraz etmiyorum,« demişti. »Sadece, hakimlere değer vermiyorum.«

»Hakimler bağımsız, bu da senin hoşuna gitmiyor.«

»Hayır, ben tam da bağımsız olmamalarını eleştiriyorum! Almanyada fikren bağımsız bütün hakimleri tek tek ellerini sıkarak tebrik edebilirsin, beş dakika sürmez!«

»Kimse hakimleri verdikleri hükümden ötürü mesleklerinde engelleyemez veya görevden alamaz, kanun böyle.«

»Sorman gereken soru, onları kimin göreve getirdiği.«

»Efendim?«

»Eh, kimin onlara iş verdiği! Adalet bakanı olan beylerle partilere bağlı hepsi. Daha o noktada sallanmaya başlıyor senin bağımsızlık.«

Bugün biliyorum ki, hukukçu olarak çok faydasını görmüşüm onun. Kitaplığında hukuk üzerine yazılmış en iyi kitaplar vardı, Anselm von Feuerbach'ın yazılarından Sling'in mahkeme röportajlarına kadar. Babamın sarsılmaz görüntülü delillere karşı duyduğu şüpheden de bir şeyler kalmış içimde. Savcı bir konuyu kanıtlanmış olarak sunduğunda babamı sol kaşını kaldırmış haliyle karşımda gördüğüm çok olmuştur – bu onda son kertede güvensizliğin bir işaretiydi. Bunu ondan edindim, zamanla, hoşgörülmeyle hakketmemiş bir deliller zinciri karşısında benim de takındığım ve milletin korktuğu yüz ifadem haline geldi.

Babam Oliver Cromwell'in parlamento çoğunluğuna yönelttiği ünlü sözü tekrarlamayı severdi: »İsa'nın merhameti aşkına, yanılmakta olabileceğiniz ihtimalini göz önünde bulundurun!« Babam bunun merhamet kısmını atlardı; aydınlanmacıydı.

Sohbette de, her zaman baygın kelime oyunlarına, ama ayrıca kötücül nüktelere yatkındı babam, bazan bu ikisi bir arada olurdu, mesela derdi ki: »*Ultra posse nemo alligator* da doğru, *obligatur* da (*Yapabildiğinden fazlasına kimse timsah değildir* de *kimse mecbur değildir* de). Başka bir lafı, »İnsanlık, bir bitmez sahra,« olurdu ve akşam haberlerine yorum getirmekte kullanmayı severdi.

Evimizi satmış olması bana bugün bile üzüntü veriyor, ama annemle mutlu olduğu yerde yalnız yaşamak istemiyordu işte. Bunu yapmasını affettim, tıpkı onun benim hakim olmamı ve kiliseye dönmemi affettiği gibi. Büyük laflar etmeden döktük içimizi. Şurası kesin: İkimizin de, onun savaştan, benim o felaket çocuk yurdundan Chieming'e dönüşümüzden sonraki zamanda babam benim için candan, sakın, fazla sert olmayan, her şeyden önce de aklına hep yeni bir şeyler gelen, bir sürü hikâyeleri olan bir baba oldu. Ve ben Kızılderili Reis Ağır Çanta olup ilkokulda ne yapacağımı bilmez hallere düştüğümde bana aritmetikte yardım etti, hesap yapmanın eğlenceli, hatta bazen önemli

bile olabileceğini gösterdi. Daha sonra, sadece baka baka, dostluğun ne demek olduğunu öğrendim – gölün karşı yakasında bir meslektaşı vardı babamın ve onunla, yazdıkları önlerinde, saatlerce, günlerce oturur, birbirlerine yardım ederler, teselli verirlerdi. Bana sadece hayat dışında, doğrudan veya dolaylı olarak hediye ettiği her şeyi birden alacak olursam, düşünülebilecek babaların en iyisiydi o.

Hayatının son haftalarında hastanedeki yatağında bir dizüstü bilgisayarın tuşlarına basıyor basıyor, sinirleniyordu: »İşte, gel de anla şimdi bunu: »Kes işlemini kesmek için Kes'i tıklayınız, Kes işlemine devam etmek için ise Devam'ı tıklayınız!«

Ölüm döşeginde fısıldayarak şakalarına devam etti: »Doksan yaşında insanlar gördüm, turp gibiydiler. Ama onlar da pek uzun zaman yaşamadı.« İnançlı Hristiyanlarla da son anına kadar boğuştu: »Asla vazgeçmiyorlar! Önce insanı rahat bırakmıyorlar, sonra da rahat rahat ölmeye bırakıyorlar!«

Son nefesini verirken yanımdaydım. Birkaç saat önce demişti ki: »Yağmur kokusu var.« Ama bu onun iç hava-sıydı – ne yağmur kokusu vardı havada ne de sonra yağdı.

»Evet, bu kadar, bugünlük paydos!« Babam gülümseyerek odadakilere bakıyor, plakları zarflarına koyuyor, cihazı kapatıyor. Büyükbabam koltuğa abanarak kalkıyor, bir süre ayakta duruyor, sanki kendi içindeki sesleri dinler gibi, sonra sağ elini önemli bir şey söyleyecek gibi kaldırıp ciddi ciddi herkesin yüzüne bakıyor. Konuşacak mı? Ama sadece dönüp usul usul kapıya yöneliyor, azıcık kitaplığa tutunuyor, sonra çıkıyor. »İyi geceler, Baba!« diye bağıyor annemle babam neredeyse aynı anda, Willy de onlara katılıyor, »Büyükbaba« diyerek. Anne elleriyle gözlerini kapattı, ağlayacak mı? Teatral bir şey mi geliyor, yoksa bir şair sözü mü? Sonra ellerini indirip sadece diyor ki: »Ben sonra bakarım ona.« Büyükbabanın ayak sesleri duyuluyor merdivende, her basamakta dinleniyor, yukarı çıkması uzun bir iş.

Sanırım, şimdi hatırladım çocukken cidden ve derinden neyi sevdiğimi: babamı veya annemi değil, kendi şan ve şeref tasavvurlarımı da değil, bunlar zaten günden güne değişiyordu. Büyükbaba Traumleben'i sevdim, göl kenarındaki

evle köyü, sonra dağları, Traunstein'ı. Marianne Hold olmasaydı, bu beş değerli şeye vatanım diyebilirdim.

Annemle aramda işler savaş sonrası yıllarında niçin mi tamamen pürüzsüz yürümedi? Kesin olan, sadece: Bunun kabahati onda değildi. Bende de değil. Beni başkalarına vermek zorunda kaldığında fazlasıyla hasta, fazlasıyla zaruret içindeydi, bense bunu anlayamayacak kadar küçüktüm, onun için kendimi terkedilmiş, vazgeçilmiş hissediyordum. Ama erken yaşların bu güven yıkımının altından birkaç yara iziyle kalktım ve hayatımı sürgit, her tarafta kabahat aramakla çarçur etmedim. Sonra, bir ara gene de öğrenmişim işte insanlara güvenebileceğini, hatta sonunda Allah diye bir şeyi bile düşünebilir olmuşum. Annemle ölümünden önceki aylar içinde, 1983 yazında, her şey üzerine sakin sakin konuşabildim. Muhtemelen kimin ve neden suçlu olduğu sorusu da sorulmadı artık.

Desirée Weitling, kızlık adıyla Baroness Traumleben, kendi incinmişlikleri ve korkularına rağmen bana iyi bir anne oldu, ki bu benim için yeni bir keşif olmuyor. Savaş zamanının mucit aşçılarındandı, oradan buradan dilenerek alınmış artıklardan ortaya gayet yenir yutulur yemekler çıkarırdı. Çocukken yay gibi pazularına hayrandım. Habire yakacak odun kestiği, kırdığı için böyle olmuşlardı, ama yağı fazlasıyla eksik kremayı uzun uzun dövmesinin de payı vardı bunda. Annem, anneler ne yapmak zorundaysa bütün gün gönüllü olarak onu yapardı: tatlılıkla ayartma, hafiften tehdit etme işleri, ki daha çok »eğitim« adı altında bilinirler. Kötümserliği onu evin tasarruftan anlayan, ihtiyatlı bir iktisatçısı haline getirmişti. Bundan başka, sevecenlik göstermeyi, uykudan önce güzel hikâyeler anlatmayı iyi bilirdi.

Annem, askerliğimde ve üniversite yıllarımda pek değer verdiğim üzere, önceki yüzyıldan kalma bir mektup ustasıydı. Onyıllar boyunca bütün dünyadaki akrabalarına da mektuplar yazmış, onlar da dar zamanlarda kuvvetli bir destek olduklarını göstermişlerdi. 1945'ten sonra Chieming'e kocaman paketler gelir olmuştu: Danimarka'dan peynir, İngiltere'den erikli puding, Fransa'dan şaraplar – Traumleben sülalesinin dünya nüfusunda arta kalan temsilcileri seferber olmuştu. Annem için herhangi bir şeyin geleceği, eğer varsa, geçmişte yatıyordu.

Kocasının 1959'dan sonraki başarılarının tadını çıkarmayı pek severdi. Buna çok da katkısı olmuştu: Yazarın gözüne artık teslim edilebilir gibi görünen ne varsa Torpedo daktilosunda o temize çekmişti. Tutumluluğunu durumları düzelince de korudu, maliye bakanıydı, babamın ona sormadan güzel şeylere yatırılacağı parayı bir arada tutan oydu; nitekim ölümünden sonra öyle oldu da, ama o zaman gereken para zaten vardı artık.

Annem bir sohbet yeteneği, »önemli misafirleri« eğlendirir, ağırılar, buzdolabında en sevdiği içeceklerin bulunmasına dikkat ederdi – bir yayıncının, eğer sevdiği viski cinsi hazır değilse, kocasının yazdığı kitabı kabul edebileceğini pek kolay kolay gözünün önüne getiremezdi. Savaştan sonra tutkuyla gördüğü, hali vakti yerinde bir hayat rüyası sonraları – geç de olsa – bir ölçüde gerçekleşecekti.

Hâlâ gözümün önünde, 1950 dolaylarında pür dikkat Amerikan dergilerini baştan sona inceleyiş. Adları *Life*, *Saturday Evening Post*, *Good Housekeeping* veya *Cosmopolitan*'di ve hepsi Münih'teki Amerikan kültür merkezinden ödünç alınıyordu. Ben kuşe sayfalarından yayılan o hoş boya kokusuna bayılıyordum. Ve araba reklamlarına yumuluyordum. O lenduha gibi, paraya kıymadan kromajlanmış otomobiller, hele o radyatörleriyle korku verici suratları beni çekiyordu – Amerikan arabaları acayip yüz hareketleri yapıyor, dişlerini gıcırdatıyordu, birer gulyabanıydı hepsi, ama aileyi koruyan, iyi cinsten. Hele bir de o geniş lastikleri, kuvvetli motorları! Bu koca arabaların her virajda nasıl ürkütücü bir hal aldığını bütün gangster filmlerinde görebiliyordum, ama benim Amerika'ya olan inancım bununla bile sarsılacak gibi değildi. Keza, anneminki de değildi. Birleşik Devletler'e ilişkin ne varsa idealdi – hürriyet, o güzel insanlar, elbiseler, evler, filmler, hatta seçim kampanyaları, şirketler. Yoksa annem daha çok, demokrat öncesi bir karaktere sahipti ve von Traumleben sülalesinin geniş mülklerini özlerdi. Ama sıkı sıkı kanaat getirmişti ki, serbest piyasa ekonomisi insana dünyadaki her mutluluğu sağlayabilirdi, yeter ki rahat bırakılındı. »Müşteri, kraldır« sözünü kullanmayı severdi ve bir dükkân kendisine majesteleri gibi davranmamışsa cidden hakaret görmüş gibi olurdu.

Desirée Weitling Bayeralılara, özellikle de çiftçilere karşı da neredeyse sevecenlik taşıyan bir iyiniyet beslerdi.

Bavyeralıların dilini seviyordu ve kendilerine minnettardı. O dinibütün, sade insanların cömertliği olmasaydı bizim ailenin eline savaş sonrası zamanının ilk yıllarında çok daha az yiyecek geçirdi, hatta yeterinden az. Ama bir çoğunluğun seçim sandığı başında kendi kaderi üzerine karar vereceği düşüncesi anneme pek hoş gelmezdi. Demokrasiden nefret etmemeye gayret gösterirdi, ama Nazilerin Weimar Cumhuriyeti döneminde seçim sandıklarındaki başarısı hafızasında kötü yer etmişti.

Tartışmak, bir görüşün karşısına bir başkasını koymak, onun işi değildi. Olsa olsa bir noktanın da »düşünülmesini ister«, beklediği onay gelmezse konuyu değiştirirdi. Bir sohbeti yıldırım hızıyla başka bir sohbele dönüştürme yeteneğine hayrandım, satrançtaki at gibi »dört karede L çizmek« derdim ben buna. Zaman zaman yargılamayı oynadığı olur, *Meistersinger*'den bir alıntıya başvururdu: »Kadınların fikirleri, hani o cahillerin ...« Golo Mann ile Baron zu Guttenberg arasındaki bir televizyon tartışmasında, yarı hayranlıkla yarı eğlenerek, şöyle demişti: »Harikulâde değil mi, şu erkek beyinleri!« Konuşurken bütün hileleri, bütün manivelaları pek iyi kullanırdı – kendini olduğundan küçük göstermeyi, teatral bir şekilde yakınmayı, istihzayı, her şeyden önce de, dört karede L çizerek yarım saniyede beyazdan siyaha atlamayı.

Dört buçuk yaşındayken birtakım tahta parçaları, teller bulup buluşturmuş, bunlardan »tilki tuzağı« olduğunu söylediğim bir şey yapmışım. Bu kelimeyi annem daha sonra, bütün üniversite hayatım boyunca evle ilgili olarak aklıma ne yenilik geldiyse, hepsi için kullanmıştır. Bahçeye daha sağlam bir kapı, daha verimli bir ısı yalıtımı, bodruma daha etkili bir havalandırma, balkona daha geniş bir rampa mı düşündüm, annem hep aynı şeyi söylerdi: »Tilki tuzağı yapıyorsun!« Hiçbir zaman hor görerek söylememiştir bunu, sadece keyiflendiği için.

Kendisi yenilikleri reddeden biriydi velhasıl, bunun için de, eminim, Traumleben Ucu'ndaki anne-baba evinin satılmasına hiç onay vermemiştir. 1983'te altmış altı yaşında ölmeyeydi ev bugün de, hortlak olarak bir kere daha dolaşma talihini elde ettiğim o 1958'deki haliyle kalmış olurdu: Türk saatiyle, 1904 yılının *Meyers Konversationslexikon*'uyla ve tabii şimdiki evsahibinin »rustikal« diye taşıyıp getirdiği

bütün o dövme demir parmaklıkları olmadan. Adam, hurda tüccarı, ama daha farkında değil. Bir daha karşılaşacak olursam anlatacağım. Ve o zaman annemin adına da konuşmuş olacağım; zaten, onun o demokrasi öncesi tavrı bir yana, git-tikçe daha çok anlaşıyoruz ana oğul. Beni doğurmuş olması gözüme hemen hemen her zaman katlanılır bir şey olarak görünmüştür. Bunun dışında, totolojiye düşüyor da olsam, iyiniyetlice düşüncem şudur: Ben ne idiysem ve ne olduysam, tam o kişi için herhalde tamamen doğru anneydi.

Desirée Weitling kısa süren onulmaz bir hastalıktan sonra öldüğünde Stöttham'daki St. Johann mezarlığında birkaç komşuyla Münihli arkadaşları yanında, von Traumleben soyuna mensup ve anneme bir zamanlar güçlü bir sülalenin evladı olarak dünyanın her tarafından veda etmeye gelen bir avuç akrabası da vardı. Bakışları bana takılıp kalıyordu, daha doğrusu, benim aileye uygun düşüp düşmediğime. Yaşlı bir hanım, duyabileceğim uzaklıkta, şöyle diyordu: »Kollarını kıvrık tutuyor, omuzları da sarkık; tam bir Traumleben!« Çocuğum olup olmayacağı konusuna rahatça girebilirler diye, belli etmeden dışarı çıktım. Bu olay pek kısa bir süre için neşe verdi içime, yoksa annemin ölümü daha önce hiç tasavvur edemeyeceğim kadar ağır yaralamıştı beni. Önceden hiç bilinmiyor.

Büyükbabamı ziyaret ettikten sonra evde biraz dolaşmak isterim, ama oğlan lale biçimli başucu lambasının ışığı altında *Ecinniler*'e dalmış okuyor ve herhalde daha saatlerce uyanık kalacak. Büyükbabamın kitaplarından biri, 1922 tarihli bir Piper yayını – babam sonra başka bütün her şey gibi eski-ciye verdi, hiçbir şeyi tutmak istemedi.

Böyle bir lambayla da nasıl okunur ki? Gerçi huni biçimindeki şemsiyesi ışığı kitabın üstüne yöneltiyor, ama ampulü olsa olsa yirmi beş vatlık. Çocuk gözlerini bozacak, her şeyden önce de, benim gözlerimi. Korkunç, bu tutumluluk! Daha yirmi iki yaşında gözlüğe ihtiyaç duymamda şaşacak bir şey yok.

Willy romanın ilk bölümünde henüz. O uzun uzun Rus isimleri olan sayısız kişiyi nasıl ediyor da aklında tutabiliyor ki? Fakat konuya yoğunlaşmış görünüyor, yavaş yavaş iline dayanmış, sayfa sayfa ilerliyor. Ben çok daha hızlı okuyorum, onun için zaman zaman beklemem gerekiyor. O aralarda düşüncelere dalabiliyorum, bütün roman da unutulmuşluğun

içinden yeniden yükseliyor. Veya en azından, bana o zamanlar ifade ettiği şey zihnimde tekrar beliriyor.

Willy şimdi komodinden bir kurşunkalem alıp 64. sayfanın kenarına yazıyor: »Manipülasyon«. Burun hikâyesi, orada anlatılan: Genç, küstah Nikolay Vsevolodoviç Stavrogin saygıdeğer ihtiyar Pyotr Pavloviç Gaganov'un şöyle dediğini işitir: »Hayır, kimse beni burnumdan tutup götürmez!« Bunun üzerine adama yaklaşır, burnundan tutar ve salonda çeke çeke birkaç adım götürür. Bu genç hödük toplumun payandalarından birine, unvanlarının, hizmetlerinin ve nişanlarının sertleşmiş köpüğünden oluşan bir zırh içindeymiş gibi görünen birine durup dururken ve hiçbir sebep olmadan saldırmaya cüret ediyor. Terbiyesizlik, tamam. Ama niçin »manipülasyon«?

O gün bu olayda kendimden bir parçaya rastladığımı sanmış, ona da bu adı vermişim. Bir yerlerden kapığım bir kelimeydi, aslında ne anlama geldiğini bilmiyordum. Benim anladığım, başkalarına beylik taslayarak onları çekip çevirme değil, kendimi henüz olmadığım bir kimlikle ortaya koymamdı. Bu daha çok kendi kendine telkin ve dolandırıcılığın, blöfün ön şartıydı. Görünüşün, bir rolü azimle sürdürmenin dünyasını keşfetmekte ve bütün bunlara, gerçek tanımıyla oyalanmaksızın, »manipülasyon« adını vermekteydim.

Azıcık Hitler vardı herhalde bunun içinde; yaptıklarını sadece kaba çizgileriyle biliyor, ama ona, herkesin üstüne vazife olanın ötesinde, çılğınca bir nefret besliyordum, ki bugün kendime, acaba bunun içine biraz da kendime karşı duyduğum nefret mi karışıyordu diye soruyorum. Bazı paralellikler vardı: Ben kendine karşı güvensizlik besleyen, marazî derecede utangaç, sık sık şaşkın ve ürkek, ama bunların yanı sıra zevk bağımlısı, tembelliğe varacak derecede rahatına düşkün, üstelik büyüklük budalası biriydim. Tekrar tekrar depresyonlara düşüyordum, ama bir o kadar da hırslı rüyalar peşindeydim, hatta şeytanla, beni yaralanmaz hale getirecek bir antlaşma bile kuruyordum: Saygı duymadan ve cezadan korkmadan işitilmemiş şeyler yapabilmek ve bunun için olabildiğince çok kimsenin (En iyiler olmaları gerekmezdi ki) hayranlığını toplamak istiyordum. Wilhelm Hauff'un masallarına bütün soğuk kalbimle inanıyordum, sadece o ahlakçı sonlarını sevmiyordum.

En azından, Nikolay Vsevolodoviç Stavrogin'e biraz benziyordum, karakterimde dışarıdan pek sezilmeyen adice bir taraf vardı.. Sadece, kimseyi burnundan tutup bir salonda dolaştırmadım, çünkü böylesi intihal olurdu. Ürkekliliğim de, ömrüm boyunca, abartmalı biçimde cüret isteyen işlere girişmemi engellemedi.

Ama mümkündür, belki bu geçmişimden ötürü kanuna karşı gelenlere karşı anlayış sahibi olmuşumdur. Sadece herhangi birilerinin kendisin duysun diye öfke uyandırıcı şeyler deneyen, hatta bunları suç olarak olarak «işleyen» bir insanı anlarım. Hatırlıyorum, okulda Schiller'den okunması gereken kitaplar arasında – sıra *Don Carlos'a* gelmişti – yarım bir cümle bir şimşek gibi vurmuydu beni, şiirsel sözdizimiyle de iyice takılmıştı aklıma:

»... vurucu sezgisiyle kendi hiçliğinin«

Bunu Prens Alba Dükü hakkında söyler; ama ben bu sözde kendimi bulmuştum. Bir hiç! Varlık sahibi biri değil, oluşum içinde biri değil, çolpa bir maymun sadece, matematiği zayıf, daha bir kız arkadaşı bile olmamış. Hatta bazen sınıf arkadaşları acıyorlar bile: »Wilyciğim, ne biçim bir geyiksin sen yahu, herkesin yaptığını yapsana, hepsi o kadar!«

İnsanın aklından sadece kendini mi, yoksa »herkesi« de mi öldürmenin daha iyi olacağını geçirdiği o ruh halini biliyorum. Bu duyguyla hâlâ, bu arada dizginlerimi elinde tutan bütün o tecrübeme rağmen, içli dışlıyım. Günün birinde iyice ihtiyar denecek yaşa bir cürüm işlememiş olarak varırsam minnettar olabilirim. Öyle tabii bir şey değil bu.

Wily'nin bir ara uykusu gelsin artık. Beraberce kitap okumaktan sıkıldım, artık kafa yormak da istemiyorum. Bir şeyler yapmalı veya hiç değilse buradan uzaklaşmalıyım!

Kurtulur da gene kanlı canlı biri olursam buraya uğrayışında yaşadığım her şeyi yazacağım. Ruh olarak anlaşılabilir sahip olduğum kuvvetli hafıza sayesinde hiçbir şey kaybolmayacak. Belki bir kitap olur: *Yeniden Yaşlanmak İsteyen Adam*. Bir hakimim emekli olduktan sonra birbiri ardınca kitaplar yazmasına ne engel olabilir ki?

Beni hukukçu olmaya götüren şeyin ne olduğunu tam bilmiyorum. Bunda önemli bir rol oynayan, babamın uyarıları kadar, 1961'deki Güney Afrika yolculuğumuzda ettiğimiz

büyük kavga olmuştur muhakkak. Bu bir yana, on altı yaşındaki Willy'de, sık sık kapıldığı o haksızlığa uğramış olma duygusundan başka, hukuk konularına karşı belirgin bir ilgi henüz görünürde yok. Gene de, bilgi kartoteğinde »Rasyonel Hukuk« konulu bir madde var, *Meyers* ansiklopedisinden aktarmış. Onun içindeki hakim en çok, bir şeyler yapmasını gerektiren durumlarda eli kolu bağlı bir kenarda durup bu olanların en iyi hangi biçimde kelimelere döküleceğini düşünüşünde kendini gösteriyor. Zaten hakim de öyle olmalı: Gözleyen, yargılayan. Eyleyen değil. Ayrıca, Hukukça'dan Almanca'ya aktarmakta iyi bir tercüman olmalı.

Ben iyi bir hakim oldum mu acaba? En azından, »Yavuz Hakim« olmadım. Daha çok, »Kral Hakim« oldum: görünüşte kanuna bağlı, ama delilleri değerlendirmede sezgilerini dinlemeye, kanuna yaratıcılıkla yorumlar getirmeye ve ceza miktarında şaşırtıcı kararlar vermeye eğilimli. Sanıklar bundan çoğu zaman kârlı çıkmıştır, ama kesinlikle her zaman değil.

Hakimlik, bir sahne sanatı işidir. Her hakimın olgun ve saygıdeğer görünmesi istenir, bazıları da bu görüntüyü hiç zahmetsiz verirler. Ama Bilge Süleyman Peygamber'i canlandırmak isteyip de zihin donanımı sadece gayretli bir hukuk teknisyeni olmaya yeterli biri bu işe sürgit katlanamaz. Gün gelir, heyecanlanır, savcı muhalefet gösterirse kendini hakarete uğramış hisseder, zıvanadan çıkar, meslektaşım Ölpke gibi güme gider. Ölpke zaten pek az görüp geçirmişti, fazla gençti daha. Ben de o yaşta ikna edici bir olgunlukta değildim, ama hiç değilse, ömrümde birkaç kere kendimden şüpheye düştüğüm olmuştu, en beteri 1969 dolaylarında olmak üzere.

Tabii, insan adalet duygusu olmadan da hakim olabilir, belki bu eksikliğini hissetmez bile. Sophie Scholl hakkında, daha çocukken gayet belirgin bir adalet duygusuna sahip olduğu anlatılır. Bende yoktu, olamayacak kadar benmerkezliydim. Haksızlık benim için, daha o yuvadayken bile, başkalarının bana yaptığı bir şeydi, benim başkalarına değil. Çocukların bir bakıma kendiliğinden, tabii bir adalet duygusuna sahip oldukları, bence bir masal.

Fakat benim içimde başka bir şey vardı geleceğini haber veren: Yargılamak kelimesini daha on altı yaşımdayken bile sevmiyordum, kullanmayı da hiç istemiyordum. Hakim

»bir karara varır«, bu kadarı yeter. Ne hüküm vermeli ne yargılmalıdır.

Ben babamdan farklı olmak için hakim oldum. Şimdi ona her geçen gün daha çok hak veriyorum, hatta bazan ona benziyor bile olabilirim. »Suç« kelimesini de, kimse duymasın, nereye koyacağımı bilemem, »ceza« veya »kefaret« de öyle. Suç, gerçi faydalı bir kavramdır, davaları bir sona erdirir. Ama insanın iyiye yönelmesi bakımından yaptığı iş, çok çok bir çeşit psikolojik destek olmasıdır. Hukuku çiğneyen kişiden yanıldığını, ileride daha iyi davranması gerektiğini görüp anlaması istenir. Kendisine reva gördüğümüz yardımı reddetmeye izni olmadığı anlatılır. Büyük bir tehlike oluşturduğu takdirde ve sürece hapsedilmesi gerekir. Fakat daha küçük tehlikelere razı olması da toplumdan pekâlâ istenebilir bir şeydir. Ben pekâlâ kötülerin »yargılanması« taraftarıyım, ama daha çok Bavyeraca anlamıyla, standart Almanca'daki gibi değil. Bavyeraca'da bu kelime tamir etmek, işler hale getirmek, düzene koymak demek olur. Bu da bir işe girişmek demektir. Ama bu, düzene gelme işinde bizim yardımımız ne olmakta? Kanunu çiğneyen kişi hapisanede ne öğreniyor? Çoğunlukla iyi bir şey öğrenmiyor, bunu öteden beri biliyorum. Tam da bunun için hakim olarak başından beri ceza infazının düzeltilmesi yolunda çaba göstermem gerekirdi. Gösteremedim – işim başımdan aşkıydı. Ya da fazla korkaktım.

Hiç değilse şimdi, hükümlülere iyi kitaplar tedarik eden bir derneğe üye oldum. Bu da, ülkenin kendi içindeki tekne mültecileri için küçük, çok küçük bir girişim.

Willy nihayet kitabı bir kenara bıraktı, ışığı söndürmeden uyuyakaldı. Dostoyevski'nin *Ecinniler*'inin kendi geleceği hakkında bir şeyler söyleyebileceğinden haberi var mı? Sanmıyorum, en azından, hatırlamıyorum. Dolaşmaya çıkmadan biraz daha bekleyeceğim. Babam ışığı söndürecek, bu da Willy'yi tekrar uyandırabilir.

Hakimlik konusunda bir şey daha: Kesinlikle bir kere hapisanede yatmış olmam gerekirdi! Her hakim hareket edememenin, kendisi için de, başkaları için de hiçbir şey yapamamanın ne demek olduğunu bilmeli. Sabıkalılar nadiren yüksek memurluklara getirildiklerine göre, her hakimin sahip olması gereken »hayat tecrübesi« bakımından büyük bir açık beliriyor bu noktada.

Nihayet! Kapı aralanıyor, babamın eli içeri uzanıp anah-tarı çeviriyor. Willy uyumaya devam ediyor – haydi!

Çocukken çıt çıkarmadan büyükbabamın yanına yaklaş-maya bayılırdım, o da ağır işitir haliyle genç Apaçı'nın işini kolaylaştırmış olurdu. Kapının yavaşta açıldığını bile duy-maz, dünyayı unutmuş bir halde, o narin, son senelerinde melankolik bir hava alan Bavyera manzaralarını resmet-meye devam ederdi. Arada bir azıcık öksürür, genzini temiz-ler veya birden, dudaklarını büzmeden çıkardığı ıslığıyla bir melodi çalmaya başlardı, ıslıktan çok üflemezdi, ama seslerin ne olduğu anlaşılırdı. Muhakkak Rus müziğiymiş ve kesinlikle Çaykovski değildi.

Büyükbabam sonunda tek bir ağacın resmini yapar oldu artık, tekrar tekrar, babamın kendisi için çektiği fotoğrafla-ra bakarak. Biraz hastalıklı görünen, küçük, yaşlı bir meyva ağacı, Frauenbach kaynağıyla Huberhözl korusu arasındaki büyük çayırılık, tarlalık alanda tamamen tek başına. Top-raktan dışarı çıkmak yerine, ikinci bir benlik gibi, toprağın içine girmişe benzeyen bu yaratığı seviyordu, adını »yengeç hayvanı« koymuştu; 1958'e kadar hep resmini yapıp dur-du. Bu ağacın hep daha iyi bir resmini yapmak, Fedor von Traumleben'in son tutkusuydu, aynı zamanda kendi içinde-ki çöküşe karşı mücadele; belki de o çöküşün bir parçasıydı. Sonuçtan hiç memnun kalmazdı, çünkü o güdük, çilekeş ağaç sırrını saklamayı biliyordu. Büyükbabam bu resimler-den sonuncusunu bitiremedi, resim 1959 baharında o ölene kadar şövalede kaldı. Willy'nin odasından kaçıp koridoru geçip anahtar deliğinden atölyeye girdiğimde, şimdi de ora-da, görüyorum.

Büyükbaba uyuyor, etrafında babamın yaptığı güvenlik korkuluğu, çünkü sık sık yataktan düşüyordu, sabahleyin çaresiz ve iyice üşümüş bir halde yerde yatar buluyorduk.

Kulağına yaklaşıp sarhoşa, az biraz da ödevini yaparken Willy'ye ulaşmama yarayan o seslenme tekniğini kullanıyo-rum.

»Büyükbaba?«

Tepki yok. Bir daha »Büyükbaba« – hayır, bu isme kulak vermiyor.

»Caduşka, ne rüya görüyorsun? Benim, Willy!« Bu da işe yaramıyor.

»Baron Traumleben?«

Gözlerini açıyor, kalın, kısık bir sesle adımı söylüyor:
»Wilhelm Weitling!«

»Ta kendisi!« diyorum sevinçle. Bu, sevmediği bir kelime. Böyle devam edersen gene uyur gider.

»Misafir, benim!« Dün söylediği kelimeyi kullanıyorum. Ve bu, iyi bir fikir – sağ elini kaldırıp havada bir daire çiziyor.

»Evet, ben de çıktım yaz tatiline.« Ne demek istediği, benim için bilmece.

»Nasılsın?« Bu da pek parlak bir soru değil, ama cevap veriyor!

»Ölüyorum, tabir caizse.«

İçim burkuluyor. Ama ta gelecek baharda ölecek. Gene de emin değilim. Çünkü, ben şimdi onunla konuşuyorsam, bu öngörülen gidişata bir müdahale oluyor, belki de bugün ölür, şimdi, benim sorularım öldürür adamı. N'olur, öyle olmasın, onu seviyorum! Daha, son cevabındaki o »tabir caizse« hümgür hümgür ağlatabilirdi beni, gözyaşım olsaydı. Benim ziyaretime sevinmiş görünüyor, yoksa susardı.

»Ben gene Emekleyenler Bulvarı'na döndüm. Her şey kapanıyor.«

»Hı?«

»Akıntı engel tertibatlı.«

Yatağının etrafındaki parmaklığı ve alt bezini kastediyor. Hamburg'da çıkan bir haftalık gazetenin çapraz bulmacaları üzerinde yıllardır süren zihin idmanı sonuçlarını gösteriyor.

»Utaniyor musun, Caduşka?«

»Pek denemez. Oluyor işte.«

Bu adam mı bunak? Ölülerle konuşurken değil, anlaşılın.

»Bazan ölülerle konuştuğun oluyor mu?« Sorularımı önceden hazırlamalıydım.

»Ölüler memleketi bambaşka bir şey!«

Düşünüyorum: Bu en azından, beni ölüden saymadığı anlamına gelir.

»Ben Willy'nin »yaşlı« haliyim. Altmış sekiz yaşında! Tekrar geleceğe dönmek istiyorum, kendi hayatıma, kendi karımın yanına dönmek.«

Susuyor. Tabii, bu çok fazla oldu birden. İlgisi dağılıyor – yoksa? Hayır, işte gene konuşuyor.

»Bir yaz tatili.«

Al işte gene! Bu onun gelecekle geçmiş arasındaki geziler için kullandığı kelime olmalı. Fırsatı yakaladığımı hissediyorum.

»Sen biliyorsun bunu demek!«

»Oluyor işte. Biliniyor. Sonra da bilmez oluyor insan.«

»Nasıl çıkarım bu halden?«

»Bir delik.« diyor. »Delikler var.«

Benimle alay mı ediyor?

»Neredeler? Gitmem lazım, bekleyen var. Karım nerede olduğumu bilmiyor.«

Yavaş yavaş başını sallıyor: »Sakin ol. Zaman oyalanmaz. Eğlenmez.«

Neredeyse gene uyuyup gidecek, ilgisini bir kere daha çekmeyi başarmalıyım.

»Sen nasıl döndün, Caduşka, nasıl oldu?«

»Tek düşünüp eğlenmek.«

Bu da ne demek oluyor şimdi? Bir eğlenceyi düşünmek mi? Bir düşüncede kalıp oyalanmak mı? Sadece »tek kendini« düşünmek, kendi şahsını göz önüne getirmek mi? Yoksa sıkı, sağlam düşünmek mi? Düşünmesi ağır, büyük insanlar olduğunu bilirim, ama tek düşünen yok. Olsa olsa, tek konuşanlar var.

»Rahat ol sen. Zaman kaçmaz, sadece dakikalar.«

Ben buna sorulacak bir soru düşüneyim, ki zor iş, çünkü hiçbir şey anlamadım, o gene uykuya dalıyor.

»Caduşka?« Hiç.

»Traumleben?« Hiç.

»Büyükbaba!« Duvara dönüyor.

Aslında bir hayli şey söyledi gene de. İyi ki, her şeyi bu kadar iyi aklımda tutabiliyorum şimdi. Sözlerini gözden geçirip yorumlamam, bir daha evirip çevirmem lazım! Gerçek bağlantıyı bu yoldan ortaya çıkardığım ne kadar çok olmuştur – bir nice dosyada her şey yazılıdır, insanın sadece titizlikle okuması gerekir.

Oradan kaybolup evi bir daha dolaşıyorum, Willy'nin yanına dönmeden önce. Babamın çalışma odasından, o kadar sevdiğim gölü seyrediyorum. Gündüzün sayısız insanın işgali altında, ama geceleri bana ait – bir de, benim gibi bu halinin tadını da çıkarabilen az kimseye. Doğu balkonundan bizim sarman kedinin çayırda oturduğunu görüyorum, şimdi gri. Herhalde farelerin veya bir köstebeğin sesini işitiyordur. Bazen kulaklarından biri başka bir yöne çevriliyor – kuşların yer değiştirmelerine dair bilgileri hiç kaçırmak istemez. Ona sesleniyorum: »Muckel, gel! Pisipisi!«

Kedi bana yüz vermiyor. Bu hayvanlar uzak bir gelecekte çıkagelmiş yaz tatilcilerini ya işitemiyor, ya da nereye oturacaklarını bilemiyor.

Saat neredeyse altı, Willy'nin yanına bir an olsun fazla erken dönmüş değilim. Saat çalarken bir kere daha öbür tarafa dönüyor, ama önce ayarını altı buçuğa getirdi.

Ne demişti büyükbabam: »Zaman kaçmaz« – Yani zaman ilerlemez, olsa olsa anlar geçer. Çözüm bunun nerede olduğu sorusunda yatıyor. Geldiğin yerde mi? Öyleyse, benim geleceğimde, bu gezi boyunca, dönüşüme kadar hiçbir şey olmayacaktır. Astrid hâlâ Berlin'de olacaktır, yaşlı bir hakim hâlâ Chiemsee'deki fırtınada; oradaki dünya sadece birkaç saniye yaşlanacaktır, öyle mi? Güzel olur.

Ama tam da bu yüzden, gölde boğuluşum daha önümde olabilir, buradaki zamana göre çok ileride, ama dalgaların köpükleri arasında sadece bir an sonra. »Rahat ol«, dedi büyükbabam. Bundan böyle kendime sık sık tekrarlamam gerekecek. Yarın gece de tekrar deneyeceğim onunla konuşmayı.

Willy *Bouncing in Bavaria* programı başlar başlamaz gene kulaklıklarını takıyor. Tam da, Paul Anka'dan, »You are my destiny – Sen benim kaderimsin«! Evet, bu çocuk benim kaderim, terkedecek olsam bile, onun olacağı, benim geçmişimde olduğum şey; ama belki de başka bir şey.

Kulaklıktan şimdi duyulan: »Send me the pillow that you dream on – Üzerinde rüya gördüğün yastığı gönder bana«. Bu yaz tatilinin sonunda ellili yılların müziğini atlatıp nekahat dönemine girmiş olacağım herhalde.

Yedinci Bölüm

Zamanca

Nisan 1959'dayız. »Biz« ne demek – Willy bu. Eski günlerime dönme ümidi hâlâ gerçek olmadı.

Yedi aydır bu yaşlılara mahsus gençlik hapisanesine katlanmaya çalışıyorum. Sadece, zamanın »orada« (Astrid'in olduğu yerde) bu süre içinde neredeyse hiç geçmemiş olabileceği tahmininden vazgeçmeye yanaşmıyor zavallı beynim. Kesin inanıyorum ki, Astrid herhalde acı çekmiyordu, çünkü daha bir şey bilmiyor, bir şey sezmiyordu. Bu da gayet değerli bir şey, ama benim ona hasretimi azaltmıyor. Bavvera dilinde hasrete »zamanca« denir. Bedensizlikte geçirdiğim yedi aylık sürgün boyunca bu Bavveraca kelimeyi tercih eder oldum. Astrid'e zamanca var, dokunup hissetmeye, koklayıp tatmaya, yüzüme bakılmasına, anlatmaya. Bu arada, eğer zamanın durduğu yolundaki tahmin doğruysa, onun anlatacak çok daha az şeyi olacaktır – ama ne keder, kadınlar böylesine aldırmaz.

Hortlak hafızama olan güvenimden, bütün bu zaman içinde, »yaz tatilimin« ilk günlerinde o kadar gayretle yaptığım bir işten vazgeçtim: Gözlemlerimi dile getirip dile getirdiklerimi geceleyin ezberlemekten. Daha üçüncü gün, bu ezberlemenin gereksiz olduğunu anlamıştım – aylar sonra bile olsa, bütün ayrıntıları bir araya getirebilecektim.

İçimde büyük bir zamanca.

Gene bir rapor derleyip toplayıp aynı zamanda ezberlemenin zamanıdır. Kâğıda geçirmem hâlâ mümkün değil tabii, ruhlar iz bırakmaz.

İşte, geçen yedi buçuk ay içinde özellikle gözüme çarpan şeyler:

28 Eylül 1958'de, ayın son pazar günü Willy Hochgern zirvesine doğru bir yürüyüşe çıkıyor. Gezdiği dağlar

neredeysse sadece, çıkınca Chiemsee'nin görülebildiği dağlar. Bu geziyi ihtiyar hafızamla da hatırlıyorum daha: Harikaydı. Ama bu defa benim için çok daha tatsız oldu, her şeyden önce Staudach yaylası üzerinden iniş yolu. Son kesiminde, kocaman birçok taşla dolu bir dere yatağının kenarındaki bir araba yolundan yürünüyor.

Willy'nin kafasına birden, yoluna dere yatağının içinden devam etmek esiyor, taştan taş atlayarak vadinin dibine doğru iniyor. Bu atlamalar, benim için bir işkence. Belki yüz kere Willy'nin düşeceğini görüyorum, tamamen eminim ki, ayağı bir sonraki taşı yakalayamayacak. Delikanlı da bir o kadar bunun aksinden emin. Sakin olsam ya, gayet iyi hatırlıyorum, o gün en ufak bir şeyin bile olmadığını. Ama olayların şimdi burada başka bir yön alabileceği yolundaki o zayıf ihtimal bile içime korku veriyor.

Budur işte, genç insanları öyle çekilmez kılan. Taşlarla ve çagıl çagıl bir suyla karşılaştıklarında tek algıladıkları, nasıl edip de güvenle karşıya geçecekleri, ama kesin geçecekleri olur. Benim ihtiyar beynimse birbiri ardından düşüşler uyduruyor – şurada ayağın bir kayması, ötede dengeyi kaybetme, sonra da devriliveren bir taş. Her seferinde kesin kemik kırılmaları, tekrar boğulmalar, kâh kafatasında çatlakla, kâh çatlaksız. Sonunda da, Rahip Klein'in veda sözleri eşliğinde korkunç üzücü bir cenaze töreni. Ama ancak ceset bulunduğu zaman! O zamana kadar bahar gelmiş olur herhalde.

Tecrübemle hayalgücüm Willy'ninkilerden o kadar daha ileriye görüyor ki! Ama o atlayıveriyor, ölümle şakalaşmayı zevk haline getiriyor. Ve beceriyor da. Sahiden, çekilmez bir şey.

Başka? Willy bisikletle ara sıra güneye, otoyola gidiyor, bir süre Sossau'ya giden yolun köprüsünde durup arabaları, motorun tiz sesiyle yaklaşıp daha pes bir sesle uzaklaşmalarını dinliyor: »Doppler etkisi« bu. Evet, o zamanlar yalnızlığa ihtiyacım vardı, hem de tam kimsenin olacağını tahmin etmediği yerlerde olmalıydın. Evden uzakta olmak. Bütün o arabalarla, kamyonlarla uzaklara, hazinelerle, fetihlerle, tehlikelerle de dolu (İçlerinde dere yataklarının esamisi okunmazdı) yerlere gitmek; bu arada kendime şu soruyu sordum: Ben kimim – şu altımdaki mi, ilerideki uzun boylu mu, karşıdaki kısa boylu mu – hangi arabayla

nereye gidiyorum? Willy sık sık, çok uzun zaman geçiriyor
bu köprü'nün üstünde, evde ödevler beklerken.

Ekim başında Ludwig Banholzer ziyarete geliyor, Inn vadisinden bir orman müdürü, topluca, kısa boylu bir adam, saçları aslan yelesi gibi, tok bir sesi var, ki adamı hep biraz tiyatro oyuncusuymuş gibi tiradlar çekmeye ayartıyor. En belirgin tarafı, keskin bakışlı, koyu renkli gözleri; eski Kızılderililerden biri olabilirdi, en bilgilerinden biri.

Banholzer geliyor, çünkü Fedor Traumleben'in yeni resimlerini görmek, belki de birini deniz aşırı bir ülkedeki yeni evi için satın almak istiyor. Banholzer avcılık kitapları yazmış, bunlardan da para kazanmış: Hatta bir Mercedes 170 S kullanıyor, çamurluklarının mağrur bir kavsi olan, farlarının hâlâ ayrıca takılı olduğu model. Willy için bu Banholzer'in ilginç bir tarafı varsa o da sadece araba.

Hüzünlü bir görüşme oluyor. Büyükbaba pek konuşmuyor kendisiyle, belki gizliden gizliye, bu beyaz saçlı adamın kim olabileceği bilmeceğini çözmeye çalışıyor. »Çok ağır işitiyor artık,« diyor annem özür dilercesine. »Misafir, Banholzer!« diye bağırıyorum, Willy'nin olduğu yerden, sessiz usulümlü bağırabildiğim kadar. »Banholzer, Ludwig, orman müdürü!« – ve gerçekten, büyükbaba birden misafire dönüyor, elini tutuyor, sessiz sessiz sıkıyor.

»Eski dostum!« diye bir tremolo yükseliyor Banholzer'den: »Benim sevgili Traumleben'im! Yaa, ne kadar memnun oldum sizi gördüğümle!« Coşkulu bir insan ve coşkusu sahibi. Böyle insanların yanında hiçbir şey mahcup edici ölçülere varmaz, onun için de böylelerine müşkil cenazelerde acilen ihtiyaç duyulur.

Ludwig Banholzer büyük bir avcı ve korucu, ormandan saatlerce bahsedebiliyor. 1935'te Naziler Yahudi karısından ayrılmazsa ormancılık görevinden çıkarmakla tehdit etmiş. Ayrılmış, sonra kadını gene de korumaya çalışmış, ama nafille. Oysa kadının hayatını ancak, ormana olan aşkı uğruna kadından boşanmayarak kurtarabilirdi.

Banholzer'e ziyaretlerinden birinde kuşların ne kadar yüksekten uçabildiğini sormuştum. »Onu tam bilmiyoruz,« demişti, »çünkü belki de uçabilecekleri kadar yüksekten uçmuyorlardır. Bu, insanlardan farklı bir hal.« Haa, demiştim kendi kendime, cevabı bilmiyor. Sonra eşelemiştim.

Biliyordu işte: kondor, akbaba, yaban kazı, leylek on kilometre irtifaya çıkıyordu. Ama kuşların çoğu 150 metrenin altında kalıyordu. Ona ağaçların üstlerinin neden yuvarlak ve düzgün olduğunu da sormuştum, yani irili ufaklı tek tek dallar bir yerden sonra artık büyümemeleri gerektiğini nereden biliyordu? Şu cevabı vermişti: »Bir meşe yaprağı kenarlarının zikzaklı olması gerektiğini nereden biliyorsa oradan.« Allah'ı mı ima etmek istiyordu? En azından, bu cevabı gerçekten bilmediğinden emin olmuştum.

Banholzer tam veda etmek üzereyken – bir resim aldı bu arada – Birkenalle'den bu yana büyük bir motosikletin şişman homurtusu duyuluyor. Dayım Taff, annemin asıl adı Gustav olan kardeşi, çok geçmeden siyah deri tulumuyla kocaman, pırıl pırıl bir ayıcık gibi, oturma odasında boy gösteriyor.

»Doğru mu işittim?« diye soruyor Banholzer, »750 mi?«

»Hayır,« diyor Taff Dayı, »KS 601. Sepetli.«

»Yeşil Fil, Zündapp?«

»Öyle.«

»Tebrik ederim!«

Artık büyükbabanın hüzünlü resimlerine bakmak istemiyor, ondan başka bütün erkekler bu motosikletin avantajlarından ve sepetli bir motosikletle viraja girmenin inceliklerinden bahsediyor. Vedalaşırken Banholzer arkadaşına diyor ki: »Traumleben, biz sonunculardanız!« Sonuncu neler? Beyefendiler, şövalyeler, insanlar? Demek istediği, açık değil, ama kulağa tamamen doğru geliyor. Büyükbaba da Banholzer'i anlamıyor, ama adamın sağ elini iki eliyle kavriyor, gözlerinin içine sıcak sıcak ve bir bilmece çözer gibi bakıyor.

Willy'nin günbegün okulda neler öğrendiğini bir kenara bırakıyorum, bir şey öğrenmiyor ki. Yazılıları nasıl başardığını kavrayamıyorum. Herhalde uyurken çalışıyor, çünkü ne işittiği ne okuduğu şeyleri bildiğine ben şahidim. Olur ya, belki benim burada bulunmamın bir etkisi vardır: Yanlış bir cevapla doğru bir cevap arasında karar vermek gerektiğinde belki benim bilgim onu yanlıştan doğruya doğru azıcık itiyordur. Kompozisyonlarda ara sıra, benim ahmakça bulduğum cümleleri siliyor. Ama ya benim unuttuğum şeyler, mesela Yunanca'yla Latince sözkonusu olunca? Tamam,

onlara biraz çalışıyor. Ya matematik? İşte bu derste ona vereceğim hiçbir şey olamaz gerçekten! Ama doğru, o derste de öyle zayıf ki, Allah muhafaza.

Ekim ayı önemli olaylarla dolu. Sadece babamın yeni kitabı çıkmakla kalmıyor, eve sıvı yakıtlı kalorifer de kuruluyor, kapının önünde de neredeyse yeni bir Volkswagen, rengi, adı stratosilber konmuş bir gök mavisi. Arka penceresi artık iki bölük değil, iki egzoz borusu var, gaz vermek için de sarsıntılı bir ruloğa değil, hakiki bir pedala basılıyor.

Babamın kitabı, ki bu ayın en dikkate değer olayı bu, iyi eleştiriler alıyor! Bunda benim için, gelecekteki beynim için şaşırtıcı olan: O zamanki eleştirilerin kötü, hatta zehir gibi, sadece satışın harika olduğunu çok iyi hatırlıyorum. Yeni bir alarm işareti: Annemin babamın kaderi şimdiye kadar bildiğimi sandığımdan başka türlü mü geliyor?

Ama sırasıyla gidelim: Ekim ortasında sıcak bir gün daha oluyor, Willy bu arada daha da çürümüş, ama iyi kötü kalafat görmüş sevgili Aida'yla son bir kere daha göle açılıyor. Herrenchiessee'ye gidiyorlar, hasta kralın adasına, ki hasta tekneye uygun bir iş. Dönüşte Aida'nın rüzgâra karşı gitmesi gerekiyor, Störtham'a yaklaştıklarında Willy dürbünle annesinin, babasının evine bakıyor, sonra bir de Sivri'deki kayık kulübesine. Ben de böylece kulübenin ön kapısının kapalı olduğunu görüyorum. Tabii kapalı olacak! İnsanın gelecekte kapatmadığı bir kapının geçmişte de açık kalmış olabileceği en başta dilbilgisi açısından ters.

Kasım. Hayır, babamın kitabı başarılı değil. Belki, başlığundan ötürü – ne yapsın insanlar kitapçıya dükkânında *Kara Yelkenlerle Mesenya'ya* diye bir başlıkla karşılaşınca? Ama sonra aklıma geliyor: Başarı ancak Noel alışverişleri başladığında kendini göstermişti, daha önce sıfırdı. Daha ümit var.

Bu ay ilk defa şöyle bir izlenime kapıldım: Bir yerde hatıralarımdaki ayrıntıları durmadan silen bir lastik silgi olmalı, hatta »yaz tatilimin« ayrıntılarını bile silen. Ayrılıp gelmiş olduğum gelecek gittikçe daha çok silikleşiyor, savcılık yaptığım dönemde gedikler açılıyor, hatta ceza davalarındaki en iyi kararlarımı bile tam bir araya getiremiyorum artık. Kimi dokuz yıla mahkum etmişim hele, Bavyalı öğrencilere okulları bitene kadar eşlik edebilsin diye? Bir vinç operatörüydü, adı – ? Yok!

Ama Astrid'le olan bütün yaşantılarım hâlâ pırıl pırıl, yolculuklar, gezintiler, nemli yeşilliğiyle Chiengau'da geçen o sakin yağmurlu günler, onun hatırı için televizyonda seyrettiğim her çizgi film, yanısıra onun o çınlayan, bitmek bilmez kahkahaları. İhtiyar babamla konuşmalarım da açık seçik duruyor.

Willy sinemada babasının bir yazar arkadaşıyla, şu gölün karşı yakasında oturan adamla, *Kwai Köprüsü* filmini seyrediyor. Al da farkı gör büyük rüyalar peşindeki yeniyetmeyle savaştan her bakımdan yaralı dönmüş, kırkında bir adam arasındaki. Willy Albay Nicholson'un kahramanlığına hayran görünüyor. Ne o karakter sağlamlığı, o dayanma gücü; eğilmek bilmeyen biri, köprü nasıl yapılmış gösteriyor Japonlara. Yazar ise diyor ki: »Ama korkunç biri adam, asker kafası işte! Düşmana bir köprü yapmak için her şeyi tehlikeye atıyor; karakter sahibi olmak adına hepten sapıtılmış.« Nicholson'un trajik bir kişi olduğunda uzlaşıyorlar, çünkü köprü yapmak aslında yanlış bir iş değil. Ama Willy yaşlı adamın kendi tuttuğu albaya nasıl olup da hiç mi hiç hayranlık duymadığını tam anlayamıyor – üstelik, ne de olsa Alec Guinness oynuyor bu rolü.

Kara Yelken'in başarısızlığı su yüzüne çıktığından babamın morali, metanetini ne kadar korusa da, bozuk. Hatırım da hiç bu kadar acınacak halde olduğu kalmamış. 16 Kasım ise, Willy'nin babayı kendi tarzınca neşelendirmeye çalıştığı bir gün oluyor, ki elimden gelse onu bu çabadan alıkoyardım. Evet, o üzgün süzgülün babasına gerçekten, Fritz Pachtner'in *Doğru Düşün – Doğru Çalış* kitabını iyice bir okumasını tavsiye ediyor ve içinde yazmakta nasıl başarılı olunacağına dair bir bölüm de olduğunu ekliyor. İnanılır gibi değil! Gerçekten, iyi niyetle söylenmiş bir şey, ama hakaret. Şimdi babamın o kendinden emin ve hâlâ tastamam aklımda kalmış tepkisini bekliyorum: Kitabın başlığını »Doğru Doğru« diye okumuş, bir yerini açmış, »Vazgeçmek mi, asla!« başlığıyla karşılaşmış ve demişti ki: »Ha, bir kuvvet gazetesi! Galiba bana göre bir şey değil bu, ama sağol!« Deyip kitabı gene Willy'nin eline tutuşturmuş, odasına girip kaybolmuştu.

»Kuvvet gazetesi« aslında Bavyeraca bir ifade, bir deyimde geçer, fazla yüksekte konuşup neler neler yapacağını

söyleyenle alay etmekte kullanılır: »De hele, kuvvet gazetesi-
sini mi okudun sen bugün?«

Evet, şimdiyse işte bu sahne hepten başka türlü geçiyor!
Baba kitaba biraz üzgün üzgün bakıyor, diyor ki sadece:
»İyi, öyle diyorsan, belki faydalı bir şey bulurum içinde.«
Sonra bütün gün düşünüyorum – daha burada bu kadar
ezik bir tepki gösterirse ne olacak bu adamın hali? Herhal-
de, şimdiye kadar bildiğimden başka bir şey.

Aşk konularında Willy'yle ben bir ortak payda bulamı-
yoruz, nasıl bulalım ki? O siyah saçlı prensesçiği, şu hep kız
arkadaşlarıyla kikirdeşen, oğlanları da pür gayret görmezden
gelen Uyuyan Güzel'i seviyor. Bense Fräulein Dr. Fafner'e
bitiyorum – hayır, tevazu göstereyim, gelecek biyoloji der-
sinin düşününce soğuk yüreğimi bir sıcaklıktır sarıyor işte.
Willy onun dersinde bir daha uyuyacak olursa yanından
ayrılacağı, öğretmenin kulağına, veya kulağının arkasına
farketmeyeceği bir öpücük konduracağım. Ağzından öpe-
cek kadar ileri gitmek istemiyorum, bir hanıma, tam ders
verirken böyle bir şey yapılmaz, yakışık almaz.

Büyükbabamla aramda dostluk gibi bir şey meydana
geliyor. Gerçi her seferinde, önceki gecelerde de kendisiyle
konuşmuş olduğumu unutuyor, ama bunun iyi bir tarafı
var: Tekrar tekrar seviniyor. Onun kendi yaz tatili sırasın-
da başka bir hayatı hatırladığını öğreniyorum, yani ikinci
bir geçmişi daha var: Gerçi o hayatında da ressamış, ama
çok sayılan, hatta meşhur bir ressam. Yani, artık dönmesi-
ne izin verilmeyen o hayatında Gabriele Münter ve dostu
Jawlensky'yle Bavyera çayırlarında dikilip dağların resmini
yapmış görünüyor. Daha çok resim satmış, daha çok içki,
daha çok tütün içmiş ve ayrıca, anneannemin yanı sıra, bir
sevgilisi olmuş. Belki de birden çok da artık sadece birini mi
hatırlıyor? Bunlardan hangisinin, sevgilili olanın mı, sev-
gilisiz olanın mı onun gerçek gerçekliği olduğu sorusu işi
yarar bir cevaba ulaşamıyor. Hakim olarak bunu zabıttan
çıkartırdım ben.

Büyükbabamı dinlemeye iyi alıştım, başkalarına bağla-
mından kopuk gelen ne varsa ben hiç zorlanmadan çözüyo-
rum. O her ne kadar, aslında pek önemi de olmayan işleri
artık kendi halledemiyorsa veya bazen bir şeyleri karıştırı-
yorsa da, yaşlanmanın getirdiği tatsızlıklara karşı tutumu
bir bilgelik örneği sayılabilir. Gerçi ondan kendi yaşına

dönüşümü nasıl hızlandırabileceğimi öğrenemiyorum. Ama öfkeyle ve şikâyetlerle, hele kendime acıyarak hiç mi hiç değiştiremeyeceğim bir şeyin nasıl sakın sakın kabul edilebileceği konusunda örnek alabilirim onu kendime.

»Ölmekten korkuyor musun?« diye sordum.

»Çok korkmuyorum.«

»Ama daha yaşamak istersin.«

»İsterim, ama ölmek de olmasa olmaz. Tıpkı insanın bir kitabı okuyup bitirmesi gibi.«

Willy birçok konuşmaya katılıyor ve birçok budalalık işitiyor. Bu arada heyecana kapıldığı nadir oluyor, çünkü birincisi flegmatik biri, ikincisi de, bir bildiği yok. Oysa ben, işitmek zorunda kaldığım bir nice şeyden dolayı küpelerine binebilirim. Sosyal demokrasinin habire komünizm diye, komünistlerin de cani diye kötülenmesi. Hâlâ süren antisemitizm. Piyasanın bilgeliğine körükörüne inanış (Piyasa kendiliğinden akılcı sınırlara uygun davranırmış, nihayet müşteriler de aklıbaşında insanlarmış). Teknolojinin daha hızlı - daha yüksek - daha uzak ilkesine safça bir inanış - maksimum enerji açığa çıkaran ne varsa iyi sayılması. Enerjiyi yakıp geçecek kadar parası olan kimsenin aklına tasarrufu gelmiyor 1958'de. Sonra: Almanların her şeyde üstün olduğu yolunda hiç örselenmemiş bir inanç, dünyanın geri kalanını acıyarak hor görme, Kuzey Amerika hariç. Yabancılar karşı şüphe (ki Ren boyu ahalisi bile yabancı sayılıyor). Ve tekrar tekrar, birçok konuda dehşet verici fikirler: müzik, filmler, modern sanat, edebiyat, aşk, erotizm, güzellik, giyim, politika, politikacılar.

Willy bu zihniyet çorbasının içinde hiç tasasız yüzüp duruyor, bu onun aşinası olduğu dünyanın bir parçası. Ama ben bazen öfkemden birilerinin derisinin içinde olmak, verip veristirmek istiyorum. Ama bırak sinirlenmeyi, Weiting; burada elbette, senin o yaşlılık yıllarında ahmaklık olduğu anlaşılacak bir nice şey işiteceksin. Tadını çıkarmaya bak, burada, daha ilk nefesi çekilmiş sigara gibi hoş kokan çok geniş bir dünyada, herkesin hâlâ ilerlemeye, akla ve geleceğe, hiç sonu gelmeyen keşiflere inanışının tadını.

Oğlan *Ecinniler*'i bitirdi, aferin! Bunun nasıl bir hikâye olduğunu, nasıl bittiğini görmek istiyordu. Bin sayfadan uzun romanlarda öyle son on sayfayı okuyarak anlaşılmaz

bu. Willy'nin bu romandan neyi aldığını hatırlamıyorum. Kesinlikle ders değil, bir uyarı bile değil. Belki derin uçurumlara ilişkin olarak daha çok sezgi yeteneği. Ama ayrıca, insanın bunlardan kaçınmak isteyip istemediği de önemli. Cugaşvili de, sonradan kendine Stalin adını takacak genç bir Gürcü'yken, *Ecinniler*'i vecd içinde okumuştur. Edebiyat insanı sürükleyebilir, ama anayasa yazmaz.

Aralık'ta sarman kedi Muck ölüyor. Günün birinde, mutfaktaki süt kabının yanbaşıda, kaskatı, gözleri açık yatıyor. Bu benim için de beklenmedik bir şey. Benim hatırladığıma göre hayvan bir yıl sonra ölmüştü, ama herhalde düpedüz yanılmışım bu konuda. Willy şiddetle ağlıyor, ama odasında, gizli gizli, çünkü erkek adam kediye ağlamaz. Muck'u huş ağaçlarından birinin altına gömüyor. Ağacın köklerinin bu kadar zorluk çıkaracağını düşünmemişti. Mezar taşı işini büyükbabanın savaş sırasında boyalarını karıştırmakta kullandığı küçük bir mermer levha görüyor.

Willy annesiyle Chieming'in güneyindeki çiftliklerden birini, Oberhochstättli Huber'leri ziyarete gidiyor. Anne çiftçi kadını tanıyor, çünkü o da 1946'da, Willy'nin kardeşi Alexander geldiğinde Traunstein'da doğumeydiymiş. Oturma odasının duvarında, Cenabıhak köşesinin yakınında, üzerinde bir vecize olan bir keten bezi işleme asılı. Gotik büyük harflerle yazılmış, okuması çok güç. Önemli bilgilerin herkese açılmaktan çok sır olarak saklandığı bir zamanlar yaşanmış olsa gerek. Ben en azından, şunu okuyorum: »RIZA RAHMET GETİRİR« ve düşünüyorum: Ne inanılmaz, ne vahim bir teba zihniyeti saçmalığı! Derken farkediyorum ki, o dalı budaklı harfler gözüme oyun oynamış, »ÇABA RAHMET GETİRİR« yazıyor orada. Gene de düşünmeden edemiyorum. Gerçekten »rıza« yazılı olsaydı: O zaman bu vecize, iyi niyetli bir yorumlamayla herhangi bir bakımdan kabule şayan bir şey olur muydu?

Willy hep benden başka şeyler düşünüyor. Cenabıhak köşesine zaten sadece şöyle bir bakıp geçiyor. Çiftçi kadından artık büyüüp tam bir adam olduğunu itiyor – böyle bir laf eksiksiz dikkat ister.

Noel öncesi el işlerine veriyor delikanlı kendini. Kontrplaktan kıl testereyle Noel ağacı süsleri, annesinin yedek daktilo şeritleri için kapaklı bir kutucuk, bir de pipoluk

yapıyor. Babası sigarayı azaltmak için otuzun üstünde pipo edinmiş, gerçekten de bazen elinde pipoyla görüldüğü oluyor. Ama büyük bir dostluğa varmıyor bu ilişki.

Kesme, delme, tutkallama işleri arasında zamanı unuttuyor Willy. Şevkinden dudaklarını yalıyor ve radyoyu Kızılhaç'ın kayıpları arama programı başladığında bile kapatmıyor. Bu yayında hâlâ savaş ve savaşın sonuçları fokurdamakta, kayıp çocukların, yetişkinlerin adları sayılıyor: »Son görüldüğü yer: Letmeritz« veya: »Mährisch-Ostrau'da annesiz babasız bulunmuştur, ismi Rosi olabilir«, veya: »O zamandan beri zihnî dengesi yerinde değildir, Litzmannstadt'ta okula gittiğini anlatmaktadır.«

Willy elişi yaparken başka zaman hiç mi hiç sahip olmadığı özellikler sergiliyor: sabır ve özen. Marangozluğa da eli yatkın. Tabii, günlerce çalışarak tahtadan nisbeten işe yaramaz nesnelere üretmek, bağımlılık niteliğine sahip bir sapıklık ve sadece toplumca hoşgörüldüğü için göze batmıyor.

Noel Akşamı tam hatırladığım biçimde geçiyor. Annem ağacı süslüyor, hediyeler ağacın yanında duran, keten bir örtüyle sarılmış bir çamaşır sepetinde toplanıyor, Willy'nin oturma odasına girmesi yasak, çay holde içiliyor. Motosikleti tamirde olduğundan trenle, otobüsle gelmiş olan Taff Dayı ne yapacağını bilmez bir halde dikilip duruyor. Koyu renkli takım elbisesi bariz şekilde gerilmiş, çok geçmeden de, ceketinin büyük bir tehlike geçirmekte olan düğmesini çözüyor. Erkekler tütün içiyor, babam bir rakı ikram ediyor. »Tamam, teslim olayım bari,« diyor dayım, ikişer kadeh atıyorlar. Noel insandan rahat bir hava istiyor, hem gene şarkı da söylenecek ya. Derken büyükbabam da merdivenin alt başına kadar geldi, annem gümüş çingırağı çalıyor, radyoda çocuk korolarının tam ciyak ciyak, »O du fröhliche – Sen ey neşeli,« diye başladığı anı yakalamış, herkes Noel kutlamasının yapılacağı odaya giriyor ve mırıldanarak olsun homurdanarak olsun melodiye katılıyor.

Acayıptır ki, hiçbiri bu basit şarkı metnini ezberlememiş, oysa her yıl aynı. »O Tannenbaum – Ey Çam Ağacı« şarkısını herkes biliyor, dinle bir bağı olmayan bir şarkı olduğundan belki de. »Stille Nacht – Sessiz Gece«, geleneksel olarak Traumlebenlerin de Weitlinglerin de kaçındığı bir şarkı. fazla kitsch, hele o kıvrırcık saçlı güzel oğlan. »Stille Nacht,«

her seferinde radyoyu kapatmak için iyi bir bahane, insan böylece hediye muhabbetini de çok daha iyi sürdürebiliyor.

Willy'nin aklına bugün muhakkak, en sevdiği kelime olan o »yalancılık« sık sık gelmiş olmalı, ama güler yüz gösteriyor, hediyelerin de yatıştırıcı etkisi var üzerinde: Yeni bir radyo, bir hava tabancası, tırmanırken kayaklara takılan kürklerden bir çift. Hemen yürüyüş yolları haritasını getirip »telesijeji olmayan elverişli dağlar« konusuyla uğraşmaya başlıyor.

Baba Willy'ye Wilhelm Weitling'in *Tecanüsün ve Hürriyetin Garantileri* kitabını hediye ediyor, Willy de göstermelik bir ilgiyle kabul ediyor. İçinde bunun, *Doğru-Doğru Kitabı*'na bir cevap olduğu yolunda bir kuşku var. Biliyorum, bu hediye kendisi açısından kesinlikle iyi bir fikir değil – alabildiğine eski ve üstelik komünist işi bir kitap, sırf yazarı kendisiyle aynı adı taşıyor diye, yani! Ama Baba hediye vermekte hep beceriksizdir, hiç aklına bir şey gelmez, para verse daha iyi olurdu. Ya da bir karton sigara – nasıl olsa içilir bir ara.

Annenin hediyeleri, nasıl olsa lazım olan şeyler: misinalı şişle örülmüş mavi bir kazak, kayak için birkaç çift kalın çorap (Tabu olan sadece, iç çamaşırı hediye etmek), ama bir de, bakelitten yapılma uzun, güzel bir kalem kutusu, içinde ataşlar, tükenmez kurşunkalem içleri, silgi için küçük bölmeleri var. Ve tabii, birkaç kitap daha geliyor hediye olarak.

Büyükbaba'nın elinde Engadin üzerine resimli kitap var, bir zamanlar orada resim yapmış. Kitabı karıştırıyor, karıştırıyor, diyor ki: »Bak hele şuna bir!«

Anne'nin Baba'ya hediyesi, son altı ay içinde gizlice yazdığı bir manüskri, kimse farkına varmamış – Traumleben ailesinin bir tarihi, çocuk Desirée'nin gözüyle anlatılmış olarak. Ocak ayında ara sıra parçalar okudu bize bundan, hep akşamları, müzikten önce. Dili güzeldi, imgeleri doğru, kitsch yok, patetik değil, ama kendine yönelik öyle bir istihza ve tevazuyla doluydu ki, bazen tam da bu biraz cilveli ve yapmacık geliyordu. Ben annemi bu kitabı sevmeyecek kadar yakından tanıyordum.

Ya Weitling, ruh? Ona hediye yok tabii. Willy'ye gelen hediyelerden beni sadece Weitling'in kitabı ilgilendiriyor, bir de Marcus Aurelius'un *Kendime Dair Müşahedelerim*,

şimdi ikidilli olarak, Almanca ve Yunanca çıkmış. Ama bu kitapları biliyorum çoktan. Willy'ye benim bilmediğim kitaplar gelemey miydi? Ama, böyle bir kitap verilse o da gene benim bildiğim bir kitap olacaktı. – Ah, yeter, ben artık dönmek istiyorum önceden bilinmeyen, hesaplanamayan, henüz ucu açık hayata.

Sen, yukardaki, duyuyor musun? Astrid benim doğru dürüst karım, kilise nikâhlı! Aslında bilmen lazım. Hani, nerde kalıyor şimdi o Evliliğin Kutsallığı akidesi? Yabancı kelime mi? Ha? Allah beni Allah'ın yazdığından alıkoyuyor, eh aferin!

Böyle söylenip duruyorum kendi kendime, Noel Akşamı bunun için en uygun fırsat. Sadece büyükbabam belki biraz farkına varabilir halimin, ama o ne desin ki? Mırıldanıyor: »Hayat en zorlarından biri.« Bu cümleyi hep söylemiştir, ne zaman işler karman çorman olmuş, düzeltilmez bir haldeyse ve ancak Dadaistçe hikmetlerden medet umulabiliyorsa.

Akşam yemeğinde peynirli tost, rakıya devam, bira, bir de içinde ringa balığı, pancar, soğan olan nefis bir salata var, en azından Willy nefis buluyor, hatırlıyorum. Atmosfer iyi, barışçıl. Noel Akşamı hiç kavga etmemişizdir. Gene de, ellili yılların sonlarında Noel kutlamaları biraz ağır aksak gidiyordu. Agnostik ailesinde Hristiyan bayramı – insanın kutlayacak bir şeyi olmayınca bayram etmesi de zahmetli oluyor.

Sonra, ağaçtaki mumlar uzun mukavva borularla üflenerek söndürülüyor, yarına da biraz kalsın diye. Saat ona doğru Willy annesi, babasıyla göl boyunca bir yürüyüş yapıyor, köy dünyası duygusunun tadını çıkarıyorlar: Işıklı pencerelelerin arkasında, her tarafta Noel hakim, hediye alanların, verenlerin sevincinin hissedildiği bir ortam, en azından insanın böyle kabul edesi geliyor. Willy'nin aklına bu arada şüphesiz tekrar tekrar »yalancılık« kelimesi geliyor, ama tam emin değil bundan.

Daha sonra bir hayli sigara dumanı, çok bira, sonra Willy bir ara, başında hoş bir mahmurlukla yatağa yollanıyor, sözümüne daha biraz Marcus Aurelius'a bakacak, aslında okuduğu, incecik romanlardan biri: Jörn Farrow'un *Denizaltı Macerası*, sonra en yeni *Donald Duck* özel sayısını

okurken uyuyakalıyor ve bütün ışıkları açık unutup, bu konuda güvenilir kendisine.

Ocak ayı başlangıçta aralık kadar sıcak geçiyor, kayak yapmak düşünülür gibi değil şimdilik. Ama sınıf gezisinin okula ait dağ kulübesine yapacağı geziden hemen önce – Berchtesgadener Land'ta, Hoher Göll yakınında bir yer-
deler – iyi bir kar bastırıyor. Willy daha önce birkaç kere gitmişti oraya, değişen hiçbir şey yok. Bu sefer grubun yönetimi beden öğretmeni Engler'de, açık renk gözlü bir Berlinli, Georg Huber adlı bir sanat eğitmeni de katılıyor, suskun bir pipo tiryakisi. Grup bir yamacı merdiven adımıyla çigneyip duruyor, ta ki bir pist oluşsun, sonra da karanlık basana kadar kayıyorlar. Bu inişler benim için, sonbaharda Hochgern'den aşağı inerken hissettiğim kadar ürkütücü: Her şeyi ihtiyar, kırılğan kemiklerim açısından görüyorum, ki onlar da şu anda zaten yok – Willy, azıcık ayağı kayacak olsa, gözümün önüne ilkyardım personelinin sedyesinde yatar halde geliyor.

Akşamları yatakhane de gizli gizli bira içiliyor, evden getirilen salam sayesinde dost kazanılıyor, böylece Ispartalı sadeliğindeki bezelye çorbaları lezzet kazanmakta, sonra da Elvis Presley ve Fidel Castro gibi Amerikan yıldızlarına övgüler düzülüyor. Tuvaletin adı, »Palermo«, çünkü tahtaları pek fazla aralıklı olan kapısına bu İtalyan şehrinin resimli bir afişi asılmış. Ne mutlu ki, geçirme veya osurma hünerleriyle dikkati çekmeye çalışan pek öğrenci kalmamış, bunu deneyenler de, iki yıl önce olduğu gibi, kahkahalarla ödüllendirileceklerine kesin gözüyle bakamıyor artık.

Willy kayakçılıkta biraz zahmet çekiyor. Kayakları gerçi gayet iyi: »Holzner Rasant«, 2,15 metre uzunlukta, marker üçgenli ve Tyrolia kablo bağlı. Ama Willy yetenek olmaktan çok uzak. Paralel kaymayı iyi beceriyor, alışmış. Ama alıp koymalı dönüşler ona göre değil, ola ki üç veya daha çok bira içmiş olsun – o zaman düştüğüne aldırıyor. Slalomda tek bir sırik bile atlamamaya olağanüstü gayret gösteriyor, ama düşüyor ve parkurun sonunu boyu daha da bir uzamış olarak geçiyor. Oflaya puflyaya tekrar ayaklarının üstüne dikilmeye çalışırken Engler'in renksiz gözlerine bakıyor, o da diyor ki: »Ee? Minik ruhumuz rencide mi oldu? Ama maalesef, maalesef – marş, son kapıya!«

Kötü kayakçının prestiji az oluyor. Willy kızlar bakımından da talihsiz. Yeteneksizliğini gidermeye çalışmadı değil. Son birkaç kış günbegün Rossgasse'den aşağı kaydı, Rauschberg tepesinin harfiyen ölümcül diklikte bir yamacı burası. İlk seferinde, Traunstein'a dönerken, trendeki yolcular dereye mi düştüğünü sormuştu. Ama dişini sıktı ve hünerini yamaç inişlerini neredeyse hiç düşmeden bitirme derecesine vardırdı.

O »küçük ruh« lafını hiç unutmadım, ama şimdi anlıyorum: Engler, mücadele ruhuyla yetişmiş, iyi bir beden eğitimi öğretmeni. O katı dünyasına, sırf öğrencilere cesaret aşlamak için, masun bir dünya makyajı yapmaya yükümlü hissetmiyor kendini. Başarısızın yarasına teselli flasteri yapıştırıyor. O da en iyi olduğu alanı başka bir yerde bulacaktır ve Engler'in dostane ilgisini kaybetmeyeceği kesindir. Bu adamın iyi boks yaptığı, ama boyunun kısa oluşu yüzünden profesyonel boksörlükten vazgeçmek zorunda kaldığı anlatılıyor. Belki sadece bir söylenti. Ama iyi akordeon çalıyor, »müthiş« iyi. Bu kelime halen revaçta.

Ocak sonu. Willy'nin teni Hoher Göll'ün güneşinden iyice kararmış halde hâlâ. Belki de şimdi, Roswitha'yla konuşacak kadar yakışıklı olduğunu düşünüyordur – petticoat giyen siyah saçlı küçük prensesin adı bu. Neredeyse pusuya yatmış, öyle bir köşede bekliyor ki, kız ya kaçmak ya da onu dinlemek zorunda. Bu da aslında müşkil bir durum. Sonra diyor ki: »Hey, dur hele, sana bir şey söyleyebilir miyim!«

»Evet? Ne diyeceksin ki?«

»Zannedersem ben seni seviyorum.«

Başlangıç olarak o kadar iyi olmadı galiba.

»Zannedersem mi? Yani tam bilmiyorsun? Maalesef ben de bilmiyorum.«

»Beni sevip sevmediğini mi?«

»Yok, yok. Ben seni sevmiyorum. Yani, sen gerçi hakikaten çok hoşsun ...«

Durum açık, Willy olsa olsa kızın gözdelerinden oluşan çevrenin en geniş tutulmuş haliyle içerisinde kalıyor. »Hoş« kelimesi Willy için bundan böyle ve her daim olumsuz bir çağrışım taşıyacak, kendisi de bu sözü artık sadece, bir şeyi horlayarak reddettiği zaman kullanacak. Hakimliğimde bile yetersiz yazılara »hoş« diye yorum getirdim.

Willy için kadınların neleri işitmekten hoşlanıp neleri işitmekten hoşlanmadığı üzerine bütün bir Doğru-Doğru Kitabı yazabilirim; veya ne zaman hayır deyip eveti kastettikleri ve ne zaman evet deyip hayırını kastettikleri üzerine. Ama ona erişmem sözkonusu değil ve olmuyor. Belki böylesi iyi. Çünkü ben bu aşka, eğer gerçekten ikisini de kavrayacak olsa, iki hafta bile şans tanımam. Kız hassas ve zor, Willy keza. Bu iş ancak, on yıl sonra tesadüfen karşılaşacak olsalar bir şeye benzer, şimdi değil. »Seni seviyorum« cümlesi rahat çıkmalı, tak diye. Veya bu cümleye önceden, uzun zaman bir avcı sessizliğiyle yaklaşmış ve bu arada kıza bir saniye bile can sıkıntısı vermemiş olmak lazım.

Willy acı çekiyor, onun bu acısına katılıyorum. Şimdi dikkati çekecek bir sıklıkla, Jörn Farrow'un *Korkunun Bedeli* gibi savaş ve erkek hikâyeleriyle uğraşır oldu, veya Jack London'la Alaska'nın buz çöllerini arşınıyor. Bakışları, kadınları hor gören cümleler üzerinde ilgiyle oyalanıyor ve herhalde, Roswitha'ya »kabız«, »ahmak hatun« veya, ancak şimdi keşfettiği bir imkân olarak, »lezbiyen« gibi sıfatlar yakıştırabilse içi rahat edecek.

Ama hiç böyle bir şey yapmıyor, çünkü içindeki hasret ateşi daha uzun bir süre yanacak. Şimdi kara, buza rağmen bisikletle Sossau köprüsüne gidip otoyolu seyretmelerini iyice sıklaştırdı; dikkati özellikle, ağır, hızlı giden uzun seyahat arabalarına yönelik, Mercedes ve yukarısı. Zaman, »Doldur depoya kaplanı!« diyen reklam sloganının zamanı.

Roswitha Willy'ye lise bitirmelere kadar olan yıllar boyunca daha ara sıra el sallayacak, sonra birbirlerini tamamen gözden kaybedecekler, ancak seksenli yıllarda, Dr. Weitling Roswitha'nın bu arada soyadının değiştiğini, iki de oğul sahibi – aslanlar gibi, tabii – ve politika uzmanı, yaman bir gazeteci olduğunu öğrenecek, söyleşileriyle ünlü (»Zannedersem mi? Peki, tam biliyor musunuz?«). Ya Berlin'de bir hakimın karısı olarak Roswitha mı? Bu hayallerle, en geç o olmayınca daha iyisini bulduğumdan emin olalı beri, bir daha uğraşmadım.

Willy şubat başında sinemada Kurt Hoffmann'ın *Biz Harika Çocuklar* filmi görüyor, kötü Nazi rolünde Robert Graf. Artist olmak, bu iyi olurdu işte. Nikolay Stravrogin'den III. Richard'a varısına gaddar insanları canlandırmak, bunu başarırdı belki. Willy farkında: Baskı

uygulayıp korku saçan insanları taklit etmeyi iyi biliyor. Fakat şişinmekle kalıp sözünü hiç mi hiç geçiremeyenleri de. Dayanılmaz bir yavaşlıkla konuşan haşmetli sıfırları taklit edebiliyor. Örümceğin ağına düşmüş sineği didiklemesi gibi, eline geçirdiği herkesi sorulara boğan zorbaların taklidinde de becerikli. Ve Eugen Pätzke gibi konuşabiliyor, Hitler'in her şeyi doğru yaptığını, ama sadece birkaç konuda abartmaya kaçmasa daha iyi etmiş olacağını söyleyip duran, uslanmaz bir eski Nazi bu adam.

Willy tiyatrocü olmak ister, korkunç insanları canlandırır o zaman. O zaman bir çırpıda meşhur olabilir insan, Mario Adorf denen şu genç herif gibi, *Geceleyin, Şeytan Geldiğinde*'deki seri cinayetleri işleyen.

İhtiyar Pätzke günün birinde Yahudileri kurtarmış olduğunu iddia etti, ama hemen, »acı tecrübelerle dayanarak« şunu da ekledi: Yahudilerin derin bir hissiyata ve hakikaten yaratıcı bir faaliyete« kabiliyeti yoktur; sadece Felix Mendelssohn-Bartholdy'nin müziğine bir kulak kabartmak bile bunu ispata yetecektir. Boşu boşuna, bu iddiaya karşılığını verecek bir şey aramıştım. Bir Pätzke'ye Mendelssohn'un pekâlâ gayet yaratıcı olduğu nasıl ispat edilebilir? Daha da berbatı: »Derinlik« neyle ölçülebilir?

Pätzke bu arada acayıpleşti, büyükbabamdan bile unutkan oldu, Hitler adı bile artık tam bir kesinlikle çıkmıyor ağzından. Willy adama karşı duyduğu tepkiyi yeniyor ve göl kenarındaki bir bankta kendisiyle kazılar üzerine konuşuyor. Çünkü Pätzke bir zamanlar antik bir tapınak bulmuş, Willy de arkeolojinin kendisine göre bir şey olup olmadığını merak ediyor. En azından, sadece hava güzelken çalışılan bir iş bu.

Pätzke'den öğrenebildiği çok bir şey yok. Fakat ben, yarından sonranın hortlağı, onunla temas kurabilirim. Bu arada, sorularıma cevap veren birkaç muhabatım daha oldu, çünkü geceleri yamaçtaki evden çıkıp köyün içinde hortlama cesaretini gösterdim. Konuştuklarımdan bazıları »yaz tatili« olayından büsbütün habersizdi. Başkaları bunu yaşamıştı, ama iki hayatları da hafızalarından tamamen silinmişti: önce eski, sonra da şimdi içinde buldukları hayatları. Körkütük sarhoş olanlar beni gerçi işitebiliyor, ama onlarla da pek bir yere varılamıyor. Gene de, birkaç ihtiyar gayet verimli oldu, sırf uykuda konuşsalar bile.

Beklenmedik zaman gezileri anlaşılan oldukça yaygın bir olay. Bu gezilerin bitip bitmeyeceği ve ne zaman biteceği üzerine görüşler farklı farklı. Başka zamana gitmişlerden bazılarının orada takılıp kaldığını öğrendim; gelecekteki hallerine bir daha dönememişler, günün birinde de hortlak olarak eriyip gitmişler. Bu herhalde, yolculukları sırasında vücutlarının o terkettikleri yerde ölmüş olmasından ileri geliyor, yani gelecekte, (orası için) çok kısa olan bir süre içinde. Yaşlı adam fırtınayı atlatamaz da benim de başıma aynısı gelecek olursa ortada bir cesetle yaşlı bir dul kalacak demektir. Herhalde o zaman benim de ruh olarak varlığım silinir, Willy'ye kendini yoluna, belki benim şimdiye kadar bildiğimden başka biri olarak, devam eder. Ama ben daha, Hakim Weitling'in hayatta kalacağını ve benim, onun benim tekrar ona döneceğini umuyorum.

Yabana atılır gibi değil: Babam benim o kadar iyice biçimde hatırımda kalan o büyük edebiyat ödülünü kesinlikle kazanmıyor! Sanırım, tanınmış yazar olmaya doğru ilerleyişi de kendisine eşlik ettiğim – ve politika konusunda saç saça baş başa geldiğimiz – o muzafferane Güney Afrika gezisi de gerçekleşmeyecek. Bunun yerine Willy şimdi, şubat ortası, öğle yemeğinde babasıyla Güney Afrika üzerine tartışıyor, hem sofrada elma püresiyle akıtma gibi harika bir yemek varken. Willy Apartheid'a şans tanımamakta haklı, ben biliyorum çünkü bu rejimin sonunun nasıl geleceğini. Ama bu arada o derece küstahlaşıyor ki, baba kızıp bağırıyor, hemen odasına gitmesini söylüyor. Willy giderken diyor ki: »Memnuniyetle! Fikirlerin o zaman keskinlik kazanır sanıyorsan.«

Merdiveni çıkıyor, yukarı vardığında Baba sesleniyor arkasından: »Bir şey unuttun!« Elma püresi dolu çanak basamağa, Willy'nin topuklarının hemen dibine iniveriyor. Sözümona kayıtsız bir halde odasına girip ne olur ne olmaz diye anahtarı çeviriyor. Kafası heyecandan zonklarken *Donald Duck* dergisini karıştırıyor. Bu öfke krizi Baba'nın güvensizliğinin, tedirginliğinin büyümekte olduğunu gösteriyor, ama Willy'yi etkiliyor da. Demek babası her şeyi yalayıp yutmazmış. Bir süre sonra annesinin merdiveni fareşla elma püresinden, porselen kırıklarından temizlediğini işitiyor.

Ne yapalım, babam da Apartheid'ın »bilgece bir politika« olduğunu iddia etmeseydi. Benim için, hayalet için, bütün bu olay yeni; yani benim hafızama göre gerçekten olmuş bir şey değil, yemin ederim! Burada yeni bir hayat hızla hatırlanandan ayrılmakta, endişem her gün daha büyüyor.

Mart. Otuzunun altındaki insan oluşumuyla uğraşır, pek çok kimse de ona bu işte yardım etmek ister. Ellili yılların sonunda bu zor bir şey değil. İşsiz kalan yok, yüksek okul öğrenimi için de henüz olgunluk notu baraj olarak kullanılmıyor. Her tarafta ilerleme ve iş sahibini bekliyor. Willy'nin geleceği tozpembe. Önünde her şey açık, yeter ki kendi başarısızlığı kendisi olmasın. Günün birinde hayatın zorlaşabileceği, düşünülmür bir şey değil.

Okula İş Kurumu'ndan bir meslek danışmanı gelip müstakbel mezunlarla konuşuyor. Odasına tek tek alınıyorlar. Adamın sadece başının arkasında saç kalmış, ama bunları öne taramış, briyantınle yapıştırmış. Candan biri, espriler yapıyor, konuyu odaklayan sorular soruyor. Willy'nin en çok hoşlandığı iş? El işleri, diyor Willy, tahtadan bir şeyler yapmak. Ormanı da seviyor mu? Evet, çok. Çabucak bulundu Willy'nin gelecekteki mesleği: Orman teknisyeni olacak. Bu branşı Rosenheim'da okuyabilir, sonra da yarım asır boyunca, ağaçtan anlayan biri olarak orman orman dolaşabilirmiş. Fikir Willy'nin hoşuna gidiyor – en azından bir hafta.

Günler sonra, Oblivon olayı oluyor. Baba kitaplarından yapacağı okumalar için, Londra'dan utangaçlığa, tedirginliğe karşı fayda sağlayan bu ilacı getirtmiş. Oblivon, bir »kahraman hapı«, Schering'in Britanya şubesi ürünü bir psikik ilaç. Baba Anne'ye fısıl fısıl bir şey söyledi, Willy de bunu duydu ve çok fazla aranmadan buldu o küçük şişeyi. İçinde şeffaf, mavi ışıltılı kapsüller var, Willy birini çalıp okulda denemeye karar veriyor. Müdür yardımcısı Wöhner'in Almanca dersinde bir sunum yapacak, »Denizcilik Tarihi« konusunu seçmiş, çünkü bu konuyla bir zamanlar birkaç aylığına harıl harıl ilgilenmişliği var. Kahramanlık hapını daha okul otobüsündeyken yutuyor. Almanca dersinde Wöhner aslında şimdi sırada Bay Weitling'in sunumunun olduğunu, fakat kendisinin sunumun planını hiç olmayacak derecede kötü bir şekilde teslim ettiğini, dolayısıyla sunuma kalkmayacağını bildiriyor. Sonra elindeki kâğıttan alayla şunları okuyor: »A. Oyma Kütük Tekne. B. Dümen

ve Kürek. C. Omurga ve Kaplamalar. D. Yelkenin İcadı. E. Rüzgâra Karşı İlerleme.« Kâğıdı tiksindir gibi kürsüye atıyor. Bir yazının planı A. Giriş, B. Ana Bölüm ve C. Sonuç olarak kurulmuş. Giriş konuya ilgi uyandırmalıymış, sonuç özlü bir toparlama içermeli veya daha üst düzeyde bir konuya ulanmalıymış. Geçende yarım saat açıklamışmış bunu. »Birisi ancak bütün o zamanı uyuyarak geçirdiyse bu kadar habersiz olabilir.« Not: »Pek zayıf«, Willy kulakları kıpkırmızı, oturuyor. Olan, hep o kadar korktuğu bir şey: rezil edilme. Ama bugün korku duymuyor, onun için de rezil olacak gibi değil resmen. Önceden parmak kaldırmadan ayağa kalkıyor ve öğretmenin sözünü kesiyor: »Bir dakika lütfen, Herr Professor!« Wöhner bu akıl almaz çıkıştan şaşkın, Willy'nin şimdi sakın sakın, hatta neredeyse bir bira mahmurluğu içinde yaptığı teklife kulak veriyor. Bay Profesör'ün hoşuna gidecek planı beş dakika içinde hazırlayabileceğini ve sunumunu bu yeni plana göre yapabileceğini söylüyor. Wöhner derin bir nefes alıyor, ama bu arada başkaları da lafa karışıp Weitling'e bir fırsat tanınmasını istiyor, herkesin başına bir kere konuyu yanlış anlamak gibi bir şeyin gelebileceğini söylüyorlar. Öğretmen, otoriter bir dev, bir harp gemisi, bütün okulda korkulan, beklenmedik bir şey olunca da her seferinde çaresiz kalan biri – şaşkın şaşkın olurlar veriyor. Bunun sebebi belki, kendisinin de hayatta bazı şeyleri »yanlış anlamış« olması – zaten o yüzden şimdi sadece kıdemli öğretmen de, on dört yıl öncesine kadar olduğu gibi, bir lisenin müdürü değil artık. Willy'nin istediğini yapıyor, beriki de soğukkanlılıkla, kafasını iyice vererek yeni bir plan çiziktiriyor. Ardından akıcı, canlı bir sunum yapıyor, bir kerecik olsun kâğıtlarına bakmadan. Not, »Orta«! Kimyanın bir zaferi.

Daha sonra da zaman zaman, korkudan kurtulmak için, bu ilaca davranmayı düşünmüşümdür. Korku hemen her şeye zarar veriyor: zihnin uyanıklığına, şevke, yoğunlaşarak düşünebilmeye – insanın görünüşünü bozuyor, çuvallaması için birebir geliyor. Tabii, Oblivon daha sonra da elimin altında olsaydı beynimde neler yapardı, bilmiyorum. Ama çok geçmeden bulamaz oldum, çünkü benim sahne tedirginliğine eğilimli babam hızla bitirdi ilacı. Daha sonra bazan Abasin aldım, Leverkusen'den gelen bu ilaç o zamanlar reçetesiz satılıyordu, bu arada çoktan yasaklandı. Oysa

1925'ten bu yana bir nice kuşak sınavlarını bununla vermişti. Oblivon'la karşılaştırılır gibi değildi, ama bana hakimliğimde bazı bazı, öncesinde haftalarca tir tir titrediğim davalarda sakin bir otorite izlenimi yaymamda yardımcı olmuştur.

Willy'yle geçirdiğim zaman boyunca, beni hakimlik mesleğine ileten şeyin ne olmuş olabileceği üzerine iyice düşündüm. Muhakkak, sadece babama inadım değildi bu, gayri ciddi olurdu böylesi. Bu mesleğe yöneldim, çünkü doğru, ölçülü, akıllı kararlara varmanın sevinci el ediyordu karşıdan. Bunu başarabileceğimi düşünüyordum, çünkü tam da, eyleme geçmeden önce hiçbirşeyi gözden kaçırmayan ikerikli birine göreydi. Hakimlik dışındaki iş dünyasında belki sözümü geçiremezdim, sadece pek düşünüp taşınan biri değil, aynı zamanda, çekingen, hatta uzun uzun dönemler boyunca daha çok depresif biri olduğum için. Örneğin, açık bir tartışma toplantısında hiç söz almamışım, çünkü ötekiler zaten hep yeterince konuşuyordu.

Ama üstüne bir cüppe geçirmiş, görüldüğünde salondakilerin ayağa kalkması gereken, benim kendime karşı beslediğimden büyük bir saygı beslediğim ve her saygıyı da hakkeden bir makamın temsilcisi olarak kesin başka biriydim. Ben kanunu temsil ediyordum. Bunun dışında ise kendimi yetersiz hissettiğimden, kendime ilişkin şüphelerimin görevde daha çok olumlu etkisi oldu, ortaya güvenilir bir hakim çıkardılar.

Nisan ayındayız: Bir yayıncıdan mektup geliyor, annemin romanını yayınlamak istiyor adam, üstelik hemen sonbaharda! Bunu hatırlamayışım şöyle dursun, şimdiye kadarki hayatımda olmadığını da iyi biliyorum! Kafamı çok zorlamama gerek yok artık. Geriye dönük, temel değişiklikler oluyor. Demek babam çoksatar yazarı olmayacak, annemse büyük kesinlikle olacak. Bunun, Wilhelm Weitling'in hayatının ikinci varyantı üzerinde ne gibi bir etkisi olabilir? Ya annemin, babamın hayatları üzerinde? Çok şeyin değişeceği kesin.

Büyük endişeler, ama her şeyden önce zamanca! Bir zamanca ki, damızlık aygır katlanamaz, hortlak olsa katlanamaz.

Bu nisan ayında Willy hepten garipleşiyor. Akla gelen ne varsa antrenmanını yapmaya girişiyor, ki safi kendine eziyet. Saatlerce kürek çekme, ormanlarda uzun koşular, halter

çalışmaları, atış talimleri – anlaşılın, tehlikeli bir insan olmak istiyor. Ara sıra gırtlak sesiyle şarkı söyleme egzersizleri, Ilse Werner gibi ıslık çalmaya çalışmalar ve – özel becerisi – bisikleti geri geri sürmek. Mümkün bu, insan seleye değil gidona oturup pedallara oradan basarsa. Toplum için tehlikeli olmak isteyen biri varsa, burada iyi fırsat geçiyor eline.

»Kıçınla mı yön veriyorsun şimdi?« diye soruyorlar, göl kenarında böyle geri geri giderken. »Neye yarıyor ki?«

Cevap: »Herkes yapamaz, o kadar.«

Gençliğimde girişip de üstesinden geldiğim o zorlu denemeleri hatırlayınca içim rahat ediyor. Çocukken, verandadaki masadan aşağı yaylanmadan, kazık gibi atlayıp atlayamayacağımı denemiştım. Yere çarpımca başımda bir şey tak etti. Düştüm ve bir süre soluk alamadım. İlerideki disk kayması sorunlarımın bu küçük yaş deneyiyle bir ilgisi var mı, bilmem.

On beş yaşındayken, bir sigara deride söndürülürse ne olur, görmek istemiştım. Şu sonuçlara vardım: 1. Kahraman olmaya uygundım. 2. Sol kolumda bir Mark büyüklüğünde bir yer yazları hiç esmerleşmez oldu.

On sekizimde babamın Ford'unu tam gazla giderken »powerslide« yapıp olduğu yerde döndürmeyi denedim. Bakalım, ikinci seferinde de sağ çıkabilir miyim. Yok, hayır, bilmesem daha iyi olur, çok teşekkür!

Kafama yazmam gereken raporun sonuna geldim. Bunları günün birinde kâğıda dökebilir miyim, bilmiyorum, ama ruhlar bile ümit olmadan yaşayamıyor. Belki unutturum bu toparladıklarımı: Kafamda bir hafıza kaybıdır gidiyor gibi, üstelik hedef gözetir bir biçimde. Altmışlı, yetmişli, seksenli yıllara dair belli, tek tek hatıralar bir tür pikselleşmenin kurbanı oluyor: Sadece kaba hatlarını seçebiliyorum, ama isimler, yerler aklıma gelmiyor artık. Örneğin, 1961'deki Güney Afrika yolculuğunu sanki yel almış, muhakkak hiç yapılmayacak, çünkü babamın kitapları kötü satmaya devam edecek, o zaman da davet edilmeyecek bile. Gitse bile, Apartheid üzerine yaptığımız o elma pürelı kavgadan sonra herhalde ben yanında olmayacağım. Birçok hatıra böylece, makasların geriye dönük olarak açılmasıyla giderilmekte.

Askerlik dönemi daha duruyor, gölge gibi de olsa. Üniversite dönemiye çok daha hasar görmüş bir halde, karma-karışık, deli saçması bir kâbus, ki insan bilimlerine yönelmiş gibi görünüyor, kesinlikle hukuka değil. »En gelecek« zamanım olan fırtınadan hemen öncesinde bile gedikler açılıyor. Bir önceki pazar kiliseye gittim mi, gitmedim mi?

Belki günün birinde, ruh olarak geçirdiğim bu ayları anlatmayı bile beceremeyeceğim, hele bunca aylık yaz tatili yıllarca uzayacak olursa.

Fakat nedir bu benim başıma gelen? Öğrenmem gereken bir şey mi var? Öğrenmiş olduğum bir şey var mı acaba? En azından, buradan nasıl çıkacağımı öğrenebilmiş değilim. Sabır mı? Mahviyet mi? İster istemez, birazcık. Belki bana bir yol gösterecek bir şey daha yaşarım. Zamanın alıştığımız akışı içinde, Chieming'deki terasta okumuştum bir kere, »kurt yenikleri« olasıymış, içinden geçince zaman yolculuklarını mümkün kılan boğazlar. Ama mümkün ne demek – böyle bir şey olsaydı herhalde sadece Allah'a mahsus olurdu. Ranke bütün çağların »Allah'a dolaysız« bağlı olduğundan söz etmişti. Bu kurt yeniklerini göz önünde bulundurmuş olabilir.

Büyük zamanca aylarına geri bakışım bitiyor. Bugün, 10 Mayıs 1959, Fedor von Traumleben'in doğum günü. Seksen üç yaşında. Gece, delikanlı uyuyor, ben şu sıra büyükbabamın yanından geliyorum. Kederli bir doğum günü oldu, şimdi de o kadar zayıf düşmüş bir halde ki, bana cevap vermiyor artık. Herhalde, mezar taşında yazılı tarihte ölecek – veya en azından, benim fırtınadan bir gün önce okuduğum tarihte: 14 Mayıs 1959 günü, dört gün sonra.

Annem her gün odasına çıkmış, temizliğini yapmış, doyurmuş, güzel güzel konuşmuş, sonra da kapıdan çıkınca ağlamıştı. Hatta Willy'nin bile yanına gidip ağlamış, o da bunun üzerine soğuk soğuk, bütün insanların ölmek zorunda olduğunu belirtmişti. Hastalığın, ölmenin duygu bakımından ne anlama geldiğinin daha hiç farkında değil. Willy her zamanki gibi etkilenmezlik görüntüsünü takınıyor – bense biliyorum ne kadar çok, ne kadar bitmez tükenmez biçimde ağlayacağını, büyükbabasını gerçekten ölmüş yatar görünce, ölü, kireç gibi bir yüzle.

Çarşambayı perşembeye bağlayan gece Büyükbaba beklediğim gibi ölüyor. Ben atölyede, yatağının yanındayım, Willy

karşıda uyurken son nefesini iŝitiyorum. Hâlâ, şimdi, ev yasla doluyken bile güzel güzel uyuyabildiği için talihliyim.

Büyükbabamın ŝöalesinin üstünde, hep olduğu gibi, »yengeç hayvan«ın sırrını elde edebilme yolunda giriŝtiđi son deneme duruyor.

Daha birkaç hafta önce sesimi duyabildiği halde artık pek fazla konuşmadık. Ama bana kendi usulünce her şeyi söyledi, ben de duyduğum her şeyi çözebildim. Örneğin, »yaz tatili«, bugüne kadar katlanmak zorunda kaldığım şeyin fazlasıyla ŝakacı, ŝirin bir ifadesi, üstelik çoğu soğuk mevsimde geçmek ŝartıyla!

Ayrıca bu arada, »tek düşünme«nin ne anlama geldiğini de öğrendim, başkalarından da duydum: Kuvvetli bir isteyiŝ, ama panik halinde talep ederek değil, güvenerek, kendini teslim ederek, cesaretle. Bu karışımı tutturmak zor. İnsan yanı sıra biraz minnettarlık da hissetmeli, özlediği şeyin şimdiden elde ettiği kadarı için, mesela hatırı sayılır bir miktar sevgi için minnettarlık. Bu sanatta şimdiye kadar herhalde yeterince ilerlemiŝ değilim, henüz bir sonuç göremiyorum.

Büyükbabam öğlene kadar yatırıldığı yerde bekletiliyor, onu bir daha görmek isteyenler geliyor. Willy ihtiyaten, ölüyle yalnız kalmak istiyor, çünkü şiddetle ağlamadan edemeyeceğini hissediyor şimdiden.

Öğleyin cenaze ŝirketinin uzun, siyah arabası geliyor, büyükbabam şimdi cenazesi kalkana kadar bir soğuk hava deposuna kaldırılacak.

Cuma öğleden önce Sankt Johann'a, Stöttham'ın kilisesinin adı böyle, siyah giyimli ve üzgün, şaşılacak kadar çok insan geliyor, bazıları şöyle diyor: »Ama kurtulmuş da oldu.« Korucu ve orman düşünürü Banholzer bir veda konuşması yapıyor ki, ağlamayan bir kendi kalıyor.

Willy kalabalığın içinde, mezarın başında duruyor, yanında yaşlı bir adam, sürekli başını sallayıp iç çeken veya »hayır« diye fısıldayan biri. *Babamız* duası sırasında ona yöneliyorum. »Geleceğe dönüş nereden?« diye soruyorum, olabildiğince açık seçik. »Duaya katıl,« oluyor berraklığıyla şaşırtıcı cevap. Ama kala kala, »Bizi fenalıktan kurtar« cümlesi kalmış geriye. İyi, olabildiğince tane tane konuşarak katılıyorum, devlet, kuvvet ve azamet kısmını da güzelce

kıvırıyorum ve amin'i bir devlet tiyatrosu sanatçısına denk bir berraklıkla söylüyorum, tek fark, sesimin çıkmaması.

Bugün, »Bizi kötüden kurtar,« diye dua ediliyor. Ben, Luther'in »fenalıktan«ını tercih ediyorum, bilmem, niçin.

Şimdi Willy için en berbat tarafı, şu toprak atma işi, büyükbabanın tabutunun kapağı üzerine bir sapır sapır iniyor toprak. Kendisine sorulsa kesinlikle izin vermezdi. Üstelik toprak bile değil, cenazeye katılanların kürek kürek döktüğü şey, Yukarı Bavyera'dan gelme buzul döküntüsü. İçine biraz humus karışmış mucur.

Sonra başsağlığı dilekleri geliyor. Basmakalıp sözlerin avantajı, söylendiklerinde insanın ağlamasının gerekmeysi. Tehlikeli olanlar, doğru cümleler: »İnsan canlısı, akıllı adamdı. Böyle birine yardım etmeden olmuyordu. Ama her zaman da bırakmıyordu ki yardım edelim.«

Willy metanetini korumaya çalışıyor, bir hayli çabayla ağlamamayı başarıyor. Şimdi sırada bir tür anma yemeği var köyün lokantasında, ama kesinlikle gitmeyecek oraya, şimdi iştahı yok, hem bir hayli düşünmesi gerekiyor.

Teslim edeyim, ben bu delikanlıya rıza gösterir oldum, daha doğrusu, benim eskiden bu delikanlı olmamla sulh oldum. Gerçi sık sık korku içinde ve kendini bunun aksine inandırıyor, hırslı planlara kapılıyor ve bunlardan birini bile sonuna kadar götürmüyor. Benmerkezci, ama gene de hepten kırılğan. Toplam olarak, özellikle kuvvetli biri değil. Fakat düşünmeye yatkın, sevgi yeteneği var, hatta bazen başkalarıyla ilgileniyor bile, »kalbi olan« biri – diğergâmlık ve yardımseverlik nöbetleri geçirdiği oluyor. Günün birinde, kendisi ve dünya üzerine daha biraz daha çok bilgi sahibi olduğu zaman, karşısına doğru fırsatlar çıkınca böyle duygulara kapılabilir. Başkalarıyla beraber büyük bir hedef uğruna zahmete girme fikrine hiç kapılmadığını görüyorum. Bu benim eksiğim olarak da kalmıştır: Angajman ve zihniyet küçük, anlayış ve yargı yeteneği büyük harflerle yazılmıştır. Sonuç: 1968'e ilişkin güçlükler. Ne biçim rolleri oynadığımızı, ne biçim ödevleri üstlendiğimizi eksiklerimiz belirler. Bana düşen ödev bağımsızlık oldu, tarafsızlığın vücut bulmuş haliydim ben. Eğer şimdi herhangi bir genci seçerek veya sadece kafamda kurarak kendi gençliğimdeki halim kılacak olsam Willy'yi seçerdim.

Göl boyunca yürüyor. Tamamen düşüncelere dalmış olarak Huberhölzl'e kadar geliyor ve alıŖkın olduğu üzere eski fişek aramaya başlıyor. şu an suyun alçak zamanı, çakıl yarımadaları gölün ta içine kadar uzanmakta. Ben görüyorum bir fişek, evet, hakikaten, ama Willy görmüyor. Gülmeden edemiyorum. Willy, seni kör tavuk! 1959 yılında hâlâ 1945'ten kalma mermileri arıyorsun, ama göremiyorsun, bense hiç zorlanmadan görüyorum.

Bu mermi soymetalden olmalı, yoksa korozyona bu kadar dayanamazdı. Bu George S. Patton'un 1945 baharında, Chiemsee'de ayaklarını suya sokarken düşürdüğu ünlü altın mermi olmalı, yıllar boyunca sembolik olarak Hitler için sakladığı mermi.

Evet, açık seçik görüyorum adamı (Willy tabii hiçbir şey görmüyor): Patton yalınayak, şimdi aniden çok daha yükselmiş olan suyun içinde dikiliyor, Hochfelln, Hochgern, Hochplatte ve Kampenwand zirvelerinin güzelliğinin tadını çıkarıyor, hele hele Wilder Kaiser'in. Derken, işte, emir subayı bir koşu, şap şup suları yara yara, sıçrata sıçrata geliyor, elindeki teleksi sallıyor ve sesleniyor: »Affedersiniz, Sir! Hitler intihar etmiş!«

Patton aniden bastırın sevinç gözyaşlarını silecek, bunun için mendilini çıkarıyor. Bu arada mermi düşüyor, farkında değil. Sevinç o kadar büyük ki, general bu olayı anında ıslatmak istiyor – hazırola geçiyor ve göle haşmetle işiyor. Emir subayı da ona katılıyor, her ne kadar üstüyle boy ölçüşemezse de. Boy ölçüşmek olmaz, sadece en becerikli generallerden biri değil, ayrıca zamanının en yetenekli uzun mesafe işeyicilerinden biri olan George S. Patton'la.

Ben böyle sahneler düşünüp bir ruh gibi, başım bulutlara değesiye gülmeye bayılıyorum. Ruhlar ölesiyeye gülebilir mi? Ben daha çok derim ki, gülmek kurtuluşlarına götüren ilk adımdır. Sadece bir öneri olarak.

Bilindiği gibi, Chiemsee içine işenmesini hiç sevmez. Çok kötü vurabilir tepki olarak. şimdi de öyle: Kabarıyor, ufuktaki küçücük bulutlar birkaç saniye içinde siyah, arkası görülmez bir cepheye dönüşüyor, çok geçmeden bir batı fırtınası kopup geliyor. Ben hâlâ gülüyorum. Ama gülmem yıldırım hızıyla kursağımda kalıyor. Çünkü zorla Willy'den çekilip götürülüyorum, oysa şu anda uyuduğu filan yok oğlanın. Bir

mıknatıs beni gölün çekip gölün yarısını aşırıyor, dalgaların köpükleri üzerinden, kamçı gibi inen yağmurun içinden geçiyorum. Paldır küldür bir tekneye iniyorum, canım acıyor. Birdenbire kemiklerim mi oldu şimdi? Bir Plätte içindeyim, çok su çekmiş, herhalde hemen alabora olacak.

Gerçekten o tekne bu: benim Plätte! İhtiyarlık günlerimin teknesi. Kurtarma botu doğruca üzerime geliyor. Birden, her şey, gene benim her şeyim: Kollarım bacaklarım, ıslak elbiselerim, omzumdaki ağrılar ve belimin kuluncu.

Bu, işte, benim yaşlılığa dönüşüm! Suyla dolan tekne de ıslak bir çuval gibi yatmaktayım, minnettarlıktan hüngür hüngür ağlayacak hallerde. Emekli hakim Wilhelm Wötling'i bambaşka bir yere indirmek işten bile değildi – Pasifik'te bir tsunamiye, erimekte olan bir atom reaktörüne, bir dikta rejiminin işkence hapishanesine. Dönüş yolculuğumu her kim sağlamış olursa olsun, hiçbir yükümlülüğü yerine getirmek zorunda değildi.

Kendimi Brezilya'da bir çöp dağında yemek artıklarıyla geçinen biri, hatta bir göç dramının içinde, tıka basa dolu kamplarda yaşayan, açlık çeken, ölümüne hasta ve her türlü iğrençlik içinde bir Afrikalı olarak bulabilirdim. Çoktan anladım ki, Her Şeye Kadir Olan için derimin rengini değiştirmek bile mesele olmazdı.

Kocaman, korkunç bir ihtar pusulası alacağıma dair korku içimde gittikçe hep büyümüştür. Tabii, Baviera'da geçen çocukluğum, gençliğim, hatta bu arada ruh olarak yaşadığım her şey bir çırpıda silinip gitmiş olabilirdi. Korku içinde, ama rıza göstererek ölüme giden yepyeni bir yoluna çıkmayı bekliyordum.

Derken, şimdi bu gayet basit biçimde, nisbeten ihtimam görerek geri dönüşüm. Chiemsee, Pasifik değil! Yelkenli, sefalet kulübesi değil! Ve yardım yaklaşıyor. Güçlükle doğruluyorum, kurtarıcılar beni görebilsin diye.

O anda bumba çatırtıyla başımın arkasına iniyor – tekne bir anda rüzgâra karşı döndü, yelken öbür tarafa savruluyor. Bumbanın çarpmasıyla korkunç bir şimşek görüyorum, kafatasım kırılmamış olamaz. Daha bilincim yerinde, gerçi sağırım, körüm, ama hayattayım. Sonra birden, hiçbir ses kalmıyor, renk oyunları görüyorum, bir çeşit geometrik havai fişek gösterisi. Sadece, bunun onca zamandır

sözkonusu olan en mantıklı, en akla yakın şey olduğunu düşünüyorum: tam da o fırtınanın içinde bir son. Beni çıkaracaklar, ama ölü olarak.

Yav
sanc
duy

C
mot
yore
»Ay
bir
bitk

F
soru
»
rets

»
»
»

ğini
kalr
rar
bir

F
kop
ter
çok
mal
ling

»
»
»

Sekizinci Bölüm

Yabancı Kadın

Yavaş yavaş kendime geliyor, başımın arkasında kuvvetli sancılar hissediyordum, bir yandan da kuvvetli bir homurtu duyuyordum, büyük bir dizel motorundan gelir gibi.

Gerçekten de dizel motoruydu, kurtarma gemisinin motoru. Ancak yavaş yavaş bir anlam bulan sözler işitiyordum: »Can yeleği yok« ve: »Bu muydu telefon eden?« »Aynen. Berlinli geyiğin teki.« Bu son cümle parçası içimde bir protesto uyandırdı. Fakat bir şey söyleyemeyecek kadar bitkindim.

Bir erkek sesi, »Ee, nasılız?« diye öyle bir kükredi ki, bana sorulduğunu anladım.

»O kadar iyi değil,« diye fısıldadım »çok şey – Allah kahretsin!«

»Ağrı mı? Nerede? Başınızda?«

»Evet ve kalp. Ta şuraya kadar, sonra kolun içine doğru.«

»Bir bu eksikti!« Adam uzaklaştı, bir yerlere telefon ettiğini duyuyordum. Bu arada haykırışı fırtınanınkinden geri kalmıyor, Christoph diye biriyle sözleşmeye çalışıyor ve tekrar tekrar benim adımını söylüyordu. Başka biri gelip koluma bir iğne yaptı.

Kurtarma gemisi Gstadt'ta iskeleye yanaştığında helikopter de gelmiş, iniyordu. Kıyıya çıkarıldım, ama helikopter – Christoph'tu, adı – beni hemen alamadı. Beklerken çok yakında küçük bir şimşek çaktı, sonra elinde fotoğraf makinasıyla bir adam bir soru sordu: »Siz Herr Dr. Weiting'siniz, değil mi.«

»Kuvvetle umarım.«

»Ben yerel gazeteden geliyorum, sizinle bir ...«

»Fırtına kurtarıcılara şans tanımadı.«

»Efendim?«

»Yarınki başlığınız.«

»Niye, kurtarıldınız ya? Benim sormak istediğim: Yelken kullanmayı biliyor musunuz, yelken ehliyetiniz var mı?«

»Hiç olmadı. Ama yelken kullanmayı bilirim.« Bu söylediğim herhalde yemin etmek gibi gelmiştir, diye düşündüm, çünkü elim kalbimin üzerindeydi.

»Bundan şüphe ediliyor, çünkü kurallara uymamışsınız.«

»Bütün kuralları biliyorum,« diye inledim, »hatta Bavayera geçiş üstünlüğü kuralını bile!«

»Bavyera'da geçiş üstünlüğü kuralı yoktur!«

»Müsaadenizle ...«

Ağrılar büsbütün iğrenç bir hal alıyordu.

»Mesleğiniz ...«

»Emekli hakim,« diye fısıldadım.

»Öyle mi? Bana başka bir şey demişlerdi.«

Şimdi tamam işte, diye düşündüm. Ben başka biriyim. Ama uzun bir süre için değil, ölüm yakın.

Bir sağlık görevlisi gazeteciyi yavaş gösterimdeymiş gibi usulca, ama büyük bir kuvvetle yana itti.

»Kusura bakmayın, ama şimdi olacak iş değil bu, adam kalp krizi geçiriyor!«

Benimle bir hasta daha helikoptere yüklendik, gürültü dayanılmaz hale geldi, Christoph havalandı. Şimdi gölü yukarıdan görmeli, diye düşündüm. Göremiyordum, ama gözümün önüne getirmeye çalıştım. Ama bu da aklımı ağrıdan ve ölüm korkusundan çelemedi, ta ki iğnenin etkisiyle derin bir uykuya dalana kadar.

Geceleyin yatağımın sarsıntısıyla uyandım – bir hastane koridorundan geçirilip tek yataklı bir odaya götürülüyordum. Başım ağrıyordu ama, düşünmeme de izin veriyordu, en başta, ümitlenmeme. Eğer »yaz tatilinden« Chiemsee'deki tekneme dönebildiysem, buradan Astrid'e kadar olan yol da o kadar uzak olamazdı. O tekrar belirmeyecek idiyse bütün olup biten de benim için bir şey ifade etmezdi. O zaman pekâlâ, o çöplük de olabilirdi, orada hiç değilse, hayatta asla anlamadığım şeyler açıklığa kavuşurdu. Yana dönüp biraz daha uyumaya çalıştım.

»Şimdi, Herr Weitling, hafif bir beyin sarsıntımız var, ama kesinlikle enfarktüs değil,« dedi sabahleyin beyaz gömleklili biri. »Birkaç incinme var, ama bütün değerler yerinde, antikör yok. Yakında evimize dönüyoruz!«

Bu »biz«den rahatsız olmuşum, ama baş ağrılarına rağmen gerçekten daha iyiydim. Bir espri yapmaya çalıştım.

»Evimize mi dönüyoruz?« diye sordum titrek sesimle. »Size mi, bana mı?«

Adam espri dinlemeye açık değildi.

»Hayır, bayağı eve. Eşiniz – bir dakika – evet, Frau Stella Weitling, evet, gelip sizi alacak. Ben hemen taburcu evrakınızı hazırlayacağım, ama tabii, önce rahat rahat bir kahvaltı edelim!«

Stella Weitling! Yani gene de yabancı bir kadın, belki aptal, belki çirkin bir kadın? Aman canım, isterse rüyaların kadını olsundu, benim için hiç farketmezdi. Astrid var mıydı hayatta daha, mesele buydu! Hayır, yoktu herhalde, onu bir daha hiç göremeyecektim. Bir araba şansım olmasının şu an hiçbir faydası yoktu, yerimde kıvrılıp hıçkırmaya başladım. Odadan çıkmak üzere olan hekim bir daha döndü.

»Belki sizi bir süre daha burada tutsak daha iyi olur, bizim psikolog sizinle bir ...«

Allah korusun, diye düşündüm, psikolog istemem şimdi! Gerçek hikâyeyi duyacak olursa hayatımın geri kalanını tımarhanede geçiririm. Birden, kafamı iyice toparlayıverdim.

»Hayır hayır,« deyip gözyaşlarımı sildim, »yelkenli aklıma geldi de. Biliyor musunuz, çok severdim teknemi. Çok üzül-düm, o kadar, ama bunun dışında her şey yolunda!«

Teknede sırtımda olan ne varsa artık kurumuştü: tişört, kısa pantolon, sandallar. Giyindim. O bela seferinin blucinle, eski püskü spor ayakkabılarıyla başladığını çok iyi hatırlıyordum, ama bunlar henüz altından kalkabileceğim sapmalar oluyordu. Eskisinden daha şişman olmam da bunlardandı – o blucin üstüme uymayacaktı. Hava serindi, neyse ki bir kaban vardı, daha önce hiç görmemiş olduğum, ama üzerime uyan bir kaban.

Kapı vuruldu.

»Girin!«

Hay Allah! Gelen, gerçekten harika güzellikte, genç bir kadındı. Siyah saçlı, zayıf, bana hemen, evet, Roswitha'yı hatırlattı. Hekim Stella adını anmıştı. Bir toparlandım.

»Stella?»

»Tabii,« diye güldü kadın, »başka birini mi bekliyordun? Seni gidi, ne işler yapıyorsun sen öyle!«

Şimdi hata yapmamalı! Onu ürkütecek bir şey söylememeli, dolaysız sorular sormamalıydı! Tek heceli konuşmalıydı, biraz kafası karışık, dikkati dağınık – o fırtınadan, hastaneden sonra kimseyi şaşırtmazdı böylesi.

Oysa, bana kalsa hemen stakato ritmiyle sorularına başladım, bir soruşturma hakiminin fütursuzluğuyla: Mesleğim nedir? Ne zamandır evliyiz? Çocuğumuz var mı? Ev daha duruyor mu, daha doğrusu: Nerede oturuyoruz? İlişkimiz nasıl, çoktandır boşanmayı mı düşünüyorsunuz? Yoksa sevinir miydin, eğer ben – yok, bunu asla soramazdım, olsa olsa sezmeye çalışırdım.

»Seni taksiiye bindireceklerdi, ama nasıl olsa Niki'yi okula götürmem gerekiyordu, bu arada seni de birçabuk alabilirim. Niye öyle üzgün üzgün bakıyorsun?»

»Biraz başım ağrıyor daha.«

Niki, herhalde Nikolaus'tu, küçük bir oğlan çocuk. Ya, demek babaydım şimdi. Gerçi büyükbaba yaşında bir baba, ama bilindiği gibi, babada biraz ihtiyaç yumuşaklığı olması çocuklara iyi gelirdi.

Japon veya Kore malı küçük bir arabaya bindik. Chieming'e mi gidiyordu? En azından, doğruca şehir dışına çıkmaktaydı, Wolkersdorf, Schmidham yönüne.

»Çok sessizsin,« dedi Stella.

»Hâlâ yaşadığıma seviniyorum. Hem de böyle güzel bir havada.«

»Bana akşamleyin telefon ettiler. Hastaneye gittim, ama dendi ki, herhalde kalp değılmiş. Neyse, aylar gibi uyudun.«

»İğneden.«

»Bu sabah Horst Sommer diye biri aradı, şimdi nasıl olduğunu sordu. »Şimdi« deyişine şaştım. Belki bir yerlerden bir şeyler duymuştu.«

Horst Sommer mi? Harikaydı bu! Biyografinin bazı kısımları hâlâ doğru gibiydi. Kereste tüccarı Horst, gençlik

arkadaşlarımın en iyilerinden biri, anlaşılın hâlâ vardı. Bu yüce gönüllü, bilge, hep gülmeye meyilli insana öyle kocaman bir güven duyuyordum ki, bir kenara çekip sorgulamaktan hiç çekinmezdim. Horst o yırtıcı hayvan dişleriyle yürekte ve hiç zorlanmadan, özellikle başarılı bir espriye güler gibi güler, sonra da bana, en imkânsız işleri bile hemen anladığından, ciddiyetle ve usuletle şimdi kim olduğumu ve nelerden korunmam gerektiğini açıklardı. İçimde ümit gibi bir şey uyandı. Ve bu hemen biraz daha büyüyecekti.

»Ben şimdi seni önce eve bir bırakayım, biraz dinlenirsin, e-maillerine bakarsın filan. Sonra hemen buraya dönerim, saat onda valdecik geliyor ya. Trenden telefon etti, meraklandı da. O zaman anlatırsın her şeyi bir güzel, öğle yemeğine de Renke var.«

Seebruck'a giden yola saptı.

Valdecik, kimdi bu valde? Anlaşılın, kendi annesi. Yani benim kayınavdem. Hatta, belki benim kendi annem – ölmeyip yenilerde yüksek bir yaşa nail olmuşsa. Birden aklıma bir fikir geldi:

»Astrid telefon etti mi?« Aklımca diyecek ki: Bilmiyorum, Astrid kim? Ama Stella dedi ki:

»Söyledim ya, Babacım, trenden ettim! Hastanede olduğunu söylemek zorunda kaldım. Ama durumunun iyi olduğu haberini de verdim. Niye gülüyorsunuz?«

Kraimoos'u geçtik.

Gözümden yaş gelmesesine gülüyor, aynı zamanda insanın minnettarlıktan gülebileceğini, daha doğrusu, bir ümidin yeniden yeşermesi karşısında minnettarlıktan gülebileceğini düşünüyordum. O zaman insan bu gülmeye kolayına son veremez. Demek Stella belki benim kızımdı (Evlenmemiş, yoksa soyadı Weitling olmazdı), karım ise büyük ihtimalle o Astrid'di.

Niki de aynı ihtimalle torunum oluyordu. Şimdi emin olmalıydım. Kendimi toparladım. Yavaş, şimdi!

»İyi bir baba oldum mu ben aslında?« Bu soru pek bir sorun çıkaracak gibi değildi. En kötü ihtimalle, hâlâ az şaşkın bir halde olduğumu düşünürdü.

»Ama Babacım! Babaların en iyisi. Amma sorular soruyorsun.«

Laimgrub'a, Chieming'e giden yolun ayrıldığı yere yaklaşıyorduk. Toplam kaç çocuk vardı, bunu bilmek isterdim şimdi, ama dehşet uyandırmak istemiyorsam soramazdım da. Vazgeçtim.

»Sen hep biraz çektin kendini, düşüncelerini toparlamak zorunda olduğun için. Ama insan bunu biliyorsa, bir de buna alışmışsa, o zaman seninle hayat çekilir. Hatta iyi bir hayat olur. Sana bir öpücük vermem şart oldu aslında, ama o zaman masum insanları, tavukları filan çiğnerim. İyisi mi, sonra!«

Chieming'de ana caddeyi, sonra Fuch sengasserl sokağını geçtikten sonra, yolumuzun Birkenallee'nin ardındaki o bildiğim, eski eve gittiğinden neredeyse emin olmaya başladım, öyle de oldu zaten. Yüreğimden bir taş daha düştü, ama en ağırı düşmemişi daha. O Astrid benim Astrid'im olsa bile – bu hayatta nasıl bir kadındı, en başta: Beni daha düne kadar, fırtınadan önceki zamanda olduğu kadar seviyor muydu?

»Ha, sen kayıkhanenin kapısını açık bırakmışın, ben kapadım. Bir eksik de yok, sanırım.«

Gelmiştik. Stella bana vaat ettiği öpücüğü verdikten sonra kahve pişirmek için mutfağa yollandı. İyi olmuştu, çünkü böylece çaktırmadan biraz etrafıma bakabilirdim.

Kahveni getirdi, gelen mektupları önüme koydu, sonra alışveriş edip Astrid'i karşılamak için gene yola çıktı.

O gider gitmez bütün öbür odaları araştırdım, bir yatak odası buldum, olsa olsa Astrid'in odasıydı, sonra kendiminkini. Stella bu evde oturuyorsa benzemiyordu, herhalde Traunstein'daydı evi. Onun için de Niki'yi az önce okula götürdüğünü anlatmıştı.

Çalışma odam neresiydi? Şu an benim için en önemli olan, buydu – orada karımın bir fotoğrafı olacaktı muhakkak! Odayı buldum, yazı masasını buldum, ama fotoğraf yoktu, fotoğrafa hiç yer yoktu: Her tarafta yığın yığın kitap, kâğıt, duvarda da bir sürü garip eğriler, diyagramlar. Hakimden başka bir şey olduğumu söyler gibi olmuştu gazeteci. Yazık, keşke daha, şimdiki mesleğimin ne olduğunu da söyleseydi. Yazı masası bir yazara ait olabilirdi. Her tarafa küçük fişler yayılmıştı, üzerlerinde cümleler, yarım cümleler vardı ve »I'e«, »VII'ye« veya »III'e bu da girsin«

gibi notlar. Sayılar bölümlere ait olabilirdi, anlaşılan, bir kitap yazıyordum.

Aklıma cüzdan geldi: Kabanın cebinde bir cüzdan vardı ya, çoktan bakmak istemiştim. Ve evet, bir resim vardı içinde. Ama bir çocuğun resmiydi, küçük bir kızın. Bir yerlerde albümler var mıydı? Aradım, sadece bir telefon rehberi buldum, Horst Sommer'i aradım, ama bulamadım.

Küçük bir masada bir bilgisayar duruyordu, ama çalıştıramadım, şifreyi bilmiyordum – »Astrid« değildi. Bir çocuğun kuruboyuyla yaptığı bir resim asılıydı pencerenin yanında. Resimde gölün yamacında bir ev, ekstra bol ışın yayan, gülen bir güneş ve üzerinde eve doğru ilerleyen bir otomobilin olduğu Birkenallee görülüyordu. Evin yanında dört kişi durmaktaydı: şişman bir adam, iki kadın ve küçük bir kız. Kocaman harflerle imza: »Nike Weitling«.

Demek Nikolaus yoktu, Nike vardı, küçük bir zafer tancarçası. O da iyi. Yalnız, baba eksikti. Acaba, Stella'yı çocukla yüzüstü bıraktığı için mi eksikti? Babacıl duygular taşımaya yeteneğim olduğunu farkediyordum, en azından içimde, eğer adice çekip gittiye, o ipsiz herife karşı bir öfke kabarıyordu; benim için gençliğimden beri düşünülemez bir davranış biçimiydi öylesi. Tabii, dava açmak mümkündü hâlâ, eğer çocukla çocuğun annesine makul bir geçim sağlamıyorsa idiye. Evet, seni playboy seni, hele bir hukukçu işi ele alsın, çok şaşarsın daha.

Düşündüm: Yok, hukukçu olarak kalıyordum, tabii, sormak bile abes! Hatta, şimdi yazardan sayılıyor bile olsam.

Bilgisayarda bir de »Nike« ve »Stella« şifrelerini denedim, sonuç alamadım. Stella'nın kahve fincanının yanına koyduğu postayı açmaya başladım ve bu arada, hakimken çıktığım talihsiz göl seferinin başında sol elimde olan yara izinin şimdi tekrar yerine gelmemiş olduğunu fark ettim. Tabii gelmeyecekti, niçin gelsindi ki? Şunu anlayacak kadar zekâyı seferber etmek zorundaydım artık: Buradaki, geleceğini çoktandır yeterince haber vermiş olan hayat, öbür hayattı – yara izi düne aitti!

Postadan çıkan, yeni benliğim üzerine pek bir şey söylemiyordu bana. Banka hesap hulasaları düzenli gelir olarak bir emekli maaşı gösteriyordu, en azından açık vermiyorlardı. İki mektup, ücret belirtmeden, birer davet içeriyordu,

bir başkasıysa acilen bir gaz tankerine yatırım yapılmasını tavsiye ediyordu. Tek özel mektup bir okurdan gelmekteydi ve yazarı kendi hayat hikâyesinden bir roman çıkarmaya çağırıyordu – öyle bir konuyu bir daha asla bulamazdı yazar. İlginç olan, olsa olsa, bir ateistler dergisinin en yeni sayısındaydı. Bu herif, yani ben, anlaşılan insanın Allah'a inanamayacağına inanıyordu. Postadan çıkacak oldukça sıkıcı bir okuma malzemesine ayarlanmam gerektiğini seziyordum, günbegün bir eziyet. – Ama bunlar sadece Chieming postasıydı – Astrid bana herhalde Berlin'den de bir şeyler getirecekti ve aralarında umarım elle yazılmış, gerçek birkaç mektup olacaktı.

Kafamda, bu evin bu hayatta benim evim olduğu gittikçe berraklık kazanmaya başladı. Hesaptan çekilenler arasında, Berlin'deki dairenin kirası görülüyordu, ama ev kirası yoktu. Hem araştırırken de hemen bir şey dikkatimi çekmişti: O rustikal dövme demir parmaklık yoktu artık, evin hiçbir yerinde! Rahat döşenmiş bir evdi ve eşyaların çoğunu gençliğimden biliyordum. Her tarafta, Chieming'deki, Astrid'in bazen uğradığı seramikçiden alınmış çanaklar, vazolar vardı – demek bu bakımdan da bir şey değişmemişti. Kiralanmış bir tatil evini herhalde böyle döşemezdi. Hem o eski, bildik kitaplar da yerindeydi, hepsi! Büyük *Meyer* ciltlerinin altın yaldızlı sırtları holün loşluğunda pırıldıyordu, *Antonino Adverso* eskiden Willy'nin odası olan misafir yatak odasında durup duruyordu. Hayır, burası kirayla oturulacak türden bir tatil evi değildi, eski, yerleşmiş mülktü bu ev.

Ama bütün bunlar, Astrid'le benim aramın eskisi gibi olup olmadığı sorusu karşısında önemini kaybediyordu. Şimdi ben olan adam da onu hakim kadar mutlu etmeyi bilmiş miydi? Bir yazarla yaşamak, çocukluğumdan beri biliyordum bunu, hukukçuyla yaşamaktan da zordu.

Evin önünde araba kapılarının sesi duyuldu. Pencereye koştum, bir kadının indiğini gördüm, saçının teline kadar Astrid'e benziyordu, veya, hayır tam da bu bakımdan benzemiyordu – bu kadının saçları daha uzun ve açıktı, kesinlikle bir hakim eşinin saç biçimi değildi bu.

Kucaklaştığımızda ağlamaya başladım, bunun üzerine biraz şaşırıldı, ama birçabuk karar verip o da ağlamama katıldı. Bazen doğru dürüst ağlanması gerektiğini biliyordum, trajik bir vesile olması gerekmezdi. Başını okşadım, dedi

ki bunun üzerine: »N'olur, başımı okşama! Biliyorsun, o zaman ağlamam hiç durmaz!« Gözyaşı perdesinin ardından, yakında adının Niki olduğunu bellediğim kızın durduğunu gördüm. Altı yaşında kadar, biraz şişman yanaklı, anneanesi gibi uzun saçlı. Ufaklık gözlerini kocaman kocaman açmıştı, gerçekten de şaşılacak bir şeydi bu, anneanneyle büyükbabanın sarmaş dolaş hıçkırışı.

»Normale döndünüz mü artık?« diye sordu Niki. »Büyükbabama bir şey göstermem gerekiyor da!« Ne göstereceğini seziyordum: trende yaptığı bütün resimleri gösterecekti, »Çünkü hep hep hiç uyuyamadım da, öyle korkunç bir gürültü vardı ki«. Olağanüstü resimleri bunlar, büyükbaba da vardı üzerlerinde, temelden iyi, güçlü bir büyükbaba.

İki Ay Sonra Vardığım Bilgiler

Yaz tatilimin sürdüğü uzun aylar boyunca, büyükbabamdan da zaten öğrendiğim gibi, burada zaman sadece birkaç saniye ilerlemişti, belki saniyenin birkaç onda biri kadar. Şimdi birçok şey başka, çok şükür ki her şey değil – yeis içinde sonumu bulacağımı bile hesaba katar olmuştum. Kimi insanların gençliklerinden döndükten sonra canlarına kıydığı anlatılır, yeni, kendilerine hepten yabancı bir hayata katlanamadıkları için. Normal olarak yaz tatili, aslında, iyi bir sakinlik dersidir. Hayat olmadık zorluklarla geçer gider, ama insan bunları kabul etmeyi biliyorsa bir zarar vermezler. Gençliğine hapsedilince öğreniliyor bu.

Geçen iki ay bir soğuk, bir sıcak duş oldu. Kayıpları algıladım, ama her şeyden önce, ölçüye sığmaz hediyelerin sevincini yaşadım. Astrid'i tekrar buluşum, hediyelerin en büyüğü oldu. Tabii, çabucak fark etti benim birçok ortak yaşantıyı hatırlamadığımı, ama buna karşılık başka şeyler hatırlıyordum, ki ona bakılırsa rüyamda görmüş veya uydurmuş olmalıydım. Şimdilik, fırtına sırasında bir şey olduğu, hem de sadece incinmeden ve beyin sarsıntısından daha ciddi sonuçlar getiren bir şey olduğu konusunda anlaşabildik. O mavi şey vardı ya, o şimşek, belki de beynimde vahim sonuçlara yol açmıştı. Astrid bu olaya »şimşekşey« diyor ve bana eksiklerimi başkaları karşısında örtmekte rikat verici bir çabayla yardım ediyor.

Ona bu kurtuluşumdan sonra artık herhalde azimli bir ateist olmayacağımı da söylemeden edemedim. Güldü, »Nedenmiş?« diye cevap verdi, »Sen zaten hep ateistlere verip verdiğini okurken!« Fakat bu yazarın Hristiyan olmadığı da kesin. Wilhelm Weitling'in şimdi kiliseye gitmesi göze batır, bazı okurları içinse hicap verici bir şey olur. Şimdilik agnostik gibi görünmeye razı olmam gerekiyor. Ya uzun vadede? Göreceğiz.

Bu arada, »Ne iş yapıyorsunuz?« diye sorulduğunda şu cevabı vermekte hiç zorlanmıyorum: »Kitap yazıyorum.« Başlangıçta ağzımdan kaçırıyor, »Hakim emeklisi,« diyordum, ya da bir espri yapıp »Hakim eskisi,« kimse anlamıyordu. Ama yazarlar istedikleri kadar anlaşılabilir laf etsin, kimseyi şaşırtmazlar – insan hakim Weitling ise, hemen birkaç gün içinde zihni melekelerinin kaybolmaya yüz tuttuğu raporu çıkarır.

Son iki aydır yaptığım iş özellikle göze batmadı, çünkü yazarların yaptığı işe benziyordu: Bedensiz geçirdiğim zaman içinde, ileride yazmak üzere bellediklerimi yazıyordum, Chiemsee fırtınasından General Patton'a kadar – gerekiyordu da, çünkü yavaş yavaş soluyordu bu anılar, yer yer seyreliyordu. Dün bitirdim o işi.

Bu arada gençliğimin o sevdiğim kitaplarını karıştırıp okudum, ki bu da yazarların günlerini geçirdiği işler arasındadır. Olsa olsa, eski *Donald Duck* dergilerini okumam dikkati çekti.

Kızım elimde bunları görünce dedi ki:

»Yeni baştan azıcık çocuk olmak – bazen gayet iyi geliyor, değil mi?« Gerçeğe uygun bir cevap verdim: »Ne acayip, bu dergilerin beni şimdi bu kadar az ilgilendirmesi – yetişkin oldum muhakkak.« Doğruydum da: Çocukken hasretle, hiçbir şeyin, manzaranın, bağrıma bastığım bir insanın değişmemesini ister, her şeyin donup kalmasını dilerdim – sadece ben tabii dev adımlarla ilerlemeliydim. Ördökköy ve Duck Ailesi beni seviyordu, çünkü onlarda her şey aynı kalmaktaydı. Bugün değişebilen insanları seviyorum, mümkünse iyiye gidebilen. Bunun örnekler için de geçerli olup olmadığını düşünmeliyim.

Son zamanlardaki en önemli işim, başka bir iş oldu: kendime dair şimdi bilmem gereken her şeyi öğrenmek.

Google'dan adımları aradım, adres defterindeki bütün numaralara telefon ettim. Ve tabii, yazar olarak yazdıklarımı okudum – kitaplar karşımdaydı, es geçmek mümkün değildi. Hiç de mutsuz etmedi bu beni, yazdığım bazı şeyler pek rahat okunuyordu. Anlaşılan, Ioannis Kapodistrias üzerine bir romanla ünlenmiştim, Yunanistan'ın Türklere kurtuluşundan sonraki ilk devlet başkanı. Kitap devletin kurucusu olan bu tecrübeli politikacının güçlü sülaleler karşısında nasıl başarısızlığa uğradığını anlatıyor. Adam sonunda öldürülüyor, üstelik tam da bir pazar günü, kilise ziyareti sırasında. Hayatta kalsaydı herhalde enerjik bir girişimle ülkeye çeki düzen verir, sonunda demokrasiyi getirirdi, hatta belki meşrutî monarşi sisteminde kral olurdu, Otto von Wittelsbach da oturduğu yerde otururdu.

Yazar Kapodistrias'ı dil engelli biri yapmış, kendisine büyük bir bilgelik bağışlanmış bir kekeme. Belki gözünün önüne modern çağın Demosthenes'ini getirmiştir. Neyse, kitapta sayısız bilgece laf var, sözümona Kapodistrias'ın ağzından çıkma, aslında Weitling imalatı.

Kitap gençler arasında çok tutulmuş, çünkü »aile« denilen kutsal ineğin boğazını kesiyor: »Yunanistan'ı ve bütün dünyayı kurtarın ailelerin hırsından!« diye yazıyor Kapodistrias; ölümcül darbeyi yediğinde bile şöyle bağırıyor: »Ahmaklıktır, bizi bıçağın altına yatan!« Etkileyici. Ayrıca, çalıntı, Christoph Meckel ile Volker von Törne'nin sonelerini içeren bir kitapçığın başlığı bu. Ama her şeyden önce, cinayet davasının görüldüğü bir romanın eksikliğini hissediyorum. Zaten bu yazar Weitling delillerin durumu konusunda titizliğe pek ilgi göstermiyorsa benziyor. Kapodistrias da, holdeki *Büyük Meyer'e* göre parlak bir kişi olmak için pek uygun değil. Kendi zamanında saygıdeğer biri olabilir, ama maalesef geleceğe kalma bakımından şanssız.

Benim için daha önemli olan, özgeçmişimin temel verileri oldu – biyografimde hangi makaslar farklı açılmıştı, mutlaka bilmek zorundaydım. Adres defterinin yardımı olmadı: İçinde hiçbir bağlantı kuramadığım, bir sürü yeni isim vardı ve pek azı gözümü aşına görünüyordu. Bunları aradım, ama Hakim Weitling diye birini hiç bilmiyorlardı. Horst Sommer hiçbir yerde bulunur gibi değildi, oysa anlaşılan kazadan sonraki sabah telefon etmişti. Nereden? Yurtdışından, yeraltı dünyasından, cennetten?

Hemen ilk gün Stöttham mezarlığına gitmiş, mezar yazıtının önemli bir noktada düpedüz değiştirilmiş olduğunu görmüştüm; bu »düpedüz« harfiyen, »pürüzsüz« olarak anlaşılmalı: taş ustasının başlangıçta yaptığı işin üzerinde herhangi bir maddi değişikliğin izi olmaksızın. Burada öyle bir güç olmalı ki, dünyanın bütün gizli servislerinden daha kuvvetli, daha komplocu. Buna göre Hansjörg Weitling daha 1971'de ölmüştü, Desirée ise ta 2007'de. Koca doksan, karısı altmış altı yıl yaşamış değildi, tam tersiydi. Kadın evi satmamış, son gününe kadar orada oturmuş, sonra bana miras bırakmıştı.

Anneannemle büyükbabamın doğum ve ölüm tarihlerinde değişiklik yoktu, çok erken ölen küçük erkek kardeşiminde de. Günün birinde burada benim ismim okunacak, doğum tarihi belli ne de olsa. Yazar Wilhelm Weitling'in içinde solgun bir hakimın, içinde, ihtimal kipinde bir ikizinin bir bakıma, ruh gibi dolaştığı artık kimsenin aklının ucundan bile geçmeyecek. Adaletsizlik, aslında bu: Çünkü işin daha doğrusu, kökeninden, büsbütün gerçek olan Weitling sırf keyfi olarak, felek öyle istediği için ihtimal kipine düştü. Onun yerine »ihtimalî« bir Weitling, yazar olan (dolayısıyla zaten şüpheli) biri şimdiki zaman kipinde hedef çizgisini geçebildi – ve ilk doğan çocuğa tanınan hakkı tersine çevirebildi.

Yenilik olarak araştırıp bulduğum her şeyi değişmeden kalanla bir araya getirdim. Kartotekler oluşturdum, duvara grafikler iğneledim, özgeçmişimi yeniden kurdum. Yazarlar habire plan yaptıkları, araştırdıkları, kendileriyle uğraştıkları için bu çalışmam da öyle pek göze batmadı. Astrid bile şaşılacak bir şey görmedi bunda.

Kendi kişiliğimde ve geçmişimde bana yeni gelen kimi şey eğlendirdi beni, kimisi de o kadar hoş olmadı.

Hakimken olduğu gibi, on parmakla, klavyeye bakmadan yazabiliyorum, ama şimdi şeytan bile yetişemez hızıma. Yani, kâğıda geçirdiğim çok şey var. Ardından tekrar sildiğim için sonuç şimdiye kadarkinden farklı olmuyor.

Sosyal Demokrat Parti üyesi değilim, başka bir partiye de üye değilim – yazarların zaten böyle bir eğilimi yoktur, aidiyetler onları rahatsız eder, partilere de çoğu zaman ancak, akıllarına artık bir şey gelmez olduğunda girerler. Ama ben çeşitli gayrimenkul fonlarının ortağıyım. Böylece

bazen vergiden tasarruf ettiğim olmuş, ama toplam olarak bakıldığında, paramı insanlara yatırmışım: alabildiğine ihtiyaçları olduğu için asla geri veremeyecek kimselere. Gene de habire, bazı nemaların niçin gerçekleşmediği konusunda açıklamalar alıyor, ayrıca aynı cinsten yeni yatırım fırsatları üzerine bilgilendiriliyorum.

Bu, Yazar Weitling'in kendi kabahati – ne diye ömrü boyunca gururla, para işlerinden bir şey anlamadığını vurgulamış ki? Ve niçin gerçekten bir şey anlamıyor paradan, hiç değilse gizli gizli azıcık öğrenseydi ya? Kendisi böylece, bütün o sözümona mutlak güvence sağlayan gelir modellerinin mağduru olmaya bire bir.

Dolandırıcılar yazarın gözüne insanî açıdan da sempatik görünmüş olsa gerek: canlılıkları, buluş yetenekleriyle; ayrıca esprilerine hep hayran hayran gülüyorlar, Weitling bu insanların kendisini sevdiğini hissediyor. Biraz daha çok hukuk bilgisi iyi gelirdi bu adama.

Bir bilişim uzmanının yardımıyla şimdiki dijital hayatımı hackledim (bilgisayarımın şifresi »Kapodistrias« imiş), e-maillerimi okudum, aile fotoğraflarıma baktım, günlüklerimi inceledim. Yelken seferinin öncesine kadar yazmış olmam gereken romanın başlangıcını da açtım.

Romanda Doğu Berlin'deki bir »Bed & Breakfast« pansiyonunun işletmecisinin bir dolu felsefi düşünceleri, ayrıca müşterileriyle ilginç konuşmaları geçiyor. Bu arada sakladığı karanlık bir geçmişi var, çünkü Batı'daki özgeçmişini ve ismini bu Doğu kimliğiyle değiştirmiş – takasın öbür kişinin kaderi belli değil. Önceki hayatında bıraktığı bir karısı, küçük bir kızı var ve bu kız günün birinde pansiyon müşterileri arasında belirip kendisine babasını aradığını anlatıyor, adamın babası olduğunu bilmeden. Sanırım, bunun devamını yazmaya hiç mi hiç girişmeyeceğim: Adam habire bir şeyler düşünmeden veya söylemeden edemiyor, son nefesine kadar bir alay akıllıca laf.

Ben yazar Weitling'i şöyle değerlendiriyorum: Gayet açık seçik rüyalar görebilen, uyandıktan sonra da bütün diyalogları yazabilen biri, bazen iyi bunlar. Bunun dışında, harcıâlem bilgelikleri yeniden dile getirmede uzman. İnsanlara karşı tutumu yatıştırıcılık ile eyyamcılık arasında; sadece çalışma biçimi şaşırtıyor insanı: Her, ama gerçekten,

her naneyi kâğıda döküyor, böyle yaptığı için gecenin yarısı boyunca kendinden nefret ediyor, ertesi gün çoğunu çöpe atıyor ve bunun için kendini o kadar rahatlamış hissediyor ki, her naneyi tekrar yazıyor.

Yazar meslektaşlarla sohbetler, sorun değil. Weitling'in romanlardan çok davalar, kuruluş akdi ve sözleşme konuları üzerine konuşması yazarlar arasında tamamen normal karşılanıyor. Şiirler, romanlar üzerine konuşmaları sadece okurlar yapar, bir de para karşılığında edebiyat bilimcileri.

Kendimden hâlâ üçüncü şahıs olarak söz ettiğimi fark ediyorum, bu alışkanlıktan kurtulmalıyım. Genelde buna kimlik bozukluğu olan insanlarda rastlanır. Sanırım, benimki kimlik bozukluğu değil, bunalımı. Ama niçin geçmişine bakınca iki hayat birden gören bir kimlik bulamayayım ki? Bunu en iyi şekilde değerlendirmeliyim.

Geriyeye şu soru kalıyor: Niçin şimdiki özgeçmişim bir yazar kimliğine ulandı? Bu ilerlemede hangi makaslar başka yönde açılmıştı?

Babam bir ölçü daha canayakın bir insanmış, baskıcı değilmiş ve muhakkak özellikle önemli olanı: Çok daha erken ölmüş.

Annem uzun yaşamış, ailesinin övgüsünü terennüm eden daha birçok kitap yazmış. Romanları kayıpları dile getiriyor, mizahın ve kendine karşı alaycı duruşun servet, nüfuz, vatan kayıplarından daha kuvvetli olabileceğini anlatıyormuş. Teselli veren kitaplarıymış. Ayrıca, radikal ve dünyayı düzeltme heveslisi ne varsa hepsine karşı ufak, kötücül iğnelemeler içeriyorlarmış. Etrafına sadık kadın okurlardan oluşan ve aileyi her şeyin üstünde tutan bir camia toplamış annem – bu okurların kaybettiği de çoğunlukla gene aileymiş zaten. Desirée Weitling'in son romanı hiçbir şeyin ve kimsenin çaresini bulamayacağı bir kayıptan söz ediyormuş: kocasını kaybedişinden. Bu, en az başarı kazanan kitabı olmuş, ama en iyi kitabı.

Ben anlaşılan babamın 1971'de ölmesinden sonra hukuk öğrenimini bırakmışım, tarih okumuşum, araştırmacı olmak istiyormuşum. Ama üniversite 1968'den sonra birkaç yıllığına doktriner kesinliklerin forumu haline gelip evren veya sadece yurt olmaktan bir hayli uzaklaştığından ben de tarih, coğrafya öğretmeni olmuş ve hatta »hayat bilgisi dersi«

alanında çaba göstermişim. Bu, Berlin eyaletinde din dersinden geriye kalan şeydi, bir çeşit dinsel şüphe bilgisi; bütün bunlar benim kendim için yeni olan ve içlerinde gayet şaşılasi şeyler bulduğum günlüklerimde yazılı.

Okul da nihayet, bütün olarak sıkıcı gelmeye başlamış görünüyor. İş fazlasıyla, verilen notların açılacak davalardan sağlam çıkacak biçimde olması, formüllerler, bürokrasi ve siyaseten doğruluğa dökülmüş. Öğretmenlik hayatı yorucuymuş, çoğunlukla sevinilecek bir taraftan yoksunmuş ve en başta, şöhret getiriyormuş.

Öğretmenlikten ayrılıp prodüksiyon şoförü olarak film branşına geçmişim. Annemin üzüntüsü kulak ardı edilir gibi değilmiş. Beni bu arada okuduğum birçok mektubuyla uyarmış, memurların sosyal güvencesinden, emekliliğinden bahsetmiş. Nasıl olacaktı da (çoğu zaman iş bulamayan) bir »film elemanı« olarak aile kurup o aileyi bir de besleyecekmişim. Bense ya ölüm ya özgürlük istiyormuşum, kararıma bağlı kalmışım ve bundan pişman olmamış görünüyorum, işsiz kaldığım dönemlerde bile olmamışım – yazmaya başlamam tam da bu dönemlere rastlıyor. Evlendiğim de işsizmişim. Ayrıca, kilise nikâhı olmamış, bu defa Astrid ağırlığını koymuş. Kendisi dinden hiç etkilenmez. Daha açık bir ifadeyle, bir kedi kadar pagandır, ki hakim karısı olarak da böyleydi.

Allah şaka yapmayı iyi biliyor. Tam güvence içinde yaşayan memura çocuk vermiyor, filmlerde çalışan, üstelik de yazmayı meslek haline getireceğini iddia eden, parasız bir mevsimlik işçiyi baba kılıyor! Stella 1981 yılının Sevgililer Günü'nde doğmuş, yani ana rahmine hesapça, 1980 yılının Miraç-ı İsa günü düşürmüş olabilirim onu, bu, benim öbür hayatımda Berlinli bir lokantacı kadının çocuksuz hukukçuya günün daha bitmediğini beyan ettiği gün. Stella tek çocuğumuz olarak kalmış.

Babam ölmüş, annem başarılı; ben herhalde farkında olmadan, babamın eserini sürdürmeye çalışmışım, hatta biraz da, anneme ve onun hayatı görüş biçimine aykırı düşecek biçimde. Aile ve özel hayatın mutluluğu övgülerine, benim gözüme insanın kendini aldatması olarak gözükken her şeye karşı, şüpheden ve hayretten oluşan bir evrenden yana yükseltmek istemişim sesimi. Genç Weitling'in talihi yaver gitmiş. Radikalliği fazla hoyratlık gibi görülmemiş,

sıradışılığı ise, zaten akılcılığa açık ve bir yerde yeterince sıradan olduğundan *Kapodistrias*'i başarıya ulaştırmış. Bundan sonra büyük okur kitleleriyle temasını tekrar kaybetmiş, ama bir isim olarak kalmış.

Geçmişini böylece yeniden kurma denememden ben kendim tam ikna olmuş değilim: Doğru olmayan bir tarafı var. Şimdiye kadar, yeni hayat hikâyemin sadece yüzeyini biliyorum. Gerçi her şey birbirine uyuyor, ama gerçekten açıklanan bir şey yok.

Kişi sahiden, sırf babasının eserini sürdürmek için yazar olur mu? Yazmayı sevmesi de gerekmez mi? Tabii gerekir, yoksa kalıcı tek satır bile yazamaz. Peki, ben o zaman yazmayı, hakimim aksine, niçin seviyordum? Emeklilik projesi olarak tasarladığı adalet duygusu ve ilahî ümit konusunu yazmak bile bir yük olmuştu hakimim üstüne, en başta mesleğinden ötürü, konuşulan sözün adamıydı o. Bu noktada elimde yapbozun canalıcı bir parçası eksik: Yazma eğilimi nereden geldi?

Gene yeni olan bir şey de şu: Astrid'in hediyelik eşya için kutu sattığı bir dükkânı yok, hiç de olmamış – Berlin polisinde başkomiser ve omuzlarında dört gümüş yıldız taşıyor. Bu da benim, II. Weitling'in eseri olmuş, hiç başkasının değil:

1978'de bir polisiye roman yazmayı aklıma koyduğumda polislerin gündelik çalışmaları üzerine bilgiye ihtiyacım olmuş. Bir gazetede, gençlerin bir »deneme stajı« için başvurabileceğini okumuşum. Otuz altı yaşla ben sözkonusu olamıyordum, ama on dokuzundaki Astrid uygunmuş. Benim hatırıma başvurmuş; sonra da bırakmamışlar onu ellerinden, çünkü görsel hafızasıyla ne biçim bir yetenek olduğunu fark etmişler. Bir kere gördüğü ne varsa, tekrar karşısına çıktığında hemen tanıyormuş: insanları, çevreleri, renkleri, elbiselerin son düğmesine kadar bütün ayrıntılarını. Hiç araması gerekmiyormuş – buluyormuş.

Astrid, azimli bir insan değil. Azim, uyarılıktan çok farklı bir şeydir ve çok daha seyrek görülür. Astrid bir işe giriştiğinde bunu önünde öyle bir görür ki, sanki artık arkasında bırakmıştır. Bir vahşi kedinin sıçrayışında olduğu gibi: Harekete geçtiği anda o hareket kafasının içinde çoktan bitmiş olur. Buna karşılık uçarı kişi görmediği veya yeterince

açık seçik görmediği işleri yapar. Astrid, bir kedi: Uçarılığa yer yok. Ama lehte, aleyhte tartışmalara dalıp kaybolmaz da. Bir bakar, derken eylemini gerçekleştirmiş bile; bunların gerekçelendirilmesi arkadan gelir ve ayrıca, Astrid'in kuvvetli olduğu bir saha da değildir.

O polisiye hiç yazılmamış, buna karşılık Astrid öyle yetenekli bir polis memuru olmuş ki, kazanamayacağı artık sadece bir mücadele olabilir: yeteksiz amirlerine karşı mücadelesi. Ahmaklık, sürdürülebilir cinsten bütün enerjiler içinde en güvenilir olanı.

Benim o büyük »zamanca«, çoktan geçmiş oldu, Astrid'le olan hayat geri döndü, güzel ve yeni. Ama kimi şeyler başlangıçta zor geldi: İyi bir evliliğin ne kadar çok ortak hatıralardan oluştuğunu öğrendim. »Hatırlıyor musun?« »Bir şey vardı, ne deniyordu, neredeydik o sıra?« Yerler, isimler, anekdotlar – bilemeyen hep ben oluyordum. Daha da fenası: Ara sıra ağızımdan, bu arada miadı dolmuş hatıralarımdan biri kaçıyordu, bu da Astrid'i tedirgin ediyordu. Bir süre, canla başla yeni, bambaşka bir roman yazmaya koyulmuşum gibi yapmayı başardım, kahramanı bir hakim olan bir roman. Gerçekten yaşadıklarım yaratıcılık hayalleri olarak hafızamdaki gediklerse zihnimi toplayışımın sonucu dalgınlıklar olarak açıklanabiliyordu. Eski, iyi niyetli (ve tamamen yabancı olduğu) yazar arkadaşlarıma karşı yürüyordum bu. Eskiden beri kitaplarımı çıkaran, başlarda tanımadığım sadık yayıncım da bunu yuttu ve yeni kitabı merakla beklediğini temin etti.

Fakat beni gece gündüz yaşayan, tecrübeli bir müfettişin kafasında soru işaretleri belirecekti, gittikçe sıklaşan ve çoğalmak üzere. Astrid çok geçmeden, kafamda bir şeylerin birbirini tutmadığını sezdi. Ona »yaz tatilimle« ilgili gerçeği açmak zorundaydım, ama o zaman da kendisini ilelebet kaybedeceğimden korkuyordum. Günün birinde cesaretimi topladım:

»Sana bir şey söylemem lazım. Ayrıca, başka bir kadın meselesi değil.«

»Biliyorum.«

»Biliyor musun?«

»Şimdiye kadar, evet.«

»Kafamdaki bağlantılarda bir tür temassızlık var.«

»İyi ki söyledin başka bir kadın olmadığını.«

»Fırtınadan beri kendi kendimin ikiziyim.«

»Anlamadım.«

»Birkaç ay hortlak olarak kendi gençliğimi seyrettim, seyretmek zorunda kaldım. Sonra gene ayrılmama izin çıktı, çünkü General George S. Patton'un Chiemsee'yi kızdırırkenki haline gülmeden edememiştim. Belki de ayrıca, bu arada kaderime razı olmayı öğrendiğim için. Hatta belki de, bir zamanlar ben olan o gençle barıştığım için. Aslında niçin, bilmiyorum. Neyse, şimdiki yaşıma dönmeme izin verildi, Allah'a şükür. Ama maalesef ...«

Astrid güldü.

»Ve sen buna yaz tatili diyorsun?«

»Bu zaman yolculuğuna büyükbabam o adı vermişti, çok yaygın bir fenomen bu. O da gençliğine dönmek zorunda kalmış, sonra geri gelmiş – işte işin anlaşılması zor tarafına geldik şimdi.

»Niçin, döndükten sonra ne oluyor?«

»Her şey başka. En azından, birçok şey. Büyükbabam mesela, birdenbire tanınmamış bir ressam oluvermiş, oysa daha önce Gabriele Münter'le, Jawlensky'yle.«

»Harika bir hikâye, iyi düşünmüşün, sevgili yazar beyim benim!«

»Hayır, mesele de o işte. Ben yazar değilim. Mesleğim hakimlikti, ancak şimdi öğreniyorum kitap yazdığımı. Zaten birçok şey başka, sadece sen aynı kaldın!«

»Bir dakika! O zaman ben hakim Wilhelm Weitling diye birinin karısı mıydım?«

»Evet, adın da gene Astrid'ti.«

»Görünüşüm nasıldı?«

»Aynı şimdiki gibi.«

»Ve polistim?«

»Yok, tüccar. Prenzlauer Berg'de küçük bir dükkân.«

»Ne satıyordum, silah mı?«

»Rengârenk, çok güzel hediye kutuları.«

»Yapma! Tam rüyalarındaki iş! Güzel olan herhan-gi bir şeyler satmak. Veya, bir hoşluk yaptıysa, birine

hediye etmek. O tarafa bir gidebilir miyiz acaba, kontaklar-
da temassızlık yaparak?»

»Sen bana inanmıyorsun.«

»İnanmayı çok isterdim. Peki nasıldın hakim olarak?
Katlanılmaz biri, sanırım.«

»Düzgünle titiz arası, biraz da kendine eziyet eden cinsten.
Görevime çok önem veriyordum, sık sık da bir kararı yanlış
verdiğimi sanıp acısını çekiyordum. Mide sorunlarım da var-
dı ve ayrıca, şimdikinden çok daha zayıftım.«

»Ve oldukça dindar bir adamdın, sanırım.«

»Öyle olduğumdan kesin emindim. Bunu da nerden bil-
din allahaşkına?»

»Alışkanlıklarından. Şu fırtınadan bu yana her pazar
kiliseye gidecekmiş gibi bir güzel giyiniyorsun, ama sonra
gidilmiyor kiliseye. Şimdi anladım, niçinmiş.«

Astrid tam da işinin ehli bir detektif olduğundan
hikâyeme karşı başta duyduğu güvensizliği bir çırpıda sili-
vermişti. Tezat gibi geliyor, ama gerçek bu: Soru sormasını,
ipuçlarını birleştirmesini bilen şüpheçilerdir, bir hikâyenin
girdabına ilk kapılanlar – eğer gerçekse anlatılan! Astrid söy-
lediklerimin ve yaptıklarımın birbirini tuttuğunu, çelişkilere
düşmediğimi, ne şaka yaptığımı ne yalan söylediğimi anla-
mıştı. Günün birinde hiç çekincesiz bana inanır oldu, ki son
ayların asıl büyük mutluluğu bu.

O günden bu yana ondan her sabah, kahvaltıdan son-
ra bir saat tarih dersi alır oldum: »Yazar W.'nin Hayat
Hikâyesi« Bunlar aramızda en yoğun geçen saatler olu-
yordu, benim için şaşacak, ikimiz için de gülecek çok şey
çıkıyordu, her şeyden önce, Stella'nın ve ayrıca Niki'nin
hayatından bilmem gereken ayrıntıları anlatırken. Bazan,
örneğin benim depresyonlarımdan, tehlikeli bir hastalığın
önü alınmaz nöbetlerinden bahsederken, düşüncelere dalı-
yordum. Bu depresyonları yazarlık hayatımda hakimken
olduğundan çok daha kötü yaşamış görünüyorum. Baba-
mın erken ölümünden sonra başlamışlar.

Astrid annemin 2007'de ölümünü de anlattı. Mezarlık
annemin kitaplarını bilen insanlardan simsiyah kesilmiş,
ben de bir veda konuşması yapmışım ve bu herkese bir aklan-
ma çabası gibi gelmiş, çünkü uzun uzun, annemle benim
son zamanda her konuda birlik içinde olduğumuzdan söz

etmişim, birlik içinde, barışmış olarak. Annem bir inme indikten sonra ölmüş, herhalde dilini kaybedişinin üstesinden gelememiştir sonunda. Büyük yeis içinde bir ölüm müydü? Umarım, sakın, iyi bir vedaydı.

Seksenlerdeki, ölümden kıl payı döndüğüm, ardından da dine yöneldiğim araba kazası, şimdi hiç olmamış gibi görünüyor, ama buna karşılık bir psikanalizden depresyonlara karşı geçici olarak fayda sağlamışım. Afrika'ya yardım amaçlı bir derneğe ise hiçbir zaman girmemişim, girsem bilirdi Astrid. Hiç değilse Afrika üzerine bir şey yazmış mıyım, oraya gitmiş miyim? Ne o ne öbürü.

Bu tarih derslerinin sevindirici bir tarafı var: Bizi yeniden bir araya getiriyor, sadece şimdi ortak ve sıkı sıkıya saklanması gereken bir sırmız olduğu için değil (Stella'nın hiç haberi olmuyor yaz tatilinden!). Bu sabah saatlerinde, Astrid'in yazarı da aynı hakimi sevdiği kadar sevdiğini anlıyorum, bu da beni kendi »yeni baskımla« barıştırıyor.

Astrid şimdi, gittikçe daha iyi fark ediyorum, gene de azıcık değişik. Daha kararlı, daha bir erkek gibi. Bu işin içine yeniliğin çekiciliğini katıyor, ayrıca rahat da. Örneğin, vergi beyannamemle ilgileniyor veya bana sormadan mutfağa yerden ısıtma döşetiyor; benim huzurumu, bir şeylere dalıp gitmeyi, kendimi hulyalarım kaptırmayı sevdiğimi biliyor.

Beni şimdiye kadarki bütün krizlerimde niçin terketmediğini de kavıyorum şimdi: Benim en korkunç iki özelliğime, kötümserlikle konuları dile getirmedeki vurucu yeteneğime karşı büyük ölçüde bağışıklık sahibi. Ben dünyayı istediğim kadar yetersiz bulayım, ben Astrid için değerli olan bir alay şeyi (kendim dahil) eleştirinin asit küvetine atayım, o sükûnetini, sabrını koruyor, yeter ki kendisini sevmeye, ona ihtiyaç duymaya devam edeyim.

Bazan, çok seyrek olarak, kendisinin sevilmediğini veya sevgisinin takdir edilmediğini hissediyor. Ama o zaman küplere biniyor işte, amansız bir mücadeleye giriyor, benim özenle önüne diktiğim gerekçelere akıldışı ve gayet çarpık bir muharebe taktiğiyle saldırıyor. Bu haliyle benim yüreğime dokunacağı o kadar kesin ki, bir süre sonra gülererek kucaklamadan edemiyorum, gülüyorum, ağlıyorum ve bütün o yontulup cilalanmış, pırl pırl laflarım birer sabun köpüğü gibi patlıyor.

Bilmiyorum, hiç de bilemeyeceğim: Mutlu muyum? Başkası olsa bunu değerlendirebilir, en azından arkadaşlar. Ama hangi arkadaşlar? Elbet, beni tanıyan çok insan kişi var, hatta birçoğunu da ben gençliğimden tanıyorum, okul arkadaşları. Ama bunların bile Hakim Weitling diye birinden haberi yok. İçlerinde en az üçü Münih'te hukuk fakültesine girip çıktığını görmüş olmalı. Ama yok, şimdi sözümona yakınçağ tarihi ve siyasal bilimler okumuş oluyorum. Daha sonra tanışıp yakınlaştığım insanlarsa silinmiş, hiç olmamışlar. Belki bu Astrid'in kalmasının bedelidir. Eğer öyleyse Astrid bu bedele değer.

Memnun bir babayım, büyükbabayım. Stella ile Hans, ki çocuğun playboy olması kesinlikle sözkonusu değil, hukuk öğrenimini kiloluk bir doktora teziyle bitirdiğinde evlenecekler. Başlığı: *Teamül Hukukuna Karşı Yazılı Hukuk – Devlet Mahkeme Heyeti'nin 1495-1806 Arasındaki Tahkimi Üzerine*. Daha sonra herhalde savcı olur veya hakim. Doktora çalışmasına bir baktım, onur duydum, çünkü çok tanıdık geldi bana. Şöyle açıklıyorum: Benim kendi doktoram kimlik değişikliği dolayısıyla münhal kalmıştı, neden başka birisi şimdi yazmasındı? Devlet Mahkeme Heyeti'nin niteliği ve etkinliğini tartışmasız bir yetkinlikle ele alan çalışmamın, her ne kadar yazarının adı şimdi başka olsa da, insanlıktan esirgenmemiş olmasından memnunum.

Hayır, nankörlük etmiyorum, hem ne de olsa ölümden kurtuldum.

Herhalde insanların Allah'a en başta hayatları için duydukları minnettarlığı dile getirmek için ihtiyaçları var, ama ismi ister Yehova'ymış, ister Allah, Wilson veya işte Gott. Sadece özlenen ve kafada kurulan birisi için bir hayli çok ismi var. Ve sadece kafada kurulan birisi için, kendisiyle konuştuğunu iddia eden pek çok insan var. Konuşmuşlardır da muhakkak. Ne ki, görmediler, o da bir şey demedi.

Stella, yazarlık yapan serbest düşünceli birinin tipik kızı: Düzenli olmaya vurgu yapıyor, örnek biri olmak istiyor. Pachtner'in o eski kitabı, *Doğru Düşün – Doğru Çalış* onun raflarında yerini bulmuş. Traunstein'daki evinde günlüğünü de gördüm ortalıkta, son yazdığını okumadan edemedim.

»Bugün kendimi değiştirmeye başladığım ilk gün. Önce-likler koyuyorum!«

Stella yardımsever, neşeli, ve babasının kitaplarından başka her şeyi okuyor. Komodininin üstünde oldukça yeni bir kitap vardı: *Çocuklarının Tadına da Varabilirsin*, ve ben bu kitabı bildiğimden eminim, fırtınadan önceki hakim hayatımın bir arasında görmüşüm. Küçük Nike'ye yarayacaktır, çok sevdiğim o hem şefkatli hem hırçın torunuma.

Bir gece, uyumadan önce bir hikâye okuduğumda bir tane daha istedi. Dedim ki:

»Hayır, şimdi uyuyacaksın.«

»Ama uyuyamıyorum!«

»Gözlerini kapa, güzel bir şey düşün, o zaman uyursun. Her bahse varım!«

»Ama istemiyorum!«

»Niki, yarın da bir gün, gösteri yapma!« Bunun üzerine öyle bir cümle söyledi ki, en güzel ümitlere kapı açıyor:

»Gösteri yapabilirim, ben demokratım!«

Ben de ona bir hikâye daha okudum. Sonuna doğru uyuyakaldı.

Altıncı doğum günü için bir ağaç evi yaptım ona, buradan bir kaydırakla kendi (zemin katındaki) odasının penceresinin önüne inebiliyor. Hayran oldu, ama hemen projede düzeltilecek taraflar buldu: Ağaç evinin gizli bir kapısı yoktu, olağanüstü hazineler için de gizli bir bölmesi. Elimden geleni yaptım. Merdivene tırmanması ağırlı sızılı geçti, ama tadilat başarılı oldu. Gizli bölme ise o kadar belli oluyordu ki, Niki birçabuk bir levha astı üzerine. Üzerindeki yazı: »Özeel!!!« Evet, iki »e« ile, böylece kelimeye uyarıcı bir eda yüklenmiş oluyor. Niki bana çekmiş.

Ayrıca, o eski küçük sandık, benim ilk mobilyam, çıktı gene ortaya. Üstündeki muşamba kaplamayı söktüm ve altında şu düşüncesiz dünyaya karşı ilk yaptığım yazılı çağırımı görünce çok sevindim: »LÜFFEN BİŞİ KOYMAYIN!!! ANNAŞ«

Chiemsee tarzı Plätte çoktan tamir edildi, kayıkhanenin karanlığında yeni maceralarını bekliyor. Ama ona pek fırsat tanımıyorum. Teknenin görünüşünün biraz farklı olması, bu farkın da tamirlerden kaynaklanmadığı pek şaşırtmıyor beni. Bordası boyunca, tenteyi takmak için, iki uzun sıra halinde döner mandalları olması pek güzel değil. Bir

fırtınada gene bu tekneye tutunmaya çalışırsam birkaç yerim daha sıyrılacak. Garip olan, bu gemiciğin şimdi bir ismi olması. En öndeki, direğin takılı olduğu bankın üstündeki bir pirinç levha veriyor bana bu sırrı: »Gabriele« yazılı üstünde. Bu arada kendi hakkımda çok şey biliyorsam da, Gabriele diye birinden hiç bahsetmedi Astrid, ben de sormaya cesaret edemiyorum. Öte yandan: Tekrar tekrar karımla da bindiğim bir tekneye bir sevgilinin ismini vermiş olabilir miyim hiç? Astrid pirinç levhayı, eminim, tekneye ilk bakışında görmüştür. Herhalde Plätte'yi elden düşme almış, sonra da adını değiştirmeye karşı çıkmış olacağım – isim değişikliği iç sularda da uğursuzluk getirir, derler.

Ah şu Plätte! Kariyerine Kelt çiftçilerinin kürekle göle açılmaya göze alıp balık ağlarını germek istemeleriyle başlamış. Teknenin rüzgâr marifetiyle hareket ettirebileceği efsanesiniye muzır Romalılar yaymış, Latin yelkenini eklemişler Plätte'ye. Maalesef ortada daha küpeşte, su tahliye deliği hareketli salma yokmuş, bütün bunların icadına daha çok varmış. Zaten Romalı savaş kalyonlarının konstrüksiyon hataları da personel ve kas gücü kullanılarak telafi ediliyordu ya – yeterince köleye sahip olanın pek bir şey icat etmesi gerekmez. Romalılar devrini günümüze kadar sürdürmek, Chiemsee Plätte'sine mahsus bir iş.

Gölün bütün etrafındaki yol kenarlarında sayısız »Marterl« vardır, Plätte'leri fırtınada zor duruma düşmüş halde gösteren kutsal resimler. Birçok adak levhasındaki resimler, şükran duaları Plätte kazazedelerinin elinden çıkmadır. Bu tekne, eğer insan canını kurtarabilirse, en azından eşek gibi çalışma ve çürük içinde kalma demektir. İsminin Eski Yunanca kökenli olması gerektiği kafama dank edene kadar yıllar geçti: »πλήττειν – plittein« İngilizce'deki »to strike« gibi, vurmak, dövmek, en olumlu yönüyle de aklını karıştırmak, şaşırtmak anlamına gelir.

Geçenlerde o şişman, ağırkanlı yolalardan birin sahibi dedi ki: »Plätte mi? Tek tavsiye edebileceğim şey, sat onu şu Plätte delisi mazoşistlerden birine. Bir yığın para geçer eline, canın da yanmamış olur.«

Satar mıyım hiç?

Değişen hayatımı sevinç ve kararlılıkla yaşıyorum, özgeçmişimin ıskartaya çıkmış orta bölümünün arkasından

ağladığım nadir oluyor. Babamın başarılarına, her şeyden de o hırçın ihtiyarla konuşmalarımıza ilişkin hatıralarım eskiden de olduğu gibi mutlu ediyor beni. Ama şimdi, o tutup erkenden ölmüş, ben de bütün bunları hayal etmişim – iyi, buna katlanıyorum. İyiye yaşlanan annemle bir sohbetin, bir yaşantının, bir gülüşmenin hatırımda kalmamış olması pek canımı sıkıyor, çünkü neyi kaçırdığımı bilmiyorum. Hukuk öğrenimine de, kariyerine de gözümden bir yaş akıtmadan veda ettim, ama bunların yerini tutmak üzere birkaç yazarlık hatıram olsaydı iyi olurdu: Roman yazarken ne oluyordu bende, yayınladıkları zaman ne hissediyordum? Bunu ortaya çıkarmak için kendim bir roman yazmam gerekecek.

Bir soru var, eskiden de olduğu gibi kafamı kurcalayan, kimsenin de cevabını verebileceği yok: Bu hayatta beni ne yöneltti yazar olmaya?

Wil
mac
mes
ama
Som
ama
niye
A
min
Hav
tera
bah
uyg
çoğ
kad
A
men
yav
tara
suy
çür
dağ
çalı
lece
Hul
sörf
bun
ların
kalc
vet
nad

Dokuzuncu Bölüm

Misafir

Wilhelm Weitling artık yaşamıyor, ama sonuna kadar yazamadığı hikâyesinin burada sonunu getirmek gerek. Yazar meslektaşlarından biri olarak – kendisiyle konuşmuştum, ama hatırlamıyordu beni artık – bu işi yapmaya çalışacağım. Son aylarındaki notlarına, konuşmalardan hatırladıklarına, ama her şeyden önce, hayalgücünün kanıtlayıcılığına dayanıyorum, tıpkı onun da hep yaptığı gibi.

Ağustos 2012 sonunda, sıcak bir öğleden sonra, Chieming-Stöttham'daki evinin bahçesinde oturuyordu yazar. Hava güzelse bu saatlerde çatı terasında güneşlenirdi, ama terasa ustalar daha yeni karo döşemişti. Evin doğu tarafındaki bahçeye gölge inmişti bile, böyle olması da bu sıcakta gayet uygundu. Kıyı yolunda yürüyüşe de çıkabilirdi, patikanın çoğu yeri ağaçların gölgesinde kalıyordu. Yolyapan Ucu'na kadar bir gidiş, bir dönüş, bu kadarını becerirdi daha.

Ama neye yarar? Yolyapan Ucu eskisi gibi değildi. Taş mendirek Franz Peteranderl'in ölümünden sonra yavaş yavaş dağılmış, göle taş atan sayısız kimse tarafından her tarafa dağıtılmış, sonunda Yolyapan Franz'tan kala kala, suyun içinde az biraz sezilen sığ bir uzantı kalmıştı. Bir de çürümüş, çok dar bir iskele duruyordu, ama eski mendirek dağıldığından tam buradaki su da fazla sığdı. Yaşamaya çalışan bir tekne olmuyordu pek. Yani, niye gitmeli, görülecek bir şey olmayınca? Weitling bu yöne saptığında, daha Huberhölzl'ü geçtikten az sonra bir banka oturuyor, rüzgâr sörfü yapanları seyrediyordu, özellikle uçurtmalı sörfçüleri, bunların dans eden, salınan uçurtmalarının altında dalgaların içinden ok gibi geçişlerine, bazen metrelerce havaya kaldırılışlarına bakıyordu. Bunu seyretmeyi seviyordu, kuvvet vardı, hayat vardı bu işte. Kıyının bu kesimi her fırtınada, kimisi çok uzaklardan gelen, en güzüpek sörfçülerin

buluşma yeri idi. Kötü havayı seviyorlardı, bir zamanlar genç Weitling'in, şimdi de ihtiyar Weitling'in hâlâ sevdiği gibi. Ama bugün fırtına beklenmiyordu.

Astrid Berlin'de, görevdeydi, ancak hafta sonuna gelecekti. Kızı Stella karo döşeyenlere maden suyu getirmeye gitmiş, Weitling kendisi gevşek gevşek oturuyor, maviçamın tepesinde öten karatavuğu dinliyordu. Şaşırdı, çünkü karatavuk ağustos ayında artık pek o kadar ötmeyiz. Ama bu, karatavukun erkeği, pırıl pırıl, uzun uzun şakıyor, tekrar tekrar yeni şarkılar uyduruyordu, ki sanki Anton Webern'in besteleri idi bunlar. Belki, diye düşündü Weitling, Webern'in ta kendisidir: 15 Eylül 1945 günü, bir Amerikan askerinin silahından çıkan bir kaza kurşunuyla öldüğü an geleceğe kaymıştır. Şimdi de karatavuk olarak, kendisini hatırlayan ve adını anan herkesin bahçesinde ötüyor.

Weitling ilgiyle, önündeki mürdümlü pastadan eşekarılarının çöplenişlerini inceledi. Bu yıl tabiatı gözlemlemeye başlı başına vakit ayırıyordu, sabırla kırpinin, komşunun kedisinin, sonunda da akşam alacasında sessizce uçuşan yaralarının belirmesini bekliyordu.

Karatavuklar solo konserlerini her zaman çatının tepesinden verirdi, ama bugün orası ustaların pek yakınındaydı, darbeleri çekiçleri gürültü yapıyor, sökülün karoların parçaları fırlayıp havaya uçuyordu.

»Büyükbaba? Büyükbaba, bak hele!«

Niki kendisine küçük bir pusula uzatmaktaydı.

»İşçiler bunu yukarda buldu, gevşemiş bir karonun altında. Annem diyor ki, sen yazmışın.«

Weitling gözlüğüne uzandı. Bu – hakikaten! – hakimlik zamanında gevşek karonun altına ittiği pusulaydı! »Kesin olan şu ki, hayatta önemli olan birkaç şeyi asla anlamış değilim, üstelik bunların neler olduğunu bile bilmiyorum.«

Sözümüne hiç yaşanmamış o hakim hayatından kalma bir pusula belirivermişti yazarın elinde! Bak hele, diye düşündü, tutarlı gidişat içinde gene mi bir hata, birçok hatadan biri daha mı?

»Büyükbaba?«

»Efendim.«

»Kuşlar ne kadar yüksekte uçabilir? Yani, çok çok yükseğe çıkmak isteseler, Chiemsee kadar yükselebilirler mi, yoksa daha da mı çok?«

»Ben bunun cevabını bir ormancıdan biliyorum, o gözlemiş. Çoğu zaman sadece, yemek istedikleri sineklerin uçtuğu yerlere kadar çıkıyorlar. Olsa olsa birkaç yüz metre. Ama yırtıcı kuşlar daha yükseğe çıkar, bir de akbabalar. Bir de, Afrika yolundayken yaban kazlarıyla leylekler, bazen on kilometre bile yükselebilirler. Chiemsee ne kadar genişse bu da o kadar yüksektir.«

»Cool. Sağol, Büyükbaba. Gayet açık bir cevap verdin!«

»Neden ki?«

»Annem diyor ki, sen bazen karışık konuşuyormuşun, bilgeliğinden dolayı.«

»Eh, tabii. Hep bilgeliğinden dolayı değil bu.« Weitling gülmeden edemedi.

»Büyükbaba, kâğıtta ne yazıyor?«

»Anlamazsın, karışık.«

»Ama sen yazdın ya!«

»Evet, ama daha çok – bilgece bir şeydi.«

Weitling pusulayı kitabının arasına koydu. Bu anda bir kadın sesi duyuldu: »Görüyor musun, işitiyor musun beni?«

Başını kaldırdı, Niki'ye sordu: »Sen mi sordun şimdi, seni görüyor muyum, işitiyor muyum diye?«

»Hayır.«

»Garip.«

Niki döndü, koşa koşa eve girdi, belki durumdan rahatsız olmuştu.

Demek sesler işitiyordu. İşte, gene, ama bu sefer başka bir ses: »Aa, affedersiniz, ben sadece ...«

»Efendim?«

Arkasına döndü, bahçe kapısında bir hanım gördü. Üç metre arkasında bir adam bekliyordu.

»Burası, edebiyatçı Desirée von Weitleben'in etkinlik gösterdiği ev mi oluyor acaba?« Weitling alnını kırıştırdı.

»Weitling – von'u yok, -leben'i de yok! Evet, burada oturuyordu. Ama şimdi bu evde başkaları oturuyor.«

»Eve bir bakabilir miydik acaba?« «

»Maalesef hayır, bütün ev tamamen – özeel.«

»Yazık, ama bilgi verdiğiniz için çok teşekkür!«

»Siz mi sordunuz demin, sizi görüyor muyum, işitiyor muyum diye?«

Hanım korktu, gitmeye yöneldi.

»İyi bir gün dilerim size daha!«

Adam yollanmıştı bile, Birkenallee'ye doğru.

»Daha« diyor,« diye mırıldandı Weitling, kötü kötü, »bir gün daha.« Olabilirdi, belki sadece bir günü daha kalmıştı. İnsanlar bir bilselerdi ne dediklerini.

Şezlongun üstünde yastıkları güzelce yerleştirdi, uzandı, güzel bir şey düşünmek istedi, örneğin daha yenilerde atlattığı yetmişinci doğum gününü, eğlenceli geçmişti.

Hediye olarak gümüşlü sapı kıvrık, siyah bastonu almıştı, kasada hesap öderken koluna asabiliyordu insan.

Yayınca gelmiş, puro içmişti. Weitling'in daha önce hiç adını işitmediği, herkesi korkutan bir eleştirilen mangalın başına geçmişti. Edebiyat ajansı yöneticisi olan enerjik bir kadın fiçidan bira çekme işini üstlenmişti, mükemmel de yapıyordu. Bir okur kadın fazlaca hayranlık göstermiş, fazlaca içmiş, bir hayli keyiflenmiş ve yattığı yere erkenden götürülmek zorunda kalmıştı. Benno diye bir adam da, herhalde oldukça ünlü bir meslektaştı, öven, eğlenceli, hiçbir cümlesiyle mahcup etmeyen bir konuşma yapmıştı. Weitling mutlu mutlu el çırpmıştı, on dört yaşındayken, bu adı taşıyan bir tarla beygirinin sırtında ata binmeyi öğreneli beri, adı Benno olan herkesten hoşlanıyordu. Benno, başına buyruk bir Haflinger'di, en sevdiği iş durduğu yerde kalıp bir şeyler gevelemektir, tırıs kaldırmak mümkün değildi hayvanı, ama insan ondan pek çok şey öğrenebiliyordu – bir şahsiyetti.

Gençlik yaşantılarına ilişkin hafıza yerindeydi, hatta iyiye gidiyordu. Ancak lise bitirmelerden sonra şurası burası bulanıklaşıyordu, hayat çizgisi iki tane olunca şaşılacak bir şey değildi bu da. Biri, hakimliğe doğru giden, şimdi ihtimal kipindeydi, öbürü, hedefi yazarlık olan, bildirme kipinde. Ama gerçek hayat da yavaş yavaş elinden kayıyordu. Henüz arkadaşların, tanıdıkların dikkatini çekmiyordu bu, çünkü

yazarken (ki bu da seyrekleşiyordu) her zamanki görünümü içinde oluyordu. Ayrıca, hakimlik kitabını bitirip çekmece-sine attığını ileri sürüyordu – şimdi, komünist peygamber Wilhelm Weitling üzerine bir romana çalışmaktaydı.

Ne kadar az yazıyorduydu kitap da o kadar bir önem kazanıyordu. Bu kitap, diyordu yazar, her şeyden önce Weitling'in Hristiyanlık'la olan ilişkisini dile getirecekti, yani Karl Marx ile üzerinde anlaşamadığı konuyu. Şimdi – ilk defa olmak üzere – babasının kendisine 1958'de, Noel'de hediye ettiği o kitabı, *Tecanüsün ve Hürriyetin Garantileri*'ni okuyordu, ayrıca 1845 tarihli, Weitling'in Allah'a hakaret suçundan Zürih'teki bir hapisanede yatmasına sebep olan *Fakir Günahkârların İncil'i* kitabını.

Yayıncı ilgilendi. Adı yazarın adıyla aynı olan bir kitap yayınlayabileceği düşüncesi adamı coşturmuştu. Ama ne kadar şirinlik gösterdiyse de bir satırını bile alıp okuyamadı.

Weitling Tucholsky'ye atfedilen »Okuduğum azıcık bir şeyi kendime yazarım« vecizesini az değiştirerek meraklıları başından savmak için kullanıyordu: »Hâlâ yazdığım azıcık bir şeyi kendim yalnız okurum.« Herkes bilgiç bilgiç başını salladı, cilve yaptığını söylediler, ki hepten yanlış değildi.

Kısa süreli hafızası zayıflamıştı. Kesin bir karara varmış, konuşmalarda bir cümleye »birincisi« diye başlama alışkanlığını bırakmıştı – biliyordu ki, »ikincisi« hemen birkaç saniye sonra aklına gelmeyecekti, hele »üçüncüsü« söz konusu değildi.

Ama hatırlama yeteneği ne kadar zayıflıyorsa bir o kadar da gariplikler çıkarıyordu ortaya. İşte, yazarlık hayatına ait somut sahneler belirivermişti. Şimdi de hafızasının parçaları mı değiş tokuş edilmekteydi? Yayıncıyla, konunun *Kapodistriyas* olduğu uzun bir konuşmayı hatırlayabiliyordu artık. Görünüşü ayı gibi güçlü kuvvetli, esprisi alabildiğine ince biri olan o Benno'yla bir gece boyunca kırmızı şarap içtiği, bodrumdan da hep özellikle en tozlu şişeleri seçtiği geliyordu aklına. Ve karşısında açık seçik, gemisini, Plätte'yi satın aldığı adamı görüyordu, romanlar okuyan bir sermaye danışmanıydı ve hanım arkadaşının adı Gabriele'ydi.

Çatı terasının gevşemiş karosunun altındaki pusulaya gitti aklı. Bu, şimdiki hayatının matrisinde sırttan bir yamaydı,

belki de, hakimın tamamen silinmemiş olduğunun, bir paralel kimlik olarak varlığını sürdürdüğünün bir işaretiydi.

Örneğin ortada, her ay banka hesabına yatan o emekli maaşı vardı, ki gayet belirgin bir biçimde, genel emeklilik sandığından değil, Berlin eyalet sandığından havale ediliyordu: bir hakimın emekli maaşı! Bunu Astrid'le konuşmuştu. »Razı ol, al o parayı,« olmuştu tavsiyesi, »esrareniz hediyeleri almak gerekir, belki ta yukarıdan geliyorlardır. Üstelik sana başka bir para veren yok.«

»Rıza rahmet getirir,« diye cevap vermişti, düşünceli düşünceli. Bu konuyu daha sonra aydınlatacaktı, ama unuttu.

»Yukarısı« ile ilgili düşüncelerini ortaya bir kere daha, doyurucu bir biçimde derleyip toparladı. İnsan ola ki tasavvur edeceksen, diye düşündü, o zaman Allah'ı kararsız biri gibi tasavvur etmeli. Deneyip duruyor, hatalar yapıyor, düşünüyor, aklına daha iyi bir şey geliyor, kendi yaptığını düzeltiyor! Yaratıcı bir yaratıcı işte, ismi üstünde. Ayrıca, diyordu Weitling, yaratıcıları ellerinde ozalit kopyalarla dolaşan mühendisler gibi düşünmek, büyük bir yanlışti. Allah bir şey yaratıyordu, örneğin bir insan hayatını başlatıyordu, seyrederken öğreniyordu, yeterince öğrendiği zaman da bir şeyleri değiştiriyordu – geriye dönük olarak! Ustalar gökten zembille inmezdi, gökte oturuyor da olsalar. Yani Allah'ın yolu çok daha uzun olabilirdi, ama hiç değilse bir tarafta boş boş oturup bilgiçlik etmiyordu – yolunda ilerliyordu. Ara sıra öyle inanılmaz bir insan yaratmayı beceriyordu ki, herkes inanıyordu o kimseye.

Aslında, tarihi gözünün önünde böyle canlandırmamak için hiç sebep yoktu. Weitling hâlâ bir nice olayı Allah'ın yaptığı veya yapmadığı şeylerin sonucu olarak anlatıyordu: »Ya Allah ne yapıyor? Tam da o gün yağmur yağıyor!« Sırf »inanmıyor« diye bu anlatış biçimine veda etmesi gerekmezdi. İçinde Allah'ın insanları sınadığı ve sonuca göre ya ödüllendirdiği, ya cezalandırdığı masallar da bu tarzda anlatıyordu ya. Bir yandan, masal uydurmak eğlenceliydi, öbür yandan, anlamsız bir »böyle devam« içinde yaşamak acıydı. İnsanlar Allah'ı işe koşuyorlardıysa, anlatıcı kavrayışları gerektirdiği için oluyordu bu. Anlamsızlık anlatılır gibi değildi, çünkü sadece bir şeyin eksik olmasıydı. İnsan ancak bir şeyi anlatabilirdi, hiçbir şeyi değil.

Hakimken yazmak istediği veya hatta gerçekten yazdığı kitabın ayrıntılarını hatırlamıyordu artık. »Adalet duygusunun kökeni ve geleceği«, belki bir de »Spes divina« – o kadarı geliyordu aklına.

İyi niyetli bir deneme olmuştu bu, daha fazlası herhalde değil. İnsanın iyileşme yönündeki fırsatları söz konusu oluyordu, yardım, hediye, af, cömertlik, samimiyet, en başta da adalet duygusu. Bütün bunların bağlanacağı direk olarak o en yüce kişiyi düşünmüştü, insanları gözleyen ve onlara ümit bağlayan Allah'ı. Ama bu, o zaman bile inançtan çok sanatsal bir çözüm olmuştu.

Yoksa gerçekten »inanmış« olabilir miydi? Evetse, neydi acaba bu, inanmak denen şey? Artık sadece, araba kazasından sonra Allah'a inanmaya veya herkese inandığını söylemeye karar verişini hatırlıyordu. Bundan böyle, ikna olup inanmış biri olmak istiyordu, ne pahasına olursa olsun, üstelik, ayine giderken muhakkak böyle biri gibi görünüyordu da. Oysa şimdi, devrilen arabanın Weiting'in hayat hikâyesinde hiç mi hiç yerinin olmadığı ortaya çıkıyordu.

Weiting'in Allah adında bir kişiyle, kimi olumlu ayrıntı bir yana, ne alışverişinin olacağını sonunda bilemez olmasında belki bunun da payı olmuştur. İnancı saydığı şeyi şimdiki varlığının sınırından aşırıp bu tarafa sokamadı ve bu işi birkaç ay sonra artık denemez oldu. Öte yandan ateizmi yeldeğirmenlerine karşı bir mücadele olarak görmesi de bunu değiştirmiyordu. Allah onun için artık gökteki bir baba ve şef değil, sadece hayata karşı belli bir tutumun adıydı ve neredeyse her kültürün az çok bir bütünlüğe sahip bilgelik öğretisi içinde tanımlanmış bulunuyordu. Bilgelik ve erdem din olmadan da edebiliyordu, dinle iyi geçinmeleri mümkündü, ama şart değildi. Her şeyden önce, din kendi aklılığında koruyucularının elinden kaçıp gitmiş, bütün bilgeliğini yele vermiş ve saldırganca bir çılgınlık veya safi bir iktidar faktörü olmuşsa.

Mizah gibi, insanın değiştiremeyeceği şeyleri kabul etme yeteneği, insan kardeşini sevmesi, yalandan, hırsızlıktan, hileden, şantajdan, şiddetten ve öldürmekten nefret etmesi gibi niteliklere sadece vaazlarda değil, her insanın içinde rastlanabilirdi. Başkalarının özgürlüğüne saygı, merhamet, bir gözüyle saati kollamadan yardımseverlik, sevindirmenin sevinci, kendine ve başkalarına güven, ümidini koruma ve

başkalarına sofuca yalanlarla eziyet etmeden teselli verme yeteneği – bütün bunları ortaya koymuştu insanlık, ama sadece dinin ve mutlaka dinin sayesinde olmamıştı bu. İnsanın içinde olan bir şeyin eğitilmesiyle, biçimlendirilmesiyle olmuştu. Allah değildi bunu hazırlayan, türdü. Weitling'in şimdiki inancı böyleydi ve bunu artık bir daha değiştirmeyeceğinden emindi.

Dini inançları prensip olarak topluma uyumlu sayardı. Yani dinin bazen insanlara »iyi« olmaları, yani bir iktidar ve zenginleşme sistemine karşı bağışıklık, hatta çoğunluğun kapıldığı havalara karşı bağışıklık kazanmakta yardım ettiğini saygıyla kabul ediyordu. Fakat uzunca süren dini mesajlar için iyi bir dinleyici değildi – kaçınıyordu bunlardan.

Dindar hakim başlangıçta, artık güya kendisi olan, dinden uzak yazarı işkillenerek gözlemekteydi. Başkalarına zarar veren, kötüden kurtarılması gereken bir insan mıydı bu? Değildi. Daha egoist biri değil, daha az yardımsever değildi, hatta bazen tevazu bile gösteriyordu. İnsan sevgisi konusunda ikizdiler, ikisi de insan tabiatına güveniyor, bölünge, adiliğe, adaletsizliğe kızıyor, buradaki israfla oradaki sefalete, kendilerinin şahsen hiçbir eksikliği olmasa da, üzülüyorlardı. Her bakımdan oldukça birdiler, sadece yazar iyiyi nasıl savunacağını kendisine başkalarının önceden anlatmasına ve buyurmasına daha az katlanabiliyordu. Bu iyiye başka isimler de vermişti, hatta, aklına devamlı yeni isimler geliyor ve kendi üzerine düşenin de tam bu olduğunu iddia ediyordu, çünkü kavramlar aşınmaya ve günün birinde artık sadece yalan olmaya eğilim gösterirdi.

Hakim otoyoldaki kazadan kurtulduktan sonra ateistten Hristiyan'a evrilmişti, peki, ama niçin? Herhalde, minnettarlığını göstermek istiyordu bir yerlere veya hiçbir yerlere. Bu bir nurlanma olmamıştı, içini müzik gibi saran bir akış sözkonusu değildi. Weitling en azından hatırlamıyordu, oysa insan böyle birşeyi, eğer olduysa, mutlaka hatırlardı.

»Allah'ın varlığına inanıyorum« cümlesini gereksiz buluyordu şimdi, çünkü bu cümle, din diliyle de olsa, gayet tabii bir şeyi dile getiriyordu. »Anlatmanın varlığına inanıyorum« veya »Yorumlamanın varlığına inanıyorum« diyen pek kimse çıkmazdı, kendine de başkalarına da garip gelirdi bu.

Böylece, hakim Weitling'in dindarlığı kendisinin yazariğına geçişinden sonra pek sürmedi ve yaşlı Weitling Allah üzerine konuşulduğu zaman konusu değıştirmeyi âdet edindi, tabii daha önce uyuyakalmamışsa.

Kızı Stella, ki kendi taze, dostane tarzı içinde azimli bir Hristiyan'dı, babasından yana biraz dertliydi, çünkü Allah'tan bahsetmeyi seviyordu. »Bırakalım bunu,« derdi babası, sonra daha elle tutulur bir konuya girerdi.

Doğum gününde de böyle oldu, sanatından dolayı övgü üstüne övgü alan aşçı hanım da birden spiritüel yaşantılarından kapı açtı. »Dilim varmıyor ama,« olmuştu cevabı, »tavuk jölesi azıcık daha sirkeli olsaydı hiç fena olmazdı.« Kimse bundan mahcup olmadı, hanım da olmadı, gülüştüler, çünkü Weitling'i çoktan beri tanıyorlardı, onun kendisini tanıdığından bile uzun bir zaman.

Toplam olarak gayet başarılı bir doğum günü, sadece bir şey olmuştu, onu alabildiğine tedirgin eden: Münih çevresinden tanıdığı bir kadın Weitling'le 1945-1946 yıllarında çocuk yuvasında beraber olduğunu ileri sürmüştü. Evet, Isar vadisinde, Schlederloh'da. Weitling orada sadece üç ay geçirdiğini sanıyordu, hanımsa dokuz aydan bahsediyor ve kesin bildiğini söylüyordu. Hem Weitling çok hareketli bir çocuktur, tatlı mı tatlı!

Kadın hayal görüyor, diye düşündü Weitling ve hemen o akşam annesinin günlüklerine baktı: Kadın haklıydı. Hayatı burada da değışmişti, hatta ilk olarak çocukluğunun başlangıcında. Yazar hakime kıyasla çok daha uzun bir zamanı annesiz geçirmişti.

Bunun bir etkisi olup olmadığını, olduysa ne olduğunu o akşamdan sonra sık sık düşündü. Çocuk yurdunu pek iyi hatırlamıyordu, sadece öbür çocuklardan korku içinde yaşadığını ve her gece yatağına yaptığını biliyordu. Her şeyden önce, sadece Schlederloh adı anıldığında bile, hâlâ o zamanki yeisinden bir esinti hissediyordu. Bu, bütün vücudunu kavrayan bir duyguydu: Boynunu, sırtını, karnını, kemiklerini sarıyor, bir ağrı gibi el, ayak parmaklarına iniyordu. Ve bütün bu durumda hareketli ve »tatlı mı tatlı« bir çocuk olmuş olsun? Bir kelimesine bile inanmadı! Bir rezillikti yaşadığı, ve şimdi bu demek daha da uzun sürmüş oluyordu.

Güneş evin arkasına iyice yerleşmişti, çatının sivrisi kırımı pırılıtlarla çevriliydi. Ustalar çoktan gitmişti, artık belki terasa çıkabilirdi bile. Weitling inleyerek kalktı, uzanıp bastonu aldı, içeri yollandı. Muhakkak çok geçmeden yemek konacaktı. Acıkmıştı, üstelik canı şarap ve sohbet istiyordu – elle tutulur şeyler üzerine.

Oysa akşam yemeğinde sadece Niki'yle ve Stella'nın görüncesi Susanne'yle yalnız kalmıştı. Bu kızla konuşma pek ağır yürüyordu, çok utangaçtı ve fazlasıyla saygılı. Buna karşılık Niki, sevildiğine güveni olan herkes gibi, konuştu da konuştu.

Stella yemeği kocasını havaalanından almaya Münih yoluna çıkmadan önce hazırlamıştı, sonra da hemen Traunstein'a geçeceklerdi, bugün ABD'den geliyordu adam. Yarın sabah erkenden uğrayıp Niki'yi alacak, kız da muhakkak direnecekti – Stöttham'daki arkadaşlarıyla kıyının sazlıkları içinde oynamayı, yalıyarın orasına burasına tırmanmayı çok seviyordu. Ama artık hepsinin okulu vardı, Niki'nin Traunstein'da, arkadaşlarının Chieming'de.

Masanın üstünde o eski kabare duruyordu, üzerinde sucuk, peynir, kırmızı turp, kornişon, arpacık soğanını sergileyen o döner sahne. Ekmek kesilmişti, tereyağı tazeydi. Weitling tereyağı kalıbının üstüne basılmış, kabartma marka amblemini görmeyi severdi, sabunda da beğenirdi bu kabartıyı. Kırmızı şarap bir süredir açık bekletilmişti, kalçası başka zamanlar olduğu kadar ağrıyıyordu – her şey gayet iyi gidebilirdi. Niki kabareyi hızla çevirme oyununu keşfetmişti, Weitling ise çocuğa merkezkaç kuvvetini anlatmakla akıllıca bir şey yapıp yapmadığını düşünmekteydi. O anda kapı çalındı.

Weitling ürkütü: randevu! Bu akşam bir gazetecinin gelmek istediğini tamamen unutmuştu. Keyfi kaçmış bir halde adamları televizyon odasına geçti, ona bir bardak şarap ikram etti. Beriki Weitling'in ömrü boyunca yarattığı edebî eserlerden övgüye girişti, ki canını daha da çok sıktı bu.

»Ne olsun istiyorsunuz, hepsi gelip geçici, sırf rüzgâr avlamak.«

»Harika bir deyim! Böylece alabilir miyim?«

»Memnuniyetle. Ama yanına şunu yazın: »Süleyman Peygamber'in vaazlarından!«

Bir sonraki soru Weitling'in inançla ilişkisi üzerineydi. Acaba kendisi de, halen bazı meslektaşları gibi, yaşlılık sebebiyle inanca dönüş yapmış mıydı?

»Hayır, bu noktada sizi hayalkırıklığına uğratacağım. Deminki alıntıdan dolayı mı? İncil'i bilmek genel kültürün bir parçasıdır.«

»İyi de, belki internet çağında artık öyle değil ...« Genç adam anlaşılan kendi bilgisizliğini haklı göstermeye çalışıyordu.

»Tam da onun için yakında hiç genel kültür kalmayacak,« dedi Weitling, »o konuda haklısınız. İnsanlar kültürlü değil artık, formasyon sahibi bile değiller, artık yargılama yetenekleri bile yok, çünkü sandalyelerinde oturup duruyor, her şeyi ikinci elden biliyorlar. İnternet, zaten daha duyunca!«

»Bunu böylece ...«

»Evet, böyle. Yargı yeteneği olan birini arayın bakalım, yetmişinin altında. Şurada burada zekâyâ rastlarsınız, ama yargı pek bulamazsınız artık. Büyüteçle arayın, dürbünle arayın – kimseyi bulamayacaksınız.«

»Bavyera sizin için ne ifade ediyor?« Gazeteci anlaşılan, Weitling'in keyfini açmaya çalışıyordu. Ama beriki artık her konuda amansızdı.

»Bavyera eskiden olduğu gibi değil artık. Evin önünde çeşme yok, samanlıklar teknil tatil konutuna çevrilmiş. Artık hiçbir yer inek pıslığı kokmuyor, en kötü kayıp da bu. Ben artık kapıdan dışarı çıkmaz oldum.«

Genç adam daha uygun bir zamanda tekrar gelmesinin daha iyi olup olmayacağını sordu.

»Telefon edin bana, dostum, telefonda gayet hoş biriyimdir, ola ki rahatsız edesiniz, ama bunu da size vakit geçirmeden söylerim.«

Weitling adama elini uzattı, akşam yemeğine devam edebileceğinden memnundu. Evet, egzantrik biri olmaya başlamıştı, ve gittikçe daha az rahatsız oluyordu bundan.

Bu gün yatağa erken yattı, bir finans dergisinde yatırım tavsiyeleri aramaya başladı, çünkü Niki için bir fon oluşturmak istiyordu. Ama ana makalenin başlığı bile ürkütücü geldi: »Hayatımın en ağır borsa dönemi« diyordu bir para

uzmanı şimdiki zaman için, kısılmış gözleriyle *Black Rock Şebri'nin Kötü Günü* filmindeki Lee Marvin'e benziyordu, Weitling'in eskiden sevdiği filmlerden biriydi bu. Spencer Tracy, Ernest Borgnine – bu isimler de eklendi yanına. Memnun bir halde uykuya daldı.

Gece yarısından çok sonraydı, uyandı, çünkü bir kadın sesi duyduğunu sanmıştı.

»Büyükbaba?«

Kımıldamadı. Niki'nin ince sesi de değildi zaten.

»Büyükbaba?«

Tepki vermemeli, daha iyi. Gerçi daha öğleden sonra, Nike'nin yaşlanmış haliyle görülmez bir biçimde ziyaretine geldiğini sanmıştı, ama bu da nesiydi şimdi? Kendisi zihin olarak başka bir dünyaya geçmiş değildi ki.

»Wilhelm Weitling?«

»Ee, ne var?«

»Ben, Nike. Niki, torunun.«

»Tamam, anladık. Yaş kaç?«

»Altmış sekiz.«

»Gayet özel bir yaş olmalı. Ben de o yaşta yaz tatiline çıkmıştım.«

»Ailem 2072 yılında beni bekliyor, mutlaka dönmem gerek, ama nasıl yaparım bu işi? Olur mu ki?«

»Bilmiyorlar ki senin burada olduğunu. Hiç de öğrenmeyecekler.«

»Ama ben üç gündür burdayım.«

»Öbür tarafta zaman ilerlemiyor sen yokken.«

»Dönecek miyim?«

»Çok büyük ihtimalle.«

»Peki nasıl? Kim sağlar bunu?«

»Bilmem. Belki gene General Patton'un mermisi, hâlâ duruyor orda.«

»Efendim?«

»N'olur, bir başka sefer. Korkunç uyku var.« 2072 yılında dünyanın neye benzediğini soracak oldu, vazgeçti. Biliyordu zaten, Nike gene gelecekti. O zaman sorardı. İnşallah soruyu yeterince açık biçimde ortaya koyabilirdi, şimdi sık sık dolambaçlı gittiği oluyordu.

Ayrıca, bu ziyareti de fazla erken buluyordu. Kendisi daha tastamam bu dünyanın adamıydı! Ne diye daha şimdiden yaz tatilcilerinin sesini işitebiliyordu ki? Gene o yukarılarda bir hata mı olmuştu, veya başka bir tarafta? Yarın da yelkenle açılacaktı.

Yüzünü duvara döndü.

Wilhelm Weitling birkaç yıl daha mutlu, memnun yaşadı. Her gün yazı masasına oturdu, bir şeyler yazdı. »Nulla dies sine linea«, diyordu hemen kahvaltıdan sonra, o kadar Latince olmasa olmazdı. »Satırsız gün yok,« diye çeviriyordu bunu. Bazan, Astrid'i kucakladığında ağlıyordu, onu aylarca görmemiş olduğunu sanıyordu o zaman, kadın daha yarım saat önce odadan çıkmış da olsa.

Görüşleriyle ilgili bütün sorulara, ister politika, ekonomi veya kendisinin özellikle az sevdiği kültür sözkonusu olsun, artık düzenli olarak şu cevabı veriyordu: »Her şey boş, rüzgâr avcılığı.« Bir keresinde, kahvaltıda daha öğrenmek istediği bir şey olduğunu söyledi: kahve falına nasıl bakıldığı. Bu işin sadece zanaat tarafıyla ilgilendiğini ekledi.

Astrid hep olduğu gibi, onun varlığına seviniyor, onu seviyordu, bazan da tamamen açtı zihni. Hatta ara sıra »tarih derslerine« devam etmelerini diliyordu. Derken günün birinde şu soruyu sordu: »Ne dersin, hayatımda cesur bir an olmuş mudur? Buna dair bir bildiğin var mı?«

»Pek çok cesur anın oldu,« diye cevap verdi Astrid, »hele benimle evlendiğine göre.«

»Bir şey daha var: Şu an hakim olarak ne halde olduğumu bir bilseydim. Büsbütün kaybolmuş olamaz bu adam! Bir yerlerde daha yaşıyor olmalı.«

»Sadece senin hayalinde, sanırım. Hayaller bazen yaşanmış gibi gelir. Buna razı olacaksın artık.«

»Benim için son zamanlarda iki çeşit hatıra var, eskilerden pek çoğu hâlâ geliyor, birkaç tane de yeni hatıra, şimdiye kadar hiç ortada olmayan cinsten, hep çoğalıyorlar. Hepsini birden yazmalı, sonra elektronik bir kitap okurken yaptığımız gibi, bir düğmeye basılabilir: O zaman A hayatının yaşantıları kırmızı görünür, B hayatının yeşil, iki hayatı ortak olan da siyah.«

»Bu herhalde daha çok hukukçuya göre bir şey.«

»Astrid, ben bu arada, o öbür hayatın gene de olmaya devam ettiğine inanıyorum. Ben olan o hakim bir yerde yaşıyor. Ama sanırım, doktor unvanı olmadan.«

»O hakime ulaşamayız artık.«

»Zararı yok, sadece şöyle bir merhaba demek isterdim.«

Kuvvetinin azaldığını hissediyordu, ama hayatının her anı için minnettardı. Birkaç an daha yaşayacaktı, şüphesiz. Yaşadı da.

Örneğin, onu çok sevindiren şu Yunanistan daveti oldu, ne var ki artık yolculuk yapacak halde değildi. Büyük bir şerefti, ve tabii, *Kapodistrias*'tan ötürü. Yunanlıların halen gene böyle birine ihtiyaçları vardı, veya yeni bir Perikles'e. Öyle biri çıksaydı belki hayatta kalmazdı, diye düşündü Weitling. Sülaleler yüzünden.

Niki'nin konfirmasyonunu yaşadı – gerçekten, Stella'nın dindarlığından ötürü, kaçınılır gibi değildi bu, ama aslında: neden olmasını? Herkes sevinç içindeydi, o da etrafındakilerin sevinmesini seviyordu. Sonra, Stella'nın onu arabayla Innerlohen'e götürüp tekerlekli sandalyesiyle saatlerce ormanda gezdirdiği gün oldu. Hiç geri dönmek istemedi, kızına heyecanlı heyecanlı ormancı olarak, Marquartstein'da orman ekonomisi uzmanı olarak çalıştığından bahsetti, herhalde olmamıştı böyle bir şey, ama ağacın damarları, yaş halkaları, kesme teknikleri, her çeşit marangozluk üzerine de çok şey biliyordu. Ayrıca, gereksiz tahta eşya üretmenin, toplumca takdir gören bir iş de olsa, bir sapıklık olduğundan da söz etti. Başka bir gün Niki için kâğıda bir tilki tuzağının nasıl olabileceğini görüntüledi. Ama bu belki kızlara göre bir şey değildi, üstelik, Niki âşık olmuştu.

Ya da bir gece, rüya görürken uyanıp birden hayatının cüretli bir anını hatırlayışı: Starnberg'de askerlik yaparken eğitim yaptıran üstlerinden biri fena eziyet ediyordu. Mangayı saatlerce Maisinger kanyonunun dik yamaçlarına tırmandırıyordu, sırtta tangır tungur teçhizat, soluk soluğa. Piyade muharebe eğitimi, deniyordu buna, uzun bir kavramdı ve Weitling'in hatırındaydı hâlâ! Çavuş yukarıda durmuş, haykırıyordu: »Uyuşuklar. Domuz sürüsü denir size. Hemen bir daha!« Bunun üzerine kendisi, telsizci Weitling, sorulmadan söz almış ve sakın sakın şöyle demişti:

»Biz domuz sürüsü değiliz. Siz Maisinger deresine düşer de boğulacak hale gelirsiniz her birimiz kendi hayatını tehlikeye atıp sizi kurtarır. Ama böyle anlamsız bir eziyet olunca elimizden gelenin en azını yapıyoruz!« Çavuş şimdi onu çıkarıp öyle bir »iş« verebilirdi ki, eli ayağı tutmaz hale gelirdi. Ya da iki elini beline dayayabilirdi: »Anlamsız mı!? Sizi gidi ... siz biliyor musunuz, komünistler burdan kaç kilometre uzakta beklemede?«

Ama teğmen anlamıştı. Anlamak üstleri savunmasız bırakır. Sadece, »Kes şimdi!« dedi, mangayı toplattı, kışlaya yürüttü. Bu olay sonuçsuz kaldı.

Hiç fena değildim, diye düşündü Weitling, her zaman değil, ama bazen. Pencereye baktı. Jaluzilerin arkası aydınlanmaya başlamıştı. Stella'nın yatağında oturduğunu farketti, evet Stella, Astrid değil. Yanında bir adam duruyor, Weitling'in nabzını yokluyordu. Hekim mi? Demek şimdi sıra ölmeye gelmişti. Gözlerini kapadı. Başlıyor muydu?

Birden gözünün önüne bir resim geldi: Kendisini görüyordu, Astrid'le masada oturuşunu, aralarında bir fotoğraf albümü vardı – tarih derslerinden biri. Sonra apansız bir sanık belirdi, sempatik bir görünüşü vardı, çünkü demin bir itirafta bulunmuştu. Vinç operatörü, diye hatırladı Weitling, dokuz yıl. Sonra gelinliği içinde Astrid'i seçti, papazın önünde durmuş, Dr. Wilhelm Weitling'i koca olarak kabul edip etmediği sorusuna önce bir, »Hım,« diye karşılık vermişti. Gülümsedi. Bazı mutlu evlilikler de »Hım« ile başladılar işte. Belki her şey bozulurdu, eğer Astrid'in ağzından hemen, basit bir »Evet« çıkmış olsaydı.

Hemen ardından bir resim daha: Sevimsiz bir krematoryum salonunda bir tabut duruyor, yanısıra tumturaklı bir yas müziği kulaklara hakaret etmekte. Kim vardı o tabutta? Sağına baktı, annesi oturuyordu, ellilerinin başında, hâlâ güzel, başı eğikti. İşte, gene, diye düşündü: Öyle şeyler hatırlıyorum ki, şimdiye kadar sadece Astrid'in tarih derslerinden biliyordum, ama görüntüleri hiç yoktu kafamda. Babam altmış altısında ölüyor, kimse için akıl alır şey değil, sonra bu, kimsenin konuşma yapmadığı tören, sadece o korkunç müzik işitiliyor. Orman müdürü Banholzer gibi biri konuşmalıydı şimdi, Anton Webern'den de bir parça çalmalıydılar, zamansız bir karatavuk müziği, burada başka ne varsa, kitsch.

Ama hemen bu resim de geçti, kendini kulaklarına kadar kızarmış delikanlı haliyle, Roswitha'ya galiba onu sevdiğini açıklarken gördü. Hemen ardından, sırtında heybetli okul çantasıyla küçük bir Kızılderili reisiydi, Dannerberg tepesinin kestaneleri altından Chieming ilkokuluna doğru ilerliyordu.

Bir film olmalı, diye düşündü, sonunda demek sinema seyrediliyordu.

Bir yaz günü, kocaman bir çayır gördü, her yerde baldıran otu, bunların iri çiçek salkımları arasında beş yaşında bir çocuğun sarı saçları neredeyse seçilemiyordu. Hemen ardından kış geldi: Yolyapan'ın kızıyla kıyıda ince buz levhalarından bir büyücü çadırı yapmaya çalışıyordu – göl donmaktaydı. Ama hemen gene yaz geldi: Yolyapan Franz kalçalarına kadar çıkan lastik çizmeleriyle, kıvıramadığı dizi yüzünden zahmet çekerek, suda dolaşiyor, yabayla sığ yerlerden büyük taşlar çıkarıyor, sonra bunları geldikleri yere, mendireğe taşıyordu.

Şimdi film bir daha, bir parça geriye döndü: Dört yaşında, çocuk yurdunda, anlatıyordu, gözlerini iri iri açmış, habire konuşuyordu. Etrafında bir sürü çocuk oturmuş, içinde yılanlar, aslanlar, filler geçen hikâyelerini dinliyorlardı, fillerin en iyi nasıl yakalanacağını, kendisinin iki fil yakalamayı başardığını anlatıyordu, Chiemsee kıyısında, Chieming'de olmuştu bu, Schlederloh'dan korkunç uzak bir yerd.

Bu görüntüde Wilhelm Weitling nihayet, bu defa niçin yazar olduğunu kavradı: Yurtta kalışı o kadar uzun sürmüştü ki, uydurup anlatarak – o bir sürü, kendisine aslında daha çok ürkütücü gelen çocuğun arasında – hayatta kalabileceğini keşfedebilmişti. Yazarların yaptığı, bundan aşka bir şey değildir.

Belki hekim olan adam şimdi şöyle diyordu: »Sanırım, daha sürer. Allah'a inanıyor mu acaba?«

Çıkıyordu.

»Söylemesi güç, bahsini etmez.«

Daha fazlasını anlayamadı, kapı kapandı.

Kendisine, Weitling'e, sormamışlardı. Oysa bir cevabı olurdu: »Allah vardır. Yoksa benim iki hayatım nasıl olurdu?«

Çevirmenin Açıklamaları

Sayfa 9

Meyers Konversations-Lexikon: Alman Bibliyografya Enstitüsü'nün de kurucusu olan Joseph Meyer'in 1840'ta çıkarmaya başladığı ansiklopedi düzenli olarak geliştirildi ve Alman dilinde 20. yüzyılın en kapsamlı ansiklopedisi oldu. Enstitünün 1986'da Brockhaus kuruluşuyla birleşmesinden bu yana yayınlanmıyor.

29

Babalar Günü: Resmi tatil günü olan Mirac-ı İsa (Paskalya pazarından sonraki 40. güne rastlayan perşembe) Almanya'nın profan kültüründe »Babalar Günü« adıyla, erkek erkeğe kıra gidilip bol içki içilen bir gün olarak geçirilir.

38

Türk saati: 19. yüzyılda Şark'a satılmak üzere, oranın zevkine uygun olduğu düşünülen yapılmış bir ayaklı saat türü.

50

Oberrealschule: Pratik mesleklere yönelik eğitim veren orta dereceli okulların üst (lise) bölümü.

Humanistisches Gymnasium: Üniversitelere giriş yeterliği kazandıran liselerin insan bilimleri ağırlıklı kolu.

60, 90

Paul Dahlke (1904-1984) 1934'ten sonra Alman sinemasında aldığı rollerde çoğunlukla, sade bir ruh yapısına sahip enerjik karakterleri canlandırıyor.

65

Bölge: İkinci Dünya Savaşı'nı kaybeden Almanya çeşitli işgal bölgelerine ayrılmıştı. Burada kastedilen Sovyet işgal bölgesi 1949'da ayrı bir devlet (Demokratik Alman

Cumhuriyeti) olduysa da uzun bir zaman »Doğu Bölgesi« veya kısaca »Bölge« olarak anıladurdu.

66

»Jazz« kelimesi Almanca'da İngilizce aslı gibi, /cæz/ biçiminde söylenir. Bu öğretmenin Almancaştırılmış telaffuzunda ise /yats/ biçimini alıyor. Nazi döneminin yabancı düşmanı ideolojisinin gereği olarak, yabancı kelimelerin Almancaymış gibi okunması isteniyordu.

71

Ilsebill: Grimm Masalları derlemesine giren bu Kuzeydoğu Almanya masalında bir balıkçı yakaladığı balığı acıyıp tekrar suya atar. Sihirli balık bunun üzerine adama ödül olarak dilediğini yapacağını söyler. Fakat balıkçının karısı Ilsebill gittikçe büyüyen ödüller istemektedir. Balıkçı da »Mantje mantje timpe te« diye başlayan bir tekerlemeyle balığı tekrar tekrar çağırmak zorunda kalır. Tekerlemenin bu ilk sözlerinin anlamı konusunda çeşitli ihtimaller öne sürülüyor.

92

Tam hukukçu (*Volljurist*): Almanya'da öğrenimini bitirdikten sonra ikinci devlet sınavını da vererek hakim, savcı, avukat ve noter olma yeterliğini kazanan hukuk fakültesi mezunu.

İçindekiler

Birinci Bölüm

Gemi 7

İkinci Bölüm

Fırtına Cephesi 21

Üçüncü Bölüm

Yeni Durum 35

Dördüncü Bölüm

Ders 53

Beşinci Bölüm

Öğleden Sonra 71

Altıncı Bölüm

Akşam ve Gece 87

Yedinci Bölüm

Zamanca 107

Sekizinci Bölüm

Yabancı Kadın 135

Dokuzuncu Bölüm

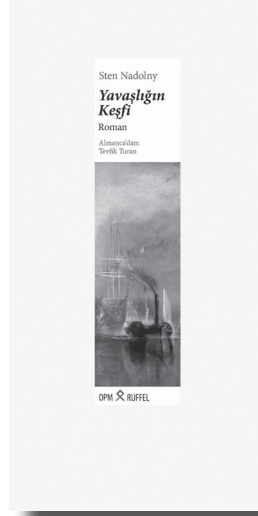
Misafir 159

Açıklamalar 175

Sten Nadolny
Yavaşlığın Keşfi
Roman
Almanca'dan: Tefvik Turan

1975'te yayınlandığında adı güncel söyleme bir vecize gibi yerleşen ve çok geçmeden birçok dile ve bu arada Türkçe'ye de çevrilen bu kitap, ilk bakışta, Büyük Britanya donanmasının kaptanı, kâşif Sir John Franklin'î (1786 - 1847) konu alan biyografik bir roman. Ama aynı zamanda, olağanüstü bir kişiliği irdeleyen bir gelişim romanı da. Bir macera, denizci, keşif romanı olması da cabası.

John, yavaş bir çocuktur, ama dünyayı tanımak ve yavaşların ezilmediği yerleri keşfetmek için denizci olmayı da aklına koymuştur. Ciddi, sorgulayıcı ve azimli kişiliğiyle kendi yavaşlığını, bunun algısına ve davranışına getirdiği engelleri ve yararları incelemeye koyulur, çok geçmeden de üstünlüklerinin farkına varmaya başlar. Okur olarak, John Franklin'in öğrencilik ve kraliyet bahriyesindeki ilk askerlik yıllarının ardından kaptan olarak yönettiği keşif gezilerine, savaş sonrasının buhranlı İngilteresindeki işsizlik yıllarına, Avustralya'da bir ceza kolonisindeki valilik dönemine ve gene keşif için çıktığı son yolculuğuna eşlik ederiz. Roman, bu olay bolluğu ve şaşırtıcı bir ayrıntı zenginliği içinde, hız ve yavaşlık kavramlarını irdelemeyi aksatmaz. Hem bunu yaparken eğlendirici bir hikâye olmayı da başarır.

Gözden geçirilmiş üçüncü baskı
375 sayfa. 11x21,5 cm. Sert kapak.
ISBN 978-6-055054-01-4

Yavaşlığın Keşfi, sanayileşmenin dev adımlarıyla ilerlediği, makinaların üretimi, iş hayatını, ulaşımı ve gündelik yaşayışı iyice hızlandırmaya başladığı bir dünyada yavaşlığın, farkındalığın söz sahibi olduğu bir yaşama biçimine bir övgü olarak tam günümüzün romanı

Sten Nadolny (d. 1942) tarih öğrenimini iki dünya savaşı arasındaki barış görüşmeleri üzerine bir doktorayla bitirdi. Münih'te yaşıyor. Türkçe'ye çevrilen üç kitabı daha var: *Selim ya da Konuşma Yeteneği*, *Arsızlık Tanrısı* ve son romanı olan *Weitling'in Yaz Tatili*

Tefvik Turan (d. 1954) Hamburg Üniversitesi'nde Türkçe okutmanı. Almanca'dan yaptığı çevirilerle 2016 *Tarabya Çeviri Ödülü'nü* aldı

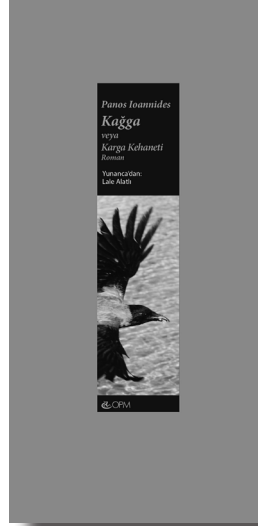
İnny
eşfi
an
ran

Panos Ioannides
Kağga
Roman
Yunanca'dan: Lale Alathi

Türkiye'nin uzak komşusu Kıbrıs'tan bir gelişim romanı. Ioannides'in Amerika '62 romanının kahramanı olarak tanıştığımız Petros Arhontidis Kağga'ya çocukluğunu anlatarak giriyor. Baş kişi gene, çocukluk ve ilkgençlik yıllarını izlediğimiz Petros olmakla beraber, güçlü bir kişilikle sevecenliği birleştirmeyi bilen bir kadın olarak anlatılan anneye, özellikle de, hayalciliğine eklenen safdilliğiyle maceradan maceraya atılan babaya da roman kişileri olarak önemli roller düşmekte. Ara sıra yedek öğretmen olarak çalışan anne ile küçük bir memur olan baba beş kişilik aileyi kit kanaat geçindirirlerken, babanın bir define bularak zengin olma tutkusu hepsi için hem huzur bozucu bir gerginlik hem de ümit kaynağı olur. Çocuk Petros bir yanda annenin gerçekçiliğiyle öbür yanda babanın zenginlik hulyaları arasındaki çelişkiyi yaşamaktadır.

Uyanık ve yetenekli bir çocuk olan Petros resimde özellikle başarılı olduğu gibi, ortaokul yıllarında oyunlar yazıp arkadaşlarıyla birlikte sahnelemeye de başlamıştır. Liseyi bitirdiği yıl İtalya'da bir akademide sanat öğrenimi bursu kazanır. Ama aynı yaz baba ölmüştür, Petros az maaşlı da olsa bir gazetede işe girip annesine ve iki kız kardeşine destek olmayı seçer. Aylar sonra, adadaki İngiliz koloni yönetimine bağlı radyo kurumunda bir iş bulur.

Bu işe başladığı gün iki önemli olay olacaktır: Kıbrıs'ta İngiliz hakimiyetine karşı tırmanmakta olan Rum milliyetçiliği radyoevine bombalı bir saldırı düzenleyerek silahlı mücadeleyi başlatır, Petros ise işe giderken bindiği otobüste biraz sonra aynı büroyu paylaşacağı, daha sonra da evleneceği kızla karşılaşır.

Türkçe ilk baskı
11x21,5 cm. Sert kapak.
ISBN 978-6-055054-05-2

*Bu kitabın Almanca çevirisi
Verlag auf dem Ruffel
yayını olarak çıkıyor:
ruffel.de*

Ioannides'in otobiyografik üçlemesinin ilk, çocukluk ve ilkgençlik bölümünü oluşturmuş olan bu roman daha sonraki, gençlik dönemini anlattığı *Amerika 62'den* sonra yazılmıştı. Dizi 2018'da yayınlanacak olan *Deva'lar* ile sürecek.

ki
apak.

ş-
er-
mi,
n-
dır-
ada
söz
a

daki
ıyor.
neği,
Tatili
hani.
aldı

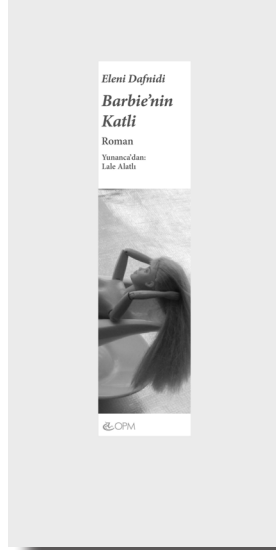
Eleni Dafnidi *Barbie'nin Katli*

Roman

Yunanca'dan: Lale Alatlı

Güzellik başa bela, hele başkalarının güzelliği olunca. Daha bebekken sevginin yemek anlamına geldiğini öğrenen Thenia yirmi üç yaşındadır ve sahip olduğu yüz yirmi kiloyu azaltmakla korumak arasında bocalamaktadır. Acaba sıkı bir rejim onu Barbie'ye dönüştürüp fena halde abayı yaktığı erkek güzeline kavuşurmaya yetecek midir? Yoksa, oyuncakçı dükkânlarındaki Barbie'leri toplayıp yok etmek belki iç rahatlatıcı bir eylem olabilir, ama Thenia'nın sorununa çözüm getirmesi beklenemez; hem zaten sevdiği genç de Thenia'ya yüz verecek gibi değildir. Fakat Barbie'nin Katli melodramdan çok komediye yakın bir yerde durmaktadır. Nitekim, ne kadar ümitsiz görünse de keyifli bir üslupla anlatılan bu aşk hikâyesi de beklenmedik bir mutlu sona ulaşır.

Pop kültürünün güzellik idealleri ile kendi olduğu gibi hali arasında mutsuz ama umutlu bir genç kızın hayatından eğlendirici ve düşündürücü bir kesit.

Türkçe ilk baskı
246 sayfa. 11x21,5 cm. Sert kapak
ISBN 978-6-055054-03-8

Arka planda: üniversite çevresi, gece hayatı, eşcinsellerin eylemleri, reality show'ları ve gündelik dertleriyle tam günümüzün değilse de, mali kriz öncesinin "normal", keyfi daha kaçmamış Atinası

Eleni Dafnidi, edebiyatını neredeyse hiç tanımadığımız uzak komşu Kıbrıs'ın genç yazarlarından. 1996'da Yunanistan'da, Demokritos Üniversitesi'nde başladığı hukuk öğrenimi yıllarında şiir ve hikâye yazmaya başladı. Atina'da, Psychogios yayınları arasında çıkan sekiz romanı daha olan Dafnidi Kıbrıs'ta yaşıyor ve ilk romanı olan *Barbie'nin Katli*'nin Almanya'dan sonra Türkiye'de de yayınlanmasına özellikle seviniyor

Lale Alatlı İstanbul, Floransa ve Komotini'de okudu. Selanik'te tercüman olarak yaşıyor. Yunanca'dan ve İtalyanca'dan yaptığı çeviriler arasında, OPM'nin Türkçe okurlarına tanıttığı Kıbrıslı yazar Panos Ioannides'in iki romanı da bulunuyor

Marios Michaelides *Antalya'nın Doğusu – Lefkoşa'nın Kuzeyi*

Roman

Yunanca'dan: Lale Alatlı

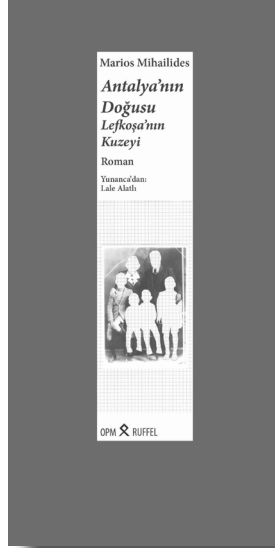
Üç çocuk annesi Alanyalı Maria, bir Türk romanında yaşasaydı, »Osmanlı karı« övgüsünü hakkederdi.

Maria 1922'de, Rum çetecilerin mücadelesine katılmış olan kocası

Kuvay-ı Milliyeciler tarafından öldürüldükten ve Yunan ordusunun yenilgisi kesinleştikten sonra, çocukları ve kasabadan yüz kadar Rum'la birlikte Kıbrıs'a göç eder.

Ne var ki burada kimse Anadolu Rumlarına davetiye çıkarmışa benzememektedir. Üstelik zamanla, Kıbrıslı Rumların Büyük Britanya hakimiyetine karşı başlattıkları mücadele tırmanırken, adadaki barışın da geçici olduğu görülecektir.

Kıbrıslı yazar Michaelides anlatığı aile tarihçesini anneannesinin Alanya'dan ayrılışıyla başlatıyor ve milliyetçiliğin Kıbrıs'ı kökünden sarsan tırmanışını izleyerek, adanın 1974'te bölünmesine kadar getiriyor. Türk bağımsızlık savaşları döneminde Anadolu Rumlarının ve kendi bağımsızlaşma sürecinde Kıbrıs'ın içeriden anlatılmış bir hikâyesi. Belgesel niteliği ağır basan bu anlatı gerek muhacirliğin gerek Kıbrıs geriliminin Türk okuruna karanlık kalmış yüzlerini göstermekte

Türkçe ilk baskı

108 sayfa. 11x21,5 cm. Sert kapak.

ISBN 978-6-055054-02-1

*Bu kitabın Almanca çevirisi
Verlag auf dem Ruffel
yayını olarak çıktı:
ruffel.de*

Marios Mihailides Kıbrıs'ta doğdu, Atina'da yaşıyor ve dilbilimci olarak orta öğretimde çalışıyor. Atina'da felsefe okuduktan sonra A.B.D.'de, Arkansas Üniversitesi'nde master yaptı. Şiirleri Söz ve Sanat edebiyat dergisinde ve Kıbrıs radyo-televizyonunda yayımlandı. İlk şiir kitabı, *Doğu'ya Karşı*, 1970 yılında Kıbrıs'ta çıktı. Bunu 1986'da *Silinemezler*, 2001'de *Anastasima* izledi. *Mazeret Gibi Kelimeler* (2003) adlı şiir kitabı, *Osteofilaks* adlı romanı (2007) ve *Sorgucu* adlı novelasıyla (2012) Kıbrıs Cumhuriyeti Eğitim ve Kültür Bakanlığının Devlet Ödülleri'ni alan Michaelides, Kıbrıs Yazarlar Birliği üyesi **Lale Alatlı** Selanik'te tercüman olarak yaşıyor. Çevirileri arasında Ege adaları üzerine bir dizi gezi kitabından başka, üç Kıbrıslı yazarın OPM yayını olarak çıkan kitapları ve 2013'te Lefkoşa'da yayınlanan *Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk Öykü Antolojisi*'ndeki çeşitli metinler var

Mehmet Yaşın
İstanbul Artık Kimseyi Beklemiyor
İstanbul wartet auf niemanden mehr
Seçilmiş Şiirler, Türkçe – Almanca
Çeviri: Recai Hallaç, Christina Tremmel-Turan, Tevfik Turan

Mehmet Yashin ist Insulaner, Zyperntürke, Byzantiner, Kosmopolit. Die Heimat seiner Muse ist das östliche Mittelmeer, sein Bewußtsein von den vielen Kulturen und Sprachen zwischen Nikosia, Athen und Istanbul geprägt. Häufig bilden die Zerwürfnisse, die zur gewaltsamen Teilung Zyperns führten, und das Schicksal seiner Familie den Hintergrund seiner Gedichte. Es sind bewegende Elegien auf den Verlust der Levante. Ihre hohe Sprachkunst spiegelt das innere und äußere Exil des Dichters, führt aber auch hin zu den Möglichkeiten der Versöhnung, einer neuen Nachbarschaft von mythischer Dimension

Joachim Sartorius

Mehmet Yashin adalı, Kıbrıslıtürk, Bizanslı, kozmopolit. İlham perisinin vatani Doğu Akdeniz, bilinci Lefkoşa, Atina, İstanbul üçgenindeki birçok dil ve kültürle yoğrulmuş. Şiirlerin arka alanını sık sık, Kıbrıs'ın şiddet yoluyla bölünmesine yol açan anlaşmazlıklar ve kendi ailesinin kaderi oluşturuyor. Bunlar Levant kültürünün kaybına yakılmış, okurun içini titreten birer ağıt. Dil sanatı yönünden eriştikleri yüksek düzey şairin gerek iç gerek dış dünyasında yer aldığı sürgün konumunu yansıtıyor, ama aynı zamanda, barışmaya ve efsanevi boyutta yeni bir komşuluğa varacak yolları da gösteriyor

Joachim Sartorius

Bu seçiyi oluşturan 33 şiir Mehmet Yaşın'ın 1984-2013 arasında çıkan kitapları içinden kendisi ve T. Turan tarafından derlendi. Metinlere yazarın desenleri eşlik ediyor

33 Gedichte Mehmet Yashins aus den Jahren 1984 bis 2013, ausgewählt von ihm selbst und T. Turan. Mit Zeichnungen des Dichters

Sert kapak, 163 sayfa
ISBN 978-3-933846-61-4
ruffel.de

Aziz
sadece
değil
iki ç
haya
lara
arad
ortay
örne
baba
anne
gözü
ya ç
bütu
mek
Düze
göste
Nesir
büyü
diki
bir z
güldü

Aziz Nesin

Şimdiki Çocuklar Harika Unsere wunderbaren Kinder

Roman, Türkçe – Almanca

Çeviri: Maren Fittschen

Aziz Nesin bu mektup-romaniyle sadece Türkiye'deki eğitim sistemini değil, genel olarak toplumu eleştiriyor. İki çocuk görünüşte sadece gündelik hayatlarından söz ediyor. Fakat çocuklara özgü o tavizsiz bakışlarıyla bu arada yetişkinlerin zayıf yönlerini de ortaya çıkarıyorlar. Bunlar arasında örneğin ille oğlu olmasını isteyen bir baba, kızına iyi bir kısmet arayan bir anne, öğrencileri öncelikle müfettişin gözünü doyuracak biçimde hazırlamaya çalışan bir öğretmen var. Yetişkinler bütün tutarsızlıklarıyla, çözümler üretmek yerine kafa karıştırmaktalar.

Düzenin yaralarını hedefini aşmadan gösteren benzersiz üslubuyla Aziz Nesin bir kere daha mizah anlatısında büyük usta olduğunu gösteriyor. »Şimdiki Çocuklar Harika« da onun belli bir zamana ve yere bağlı olmaksızın güldürüp düşündüren bir eseri.

Mit diesem Briefroman nimmt Nesin nicht nur das Schulwesen in der Türkei, sondern gleich ihre Gesellschaft kritisch unter die Lupe. Zwei Kinder berichten sich scheinbar nur von ihrem Alltag. Doch mit dem unbestechlichen Blick von Kindern decken sie dabei wie zufällig die Schwächen der Erwachsenen auf. Sei es der Vater, der sich unbedingt einen Sohn wünscht, die Mutter, die nur danach trachtet, ihre Tochter vorteilhaft zu verheiraten, oder der Lehrer, der seine Schüler besonders gut auf eine Prüfungssituation vorbereiten will – sie alle schaffen mehr Verwirrung als dass sie Lösungen aufzeigen. Mit seinem unnachahmlichen Stil, der treffsicher den Finger auf die wunden Stellen im System legt, zeigt sich Aziz Nesin wieder einmal als ein Meister der satirischen Erzählung, dessen Werke zeitlos und ortsungebunden sind.

Bu romanı salt çocuklar için değil, anababalarla öğretmenler için de yazdım. – A.N.

Ich habe diesen Roman nicht nur für Kinder geschrieben, sondern auch für Eltern und Lehrer.
– A.N.

Aziz Nesin
Şimdiki
Çocuklar
Harika
Unsere
wunderbaren
Kinder
Roman
Aus dem Türkischen:
Maren Fittschen

AUF DEM
RUFFEL ZWEI

Sert kapak, 355 sayfa
ISBN 978-3-933846-56-0
ruffel.de

Hamid Ziarati
Sanki İki
Roman
İtalyanca'dan: Süreyya Turhan

Sanki İki İran'da Şah'ın devrilmesinin hemen ardından gelen çalkantılı dönemi on iki yaşında bir kahramanın bakış açısından anlatan bir roman. Gündelik hayatın maceralarına pervasızca ve eğlene eğlene atılan Daryuş'un kafasında film kahramanları yavaş yavaş totaliter rejimin ideolojisiyle birbirine karışmaya başlamıştır. Sıradan bir öğrenciyken kazara din öğretmeninın gözüne girerek okulun yıldızı olan delikanlı artık büyük bir davanın adamı olmak yolundadır. Bu arada Kuran'ın yorumunda karşısına çıkan çelişki Daryuş'u gerçi tedirgin edecek, ama amacından döndürmeye yetmeyecektir. İçinde yaramazlıkların, filmlerin, güvercin yetiştiriciliğinin ve ilk aşkının önemli birer yer tuttuğu ilençlik çağı aniden son bulur: Daryuş, en iyi arkadaşı Zal'le beraber, çocuk asker saflarında Birinci Körfez Savaşı'na katılmıştır bile

Türkçe ilk baskı
108 sayfa. 11x21,5 cm. Sert kapak.
ISBN 978-6-055054-06-9
*Bu kitabın Almanca çevirisi
Verlag auf dem Ruffel
yayını olarak çıktı:
ruffel.de*

Hamid Ziarati (d. 1966) Tahran'da doğdu ve 1981'e kadar yaşadı. İslam Devrimi'nden kısa bir süre sonra İtalya'ya, ablasının yanına giden yazar Torino'da yaşıyor ve kitaplarını İtalyanca yazıyor
Süreyya Turhan (d. 1943) Ankara'da tarih ve edebiyat, Hamburg'da Türkoloji ve Romanistik okudu. Almanya'da çeşitli okullarda öğretmenlik yaptıktan sonra çevirmenliğe başladı. Reinbek'te yaşıyor